

ΕΤΟΣ ΣΧΟΛΙΚΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟΝ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

ΗΤΟΙ

ΕΥΜΕΘΟΔΟΝ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑΡΙΟΝ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΛΕΥΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

ΑΡΡΕΝΩΝ ΚΑΙ ΘΗΛΕΩΝ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΚΑΙ ΔΑΠΑΝΗ

ΑΔΕΛΦΩΝ Κ. ΣΦΥΡΑ

Ἄδεια τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δημ. Ἐκπαιδεύσεως
(Ἔπ' ἀριθμ. 181 καὶ ἡμερομ. 29 Νισαν, 1305).

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΠΩΛΕΙΤΑΙ

ΕΝ Τῷ ΒΙΒΛΙΟΠΟΛΕΙῳ ΤΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ Κ. ΣΦΥΡΑ
Ζινδάν Χάν, ἀριθμ. 20.

1889

Πᾶν ἀντίτυπον μὴ ὑπογεγραμμένον ὑπὸ τῶν ἐκ-
δοτῶν καταδιώκεται ὡς κλεψύτυπον κατὰ τὸν σχε-
τικὸν νόμον.

Νοταροὶ κ. Λεγίστες

1. Προσευχὴ.

Ὁ ἀθάνατος Πατήρ,
τῆς σοφίας ὁ δοτὴρ,
δέξαι παίδων προσευχὴν.
Φώτισόν μου τὴν ψυχὴν.

Δι' ἡμᾶς ὁ σταυρωθεὶς
κ' ἐκ τοῦ τάφου ἐγερθεὶς,
δέξαι παίδων προσευχὴν.
Φώτισόν μου τὴν ψυχὴν.

Ἡ Παρθένος ἡ σεμνή,
ἦν ὁ κόσμος ἀνυμεῖ,
δέξαι παίδων προσευχὴν.
Φώτισόν μου τὴν ψυχὴν.

Α'. ΕΚ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

2. Αἱ ἑπτὰ ἡμέραι τῆς δημιουργίας.

Θεέ, σὺ ἐπλασας τοῦτον τὸν κόσμον.
 Οὐδὲν ὑπῆρχε, πρὶν πλάσης αὐτόν.
 Εἰς ἕξ ἡμέρας τὸ πᾶν ἐγεννήθη,
 τὸ φῶς, ἡ γῆ μας κι' ἀστέρων τὰ πλήθη.
 Μέγας Θεός!

Σὺ ἐκ τοῦ χάους τὴν πρώτην ἡμέραν,
 τὸ φῶς ἐφάναξας, κ' ἔγινε φῶς.
 Τὴν δὲ δευτέραν ὁ θεὸς σου λόγος
 εἶπε, κ' ἐφάνη οὐράνιος θόλος,
 ὁ οὐρανός.

Ἡ γῆ τὴν τρίτην ἡμέραν ἐφάνη
 κ' ἐκ τῶν ὑδάτων ἐξῆλθεν αὐτή.
 Ἴδου δὲ τότε μὲ ῥόδα καὶ μῆλα,
 φυτὰ καὶ δένδρα καὶ ἄνθη ποικίλα
 φύσις λαμπρά!

Τὴν δὲ τετάρτην ἐγένεα ἡ γῆ μας,
 διότ' ἐφάνη ἡλίου τὸ φῶς·
 ἀστέρων τότε ἐφάνησαν πλήθη
 καὶ τῆς σελήνης ἡ λάμψις ἐχύθη.
 Ἐλαμψε φῶς.

Τὰ δὲ πτηνά μας τὴν πέμπτην ἡμέραν
 τὸν Πλάστην ὕνησαν ἁρμονικά.
 Εἰς δὲ τὴν θάλασσαν ἐπλασ' ἰχθύας,
 δείγματα νέα τῆς θείας σοφίας,
 ἐκπληκτικά.

Τὴν ἕκτην ἡμέραν ἄπειρα ζῶα
 ἐφ' ὅλης τῆς γῆς μας δημιουργεῖ,
 ὅπως τὸν ἄνθρωπον ὑπηρετῶσι
 καὶ εἰς τὰς χρείας τοῦ τον βοηθῶσι,
 ζῶα πολλά.

Λαβὼν δὲ γῶμα ὁ Ὑψιστος τότε,
 ἄνθρωπον ἐπλασε πρῶτον, Ἀδάμ·
 κ' ἐκ τῆς πλευρᾶς του τὴν Εὐαν ποιήσας,
 « Ζῆτε! » τοῖς εἶπε, ψυχὴν ἐμφυσήσας.
 Μέγας Θεός.

Τὴν δὲ ἑβδόμην ἡσυχασ' ὁ Πλάστης,
 τὸ πᾶν δὲ εἶδεν αὐτὸς εὐμενῶς.
 Οὐδεὶς δ' ἐφαντάσθη τελειοτέραν,
 δημιουργίαν ποτὲ σοφωτέραν.
 Μέγας Θεός. Εὐλογητός.

3. Ὁ Ἀδάμ.

1. Καὶ τί σοι ἔλειπεν, Ἀδάμ, ἐντὸς τοῦ Παραδεί-
 σου; Ἀνθῶν δὲν εἶχες τάπητα καὶ στέγην νεφελῶν

χρυσῶν; Εἰς δρόσον δέν σε ἔλουεν ὁ γλυκὺς ζέφυρος
φυσῶν; Κ' ἢ ἀηδῶν δέν σ' ἔψαλλεν· « Ἐγὼ φρουρῶ,
κοιμήσου; »

2. Δέν σ' ἤκουε προστάζοντα ἔρπων ὁ λέων τῶν
δασῶν, ὁ ἀετός τῶν οὐρανῶν, ὁ δράκων τῆς ἀβύσσου;
Κ' ἐξαίφνης στηριζόμενον εἰς σέ οἱ ὀφθαλμοὶ σου βλέμ-
μα δέν εἶδον, ἄβυσσον φωτός, καὶ ἦν τὸ βλέμμα σόν;

3. Δέν σ' ἔφθασε τοῦ βλέμματος τοῦ πανεράστου ἢ
τρυφή· δέν σ' ἤρκει νά σε προσκυνοῦν μονάρχην των
τὰ ὄντα. Τὴν ἀπληστόν σου ὄρεξιν ἄλλη ἐκέντησε
τροφή.

4. Εἶδες, πῶς μῆλον θαυμαστόν μηλέα ἔφερε χρυ-
σῆ, καὶ ἐπ' αὐτὸ ἐκίνησας τὸν λαίμαργον ὀδόντα. Ἄλ-
λ' ἔξω τῶρα τῶν πυλῶν ὀδύρεσαι καὶ πταίεις σύ.

4. Ὁ κατακλυσμός.

1. Στρέφει τὸ βλέμμα ὁ Θεὸς ἐπὶ τοῦ κόσμου πάλιν κα
βλέπει: Πᾶς τῆς γῆς λαὸς χωρὶς καρδίας καὶ νοῦς λυσσᾷ εἰς
τὴν κραιπάλην.

2. Παρῆλθεν ὅλος αἰὼν εἷς, καὶ πάλιν βλέπει κάτω: Δου-
λοι καὶ πλάνοι καὶ φονεῖς· κ' εἰς μαῦρα πάθη ἀπηνῆς κα-
θεῖς των ἔβρουχάτο . . .

3. Διὰ χειμάρρων φοβερῶν ὁ κόσμος πᾶς ἐκλείπει· ὕβρεις
κακούργων στυγερῶν, γόοι κλαυμάτων γοερῶν . . . Ὡ φρί-
κη καὶ ὦ λύπη!

4. Σθῆνονται ἔθνη ὡς σκιά, χῶραι ὁμοῦ ἀθρόαι, κ' ἐν τῇ
εὐρείᾳ φωλεᾷ ἡ φιληθεῖσα πατριὰ εἰσέρχεται τοῦ Νῶε.

5. Ὁ κόραξ τοῦ Νῶε.

Μὲ ἀγωνίαν περιέβλεπεν ὁ Νῶε ἐκ τῆς πλεούσης
κιωτοῦ του καὶ περιέμενε νά ἐλαττωθῇ τὸ ὕδωρ τοῦ
κατακλυσμοῦ. Μόλις δὲ ἐφάνησαν αἱ κορυφαὶ τῶν ὀ-
ρέων, προσεκάλεσε περίξ του ὅλα τὰ πτηνὰ καὶ εἶπε
πρὸς αὐτά· « Τίς ἐξ ὑμῶν ὄλων ἀναλαμβάνει νά μοι
ἀναγγείλῃ, ἂν ἡ σωτηρία μας πλησιάζει; »

Τότε ὁ κόραξ ὤθησε τὰ ἄλλα πτηνὰ καὶ προεῖθε εἰς
τὸ μέσον, κράζων μεγαλοφώνως. Ὡσφροῖνετο πτώμα-
τα, τὸ προσφιλέστατόν του φαγητόν. Μόλις λοιπὸν ἤ-
νοιχθη τὸ παράθυρον τῆς κιωτοῦ, ἐπέτασε καὶ δέν
ἐπανῆλθε πλέον. Ὁ ἀγνώμων προσεκολλήθη εἰς τὰ
πτώματα, λησμονήσας τὸν σωτήρα του καὶ τὸ ἔργον,
διὰ τὸ ὅποιον ἀπεστάλη.

Ἄλλὰ δέν ἔμεινεν ἀτιμώρητος. Ὁ ἀήρ ἦτο ἀκόμη
πλήρης δηλητηριωδῶν ἀναθυμιάσεων, βαρεῖς δὲ ἄτμοι
ἐκάθηντο ἐπὶ τῶν πτωμάτων. Οἱ ἄτμοι οὗτοι ἐθόλω-
σαν τὴν ὄψιν του καὶ ἔκαμον τὰ πτερά του μαῦρα.

Πρὸς τιμωρίαν τῆς λήθης του ἐσκοτίσθη καὶ ἡ μνή-
μη του, ὅπως εἶχον σκοτισθῇ οἱ ὀφθαλμοὶ του. Διὰ
τοῦτο ἔκτοτε δέν δύναται νά ἀναγνωρίσῃ καὶ αὐτοὺς
τοὺς νεογεννήτους νεοσσούς του οὐδὲ αἰσθάνεται δι' αὐ-

τούς πατρικὴν χαρὰν εἰς τὴν καρδίαν του. Ἐντρομος διὰ τὴν ἀσχημίαν των φεύγει μακρὰν καὶ τοὺς ἐγκαταλείπει εἰς τὴν τύχην των. Ἄλλ' ὁ ἀγνώμων γεννᾷ καὶ τέκνα ἀγνώμονα ὅπως αὐτός, τοιοῦτοτρόπως καὶ τὰ τέκνα του ἀποφεύγουσιν αὐτόν, καὶ ἐπομένως στερεῖται ὡς πατὴρ τῆς καλλίστης ἀμοιβῆς, ἧτις εἶναι ἡ εὐγνωμοσύνη τῶν τέκνων.

6. Ἡ παιδικὴ ἡλικία τοῦ Ἀβραάμ.

Ὁ Ἀβραάμ ἀνετράφη ἐν σπηλαίῳ, διότι ὁ τύραννος τῆς Βαβυλῶνος Νεμρώδ' ἠθέλησε νά τον φονεύσῃ. Ἄλλὰ καὶ εἰς τὸ σκοτεινὸν ἐκεῖνο σπήλαιον τὸ φῶς τοῦ Θεοῦ ἦτο μὲ τὸν Ἀβραάμ· σκεπτόμενος δὲ ἔλεγε καθ' ἑαυτόν· « Τίς εἶναι ἄρά γε ὁ πλάστης μου ; »

Μετὰ δεκαεξ ἔτη ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ σπηλαίου. Πόσον ἐξεπλάγη καὶ ἐχάρη, ὅτε εἶδε κατὰ πρόωτον τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν! Περιχαρῆς λοιπὸν ἠρώτα ἑλοὺς τοὺς περὶ αὐτόν· « Τίς εἶναι ὁ δημιουργός σου ; »

Ὅτε εἶδε τὸν ἥλιον νά ἀνατέλλῃ, ἔπεσε κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ εἶπεν· « Οὗτος βεβαίως εἶναι ὁ δημιουργός τοῦ κόσμου. Ἐχει πόσον ὠραίαν τὴν μορφήν ! »

Ὁ ἥλιος ἀνέβη καὶ κατέβη ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ τὴν ἐσπέραν ἔδουσε. Τότε ἀνέτειλεν ἡ σελήνη, ὁ δὲ Ἀβραάμ εἶπε καθ' ἑαυτόν· « Τὸ φῶς, τὸ ὁποῖον πρὸ ὀλίγου ἔδουσε, δὲν ἦτο ὁ Θεός τοῦ οὐρανοῦ. Ἴσως εἶναι ὁ Θεός

τὸ μικρότερον ἐκεῖνο φῶς, τὸ ὁποῖον ὑπηρετεῖται ὑπὸ τῆς μεγάλης ταύτης στρατιάς τῶν ἀστρῶν. »

Ἄλλὰ καὶ ἡ σελήνη ἔδουσε καὶ οἱ ἀστέρες, ὁ δὲ Ἀβραάμ εὕρισκετο εἰς ἀπορίαν.

Τότε ἦλθε πρὸς τὸν πατέρα του καὶ ἠρώτησεν αὐτόν· « Τίς εἶναι, πάτερ μου, ὁ Θεός τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς ; » Ὁ Θάρα εἰς ἀπάντησιν ἔδειξεν εἰς αὐτόν τὰ εἰδῶλά του. « Θά τα δοκιμάσω, » εἶπε καθ' ἑαυτόν ὁ Ἀβραάμ. Ἄμα λοιπὸν ἔμεινε μόνος, παρέθηκεν εἰς τὰ εἰδῶλα νοστιμώτατόν τι φαγητόν καὶ εἶπεν· « Ἐὰν εἶσθε ζῶντες θεοί, θά γευθῆτέ βεβαίως ἐκ τοῦ φαγητοῦ μου. » Ἄλλὰ τὰ εἰδῶλα δὲν ἐκινήθησαν.

« Αὐτοὶ εἶναι λοιπὸν οἱ θεοὶ τοῦ πατρός μου ; » εἶπε τότε ὁ Ἀβραάμ. « Ἔστω. Ἴσως θά τον σωφρονίσω. » Ἀφ' οὗ δὲ εἶπε ταῦτα, ἔθραυσε διὰ τῆς ῥάβδου του ἑλὰ τὰ εἰδῶλα πλὴν ἐνός, ἔβαλε τὴν ῥάβδον του εἰς τὴν χεῖρα τοῦ εἰδώλου τούτου καὶ ἔτρεξε πρὸς τὸν πατέρα του. « Πάτερ, » εἶπε πρὸς αὐτόν, « ὁ πρῶτος θεός σου ἐφόνευσε τοὺς ἀδελφούς του. »

Πλήρης ὀργῆς ἠτένισεν αὐτόν ὁ Θάρα καὶ τῷ εἶπε· « Παιδίον, μὲ ἐμπαίζεις. Πῶς εἶναι δυνατόν νά κάμῃ ὁ θεός τοιοῦτόν τι, ἀφ' οὗ αἱ χεῖρές μου ἔχουσι κατασκευασῆ αὐτόν ; » — « Μὴ ὀργίζου, πάτερ μου, » ἀπεκρίθη τότε πρὸς αὐτόν ὁ Ἀβραάμ. « Ἀκουσον διὰ τῶν ὠτων σου, ὅτι εἶπες διὰ τοῦ στόματός σου. Ἀφ' οὗ δὲν πιστεύεις περὶ τοῦ θεοῦ σου, ὅτι δύναται νά κάμῃ, ὅτι

ἔκαμον ἐγὼ διὰ τῆς παιδικῆς χειρὸς μου, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι ὁ Θεός, ὅστις ἔπλασε καὶ ἐμὲ καὶ σὲ καὶ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν ; » — Ὁ Θία εἰμεινεν ἄφωνος εἰς τὴν παρατήρησιν αὐτῆν τοῦ υἱοῦ του.

Μετ' οὐ πολὺ ὅμως ὁ τύραννος Νεμρώδ ἔμαθε τὴν πράξιν αὐτῆν τοῦ Ἀβραάμ, τὸν προσέκλεισε πρὸς ἑαυτὸν καὶ τῷ εἶπε· « Παιδίον, θὰ λατρεύσῃς τὸν θεόν μου, εἰ δὲ μή, θὰ σε φίψω εἰς τὴν καιομένην κάμινον. » Τοῦτο δὲ εἶπεν ὁ Νεμρώδ, διότι ἔλοι οἱ μάγοι εἶχον προείπη εἰς αὐτὸν κατὰ τὴν γέννησιν τοῦ Ἀβραάμ, ὅτι ὁ Ἀβραάμ θὰ κατέλυε τὴν εἰδωλολατρείαν καὶ θὰ ἀνέτρεπε τὸ ὑπόργημα τοῦ βασιλείως ἐν τῷ κράτει. Διὰ τοῦτο ὁ Νεμρώδ ἤθελε νὰ φονεύσῃ τὸν Ἀβραάμ.

« Τίς εἶναι ὁ θεός σου, βασιλεῦ, » ἠρώτησεν αὐτὸν ἀτρόμητος ὁ παῖς.

« Τὸ πῦρ, τὸ ἰσχυρότατον τῶν ὄντων, » ἀπεκρίθη ὁ Νεμρώδ.

« Τὸ πῦρ, » ἀπεκρίθη τὸ παιδίον, « σήνεται ὑπὸ τοῦ ὕδατος· τὸ ὕδωρ φέρεται εὐκόλως ὑπὸ τῶν συννεφῶν· ὁ ἀνεμὸς διασκορπίζει τὰ σύννεφα, εἰς δὲ τὸν ἀνεμὸν ἀνίσταται ὁ ἄνθρωπος. Ὡστε ὁ ἄνθρωπος εἶναι τὸ ἰσχυρότατον τῶν ὄντων. »

« Καὶ ἐγὼ εἶμαι ὁ ἰσχυρότατος τῶν ἀνθρώπων, » ἀπήντησεν ὁ βασιλεὺς. « Προσκύνησόν με, εἰ δὲ μή, θὰ σε φίψω εἰς τὴν καιομένην κάμινον. »

Τότε ὁ παῖς ἀνέβλεψεν εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ εἶπε·

« Χθὲς εἶδον τὸν ἥλιον νὰ ἀνατέλλῃ μὲν τὴν πρωΐαν, νὰ δύῃ δὲ τὴν ἑσπέραν. Πρόσταξον αὐτόν, ὦ βασιλεῦ, νὰ ἀνατείλῃ μὲν σήμερον τὴν ἑσπέραν, νὰ δύσῃ δὲ τὴν πρωΐαν, καὶ τότε θέλω σε λατρεύσῃ. »

Ὁ Ἀβραάμ ἐρρίβη εἰς τὴν κάμινον.

Ἡ δύναμις ὅμως τοῦ πυρὸς δὲν ἔβλαψε τὸν παῖδα. Ἄγγελος τοῦ Θεοῦ ἔλαβεν αὐτὸν εἰς τὰς ἀγκάλας του καὶ διὰ τῶν πτερύγων του ἀπεμάκρυνε τὰς φλόγας ἀπ' αὐτοῦ. Τοιοῦτοτρόπως ὁ Ἀβραάμ ἐξῆλθεν ὠραιότερος ἐκ τοῦ πυρὸς. Μετ' ὀλίγον δὲ ἐνεφανίσθη εἰς αὐτὸν ὁ Θεός, τὸν προσέκλεισεν ἐκ τῆς γῆς τῶν Χαλδαίων εἰς τὴν Χαναάν καὶ ἔκαμεν αὐτὸν φίλον του.

Τοιοῦτοτρόπως ὁ Ἀβραάμ ἐγένετο ὁ ἰδρυτὴς τῆς ἀληθοῦς θεολατρείας τοῦ ἐνὸς Θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς δι' ἅπαντα τὸν κόσμον.

7. Καταστροφή τῶν Σοδόμων καὶ Γομόρρων καὶ ἡ Νεκρὰ Θάλασσα.

Ὅπως κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ κατακλισμοῦ, τοιοῦτοτρόπως καὶ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Λῶτ ἐρανερώθη ἡ δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ. Διότι, ὅπως τότε ὁ Θεὸς τὸν μὲν Νῶε, τὸν μόνον εὐσεβῆ ἐκ τῶν ἀνθρώπων, διέσωσε μετὰ τῆς οἰκογενείας του, τοὺς δὲ λοιποὺς ἀνθρώπους ἐξωλόθρευσε διὰ τοῦ κατακλισμοῦ, τοιοῦτοτρόπως καὶ τῶρα τὸν μὲν εὐσεβῆ καὶ δίκαιον Λῶτ διεφύλαξε μετὰ

τῆς οικογενείας του ἐπ' ἴσης, τοὺς δὲ λοιποὺς κατοίκους τῶν Σοδόμων καὶ Γομόρρων, ἐπειδὴ ἦσαν ἀσεβεῖς καὶ πονηροί, ἐξηφάνισε διὰ πυρὸς καὶ ὕδατος. Ἐκπλήττεται δὲ τῇ ἀληθείᾳ τις, ὅταν ἀναλογισθῇ τὸν τρόπον, κατὰ τὸν ὅποιον αἱ ἀσεβεῖς ἐκεῖναι πόλεις ἐξηφανίσθησαν ἀπὸ τοῦ πρόσωπον τῆς γῆς!

Μέλις εἶχεν ἐξέλθῃ ἐκ τῆς πόλεως ὁ Λῶτ μετὰ τῆς συζύγου καὶ τῶν δύο θυγατέρων του, ὁ Θεὸς ἔβρεξεν ἐξ οὐρανοῦ πῦρ καὶ θεῖον. Αἱ Ξυλιναι οἰκίαι καὶ ἡ εὐφλεκτος ἀσφαλτος, ἧτις ὑπῆρχεν ἐν ἀρμονίᾳ περὶ τῶν Σοδόμων καὶ Γομόρρων, ἤναψαν διὰ μιᾶς. Τότε ἄλλοι μὲν ἐκ τῶν ἀνθρώπων κατακαίονται ἐντὸς τῶν οἰκιῶν των, ἄλλοι δὲ προθράσαντες ἐκρέυγουσιν εἰς τὰς ὁδοὺς, ζητοῦντες σωτηρίαν. Ἄλλὰ καὶ ἐδῶ ἄλλοι μὲν ἐξ αὐτῶν θάπτονται ὑπὸ τὰ ἐρείπια τῶν οἰκιῶν, αἱ ὅποιοι καταπίπτουσιν ἀλλεπαλλήλως, ἄλλοι δὲ τέλος κατορθώνουσι νὰ φύγωσι διὰ τῶν ὁδῶν ἐκτὸς τῆς πόλεως.

Πλὴν φεῦ! καὶ ἐδῶ δὲν ὑπάρχει σωτηρία! Φοβερά θάλασσα φλογῶν, ἡ ὅποια πλησιάζει ἰδιωτῶν, ἐκτείνεται περὶ καὶ ἑλὰ τὰ σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος. Εἰς τὸ ἔδαφος, τὸ ὅποιον ἦτο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πλήρες κοιλωμάτων, ἀνοίγονται ἐξαίφνης ὑπὸ τοῦ πυρὸς μέγιστα ὀπαὶ καὶ χάσματα, ἐκ τῶν ὁποίων ἀναβαίνουν φλόγες καὶ καπνός. Πελοῦφοι ὄγκοι γῆς κατακρημνίζονται ἀλλεπαλλήλως εἰς τὸ βάθος, συμπαρασύροντες καὶ τοὺς

ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι ἦσαν ἐπ' αὐτῶν. Τέλος ἐλόκληρον τὸ ἔδαφος μεθ' ὧν, ὅσα ἦσαν ἐπ' αὐτοῦ, καταπίπτει εἰς τὸ βάθος καὶ σχηματίζει ἀπέραντόν τι βάραθρον. Ἀνθρωποὶ τινες ἔζων ἀκόμη, ὅτε ἡ πλησίον μεγάλη λίμνη, εἰς τὴν ὅποιαν χύνεται ὁ Ἰορδάνης ποταμός, εἰσρέει μὲ ἄρμην καὶ πάταγον εἰς τὸ βάραθρον ἐκεῖνο· σῖζον τὸ ὕδωρ σβήνει πλέον τὴν καιομένην γῆν καὶ θάπτει καὶ τοὺς τελευταίους ζῶντας. Ἦδη τὸ μένον, τὸ ὅποιον καὶ ἔδην τὴν χώραν ταύτην κινεῖται καὶ σαλεύει, εἶναι ὁ καπνός καὶ ὁ ἀτμός, ὁ ὅποιος ἀναβαίνει πρὸς τὸν οὐρανόν· ἄλλως τὰ πάντα εἶναι ἡσυχὰ περὶ τὸ βαράθρου καὶ ἐντὸς αὐτοῦ.

Ἡ λίμνη, ἡ ὅποια κατεκάλυψε τὴν περίχωρον τῶν Σοδόμων καὶ Γομόρρων, ἔχει πλάτος μὲν τεσσάρων, μῆκος δὲ εἰκοσι περίπου ὠρῶν καὶ ὀνομάζεται σήμερον Ἀσφαλιτῆτις λίμνη ἢ Νεκρὰ θάλασσα. Διὰ τί ἀρά γε;

Ὅλος ὁ τόπος οὗτος καὶ σήμερον ἀκόμη φέρει τὸν τύπον τοῦ θανάτου. Οὐδὲν χόρτον, οὐδεὶς θάμνος, οὐδὲν δένδρον φύεται εἰς τὰς ὄχθας τῆς ἀπαισίου ταύτης λίμνης· οὐδὲν ζῶον φαίνεται κινούμενον περὶ τῶν ὄχθῶν τῆς, οὔτε πόλις οὔτε χωρίον τι ὑπάρχει παρ' αὐτήν, ἀλλὰ τὰ πάντα εἶναι γυμνά, ἔρημα καὶ ἀπεξηραμμένα. Πανταχοῦ γυμνοί, κατάξηροι καὶ ἀπόκρημνοι βράχοι περισφίγγουσι τὴν μελανὴν καὶ ζοφεράν θάλασσαν. Καὶ αὐτὰ τὰ ἀγελαῖα πτηνὰ ἐν τῇ μακρῇ

ἀποδημίας των δὲν ζητοῦσιν ἀνάπαυσιν εἰς τὸν τόπον τοῦτον, διότι δὲν εὐρίσκουσιν οὔτε κόκκον πρὸς τροφήν οὔτε σταγόνα γλυκεῖος ὕδατος πρὸς κατάσβεσιν τῆς δίψης των. Ἀλλὰ καὶ ἐντὸς τῆς θαλάσσης δὲν δύναται νὰ ἴδῃ τις οὔτε πλοῖον οὔτε λέμβον, τὰ δὲ ὕδατα αὐτῆς ἕνεκα τῆς πολλῆς ἀσφάλτου, τὴν ὁποίαν περιέχουσιν, εἶναι τόσοι πικρά, ὥστε οὐδεὶς ἔχθους δύναται νὰ ζήσῃ ἐν αὐτοῖς. Τὰ πάντα εἶναι νεκρά καὶ περὶ τὴν θάλασσαν καὶ ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐν τῇ θαλάσῃ, ὑπὸ δὲ τὴν θάλασσαν ἀναπαύονται τεθαμμένοι οἱ ἄνθρωποι καὶ αἱ οἰκίαι τῶν Σοδόμων καὶ Γομόρρων. Πανταχοῦ βασιλεύει νεκρική σιγή, ἀλλ' ἡ σιωπηλὴ αὐτῆ χώρα κηρύττει πάντοτε μεγαλοφώνως· «*Αὕτη εἶναι ἡ κρίσις τοῦ Θεοῦ· ἡ ἁμαρτία εἶναι ὁ ὄλεθρος τῶν ἀνθρώπων.*»

Β'. ΕΚ ΤΗΣ ΕΛΛ. ΜΥΘΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Ἰρῆς

8. Ὁ Ἡρακλῆς μεταξὺ τῆς Ἀρετῆς καὶ τῆς Κακίας.

Ἡ Ἡρακλῆς εἶναι ὁ μέγιστος καὶ ἐπισημότερος ἐκ τῶν ἡρώων τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος. Ὁ Ἡρακλῆς ἐξεπαιδεύθη ὑπὸ τῶν ἀρίστων διδασκάλων τῆς ἐποχῆς ἐ-

κείνης, καὶ τόσοι ἐπηρεύθη διὰ τὰς ἀρετὰς αὐτοῦ, ὅσον διέπρεψε καὶ κατὰ τὴν σωματικὴν δύναμιν ὑπὲρ πάντας τοὺς ἀνθρώπους.

Ὅτε ὁ Ἡρακλῆς μετέβαινε ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἡλικίας εἰς τὴν ἐφηβικὴν, ἐξῆλθε μίαν ἡμέραν ἐκ τῆς πόλεως καὶ ἐκάθισεν εἰς ἡσυχὸν τινα τόπον, διὰ νὰ σκεφθῇ, ποίαν ὁδὸν ἔπρεπε νὰ ἀκολουθήσῃ ἐν τῷ βίῳ του, τὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς ἢ τὴν ὁδὸν τῆς κακίας.

Ἐν ᾧ δέ, καθήμενος ἐκεῖ, ἐσκέπτετο, εἶδεν αἰφνης δύο γυναῖκας ἐρχομένας πρὸς αὐτόν. Ἐκ τούτων ἡ μὲν μία ἦτο σεμνὴ καὶ εὐπρεπής· ἐφόρει ἀπλουστάτον λευκὸν ἐνδύμα καὶ ὡς μόνον στολισμὸν εἶχε τὴν καθάρτητα καὶ κοσμιότητα. Ἡ δὲ ἄλλη ἦτο πολύσαρκος καὶ ἔφερε πολλὰ κοσμήματα· εἶχε τὸ πρόσωπόν της βεβαμμένον, ὥστε νὰ φαίνεται λευκότερα καὶ ἐρυθρότερα ἢ ὅσον ἦτο ἀληθῶς· περιεπάτει τεταμένη, ὥστε νὰ φαίνεται μεγαλειότερα ἢ ὅσον ἦτο φύσει· εἶχε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀναπεπταμένους καὶ ἐνδύμα, ἐκ τοῦ ὁποίου ἠδύνατο νὰ διαλάμπῃ τὰ μάλιστα ἡ ὠραιότης της· συχνάκις δὲ ἔβλεπε μετὰ προσοχῆς αὐτὴ ἑαυτὴν καὶ παρετήρει, ἂν καὶ ἄλλος τις ἔβλεπεν αὐτήν, πολλάκις δὲ ἀπέβλεπε καὶ εἰς τὴν σκιάν της.

Ὅτε αἱ δύο ἐκεῖναι γυναῖκες ἐφθασαν πλησίον τοῦ Ἡρακλέους, ἡ μὲν πρώτη ἐβιάδιζε κατ' ἓν τρόπον καὶ πρότερον, ἡ δὲ ἄλλη, θέλουσα νὰ φθάσῃ πρώτη, ἔτρεψε πρὸς τὸν Ἡρακλέα καὶ τῷ εἶπε· «*Βλέπω, ὦ Ἡ-*

ράκλεις, ὅτι ἀπορεῖς, ποῖαν ὁδὸν νὰ ἀκολουθήσῃς ἐν τῷ βίῳ σου. Ἄν λοιπὸν κάμῃς ἐμὲ φίλην σου, θὰ σε ὁδηγήσω εἰς τὴν εὐκολωτάτην καὶ εὐαρεστοτάτην τῶν ὁδῶν· θὰ σε κάμω νὰ ἀπολαύσῃς πᾶν ὅ,τι τερπνὸν ὑπάρχει ἐν τῷ κόσμῳ, οὐδέποτε δὲ θὰ δοκιμάσῃς τὰς δυσκολίας τῆς ζωῆς. Διότι οὔτε περὶ πολέμων θὰ φροντίξῃς οὔτε περὶ τῆς πατρίδος σου καὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων θὰ μεριμνᾷς, ἀλλὰ θὰ σκέπτησαι μόνον, τί εὐάρεστον νὰ φάγῃς ἢ νὰ πῖῃς, πῶς νὰ κοιμᾷσαι μαλθακώτατα, πῶς νὰ διέλθῃς τὴν ζωὴν σου μὲ ἀνάπαυσιν καὶ τέρψιν καὶ πῶς θὰ ἔχῃς ἅλα ταῦτα ἄνευ κόπου. Ἐὰν δὲ ὑποπεύσῃς ποτέ, ὅτι δὲν θὰ ἔχῃς πλέον τὰ μέσα πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν ἐπιθυμιῶν σου, δὲν πρέπει νὰ φοβηθῇς, μήπως σε ἀναγκάσω νὰ ἀπολαύσῃς τὰ ἀγαθὰ ταῦτα, κοπιᾶζων καὶ ταλαιπωρούμενος σωματικῶς καὶ ψυχικῶς. Ἄς ἐργάζωνται οἱ ἄλλοι, ὅπως διασκεδάξῃς σύ' ἂν δὲν ἔχῃς χρήματα, ἄρπαζε τὰ χρήματα ἐκείνων, οἱ ὅποιοι ἐκέρδισαν αὐτὰ διὰ τῶν κόπων των. Ἐγὼ δίδω εἰς τοὺς φίλους μου τὸ δικαίωμα νὰ κάμνωσιν τὰ πάντα καὶ νὰ ὠφελῶνται πανταχόθεν, διὰ νὰ ἔχωσι καθ' ἑλλην τὴν ζωὴν αὐτῶν τέρψεις καὶ ἀπολαύσεις. »

Ἔτι δὲ Ἡρακλῆς, ἀφ' οὗ ἤκουσε τοὺς λόγους τούτους, ἠρώτησεν αὐτὴν· « Πῶς ὀνομάζεσαι, ὦ γύναι; » Ἐκείνη ἀπεκρίθη· « Οἱ μὲν φίλοι μου με ὀνομάζουσιν

Εὐδαιμονίαν, οἱ δὲ μισοῦντές με, διὰ νὰ με κακολογήσωσι, μὲ ὀνομάζουσι *Κακίαν*. »

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ προσῆλθε καὶ ἡ ἄλλη γυνὴ καὶ εἶπε πρὸς τὸν Ἡρακλέα· « Καὶ ἐγὼ ἤλθον, ὦ Ἡράκλεις, νὰ σε συμβουλεύσω, ποῖαν ὁδὸν νὰ ακολουθήσῃς, διότι γνωρίζω τοὺς γονεῖς σου καὶ ἔμαθον περὶ τῆς καλῆς σου φύσεως. Ἐλπίζω λοιπὸν, ὅτι, ἂν ἀκολουθήσῃς τὴν πρὸς ἐμὲ φέρουσαν ὁδόν, θὰ κατορθώσῃς ἔργα καλὰ καὶ ὠφέλιμα καὶ θαυμαστά, καὶ ἐγὼ ἐξ αἰτίας σου θὰ δοξασθῶ ἔτι περισσότερον. Ἐγὼ, τέκνον μου, δὲν θὰ σε ἐξαπατήσω δι' ὑποσχέσεων ἡδονικῶν, ἀλλὰ θὰ σοι ἐκθέσω τὰ πράγματα μετ' ἀληθείας. Οὐδὲν καλὸν καὶ ἀγαθὸν δίδουσιν οἱ θεοὶ εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἄνευ κόπου καὶ ἐπιμελείας. Οὕτως ἂν θέλῃς νὰ διάκεινται οἱ θεοὶ εὐμενῶς πρὸς σέ, ὀφείλεις νὰ λατρεύῃς τοὺς θεοὺς· ἂν θέλῃς νὰ ἀγαπᾷσαι ὑπὸ τῶν φίλων σου, ἀνάγκη εἶναι νὰ εὐεργετῇς τοὺς φίλους σου· ἂν θέλῃς νὰ τιμᾷσαι ὑπὸ τῆς πατρίδος σου, πρέπει νὰ ὠφελήσῃς τὴν πατρίδα σου· ἂν ἔχῃς τὴν ἀξίωσιν νὰ θαυμάζησαι ὑφ' ἑλῶν τῶν Ἑλλήνων διὰ τὴν ἀνδρείαν σου, ὀφείλεις νὰ εὐεργετήσῃς τὴν Ἑλλάδα· ἂν θέλῃς νὰ σοι δίδῃ ἡ γῆ ἀφθάνους καρπούς, πρέπει νὰ καλλιεργῇς ἐπιμελῶς τὴν γῆν· ἂν θέλῃς νὰ πλουτήσῃς ἀπὸ βοσκημάτων, ἀνάγκη νὰ περιποιῆσαι τὰ βοσκήματα· ἂν ἐπιθυμῇς νὰ ἀποκτήσῃς δοῦσαν πολεμικὴν καὶ τοὺς μὲν φίλους σου νὰ ἐλευθερώνης, τοὺς δὲ ἐχθρούς σου

νά νικήσῃ, πρέπει νά ἀδαχθῆς τήν τέχνην τοῦ πολέμου· ἄν θέλῃς νά εἶσαι δυνατός κατὰ τὸ σῶμα, ὀφείλεις νά συνεθίσῃς τὸ σῶμά σου νά ὑπακούῃ εἰς τὸν νοῦν σου καί νά ἀσκήσῃς αὐτὸ εἰς τοὺς κόπους καί εἰς τὸν ἰδρωτά. Οὐδέν, οὐδέν καλόν, ὦ Ἡράκλειε, κατορθοῦται ἄνευ κόπου.»

Τότε λαβοῦσα τὸν λόγον ἡ Κακία εἶπε πρὸς τὸν Ἡρακλεῖα· «Ἐννοεῖς, ὦ Ἡράκλειε, πόσον δύσκολον καὶ μακρὰν ὁδὸν πρὸς τήν εὐφροσύνην σοι διηγείται ἡ γυνὴ αὕτη; Ἐγὼ ὅμως θά σε ὀδηγήσω εἰς τήν εὐτυχίαν δι' ὁδοῦ εὐκολωτάτης καὶ συντομωτάτης.»

Ἡ δὲ Ἀρετὴ ἀπεκρίθη πρὸς αὐτήν· «ὦ ἀθλία, καὶ τί καλόν ἔχεις σὺ ἢ τί εὐάρεστον γνωρίζεις, ἀφ' οὗ δὲν θέλεις νά πράξῃς τι πρὸς ἀπόκτησιν αὐτῶν; Διότι σὺ οὐδὲ περιμένεις τοῦλάχιστον νά σοι ἐπέλθῃ ἡ ἐπιθυμία τοῦ τερπνοῦ, ἀλλὰ κορέννυσαι ἐξ ὄλων, πρὶν ἐπιθυμήσῃς τι· διότι τρώγεις, πρὶν πεινάσῃς, πίνεις, πρὶν διψᾶσῃς, πρὸς τοῦτοις δὲ διὰ νά φάγῃς μὲν μὲ ὄρεξιν, ζητεῖς μαγείρους, διὰ νά πῆς δὲ μὲ εὐχαρίστησιν, παρασκευάζεις οἶνους πολυτελεῖς καὶ ἐν καιρῷ τοῦ θέρους, περιτρέχουσα ἐδῶ κ' ἐκεῖ, ζητεῖς χιόνας πρὸς ὄρεσισμὸν αὐτῶν, διὰ νά κοιμηθῆς δὲ εὐχαρίστως, μεταχειρίζεσαι μαλακὰς στρωμνάς· καὶ ἐπιθυμεῖς νά κοιμηθῆς, ὅχι διότι ἐκοπίασες, ἀλλὰ διότι δὲν ἔχεις πλέον τί νά κάμῃς. Ὅλοι οἱ ἀγαθοὶ ἄνθρωποι σε ἀποστρέφονται. Οὐδέποτε ἤκουσες νά σε ἐπαινέσῃ τις, οὐδέποτε

εἶδες καλόν τι ἔργον σου. Ἐπειτα τίς σε πιστεύει, ὅταν λέγῃς τι; Τίς σε βοηθεῖ εἰς τὰς ἀνάγκας σου; Ἡ τίς φρόνιμος τολμᾷ νά γίνῃ ἑπαδός σου; Διότι οἱ ἰδικοὶ σου ἑπαδοί, ἐν ὄσφ μὲν εἶναι νέοι, εἶναι ἀδύνατοι κατὰ τὰ σώματα, ὅταν δὲ γηράσωσιν, ἀποβλακούνται καὶ ἐντρέπονται μὲν δι' ὅσα ἔπραξαν κατὰ τήν νεότητά των, βαρύνονται δὲ δι' ὅσα τώρα πράττουσι καὶ ὑποφέρουσι. Ἐγὼ δὲ τούναντιον συζῶ μετὰ τῶν ἀγαθῶν ἀνθρώπων. Οὐδὲν καλόν ἔργον γίνεται χωρὶς ἐμοῦ· τιμῶμαι δὲ ὑπὲρ πάντα ἄλλον ὑπὸ τῶν θεῶν καὶ ὑπὸ τῶν καλῶν ἀνθρώπων. Οἱ φίλοι μου τρώγουσι καὶ πίνουσιν ἀμερίμως καὶ ἡδέως, διότι περιμένουσι πρῶτον νά πεινάσῃ καὶ νά διψᾶσῃ, ὁ δὲ ὕπνος των εἶναι γλυκύτερος τοῦ ὕπνου τῶν μὴ ἐργαζομένων φίλων σου, καὶ οὔτε λυποῦνται ἀφήνοντες τὸν ὕπνον οὔτε παρεμελοῦσι χάριν αὐτοῦ τὰς ἐργασίας των. Καὶ οἱ μὲν νέοι ἐκ τῶν φίλων μου χαίρουσι διὰ τοὺς ἐπαίνους τῶν πρεσβυτέρων, οἱ δὲ πρεσβύτεροι ἀγάλλονται διὰ τὰς τιμὰς τῶν νέων καὶ εὐχαρίστως μὲν ἀναμνησκονται τὰς παλαιὰς των πράξεις, εὐχαριστοῦνται δὲ διὰ τὰς παρούσας. Ἐξ αἰτίας μου δὲ ἀγαπῶνται καὶ ὑπὸ τῶν θεῶν καὶ ὑπὸ τῶν φίλων των καὶ τιμῶνται ὑπὸ τῶν πατρίδων των. Ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ πεπρωμένον τέλος τῆς ζωῆς των, δὲν λησμονοῦνται οὐδὲ κείνται ἄνευ τιμῶν πλέον ἐν τῷ τάφῳ, ἀλλὰ μνημονεύονται καὶ ζῶσιν αἰωνίως ἐξυμνοῦμενοι. Τοιουτοτρόπως κοπιᾶζων, ὦ Ἡράκλειε, τέ-

κνον ἀγαθῶν γονέων, δύνασαι καὶ σὺ νὰ ἀποκτήσης τὴν μακαριστοτάτην εὐτυχίαν. »

Οἱ ἄπλοι καὶ εἰλικρινεῖς οὗτοι λόγοι τῆς εὐγενοῦς γυναικός, τοὺς ὁποίους ὁ Ἡρακλῆς εἶχεν ἀκούσῃ μετὰ μεγάλης προσοχῆς, προϋξένησαν βαθυτάτην ἐντύπωσιν εἰς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ. Χωρὶς δὲ καθόλου νὰ διστάσῃ, ἀνεγνώρισεν, ὅτι αὐτὴ ἦτο ἡ ἀληθὴς ἀρετὴ, καὶ ἐξέλεξεν αὐτὴν ὡς σύντροφον τοῦ βίου του μετὰ τὴν σταθερὰν ἀπόφασιν νὰ τὴν ἀκολουθήσῃ πανταχοῦ, χωρὶς νὰ φοβηθῇ κόπους καὶ κινδύνους· διότι εἶχε πεισθῆ, ὅτι μόνον μετ' αὐτῆς καὶ δι' αὐτῆς ἠδύνατο νὰ εὐτυχῆσῃ καὶ νὰ δοξασθῇ, ὅπως καὶ συνέβη.

9. Ὁ Αἰγεύς.

Πρὸς τὴν θάλασσαν τὸ βλέμμα ὁ Αἰγεύς προσηλωμένον κατευθύνει, τὸν υἱὸν του ἐκ τῆς Κρήτης περιμένων.

Καὶ ἰδοὺ, τὸ κύμα σχίζον, ἀναφαίνεται τὸ πλοῖον, ἀλλ' ἀντὶ λευκοῦ τοῦ μαῦρον πάλιν ἔφερεν ἰστίον.

« Ἄχ! Λοιπὸν τοῦ Μινωταύρου ἔγινες βορὰ, υἱέ μου, καὶ οἱ ὄφθαλμοί μου πλέον δὲν θὰ σ' ἴδωσι ποτέ μου; Πῶς ὁ τάλας εἰς τοιαύτην συμφορὰν νὰ ἐπιζῆσω; Τὴν ζωὴν, ὡς σὺ ἀφῆκες, ἀπειπὶς κ' ἐγὼ θ' ἀφῆσω! » Ταῦτα ἐκφωνῶν ὁ γέρον μετὰ θρήνων καὶ δακρύων, εἰς τὴν θάλασσαν ἐβρίβη καὶ κατέλυσε τὸν βίον.

Σκηναὶ ἐκ τοῦ Τρωικοῦ πολέμου.

10. Τὸ μῆλον τῆς Ἑριδος.

Ὁ Πηλεὺς ἦτο βασιλεὺς τῆς Φθίας, πόλεως τῆς Θεσσαλίας. Ὁ Πηλεὺς ἦτο δίκαιος καὶ εὐσεβὴς ἄνθρωπος. Διὰ τοῦτό τον ἠγάπων οἱ θεοὶ καὶ τῶν ἔδωκαν ὡς σύζυγον τὴν θεὰν Θέτιν, ἡ ὁποία κατόκει εἰς τὰ ἄντρα τοῦ Πηλίου ὄρους. Οἱ γάμοι τοῦ Πηλέως ἐτελέσθησαν μεγαλοπρεπέστατα. Ὅλοι οἱ θεοὶ καὶ εἰλαι αἱ θεαὶ ἦσαν προσκεκλημένοι εἰς αὐτούς. Μόνη ἡ θεὰ Ἑρις δὲν εἶχε προσκληθῆ, διότι ἦτο φόβος, μήπως κατὰ τὴν συνήθειαν αὐτῆς ἐπιφέρῃ ἔριδας καὶ σκάνδαλα καὶ διαταράξῃ τὴν ἰλαρότητα τῆς ἑορτῆς.

Ἡ Ἑρις, ὀργισθεῖσα ἐκ τῆς καταφρονήσεως ταύτης, ἐμελέτησεν ἐκδίκησιν. Ἐν ᾧ λοιπὸν ἔλοι οἱ συνδαιτυμόνες ἦσαν παραδεδωμένοι εἰς τὰς ἡδονὰς τῆς ἑορτῆς, αὐτὴ ἤνοιξε κρυφίως τὴν θύραν τῆς αἰθούσης καὶ ἔρριψεν ἐντὸς αὐτῆς χρυσοῦν μῆλον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου εἶχεν ἐπιγράψῃ « Ἡ καλὴ λαβέτω. » Μόλις εἶδον αἱ θεαὶ τὸ χρυσοῦν ἐκεῖνο μῆλον καὶ ἀνέγνωσαν τὴν ἐπιγραφὴν αὐτοῦ, ἤρχισαν νὰ ἐρίζωσι πρὸς ἀλλήλας ζωηρῶς περὶ τῆς κατοχῆς του, διότι ἐκάστη ἐξ αὐτῶν ἰσχυρίζετο, ὅτι αὐτὴ ἦτο ἡ ὠραιότης καὶ διὰ τοῦτο ἐζήτει νὰ δίκαιοποιηθῇ τὸ μῆλον. Τὰς μεγαλειτέρας δ-

μωσ ἀξιώσεις ἐπὶ τοῦ μῆλου εἶχον τρεῖς θεαί, ἡ Ἥρα, ἡ θεὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ σύζυγος τοῦ Διός, ἡ θεὰ τῆς σοφίας Ἀθηναῖα καὶ ἡ θεὰ τῆς ἀγάπης Ἀφροδίτη. Ἐπειδὴ δὲ οὐδεμία ἐκ τῶν τριῶν ἤθελε νὰ ὑποχωρήσῃ εἰς τὴν ἄλλην, ὁ Ζεὺς πρὸς κατάπausιν τῆς ἔριδος διέταξε τὸν Ἑρμῆν νὰ ὀδηγήσῃ τὰς φιλονικούσας ἐκείνας τρεῖς θεὰς πρὸς τὸν Πάριον, υἱὸν τοῦ βασιλέως τῆς Τρωάδος Πριάμου, ὅπως διαλύσῃ ἐκεῖνος τὴν διαφορὰν τῶν.

Ὁ Πάρις ἐποίμανε τὸ ποίμνιον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὄρους Ἴδου—κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην καὶ αὐτοὶ οἱ βασιλόπαιδες δὲν ἐθεώρουν ἐντροπὴν νὰ βόσκωσι ποίμνια—ὅτε ἐνεφανίσθησαν ἐνώπιόν του αἱ θεαὶ καὶ τῶ ἐξέθηκαν τὴν αἰτίαν τῆς διαφορᾶς τῶν. Συγχρόνως ὁμῶς ἐκάστη ἐξ αὐτῶν προσεπάθει δι' ὑποσχέσεων νὰ διαθέσῃ τὸν Πάριον ὑπὲρ ἑαυτῆς. Καὶ ἡ μὲν Ἥρα ὑπισχνεῖτο εἰς αὐτόν, ἂν ἤθελε κηρύξῃ αὐτὴν ὡς τὴν ὠραιότεραν, τὴν βασιλείαν ὅλων τῶν χωρῶν τῆς γῆς. Ἡ δὲ Ἀθηναῖα τῶ ὑπισχνεῖτο δόξαν καὶ ὄνομα λαμπρὸν μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων. Ἡ δὲ Ἀφροδίτη ὑπεσχέθη νὰ τῶ δώσῃ τὴν Ἑλένην, τὴν ὠραιωτάτην ἐκ τῶν γυναικῶν τῆς γῆς. Ὁ Πάρις προτιμήσῃ τὸ τελευταῖον τοῦτο δῶρον διὰ τοῦτο ἀπεράνηθη, ὅτι ἡ Ἀφροδίτη ἤτο ἡ ὠραιότερα καὶ ἔδωκεν εἰς αὐτὴν τὸ μῆλον.

Μετὰ ταῦτα ὁ Πάρις, ὀδηγούμενος ὑπὸ τῆς Ἀφροδίτης, ἦλθεν εἰς τὴν Σπάρτην πρὸς τὸν βασιλέα αὐτῆς

Μενέλαον, ὅστις ἦτο νενυμφευμένος μετὰ τῆς Ἑλένης. Ἀρπάσας λοιπὸν τὴν σύζυγον αὐτοῦ καὶ ἠθσαυροὺς πολλοὺς, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Τροίαν. Ἡ ἀρπαγὴ αὕτη τῆς Ἑλένης ἔγινεν αἰτία φοβεροῦ πολέμου μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Τρώων, ὅστις διήρκεσε δέκα ὄλα ἔτη καὶ ἐπέφερε τὴν καταστροφὴν τῆς Τροίας.

11. Ἡ ἐθελοθυσία τῆς Ἰφιγενείας.

Ὅτε ἔμαθεν ὁ Ἀγαμέμνων, ὁ ἀδελφὸς τοῦ Μενέλαου καὶ βασιλεὺς τοῦ Ἀργεῶν καὶ τῶν Μυκηθῶν, καὶ οἱ ἄλλοι βασιλεῖς τῆς Ἑλλάδος τὴν ἀρπαγὴν τῆς Ἑλένης, ὅλοι ὠργίσθησαν κατὰ τοῦ αὐθάδους Πάριδος καὶ ἀπεράσισαν νὰ συνεχεστρατεύσῃσι κατὰ τῆς Τροίας καὶ νὰ ἐκδικήσῃσι τὴν ὕβριν ταύτην, τὴν ἣν ἔποιον ἐθεώρουν ὡς ὕβριν καθ' ὅλης τῆς Ἑλλάδος.

Οἱ ἐπισημώτατοι τῶν τότε βασιλέων τῆς Ἑλλάδος ἦσαν οἱ ἀδελφοὶ Ἀγαμέμνων καὶ Μενέλαος, υἱοὶ τοῦ Ἀτρέως καὶ ἔγγονοι τοῦ Πέλοπος, ὁ πανουργὸς βασιλεὺς τῆς Ἰθάκης Ὀδυσσεύς, οἱ δύο Αἰάεντες, ὁ υἱὸς τοῦ Τυδέως Διομήδης, ὁ ἐκ Κρήτης Ἰδομενεύς, ὁ γέρον καὶ πολὺπειρος βασιλεὺς τῆς Πύλου Νέστωρ, ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ὁποίου ἔρρεον λόγοι καὶ τοῦ μέλιτος γλυκύτεροι, ὁ ξανθὸς υἱὸς τοῦ Πηλέως καὶ τῆς Θέτιδος Ἀχιλλεύς, βασιλεὺς τῶν ἐν Θεσσαλίᾳ Μυρμιδόνων, ὁ ἀνδρειότατος καὶ ὠραιότατος ἐξ

ἔλων τῶν Ἑλλήνων, ὁ φίλος τοῦ Ἀχιλλέως Πάτροκλος καὶ ἄλλοι.

1. Διομήδης. 2. Ὀδυσσεύς. 3. Νέστωρ. 4. Ἀχιλλεύς.
5. Ἀγαμέμνων. 6. Μενέλαος. 7. Πάρις.
8. Μαχάων. 9. Ποδάριτος.

Οἱ βασιλεῖς οὗτοι, ἀρ' οὐ ἐξέλεξαν γενικὸν ἀρχηγὸν τῆς ἐκστρατείας τὸν Ἀγαμέμνονα, συνῆλθον μὲ τὰ πλοῖα αὐτῶν εἰς τὴν Αἰόλιδα, μικρὸν ἑλιμένα τῆς Βοιωτίας, καὶ ἐκεῖ περιέμενον οὖρον ἄνεμον, διὰ τὸ ἀποπλεύσασαι κατὰ τῆς Τροίας.

Ἄλλ' ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἐπεκράτει νηνεμία καὶ τὰ πλοῖα ἔμενον ἀκίνητα ὡς καθηλωμένα εἰς τὴν θάλασσαν. Ὁ στρατὸς ἤρχισε νάδημονῆ καὶ νὰ γογγύζῃ· ἀσθένειαὶ κατεμάστιζον αὐτόν, πάντες δὲ ὑπώπτευον, ὅτι θεὸς τις ἦτο ὠργισμένος κατ' αὐτῶν. Τότε συνώδευε τὸ Ἑλληνικὸν στράτευμα ὁ Κάλχας, διάσημος μάντις, περὶ τοῦ ὁποῖου ἐλέγετο, ὅτι ἐγίνωσκε τὰ τε παρόντα καὶ τὰ παρελθόντα καὶ τὰ μέλλοντα. Τοῦτον λοιπὸν προσεκάλεσαν οἱ Ἕλληνες, διὰ τὸ φανερώσῃ εἰς αὐτοὺς τὴν αἰτίαν τοῦ κακοῦ. Ὁ δὲ Κάλχας ἀπεκρίθη· « Ἡ θεὰ Ἄρτεμις εἶναι ὠργισμένη καθ' ἡμῶν, διότι ὁ βασιλεὺς Ἀγαμέμνων, θηρεύων πρότινων ἡμερῶν ἐν ταύθῃ, ἐφόνευσε τὴν ἱερὰν ἔλαφον αὐτῆς· τότε δὲ μόνον θὰ καταπαύσῃ τὴν ὀργὴν αὐτῆς, ὅταν ὁ Ἀγαμέμνων θυσίᾳ εἰς αὐτὴν τὴν ἀγαπητὴν θυγατέρα του Ἰφιγένειαν. »

Ὅτε ἤκουσεν ὁ στρατὸς τὴν μαντεῖαν ταύτην, ἐταράχθη. Ὁ δὲ Ἀγαμέμνων προσεκάλεσεν εὐθὺς τὸν κήρυκα Ταλθύβιον καὶ διέταξεν αὐτὸν νὰ κηρύξῃ εἰς ὄλον τὸν στρατόν, ὅτι ἔλοι οἱ Ἕλληνες ἡδύναντο νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὰς πατρίδας των, διότι αὐτὸς οὐδέποτε θὰ ἀπεφάσιζε νὰ θυσιάσῃ τὴν προσφιλῆ του θυγατέρα.

Τὸ κήρυγμα τοῦτο ἔφερον εἰς ἀναστάτωσιν ἔλων τὸν στρατόν, καὶ βαρεῖς λόγοι ἤκούοντο πανταχόθεν κατὰ τοῦ Ἀγαμέμνονος. « Ἡμεῖς, » ἔλεγον, « ἀφήκαμεν τὰς γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα μας καὶ ἐκστρατεύομεν εἰς χῶ-

ραν ἄγνωστον καὶ μεμακρυσμένην χάριν τῆς τιμῆς τῶν Ἀτρειδῶν, ὁ δὲ Ἀγαμέμνων ἀρνείται νὰ θυσιάσῃ τὴν θυγατέρα του εἰς τὴν θεάν, τὴν ὁποίαν αὐτὸς παρώργισεν, ἐν ᾧ τίς αἶδε πόσοι ἐξ ἡμῶν δὲν θὰ ἐπανέλθωσι πλέον εἰς τὰς προσιλεῖς πατρίδας των ! ».

Ὁ Μενέλαος, μαθὼν τὴν ἀπόφασιν τοῦ ἀδελφοῦ του, ἔρχεται εἰς τὴν σκηνὴν αὐτοῦ καὶ λέγει πρὸς αὐτόν· « Ἀδελφέ μου, θὰ διαλύσῃς ἀληθῶς τὸν Ἑλληνικὸν στρατόν ; Ἀλλὰ τότε ποῦ μένει ἡ τιμὴ καὶ τὸ μεγαλεῖον ἡμῶν τῶν Ἀτρειδῶν ; Τίς θὰ σέβηται πλέον τοῦ λοιποῦ τὸν Ἀγαμέμνονα ὡς προστάτην τῆς Ἑλληνικῆς τιμῆς ; Ποία δὲ κατασχύνῃ εἰς ἐμὲ νὰ μείνῃ ἡ Ἑλένη εἰς τὰς χεῖρας τοῦ αὐθάδου Πάριδος ! »

Τὸ τούτων καὶ ἄλλων παρομοίων λόγων πεισθεὶς ὁ Ἀγαμέμνων, ἔγραψε πρὸς τὴν σύζυγόν του Κλυταιμνήστραν εἰς Μυκῆνας καὶ παρήγγειλεν αὐτὴν νὰ στείλῃ παρευθὺς εἰς τὴν Αὐλίδα τὴν Ἰριγένειαν, διότι δῆθεν ἔμελλε νὰ συζεύξῃ αὐτὴν μετὰ τοῦ Ἀχιλλέως.

Ὀλίγας ἔμως ἡμέρας μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ γραμματικοκομιστοῦ ὑπερίσχυσε πάλιν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἡ πρὸς τὴν θυγατέρα του ἀγάπη. Ὁ Ἀγαμέμνων μετενόησε. Προσκαλεῖ λοιπὸν ἀμέσως ἓνα γέροντα πιστὸν θεράποντα, δίδει εἰς αὐτόν ἄλλην ἐπιστολὴν διὰ τὴν Κλυταιμνήστραν καὶ τῷ λέγει· « Ὁ γέρον, πιστὲ θεράπον μου, τὴν ἐπιστολὴν ταύτην φέρε τάχιστα εἰς τὰς Μυκῆνας πρὸς τὴν Κλυταιμνήστραν, μηδὲλως ὑ-

πείκων εἰς τὸ γῆρας. Μῆτε εἰς κρήνας ὑπὸ σκιάν δένδρων νὰ καθίσῃς μῆτε ὑπὸ ὕπνου νὰ κυριευθῆς, ἀλλ' ἔσον δύνασαι τάχιστα πορευοῦ· διότι διὰ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης παραγγέλλω εἰς τὴν Κλυταιμνήστραν νὰ μὴ στείλῃ ἐδῶ τὴν Ἰριγένειαν. »

Ὁ γέρον ἀνεχώρησε. Μόλις ὁμοῦς προχώρησεν ὀλίγον, συνήντησεν αὐτόν ὁ Μενέλαος, ἐστὶς ἀρπάσας ἀνέγνωσε τὴν ἐπιστολὴν. Τότε πλήρης ὀργῆς ἔρχεται ὁ Μενέλαος πρὸς τὸν Ἀγαμέμνονα καὶ κατηγορεῖ αὐτόν, διότι μετέβαλε γνώμην, ὁ δὲ Ἀγαμέμνων ἐπιπλήττει αὐτόν, διότι ἀνέγνωσε τὴν ἐπιστολὴν.

Ἐν ᾧ ὁμοῦς ἐλογομάχουν ἀκόμη οἱ δύο ἀδελφοί, ἔρχεται ἀγγελιαφόρος καὶ λέγει πρὸς τὸν Ἀγαμέμνονα· « Ὁ Πανελλήνων βασιλεῦ, Ἀγάμεμνον, ἰδοῦ, φέρω, ἔπως μοι παρήγγειλας, τὴν θυγατέρα σου Ἰριγένειαν, μετ' αὐτῆς δὲ ἔρχεται καὶ ἡ Κλυταιμνήστρα καὶ ὁ μικρὸς Ὀρέστῃς σου· εἶναι ἐδῶ πλησίον· ἀναπαύονται πλησίον καλλιρρόου κρήνης. Ἐκαθίσασμεν αὐτὰς ἐπὶ τῆς γλῶτῃ τῶν λειμώνων, ἔπως προγευθῶσιν· ἐγὼ δὲ προέδραμον ἐναυθία, ἵνα ἐτοιμασθῆς πρὸς ὑποδοχὴν αὐτῶν· διότι ἔσος ὁ στρατὸς ἔμαθεν, ὅτι ἔχει φθάσῃ ἡ θυγάτηρ σου, καὶ ἔσσοι τρέχουσι νὰ ἰδῶσιν αὐτὴν. »

Ἐν τῷ μεταξύ τούτῳ ἔφθασε καὶ ἡ Ἰριγένεια μετὰ τῆς μητρὸς καὶ τοῦ μικροῦ Ὀρέστου. Μετὰ παιδικῆς χαρᾶς ἠσπάζετο τὸν πατέρα τῆς καὶ ἔλεγε· « Πόσον χαίρω, πάτερ μου, διότι σε ἐπαναδύεω μετὰ παρέ-

λευσιν τοσούτου χρόνου! Καλῶς ἔκαμες καὶ με ἔφερες πλησίον σου! Ἄλλὰ διὰ τί φαίνεσαι ὡς τεθλιμμένος;»
 «Ὁ βασιλεὺς καὶ στρατηλάτης, κόρη μου, περὶ πολλῶν ὀφείλει νὰ φροντίζῃ,» ἀπήντησεν ἐκεῖνος.

Μετ' ὀλίγον ὁμως καὶ ἡ Ἰφιγένεια καὶ ἡ Κλυταιμνήστρα ἔμαθον τὴν φοβερὰν ἀλήθειαν. Τότε ἡ μὲν Κλυταιμνήστρα παρεκάλει τὸν σύζυγόν της νὰ μὴ χύσῃ τὸ αἷμα τῆς ἀγαπητῆς των θυγατρὸς, ἡ δὲ Ἰφιγένεια, ἐναγκαλισθεῖσα τὰ γόνατα τοῦ πατρὸς αὐτῆς, ἔλεγε πρὸς αὐτὸν μετὰ δακρύων· «ὦ πάτερ, εἶθε νὰ εἶχον τὴν μαγευτικὴν φωνὴν τοῦ Ὁρφείως, ὥστε νὰ συγκινήω τοὺς λίθους καὶ ἔσους ἤθελον νὰ κατακλιῶ διὰ τῶν λόγων μου· τῶρα ὁμως δὲν ἔχω ἄλλο, εἰ μὴ δάκρυα. Μὴ με φρονεύσῃς, πάτερ μου, τόσον νέαν. Εἶναι γλυκὺ νὰ βλέπῃ τις τὸ φῶς· μὴ με στείλῃς εἰς τὸν σκοτεινὸν ἄδην. Εἰς τί ἔπταισα ἐγώ, πάτερ, ὥστε νὰ ποθῶν χάριν τοῦ Πάριδος καὶ τῆς Ἑλένης; Ἴδέ μὲ, πάτερ μου, καὶ φίλησόν με. Ἴδού, καὶ αὐτὸς ὁ μικρὸς Ὀρέστης σε ἱκετεύει σιωπηλῶς νὰ με εὐσπλαγχισθῆς. Δὲν ὑπάρχει μεγαλειτέρα εὐτυχία εἰς τὸν ἄνθρωπον τοῦ νὰ βλέπῃ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, καὶ εἶναι πρελλός, ὅστις εὐχεται νὰ ἀποθάνῃ.»

«ὦ Κλυταιμνήστρα καὶ σὺ προσφιλεστάτη Ἰφιγένει,» ἀπεκρίθη βαρύντοπος ὁ Ἀγαμέμνων, «νομίζετε ὅτι δὲν αἰσθάνομαι οἶκτον; Συντρίβεται ἡ καρδιά μου, ἀλλὰ καθήκον ἔχω νὰ ἐκτελέσω τὴν θυσίαν ταύτην.

Εἰς δὲ τὸ καθήκον ὀφείλομεν νὰ ὑποτάσσωμεν τὰ πάντα. Βλέπετε, πόσον στράτευμα καὶ πόσος στόλος με περικυκλώνει, πόσοι δὲ πᾶντοπι βασιλεῖς τῶν Ἑλλήνων εἶναι ἐδῶ συνηθροισμένοι! Ὅλοι οὗτοι δὲν θὰ δυναθῶσι νὰ πλεύσωσι κατὰ τοῦ Ἰλίου, οὐδὲ θὰ εἶναι δυνατόν νὰ κυριευθῇ ἡ κλεινὴ Τροία, ἐὰν ἐγὼ δὲν σε θυσιάσω, κόρη μου, ὡς λέγει ὁ μάντις Κάλχας. Ἄπας ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς λυσσᾷ κατὰ τῶν Τρώων καὶ εἶναι ἀνυπόμονος νὰ πλεύσῃ εἰς τὴν χώραν των, ὅπως κατακύσῃ τὰς ἀρπαγὰς Ἑλληνίδων γυναικῶν. Μάθε δέ, ὅτι δὲν ἀποθνήσκεις χάριν τοῦ Μενελάου, ἀλλὰ χάριν τῆς Ἑλλάδος. Χάριν αὐτῆς ὀφείλω νὰ σε θυσιάσω, καὶ ἂν θέλω καὶ ἂν μὴ θέλω. Καὶ σὺ καὶ ἐγὼ πρέπει νὰ συντελέσωμεν, τέκνον μου, ὥστε νὰ μὴ ὑβριζώμεθα πλέον ἡμεῖς Ἕλληνες ὄντες ὑπὸ βαρβάρων.» Καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἀγαμέμνων ἀπεσύρθη συγκεκινημένος.

Ἡ Ἰφιγένεια, ἀκούσασα τοὺς γενναίους λόγους τοῦ πατρὸς της, ὕψωσε τὴν κεφαλὴν ὑπερηφάνως καὶ μετὰ σταθερῶς φωνῆς ἐλάλησε πρὸς τὴν μητέρα της· «Ἄκουσον, ἀγαπητὴ μου μητέρα, τί ἔχω κατὰ νοῦν. Ἀπεράσισα νὰ ἀποθάνω καὶ θέλω νὰ ποθῶν εὐκλεῶς καὶ νὰ μὴ κατασχίνω τὸ γένος μου. Σκέφθητι, μητέρα, ὅτι ἐμιλῶ καλῶς. Εἰς ἐμὲ τῶρα ἀποβλέπει ὅλη ἡ Ἑλλάς. Ἐξ ἐμοῦ ἐξαρτᾶται νὰ πλεύσῃ ὁ στόλος, νὰ νικήσωσιν οἱ Ἕλληνες, νὰ καταστραφῶσιν οἱ βάρβαροι. Θὰ ἔχω δὲ ἀθάνατον ὄδον, ὅτι ἤλευ-

θέρωσα τὴν Ἑλλάδα. Καὶ διὰ τί νὰ ἀγαπῶ τὴν ζωὴν μᾶλλον ἢ τὴν πατρίδα; Δέν με ἐγέννησες διὰ σέ μόνην, ἀλλὰ δι' ἅπαντας τοὺς Ἕλληνας. Μυριάδες ἀνδρῶν πεφραγμένων δι' ἀσπίδων ἔχουσι τὴν τόλμην νὰ πολεμήσωσι καὶ νὰ ποθῶναι ὑπὲρ τῆς ἡδικομένης Ἑλλάδος, ἢ δὲ ἰδική μου ψυχῇ, μία οὖσα, θὰ παρακωλύσῃ ταῦτα πάντα; Δίδω τὸ σῶμά μου εἰς τὴν Ἑλλάδα. Θυσιάσατέ με, ἐκπορθήσατε τὴν Τροίαν!»

Ἡ ἀπόφασις τῆς Ἴριγενείας ἔγινεν εὐθὺς γνωστὴ καὶ ἐνέπνευσε χαρὰν καὶ ἐνθουσιασμὸν εἰς ὄλον τὸν στρατόν. Ἀρ' οὐ δὲ ἠτοιμάσθησαν πάντα τὰ διὰ τὴν αἵματηρὰν θυσίαν ἀπαιτούμενα, ἡ Ἴριγένεια προухώρησεν εἰς τὸ ἄλλος πρὸς τὸν ἐστεμμένον βωμόν τῆς Ἀρτέμιδος. Ὁ Ἀγαμέμνων, βλέπων αὐτὴν βαδίζουσαν εἰς τὴν σφαγὴν, ἐστέναξε καὶ, ἀποστρέψας τὸ πρόσωπόν του ἐκ τῆς λύπης, ἐκάλυφεν αὐτὸ μὲ τὴν χλαμύδα του, ἐν ᾧ συγχρόνως ἔχυνε δάκρυα πικρά. Ἡ δὲ Ἴριγένεια, σταθεῖσα πλησίον τοῦ πατρὸς τῆς, εἶπε πρὸς αὐτὸν ἀπτόχτος· «ὦ πάτερ, ἐκουσίως δίδω τὸ σῶμά μου ὑπὲρ τῆς πατρίδος καὶ ὑπὲρ ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος. Εὐτυχεῖτε, Ἕλληνες, καὶ ἐπανέλθετε νικηταί εἰς τὰς πατρίδας σας!» Καὶ ταῦτα εἰποῦσα ἔτεινε τὸν πρᾶχλόν τῆς.

Ὅλος ὁ στρατὸς θαύμασε τὴν μεγαλοφυχίαν καὶ γενναϊότητα τῆς κόρης. Ὁ Κάλχας ἔσφουεν ἐκ τῆς θήκης τὴν ὄξειαν μάχαιραν καὶ κατέφερε δυνάτον κτύπον

κατὰ τοῦ τραχήλου τῆς Ἴριγενείας. Ἀλλ' ὦ τοῦ θαύματος! τὸν μὲν κτύπον τῆς πληγῆς ὄλοι ἤκουσαν σαφῶς, τὸ σῶμα ὁμως τῆς Ἴριγενείας ἔγινεν αἴφνης ἀφαντον. Ἀντ' αὐτῆς δὲ ἔκειτο κατὰ γῆς μεγίστη καὶ ὠραιοτάτη ἔλαφος, μὲ τὸ αἷμα τῆς ὁποίας ἐρραίνετο ὄλος ὁ βωμός. Τότε ὁ Κάλχας, στραφεὶς πρὸς τὸν ἐκπληκτον στρατόν, εἶπεν· «ὦ Ἀτρεΐδαι καὶ οἱ λοιποὶ ἀρχηγοὶ τῶν Ἀχαιῶν, ἡ θεὰ ἔφερεν ἀντὶ τῆς Ἴριγενείας τὴν ἔλαφον ταύτην, διότι ἐθαύμασε τὴν γενναϊότητα τῆς βασιλόπαιδος καὶ δὲν ἠθέλησε νὰ μιάνῃ τὸν βωμόν αὐτῆς διὰ τοῦ εὐγενούς αἵματος τῆς κόρης. Ἡ θεὰ ἐξίλεώθη καὶ μας δίδει οὐριον πλοῦν. Ἐτοιμασθήτε, ἐμβήτε εἰς τὰ πλοῖα, ἃς πλεύσωμεν κατὰ τῶν ἐχθρῶν!»

Πράγματι διὰ τῆς θυσίας ἐκείνης ἡ θεὰ ἐξίλεώθη. Οὐριος ἄνεμος ἐκόλπωσε παρευθὺς τὰ ἱστία τῶν πλοίων, τὰ ὅποια μετ' ὀλίγας ἡμέρας προσωρμίσθησαν εὐτυχῶς εἰς τὴν παραλίαν τῆς Τρωάδος.

2. Οἱ πρὸ τῆς Τροίας ἀγῶνες.

Ἡ Τροία ἦτο πόλις λίαν ὀχυρά. Τείχη ὑπερύψηλα καὶ ἰσχυρότατα περιέβαλλον αὐτὴν, ἀνδρες δὲ γενναῖοι καὶ ἡρωικοὶ ἐμάχοντο ὑπὲρ αὐτῆς. Τοιοῦτοι ἀνδρες ἦσαν ὁ Ἐκτωρ, εἰς ἐκ τῶν υἱῶν τοῦ Πριάμου, ὁ ἀνδρείοτατος τῶν Τρώων, ὁ Αἰρείας, ὁ Πίρριος, ὁ Ἀντίνωρ καὶ ἄλλοι. Διὰ ταῦτα δέκα ὀλόκληρα ἔτη παρέ-

μειναν οἱ Ἕλληγες εἰς τὴν Τρωάδα, πολιορκοῦντες τὸ Ἰλιον, διαρπάζοντες τὰς περὶ πόλεις καὶ χωρία καὶ πολεμοῦντες πρὸς τοὺς Τρῶας, ὅσῳκίς ἐκεῖνοι ἐτόλμων νὰ ἐξέλθωσιν ἐκ τῶν τειχῶν των.

Οἱ ἀρχηγοὶ ἐμάχοντο ἐπὶ πολεμικῶν ἀρμάτων, τὰ ὅποια ἐσύροντο ὑπὸ δύο ἢ καὶ τριῶν ἵππων, οἱ δὲ κοινοὶ στρατιῶται ἐμάχοντο πεζῇ ἵππεις δὲν ὑπῆρχον ἀκόμη. Τὰ ὄπλα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἦσαν δύο εἰδῶν, ἐπιθετικὰ καὶ ἀμυντικὰ. Καὶ ἐπιθετικὰ μὲν ὄπλα ἦσαν τὸ δόρυ ἢ ἡ λόγχη, τὸ ξίφος, τὸ ἀκότιον, τὸ τόξον καὶ ἡ σφενδόνη· ἀμυντικὰ δὲ ὄπλα ἦσαν ἡ περικεφαλαία, ἣτις ἐπροστάτευε τὴν κεφαλὴν, ὁ θώραξ, ὅστις ὑπερήσπιζε τὸ στήθος καὶ εἰς τὸν ὅποιον ἦτο προσηρμοσμένη ζώνη, αἱ μεταλλικαὶ περικινημίδες, αἱ ὅποια προυφύλαττον τὰ σκέλη, καὶ ἡ ἀσπίς, ἣτις συνήθως μὲν ἦτο περικεκαλυμμένη διὰ βοείου δέρματος, πολλάκις δὲ καὶ διὰ χαλκοῦ. Αἱ δὲ μάχαι δὲν ἐκρίνοντο τότε ἐκ τῶν ἀγῶνων τῶν κοινῶν στρατιωτῶν, ἀλλ' ἐκ τῶν μονομαχιῶν τῶν ὀδηγούτων αὐτοῦς ἥρώων.

Περὶ τῶν πρώτων ἐννέα ἐτῶν τοῦ Τρωικοῦ πολέμου εὐλίγιστα γνωστικόμεν' ἴκον τὰ κατὰ τὸ δέκατον καὶ τελευταῖον ἔτος τοῦ πολέμου εἶναι γνωστὰ ἐκ τῶν ποιημάτων τοῦ Ὀμήρου, ὅστις ψάλλει τοὺς ἀγῶνας, τούτους εἰς τὸ λαμπρὸν ποίημα αὐτοῦ, τὸ ὅποιον καλεῖται Ἰλιάς.

13. Ἐκτορος καὶ Ἀνδρομάχης ὀμιλία.

Ἡμέραν τινὰ ἔ' Ἐκτωρ διήρχετο ταχέως τὰς ὁδοὺς τῆς Τροίας, ἐπανερχόμενος εἰς τὸ θέατρον τῆς μάχης. Ὅταν δὲ ἔφθασεν εἰς τὰς πύλας τῆς πόλεως, αἱ ὅποια ὀνομάζοντο Σκαία, συνήντησεν αὐτὸν ἐκεῖ ἡ συζυγὸς τοῦ Ἀνδρομάχης ἀκολουθουμένη ὑπὸ θεραπαίνης, ἣτις ἔφερεν εἰς τὰς ἀγκύλας τῆς τὸν μικρὸν υἱὸν αὐτοῦ, τὸν Ἀστυάνακτα, ὥρατον ὡς ἄστρον. Τότε ὁ μὲν Ἐκτωρ, ἄμα ἰδὼν τὸ τέκνον του, ἐμειδίασεν ἐν σιωπῇ, ἡ δὲ Ἀνδρομάχη ἐπλησίασεν αὐτὸν ἄκροφροῦσα καὶ σφιγξασα μὲ τρυφερότητα τὴν χεῖρά του, τῷ εἶπε

Κακὴ ἄνθρωπε, θά σε καταστρέψῃ ἐπὶ τέλους τὸ μέγα τοῦτο θάρρος σου, καὶ δὲν λυπεῖσαι οὔτε τὸ ἀνήλικον παιδίον σου οὔτε τὴν δυστυχῆ γυναῖκά σου, τὴν ὅποιαν ταχέως θέλεις καταστήσῃ χήραν. Ὅταν δὲ στερηθῶ σέ, τότε καλλίτερον θά εἶναι δι' ἐμὲ νὰ ἀποθάνω, διότι οὔτε πατέρα οὔτε μητέρα ἔχω πλέον. Τὸν πατέρα μου ἐρόνευσεν ὁ Ἀχιλλεύς, τὴν μητέρα μου ἐθανάτωσεν ἡ τοξότις Ἀρτεμις, τοὺς δὲ ἑπτὰ ἀδελφούς μου ἐρόνευσεν ἐπ' ἰσῆς ὁ Πηλεΐδης. Σὺ λοιπὸν εἶσαι ἡ μόνη μου παρηγορία, Ἐκτωρ, σὺ εἶσαι δι' ἐμὲ καὶ πατήρ καὶ μήτηρ καὶ ἀδελφός. Διὰ τοῦτο εὐσπλαγγνίσθητι με καὶ μείνον ἐδῶ ἐπὶ τοῦ πύργου τούτου. Μὴ κίχης ὄρθανόν τὸ τέκνον σου καὶ γίγχι τὴν γυναῖκά.

σου. Παράταξον τὸ στράτευμα πλησίον τῆς ἀγριουκῆς· τὸ τεῖχος εὐκολώτερον δύναται νὰ προσβληθῆ, ἐκεῖθεν καὶ νὰ κυριευθῆ, καὶ τρεῖς ἤδη φορὰς διηύθυναν ἐκεῖ τὰς προσβολὰς των οἱ ἄριστοι ἐκ τῶν Ἑλλήνων, οἱ δύο Αἴαντες, ὁ Ἰδομενεύς, οἱ Ἀτρεΐδαι καὶ ὁ Διομήδης. Φαίνεται ὅτι ἡ μάντις τις ἐφανέρωσε τοῦτο εἰς αὐτοὺς ἢ καὶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι το ἐνόησαν ἀφ' ἑαυτῶν. »

«Ναί, καὶ ἐγὼ σκέπτομαι, ἀγαπητή μου, ὅλα ταῦτα,» ἀπεκρίθη φιλοφρόνως ὁ μέγας Ἔκτωρ πρὸς τὴν σύζυγον του· «ἀλλ' ἐντρέπομαι τοὺς Τρῶας καὶ τὰς Τρωάδας, ἂν ἀπέφυγον τὸν πόλεμον, καθήμενος ἐν ταῦθα ὡς δεῖλος. Ἐπειτα καὶ ἡ καρδία μου δὲν μοι ἐπιτρέπει τοῦτο· διότι ἔμαθον νὰ εἶμαι γενναῖος καὶ νὰ μάχωμαι πάντοτε μεταξύ τῶν πρώτων. Γνωρίζω καλῶς, ὅτι ἡ ἀνδρεία μου δὲν θὰ ὤφελήσῃ μέχρι τέλους καὶ ὅτι θὰ ἔλθῃ ἡμέρα, κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ καταστραφῆ καὶ ἡ ἱερὰ Τροία καὶ ὁ Πρίαμος καὶ ἕλος ὁ λαὸς αὐτοῦ. Μάθε ἔμωσ, ὅτι οὔτε ἡ συμφορὰ τῶν Τρῶων οὔτε ἡ δυστυχία τῶν γονέων καὶ τῶν ἀδελφῶν μου, ὅταν πέσωσι τότε ὑπὸ τὸ ξίφος τῶν Ἑλλήνων, μὲ θλίβουσι τόσον, ὅσον ἡ ἰδική σου συμφορὰ ἤσταν τις ἐκ τῶν Ἀχαιῶν σε ἀπαγγῆ κλαίουσαν ὡς αἰχμάλωτόν του εἰς τὸ Ἄργος καὶ σε ἀναγκάσῃ νὰ ὑψαίνῃς ἐκεῖ ἱστὸν ὑπὸ τὰς διαταγὰς ἄλλης γυναικὸς ἢ νὰ φέρῃς ὕδωρ, καί, ὅταν τις, βλέπων σε νὰ κλαίῃς, εἶπῃ· Αὐτὴ ἦτο ἡ σύζυγος τοῦ Ἐκτόρος! Ἄ! Εἶθε νὰ με σκεπάσῃ τὸ

χῶμα, πρὶν ἀκούσω τὰς κραυγὰς σου καὶ μάθω τὴν αἰχμαλωσίαν σου! »

Ἄφ' οὗ δὲ εἶπε ταῦτα, ἐξέτεινε τοὺς στιβαροὺς βραχίονας πρὸς τὸ παιδάριον του. Ἐκείνο ἔμωσ προσεκολληθῆ κλαίον εἰς τοὺς κόλπους τῆς τροφῆ του, διότι ἐφοβήθη τὴν ὄψιν τοῦ πατρὸς του καὶ ἐτρόμαξεν ἐκ τῶν ὄπλων του καὶ ἐκ τῆς φοβερᾶς ἰππούριδος, ἡ ὁποία ἐσείετο εἰς τὸ ἄκρον τῆς περικεφαλαίας του.

Ὁ Ἐκτωρ ἐγέλασεν ἐγκαρδίως διὰ τὸν φόβον τοῦτον τοῦ μικροῦ υἱοῦ αὐτοῦ. Ἀραιόετας δὲ εὐθύς τὴν στιλπνὴν περικεφαλαίαν του, ἔβαλεν αὐτὴν κατὰ γῆς. Τότε λοιπὸν ἐτίλησε τὸν ἀγαπητόν υἱόν του καὶ ἔσεισεν αὐτόν εἰς τὰς ἀγκύλας του, ἔπειτα δὲ ἠγύχθη εἰς τοὺς θεοὺς καὶ εἶπε· «Ζεῦ καὶ σεις οἱ ἄλλοι θεοί, δότε νὰ γίνῃ καὶ ὁ υἱός μου οὗτος ἀνδρείος, ὡς ἐγὼ, καὶ διαπρεπὴς μεταξύ τῶν Τρῶων καὶ νὰ ἐξουσιάζῃ ἰσχυρῶς τὸ Ἴλιον· ὥστε νὰ λέγωσί ποτε, ὅταν ἐπιστρέφῃ ἐκ τῆς μάχης μὲ λάφυρα πολλὰ· Αὐτὸς εἶναι πολὺ ἀνδρειότερος τοῦ πατρὸς του· ἡ δὲ μήτηρ του νὰ χαίρῃ ἐγκαρδίως διὰ ταῦτα. »

Μετὰ τοὺς λόγους τούτους ἔδωκε τὸ παιδίον εἰς τὰς χεῖρας τῆς ἀγαπητῆς συζύγου του, ἡ ὁποία το ἔσφιξεν εἰς τὰς ἀγκύλας της, μειδιάσασα μετὰ δακρύων. Ὁ δὲ Ἐκτωρ, λυπηθεὶς αὐτὴν, τὴν ἐθώπευσε διὰ τῆς χειρὸς του καὶ τῆ εἶπε· «Γύναι, μὴ λυπῆσαι τόσον πολὺ. Οὐδεὶς θέλει με φανεύῃ, ἂν δὲν εἶμαι

ναμιν, ἀλλὰ διότι ἐξήφθη ἡ φιλοτιμία του, καὶ εἶπε πρὸς τοὺς Ἑλληνας· « Ἀλλοίμονον, καυχημαῖται, σεις εἴσθε γυναῖκες καὶ ὄχι πλέον ἄνδρες! Ποῦ εἶναι λοιπὸν τὸ θάρρος σας; Βεβαίως θὰ ἦτο μεγίστη κατασιγῆ τὸ δι' ἡμᾶς, ἐὰν οὐδεὶς ἐξ ἅλων τῶν Ἑλλήνων ἐτόλμα νὰ ἀγωνισθῆ κατὰ τοῦ Ἐκτορος! Ἀλλὰ σεις μὲν ὅλοι καθίσατε αὐτοῦ ἄνδρες καὶ ἄδοξοι, ἐγὼ ὅμως δὲν ἀνέχομαι τὸ ὄνειδος καὶ διὰ τοῦτο ἐγὼ ὁ ἴδιος θὰ ἀντεπεξέλθω κατ' αὐτοῦ. Τίς ἤξεύρει; Ἡ ἔκθασις τῆς μάχης εἶναι εἰς τὰς χεῖρας τῶν θεῶν! »

Ἦρπασε λοιπὸν εὐθὺς τὴν λόγχην του καὶ ἠτοιμάζετο νὰ ὀρμήσῃ ἐναντίον τοῦ γενναίου Ἐκτορος. Τότε ὅμως ἐσπευσαν πρὸς αὐτὸν οἱ ἄλλοι βασιλεῖς τῶν Ἀχαιῶν καὶ αὐτὸς ὁ ἀδελφὸς του Ἀγαμέμνων καὶ τὸν ἠμπαδίσαν. Τῷ παρέστησαν, ὅτι ὁ Ἐκτωρ ἦτο πολὺ ἀνώτερος αὐτοῦ κατὰ τὴν δύναμιν, τῷ εἶπον, ὅτι ἄλλος ἦρος θὰ ἀναλάβῃ νὰ μονομαχήσῃ πρὸς τὸν Ἐκτορα, καὶ τοιοῦτοτρόπως κατέπεισαν αὐτὸν νὰ μείνῃ ἤσυχος.

Τότε ἔλαβε τὸν λόγον ὁ γηραλέος Νέστωρ καὶ εἶπε πρὸς τοὺς Ἑλληνας· « Ἀλλοίμονον! ποῖον πένθος καταλαμβάνει τὴν Ἑλλάδα σήμερον! Βεβαίως θὰ ἔκλαιον οἱ παλαιοί, θὰ ἔκλαιεν ὁ γηραιὸς Πηλεὺς καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι γενητοὶ μαχηταὶ τῶν χρόνων τῆς νεότητός μου, ἐὰν ἤκουον, ὅτι οὐδεὶς ἐκ τῶν Ἑλλήνων τολμᾷ νὰ δεχθῆ τὴν πρόκλησιν τοῦ Ἐκτορος. Εἶθε, ὦ Ζεῦ πάτερ, νὰ ἤμην ἀκόμη, ὅπως ἤμην, ὅταν ἐστρωσα κατὰ γῆς

τὸν Ἐρευθαλίωνα, τὸν ἀνδρεῖστατον ἐκείνον ἦρωα· εἶθε νὰ εἶχον τὰς παλαιὰς δυνάμεις μου, τότε ταχέως θὰ εὗρισκεν ὁ Ἐκτωρ τὸν ἀντίπαλόν του! Ἐξ ὑμῶν ὅμως καὶ ἐκεῖνοι, οὔτινες καυχῶνται ὅτι εἶναι οἱ ἀνδρεῖστάτοι ἐκ τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἐκεῖνοι δὲν τολμῶσι νὰ ἀντιμετωπίσωσι τὸν Ἐκτορα! »

(Οἱ πικροὶ οὗτοι ὄνειδισμοὶ τοῦ γέροντος ἠρέθισαν τὴν φιλοτιμίαν τῶν Ἑλλήνων. Παρευθὺς λοιπὸν ἐσηκώθησαν ἐννέα ἐν συνόλῳ ἄνδρες, λέγοντες ὅτι ἤθελον νὰ πολεμήσωσι κατὰ τοῦ Ἐκτορος. Πρῶτος ἐσηκώθη ὁ ἀνδρεῖος Ἀγαμέμνων, ἔπειτα ὁ Διομήδης, ἔπειτα οἱ δύο Αἴαντες, ὁ Ἴδομενεὺς καὶ ὁ ἠνιοχὸς τοῦ Μηριόνης, ὁ Εὐρύπυλος, ὁ Θόας καὶ ὁ Ὀδυσσεύς. « Λοιπὸν, φίλοι μου, » εἶπε τότε ὁ Νέστωρ πρὸς αὐτούς, « ἐπειδὴ ὅλοι σεις θέλετε νὰ κατέλθῃτε εἰς τὸν ἀγῶνα, ἔλθετε πλησίον καὶ ρίψατε κληρὸν μεταξὺ σας· ὁ δὲ Ζεὺς ἄς ἀποφασίσῃ τίς ἐξ ὑμῶν εἶναι ὁ μᾶλλον ἄξιος νὰ νικήσῃ καὶ νὰ δοξασθῆ. » Ὅλοι ἐδέχθησαν τὴν πρότασιν ταύτην εὐχαρίστως. Ἐκαστος λοιπὸν ἐξέλεξεν ἓνα κληρὸν καὶ ἔρριψεν αὐτὸν εἰς τὴν περικεφαλαίαν τοῦ Νέστωρος. Ἐπειτα ὁ γέρον ἐσεισε τὴν περικεφαλαίαν, παρευθὺς δὲ ἐξεπήδησεν ἐξ αὐτῆς εἰς κληρὸς, τὸν ὁποῖον ὁ Τελαμώνιος Αἴας ἀνεγνώρισεν ὡς τὸν ἰδικόν του. Ὅλοι οἱ Ἑλληνες ἐχάρησαν, ἐπ' ἰσῆς δὲ ἐχάρη ἐγκαρδίως καὶ ὁ Αἴας, διότι αὐτὸν ἀκριβῶς ἐξέλεξεν ἡ τύχη, ὅπως ὑποστῆ τὸν ἐνδοξὸν κατὰ τοῦ Ἐκτορος ἀγῶνα.

«Ὁ φίλοι,» ἔκραξε, «πιστεύω ὅτι θὰ νικήσω τὸν ἀνδρείον Ἑκτορα, διότι νομίζω ὅτι εἶμαι ἀρκετὰ ἐμπειροπάλαιος. Ἐν τούτοις, ἐν ᾧ ἐγὼ ὀπλιζομαι, σεῖς προσευχθῆτε εἰς τὸν Δία νὰ δώσῃ εἰς ἐμὲ τὴν νίκην.»

Ὅλοι προσηυχῆθησαν σιωπηλῶς, ὁ δὲ Αἴας, ὀπλισθεὶς, ὤρμησεν ἀτρέμητος κατὰ τοῦ Ἑκτορος. Καὶ ἀληθῶς δὲν ἦτο κατώτερος τοῦ ἀντιπάλου του. Ἀνάστημα πελώριον, βραχιόνες νευρώδεις, πλατύτατοι ὤμοι καὶ εὐρωστοὶ μηροὶ ἐδείκνυον ἐκ πρώτης ὄψεως τὸν φοβερὸν πολεμιστὴν. Ἡ πανοπλία του ἦτο ἀδιαπέραστος. Ἐπτά βόεια δέρματα θεβαιμένα τὸ ἐν ἐπὶ τοῦ ἀλλου καὶ περικεκαλυμμένα ἐξωθεν διὰ σιδηρᾶς πλακῶς ἀπετέλουν τὴν ἀσπίδα του· ἡ περικεφαλαία καὶ ὁ θώραξ του ἦσαν ἀνάλογα, τὸ δὲ δόρυ του μακρότατον. Κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους αἱ μοναχίαι δὲν ἤρχίζον εὐθὺς οὐδὲ ἐν σιωπῇ, ἀλλὰ πρώτον οἱ πολεμισταὶ ἐξύμουν ἑαυτοὺς, ἐν ἀνάγκῃ δὲ καὶ ἐγλευάζοντο καὶ ὠνειδίζοντο ἀκόμη. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές, ὅτι ἡ μοναχία αὐτὴ δὲν ὑπῆρξε τόσον ἀγενής, ἀλλὰ δὲν ἔμεινε καὶ ἄνευ οὐδενὸς προλόγου.

«Ἐκτορ,» ἔκραξε πρὸς αὐτὸν ὁ Αἴας, «τώρα βεβαίως ἀναγνωρίζεις, ὅτι εἰς τὸ στράτευμα τῶν Ἀχαιῶν ὑπάρχουσι πλὴν τοῦ Ἀχιλλέως καὶ ἄλλοι ἄνδρες, οἱ ἅποιοι δὲν φοβοῦνται τὴν πρόσκλησίν σου. Καὶ ἡμεῖς οἱ ἄλλοι εἴμεθα καὶ πολλοὶ καὶ ἱκανοὶ νὰ ἀντεπεξέλθωμεν μὲ θάρρος ἐναντίον σου, καὶ ἐγὼ εἶμαι εἰς μόνον

ἐκ τῶν πολλῶν τούτων! Ἄλλ' ἐμπρός, ἄρχισον τὴν μοναχίαν!» — «Τελαμώνιε Αἴα,» ἀπεκρίθη πρὸς αὐτὸν ὁ Ἑκτορ, «μὴ δοκιμάξῃς νὰ με φοβίσῃς διὰ τῆς θρασυτητός σου· δὲν εἶμαι οὔτε γυνὴ οὔτε παιδίον. Μὴ πλανᾶσαι· γνωρίζω καλῶς νὰ μάχωμαι καὶ νὰ φρονεῶ, γνωρίζω νὰ ῥίπτω τὸ δόρυ μου, ὥστε νὰ ἐπιτυγχάνω, καὶ νὰ στρέφω τὴν ἀσπίδα μου, ὥστε νὰ μὴ προσβάλλωμαι. Καὶ περὶ καὶ ἐφ' ἀμάξης προφθάνω τὸν ἐχθρὸν, τὰ δὲ ἔργα μου μαρτυροῦν περὶ τῶν λόγων μου. Τώρα ὅμως πρόσεξον, δὲν θέλω νὰ ἐπιπέσω κατὰ σοῦ δολίως· θέλω νὰ σε ἐπιτύχω φανερά.»

Εἶπε καὶ συγχρόνως ἔρριψε μὲ δύναμιν τὸ δόρυ του κατὰ τοῦ Αἴαντος καὶ ἐκτύπησε τὴν πελώριον ἀσπίδα του· ὁ φοβερὸς σιδηρὸς διεπέρασε τὸν χαλκὸν αὐτῆς καὶ ἐξ ἐκ τῶν ἐπτά δερμάτων, εἰς δὲ τὸ ἕβδομον ἐστάθη. Δεύτερος ἔρριψε τὸ δόρυ του ὁ θεῖος Αἴας καὶ ἐκτύπησε τὴν στρογγύλην τοῦ Ἑκτορος ἀσπίδα· ὁ σιδηρὸς διεπέρασεν αὐτήν, ἐνεπλήχθη εἰς τὸν θώρακα καὶ ἔσχισε τὸν χιτῶνά του πλησίον τῆς κοιλίας· ἐκεῖνος ὁμως ἔκλινεν ἐπιτηδέτως καὶ διέφυγε τὸ θάνατον. Μετὰ ταῦτα καὶ οἱ δύο ἀπέσπασαν τὰ δόρατα ἐκ τῶν ἀσπίδων των καὶ, κρατοῦντες αὐτὰ εἰς χεῖρας, ὤρμησεν ὡς ὠμοσάγοι λέοντες καὶ οἱ δύο κατ' ἀλλήλων, ὅπως διατριψήσασιν ἀλλήλους. Καὶ ὁ μὲν Ἑκτορ ἐκτύπησε ἐγκώδη ἐμφαλὸν τῆς ἀσπίδος τοῦ ἐχθροῦ του· ἄλλ' ἐκάμψθη ἡ αἰχμὴ τοῦ δόρατός του καὶ δὲν διερράγη

ὁ χαλκός. Ὁ δὲ Αἴας ἐφορμήσας ἐκέντησε τὴν ἀσπίδα τοῦ ἀντιπάλου του· τὸ δόρυ διεπέρασεν αὐτὴν καί, διελθὼν πλαγίως, ἔσχισε τὸν λαιμὸν τοῦ Ἐκτορος· παρευθὺς δὲ ἐχύθη ἔξω μαῦρον αἷμα. Ἀλλὰ καὶ πάλιν ὁ ἀνδρείος Ἐκτωρ δὲν παρήτησε τὴν μάχην, ἀλλ' ὀπισθοχωρήσας ὀλίγον, ἔλαβε μὲ τὴν παχεῖαν χεῖρά του μέγαν λίθον, ὁ ὅποιος ἔκειτο ἐκεῖ ἐπὶ τῆς πεδιάδος, καὶ τον ἔρριψε μὲ ὄλας τὰς δυνάμεις του κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ Αἴαντος· ἐκεῖνος ὅμως ἐκρύφθη ταχέως ὀπισθεν τῆς φοβερᾶς ἀσπίδος του καὶ τοιουτοτρόπως ἐξέφυγε τὸν θάνατον. Τότε καὶ ὁ Αἴας ἤρπασε λίθον πολὺ μεγαλύτερον καὶ ἔρριψεν αὐτὸν μὲ δυνάμιν κατὰ τοῦ Ἐκτορος, συνέτριψε δὲ πρὸς τὰ ἐντὸς τὴν ἀσπίδα αὐτοῦ καὶ ἐπλήγωσε τὰ γόνατά του, ὥστε ὁ Ἐκτωρ ἐξηπλώθη κατὰ γῆς ὑπτιος. Παρευθὺς ὅμως ἐσηκώθη πάλιν, καὶ τότε θὰ διετρυπῶντο ἐκ τοῦ πλησίον μὲ τὰ ξίφη, εἴαν δὲν ἔσπευδον οἱ κήρυκες τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Τρώων. Οὗτοι ἐξέτειναν τὰ σκήπτρά των μεταξύ τῶν δύο μαχομένων καὶ εἶπον πρὸς αὐτούς· «Μὴ πολεμεῖτε, τέκνα, πλέον. Εἴσθε ἀνδρείοι καὶ οἱ δύο. Ὅλοι γνωρίζομεν, ὅτι καὶ οἱ δύο ἀγαπᾶσθε ὑπὸ τοῦ Διός. Ἐκτὸς τούτου ἤρχισε πλέον νὰ νυκτώνῃ· εἶναι καλὸν νὰ ὑπακούσῃτε καὶ εἰς τὴν νύκτα.»

Τότε ὁ Αἴας ἀπεκρίθη πρὸς αὐτούς· «Φίλοι μου, τὸν Ἐκτορα προτρέψατε νὰ εἴπῃ ταῦτα, διότι αὐτὸς προσεκάλεσεν εἰς μονομαχίαν τὸν ἄριστον ἐκ τῶν Ἑλ-

λήνων. Ἐὰν λοιπὸν αὐτὸς ἐπιθυμῇ τὴν διακοπὴν τῆς μάχης, εἶμαι πρόθυμος νὰ ὑποκούσω καὶ ἐγώ.» Τότε ὁ Ἐκτωρ εἶπε πρὸς αὐτόν· «Αἴα, εἶσαι πραγματικῶς δεινὸς πολεμιστῆς, καὶ φαίνεται ὅτι θεὸς τις σοὶ ἔδωκε καὶ ἀνάστημα καὶ δυνάμιν καὶ φρόνησιν συγχρόνως. Τώρα μὲν ἄς διακόψωμεν τὴν μάχην, εἰς δὲ τὸ μέλλον δυνάμεθα πάλιν νὰ ἀνανεώσωμεν αὐτὴν, μέχρις ὅτου θεὸς τις μας χωρίσῃ ἀπ' ἀλλήλων διὰ τοῦ θανάτου. Ἦδη ἐπέρχεται ἡ νύξ· σὺ μὲν ἐπάνελθε εἰς τὸ στρατόπεδον, διὰ νὰ εὐφράνης τοὺς Ἕλληνας καὶ μάλιστα τοὺς φίλους καὶ συντρόφους σου, ἐγὼ δὲ θὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν πόλιν τοῦ Πριάμου πρὸς χαρὰν τῶν γυναικῶν, αἱ ὅποια, τώρα ἴσως προσεύχονται εἰς τοὺς θεοὺς περὶ τῆς ζωῆς μου. Προηγουμένως ὅμως ἄς τιμήσωμεν ἀλλήλους καὶ οἱ δύο διὰ δώρων, ὥστε νὰ λέγωσι περὶ ἡμῶν καὶ ἐν τῷ μέλλοντι οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Τρῶες, ὅτι κατ' ἀρχάς μὲν ἐμονομαχήσαμεν ὡς ἐχθροί, ἔπειτα ὁμως ἀπεχωρίσθημεν ὡς φίλοι.»

Μετὰ ταῦτα ὁ Ἐκτωρ ἔδωκε πρῶτος εἰς τὸν Αἴαντα τὸ ἀργυροῦν ξίφος του μὲ τὴν θήκην καὶ τὸν ὠραῖον τελαμανά του, ὁ δὲ Αἴας ἐχάρισεν εἰς ἐκείνον τὸν πορφυροῦν ζωστήρᾶ του. Τοιουτοτρόπως λοιπὸν ἀπεχωρίσθησαν. Καὶ οἱ Τρῶες καὶ οἱ Ἕλληνες ὑπεδέχθησαν μετὰ χαρᾶς ἐκάτεροι τὸν ἥρωά των καὶ τον ὠδήγησαν ἐν θριάμβῳ πρὸς τοὺς ἰδικούς του. Πόσον εὐχάριστον ἦτο τώρα τὸ δεῖπνον κατόπιν τῶτων κόπων κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν!

Ὁ Ἀγαμέμνων ἐφιλοξένησεν ὡς συνήθως τοὺς ἄλλους εἰς τὴν σκηνὴν του καὶ παρέθηκεν εἰς τὸν Διάνα κατ' ἐκεῖνο τὸ ἑσπέρας τὸ μεγαλειότερον τεμάχιον. Ἄφ' ἐτέρου καὶ ὁ Ἔκτωρ ἐδέειπνεν με εὐχαρίστησιν εἰς τὴν οἰκίαν του καὶ διεσκέδασε τὸν γέροντα πατέρα του, διηγούμενος τὰς τλαιπωρίας τῆς ἡμέρας. *Sala*

Παράρ. Γενναίον γὰρ τοῦ Ἀχιλλέως.

Ἄφ' οὗτο ὁ Ἔκτωρ ἐπροεῦθη ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως, πένθος μέγα ἐπεκράτει καθ' ἑλπὴν τὴν πόλιν τῆς Τροάδος. Πολὺ μεγαλειότερα ἔμως ἦτο ἡ θλίψις εἰς τὸν οἶκον τοῦ Πριάμου. Ὁ δυστυχὴς γέρον ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ ἀγαπητοῦ υἱοῦ του οὔτε ἔφαγε πλέον οὔτε ἔπιεν, οἱ δὲ θρῆνοι τῆς μητρὸς καὶ τῆς συζύγου τοῦ Ἔκτορος τόσον πολὺ συνεκίνουν ἔλον τὸν λαόν, ὥστε καθ' ἑκάστην περιεκύκλουν τὴν οἰκίαν σωρηδόν, διὰ νὰ ἰδῶσι καὶ νὰ συμμερισθῶσι τὴν λύπην τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας. Καὶ αὐτοὶ οἱ θεοὶ ἔβλεπον μὲ λύπην ἐξ οὐρανοῦ τοὺς δυστυχεῖς. Ὁ Ἀπόλλων ἐνεφανίσθη καθ' ἑσπριν εἰς τὸν Πρίαμον καὶ τόσον θάρρος τῷ ἐπέπνευσεν, ὥστε οὗτος ἀπεράσισε νὰ καταβῆ εἰς τὸ Ἑλληνικὸν στρατόπεδον καὶ διὰ πλουσιῶν δώρων νὰ ἐξαγοράσῃ παρὰ τοῦ Ἀχιλλέως τὸ πτώμα τοῦ υἱοῦ του ὁ δὲ Ζεὺς ἔδωκε διαταγὰς εἰς τὸν Ἑρμῆν νὰ συνοδεύσῃ τὸν γέροντα μέχρι τῆς σκηνῆς τοῦ Ἀχιλλέως, διὰ νὰ μὴ τὸν ἐμποδίσῃ τις ἐκ τῶν ἑχθρῶν ἢ τὸν κακοποιήσῃ καθ' ὁδόν.

Τὸ ὄνειρον τοῦτο ἔλαμε τὸν Πρίαμον νὰ λησμονήσῃ τὴν θλιψὴν του. Χωρὶς λοιπὸν νὰ δώσῃ προσοχὴν εἰς τὰς νοουθεσίας τῆς συζύγου του, ἔπευσε εἰς τὸ δωματίον, ὅπου ἦσαν κατατεθειμένα ἔλα τὰ κειμήλιά του. Παρευθὺς ἀπήρесе τὸ λαμπρὸν σκέπασμα τοῦ κιβωτίου καὶ ἔλαβεν ἐξ αὐτοῦ διάφορα πολυτίμα ἐνόμματα, τὰ ὅποια ἐμελλε νὰ περπαλῆ μετ' αὐτοῦ ὡς δῶρα. ἦτοι δώδεκα λαμπροτάτους πέπλους, δώδεκα ἀπλῆς χλαῖνας, δώδεκα τάπητας καὶ ἄλλους τόσους μανδύας καὶ χιτῶνας. Ἐπειτα ἐξ ἄλλου κιβωτίου ἔλαβε δέκα τάλαντα χρυσοῦ, δύο λαμπροὺς τρίποδας, πέντε σφαιραίους λέβητας καὶ λαμπρότατον ποτήριον, τὸ ὅποιον εἶχον χαρίσθῃ εἰς αὐτὸν οἱ Θρῆκες, ὅταν ἦλθε πρὸς αὐτοὺς ὡς ἀπεσταλμένος τοῦ πατρὸς του· καὶ αὐτὸ ἀκόμη ὁ γέρον δὲν ἐφείσθη, διότι ἤθελε νὰ μακάρῃ τὴν σκληρὰν ψυχὴν τοῦ Ἀχιλλέως καὶ νὰ λυτρώσῃ τὸν υἱόν του. Ἐπειτα προσεκάλεσε τοὺς υἱοὺς του καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· « Σπεύσατε, τοποθετήσατε ἔλα ταῦτα καλῶς εἰς τὸν κάλαθον τῆς ἀμάξης μου καὶ, ἅμα γίνῃ σκότος, ζεύξατε τοὺς ἵππους καὶ προσκαλέσατε τὸν πεπειραμένον κήρυκα Ἰδαῖον! Αὐτὸς μόνος θά με συνοδεύσῃ, ὅχι ἄλλος! »

Οἱ υἱοὶ ὑπήκουσαν. Εὐθὺς λοιπὸν ἠτοίμασαν τὴν ἀμαξάν καὶ ἔδεσαν ἐπ' αὐτῆς τὸν κάλαθον μὲ στερεὰ λωρία. Ἐπειτα ἐτοποθέτησεν ἐδῶ τὰ λύτρα καὶ ἐχιλεύσαν τοὺς ἵππους. Μετὰ δὲ ταῦτα, ὅτε ἤρχισε νὰ

κλίην ἢ ἡμέρα, ἔξενξαν τοὺς ἵππους εἰς τὴν ἄμαξαν καὶ προσεκάλεσαν τὸν πιστὸν κήρυκα Ἰδαίου. Ἐν ᾧ λοιπὸν ὁ Πρίαμος ἠτοιμάζετο νὰ ἀναβῆ ἐπὶ τῆς ἀμάξης, ἦλθεν ἡ Ἐκάβη, κρατοῦσα εἰς τὴν δεξιὰν χειρὰ τῆς ποτήριον μὲ οἶνον, καὶ σταθεῖσα ἔμπροσθεν τῆς ἀμάξης, εἶπε πρὸς τὸν συζύγον τῆς· «Λάβε, ἀγαπητέ, τὸν οἶνον τοῦτον, κάμε σπονδὴν εἰς τὸν Δία καὶ παρακάλεσόν αὐτὸν νὰ ἐπιστρέψῃς σφῶς ἀπὸ τὰς χειρας τῶν ἐχθρῶν, ἀφ' οὗ ἡ καρδία σοῦ σε παροτρύνει νὰ καταβῆς εἰς τὸ Ἑλληνικὸν στρατόπεδον, χωρὶς ἐγὼ νὰ θέλω. Οὐδέποτε δὲ θά σε ἄρηνον νὰ μεταβῆς ἐκεῖ, ἐὰν εἶχον ἐξουσίαν ἐπὶ σοῦ. Ἄλλ' εὐχθήτηι τοῦλάχιστον εἰς τὸν Δία νὰ σοὶ στείλῃ τὸ ἱερὸν πτηνὸν τοῦ δεξιόν, διὰ νὰ γνωρίσῃς, ἂν πραγματικῶς θέλει νὰ σε προφυλάξῃ. Ἄν ἔμῳς ἡ εὐχή σου μείνῃ ἀνεκπλήρωτος, τότε σοὶ συνίστα νὰ μὴ ὑπάγῃς. Διότι ἀλλοίμονον εἰς ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος ῥίπτεται εἰς κίνδυνον ἀνευ τῆς θείας βοήθειας.»

Τότε ἀπεκρίθη πρὸς αὐτὴν ὁ γέρον Πρίαμος· «Ναί, γύναι, δεχομαι τὴν συμβουλὴν σου. Εἶναι καλὸν νὰ ὑψώσω τὰς χειρας πρὸς τὸν Δία.» Ἀφ' οὗ δὲ εἶπε ταῦτα, διέταξε τὴν οἰκονόμον νὰ τῷ φέρῃ ὕδωρ· ἐκεῖνη δὲ ἔφερε παρρηθῆς ἀργυρᾶν πρόχουρον (κ. ἱμπρίκι) πλήρη ὕδατος καὶ μετ' αὐτῆς λεκάνην. Ἀφ' οὗ λοιπὸν ἐνίσθη, ἔλαβε τὸ ποτήριον ἀπὸ τὰς χειρας τῆς συζύγου του καὶ ἔχυσεν ὀλίγον οἶνον ἐξ αὐτοῦ ὡς σπονδὴν διὰ τὸν Δία· ἔπειτα δὲ, βλέπων πρὸς τὸν οὐρανόν, προσηυχῆθη ὡς

ἔξης· «Ζεῦ πάτερ, μέγιστε καὶ ἐνδοξότατε δεσπότη, βοήθησον νὰ με δεχθῆ ὁ Ἀχιλλεύς ὡς φίλον καὶ νὰ με ἐλεήσῃ. Δός μοι δὲ συγχρόνως καὶ σημεῖον, ὅτι θά με προστατεύσῃς κατ' ὁδόν.»

Ἡ εὐχή του εἰσηκούσθη. Μετὰ τινα λεπτὰ μέγας αἰτός ἐξ ἐκείνων, οἱ ὅποιοι ἐφώλευον εἰς τὰς φάραγγας τῆς Ἰδης, ἐπέτασεν ἀνωθεν τοῦ σεβασμίου γέροντος πρὸς τὰ δεξιὰ. Τότε λοιπὸν ἐχάρησαν ὅλοι, ὅσοι εἶδον τὸ σημεῖον, ὁ Πρίαμος ἀνέβη μετὰ θάρρους εἰς τὴν ἄμαξαν, κατόπιν δὲ αὐτοῦ ἀνέβη ὁ Ἰδαίος. Οἱ υἱοὶ καὶ οἱ γαμβροὶ του συνώδευσαν αὐτὸν μέχρι τῶν πυλῶν τῆς πόλεως, ὀρηνοῦντες ὡς ἂν ἐπορεύετο εἰς θάνατον, καί, ἀφ' οὗ τῷ ἠυχθήσαν καλὸν ταξείδιον, ἐπανήλθον εἰς τοὺς οἴκους των.

Ἐν τῷ μεταξύ τούτῳ ὁ ἄγγελος τῶν θεῶν Ἑρμῆς ἐνεθυμήθη τὴν παραγγελίαν τοῦ Διός. Εὐθὺς λοιπὸν ἐπέτασεν ἐκ τοῦ Ὀλύμπου κάτω εἰς τὴν παραλίαν τῆς Τρωάδος καὶ ἔπειτα ἠκολούθησε τὸν δρόμον, τὸν ὁποῖον ἔμελλε νὰ διέλθῃ καὶ ὁ Πρίαμος. Ἐφαιετο ὡς Ἕλληνας νεανίας μὲ ὄψιν συμπαθητικὴν καὶ εὐγενῆ. Ἄμα λοιπὸν τον συνήντησεν ὁ Πρίαμος, ἤρχισε νὰ συνομιλῇ μαζί του καὶ προσεποιήθη, ὅτι ἦτο σύντροφος τοῦ Ἀχιλλέως. «Λοιπὸν, φίλε μου,» εἶπε τότε πρὸς αὐτὸν ὁ Πρίαμος, «ἐὰν πράγματι εἶσαι σύντροφος τοῦ Ἀχιλλέως, εἰπέ μοι, σὲ παρακαλῶ, ἂν τὸ σῶμα τοῦ υἱοῦ μου μένει ἀκόμῃ ἐκεῖ παρὰ τὰ πλοῖα

ἤ το ἔκοψεν ἤδη εἰς τεμάχια ὁ σκληρὸς ἐκεῖνος ἄνθρωπος καὶ το ἔρριψεν ὡς βράχων τῶν σκύλων. » Τότε ὁ Ἑρμῆς ἀπεκρίθη πρὸς αὐτόν· « Ἀκόμη δὲν τον ἔραγον, ὦ γέρον, οἱ σκύλοι οὐδὲ τὰ ὄρνεα, μ' ἔδαν ἔτι δώδεκα ἡδὴ ἡμέρας κείται ἐρριμμένος ἐκεῖ παρά τὰ πλοῖα καὶ καθ' ἑκάστην ὁ Ἀχιλλεύς τον σύρει πέριξ τοῦ τάφου τοῦ φίλου του Πατρόκλου. Ἐπ' ἴσης οὐδὲ νὰ σήπῃται ἤρχισεν ἀκόμη! Τόσον ζωηρὰ εἶναι τὰ μέλη του ἀκόμη, ὥστε νομίζει τις, ἔτι μόλις πρὸ ὀλίγου ἔχει ἀποθάνῃ. Φαίνεται, ὦ γέρον, ἔτι παραπολὺ ἡγάπων τον υἱόν σου οἱ θεοί, διότι φροντίζουσι περὶ αὐτοῦ καὶ μετὰ τον θάνατόν του. »

Πόσον ἐχάρη ὁ ταλαίπωρος γέρον δια τὴν εἰδήσιν ταύτην! « Τέκνον μου », ἀπεκρίθη πρὸς αὐτόν, « πόσον καλὸν εἶναι ἀληθῶς νὰ διδῇ ἐκάστοτε ὁ ἄνθρωπος εἰς τοὺς θεοὺς τὰ ὀρεϊλέμενα δῶρα! Ὅχι, οὐδέποτε καθ' ἔλην τὴν ζωὴν του ἐλησμόνησε τοῦτο ὁ υἱός μου! Οὐδέποτε αὐτὸς ἐγεύθη τι, πρὶν προσφέρει πρῶτον εἰς αὐτοῦ εἰς τοὺς θεοὺς· διὰ τοῦτο λοιπὸν τώρα ἀνταμείβεται. ὦ! εἶμαι εὐτυχὴς πατήρ! Λάβε, φίλε μου, λάβε τὸ ὄρατον τοῦτο ποτήριον ὡς δῶρον διὰ τὰς καλὰς εἰδήσεις σου καὶ φύλαξέ το πρὸς ἀνύμνησίν μου. Εἶχον προορίσῃ καὶ αὐτὸ διὰ τον Ἀχιλλεῖα, πρὸς τον ἴστον μεταβαίνω διὰ νὰ λυτρώσω τον υἱόν μου· ἀλλὰ δι' αὐτόν ἔχω ἀκόμη ἱκανὰ δῶρα. Λάβε το καὶ ἐδήγησόν με, σὲ παρακαλῶ, εἰς τὴν σκηνήν του. Σὺ βεβαίως

γνωρίζεις κάλλιστα τον δρόμον. » — « Μὴ με δοκιμάζης, γέρον, » τῷ ἀπεκρίθη ὁ Ἑρμῆς, « διότι δὲν θὰ κατορθώσης νὰ με πείσης. Εἶναι ἀδύνατον νὰ δεχθῶ δῶρον παρά σου, χωρὶς νὰ γνωρίζῃ τοῦτο ὁ Ἀχιλλεύς. Ὅχι, πολὺ τον φοβοῦμαι, καὶ δὲν εἶναι ἀπίθανον νὰ πάθω ἔπειτα κακόν τι. Ἐγώ, καὶ χωρὶς νὰ λάβω δῶρον παρά σου, εἶμαι πρόθυμος νὰ σε συνοδεύσω, καὶ εἰς τὸ Ἄργος ἀκόμη ἂν ἐπήγαινες· καὶ πεζῇ καὶ ἔριππος θὰ σε συνώδευον καὶ οὐδεὶς αὐθάδης ἄνθρωπος θὰ σε ἐπλησίαζεν ἀτιμωρητί. »

Ἄφ' οὗ δὲ εἶπε ταῦτα, ἐπήδησε ταχέως εἰς τὴν ἄμαξαν, ἐκάθισε μετὰ τῶν δύο γερόντων καὶ ἔλαβεν ἀπὸ τον κήρυκα τὰ ἡνία καὶ τὴν μάστιγα. Μὲ τόλμην καὶ μὲ ἀσφάλειαν μεγάλην ἔτρεχον τώρα οἱ ἵπποι διὰ τῆς πεδιάδος καὶ ἔφθασαν μετ' ὀλίγον εἰς τὸ τεῖχος, τὸ ὁποῖον περιέφραττε τὸ Ἑλληνικὸν στρατόπεδον. Μακρόθεν ἀκόμη παρετήρησαν τοὺς φύλακας, οἱ ὁποῖοι κατερίνοντο εἰς τὰ λείψανα τοῦ δειπνοῦ των. Τότε ἄνωγος ὁ Ἑρμῆς ἔσεισεν ἀπαρατήρητος τὸ σκηπτρόν του, καὶ ἔλοι ἀπεκοιμήθησαν εὐθύς· ἔπειτα ἤνοιξε τὰς πύλας, εἰσήγαγε δι' αὐτῶν τὴν ἄμαξαν καὶ τὴν διηύθυνε ταχέως πρὸς τὸ μέρος, ὅπου ἦσαν τὰ πλοῖα καὶ αἱ σκηναὶ τῶν Μυρμιδόνων. Ἐδῶ ἀπεχαιρέτισε τον Πρίαμον καὶ ἔγινεν ἀμέσως ἄφαντος. Προηγουμένως ἄνωγος ἔδειξεν εἰς τον γέροντα τὴν σκηνὴν τοῦ Ἀχιλλεῖως καὶ τον ἐνεθάρρυνεν. « Εἰσελθε, » τῷ εἶπε, « μετὰ θάρρους, καὶ

ἐναγκαλισθῆτι τὰ γόνατά του· ἡ ὄψις σου θά τον συγκινήσῃ, ἔσο βέβαιος, διότι ἡ ψυχὴ του εἶναι περίλυπος διὰ τὸν φίλον του. Ἐξόρκισον αὐτὸν εἰς τὸν πατέρα καὶ εἰς τὴν μητέρα του· τοὺς ἀγαπᾷ θερμότερα· ἅμα τον ὑπενθυμίσης τοὺς γονεῖς του, ἀρεύκτως θέλεις συγκινήσῃ τὴν καρδίαν του. »

Τότε ὁ γέρον κατέθη, τὴν δὲ ἄμαξαν καὶ τὰ δῶρα ἀφῆκεν ἔξω ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τοῦ γέροντος συντρόφου του. Πόσον ἔπαλλεν ἡ καρδία του, ὅταν ἐπάτησε τὸ κατώφλιον τοῦ φανεροῦ ἀνδρός! Μετὰ τινος δισταγμοὺς εἰσῆλθεν ἐπὶ τέλους. Ὁ Ἀχιλλεὺς ἐκάθητο ἀκόμη εἰς τὴν τράπεζαν, ἐν ᾧ εἶχεν ἀποφάγη ἤδη, πλησίον του δὲ ἐστέκοντο οἱ προσφιλέστατοι μετὰ τὸν Πάτροκλον σύντροφοι αὐτοῦ, ὁ Αὐτομέδων καὶ ὁ Ἕλικμος. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁ γενναῖος ἥρωρ ἀνεπαύετο στηριγμένος ἐπὶ τοῦ ἀγκῶνός του καὶ βυθισμένος εἰς σκέψεις μελαγχολικὰς. Διὰ τοῦτο δὲν ἐνόησε τὸν εἰσελθόντα γέροντα, εἰμὴ μόνον ὅτε οὗτος ἔπαιε εἰς τοὺς πόδας του καὶ περιέβαλε τὰ γόνατά του. Ἡ ἀπροσδόκητος αὐτῆ ἐπίσκεψις ἐξέπληξεν αὐτὸν εἰς ἄκρον. Ἐπὶ τινος στιγμᾶς ἔβλεπον καὶ οἱ δύο ἀπενῶς εἰς τὸ πρόσωπον ἀλλήλων, ὁ μὲν Ἀχιλλεὺς συγκεχυμένος καὶ τεταραγμένος, ὁ δὲ Πρίαμος ἱκετευῶν καὶ ἀγωνιῶν. Ἀφθονα δάκρυα ἐχύθησαν ἐπὶ τέλους ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ γέροντος· ἡ καρδία του ἀνεκουφίσθη, καὶ τότε μὲ ἱκετευτικὴν καὶ τρέμουσαν φωνὴν εἶπε πρὸς τὸν Ἀχιλ-

λεῖα τὰ ἐξῆς· «Θεόμορφε Ἀχιλλεῦ, ἐνθυμήθητι τὸν πατέρα σου, ὁ ὁποῖος εἶναι γέρον, ὡς ἐγώ, καὶ ἀσθενῆς. Ἴσως καὶ ἐκεῖνος τῶρα πιέζεται πανταχόθεν ὑπὸ τῶν γειτόνων του, καὶ κανεὶς δὲν εἶναι νὰ τον προστατεύσῃ. Ἄλλ' ἐκεῖνος τοῦλάχιστον, ἀκούων ὅτι ζῆς, χαίρει καὶ ἐλπίζει νὰ σε ἴδῃ ἐπανερχόμενον πλησίον του καὶ δίδοντα τέλος εἰς τὰς θλίψεις του. Ἀλλοίμονον ὁμῶς εἰς ἐμέ! Ἄλλοτε ἤμην ὁ εὐτυχέστατος πατήρ· εἶχον πενήκοντα υἱούς, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ δεκαεννέα εἶχον γεννηθῆ ἐκ τῆς αὐτῆς μητρός· ἦσαν τὸ καύχημα καὶ ἡ χαρὰ μου. Ἀφ' ὅτου ὁμῶς ἤλθετε ἐδῶ, ὁ κατηγοραμένος πόλεμος ἀφῆρασεν αὐτοὺς τὸν ἕνα μετὰ τὸν ἄλλον πλὴν ὀλίγων. Μεταξὺ ὁμῶς τῶν ὀλίγων τούτων εἶχε μείνῃ καὶ ὁ ἄριστος, ὅστις μόνος ἔσφζε μέχρι τοῦδε καὶ τὴν πόλιν καὶ ἐμέ. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς τῶρα δὲν ὑπάρχει πλέον. Ἀχ! περὶ τῆς ζωῆς του δὲν εἶναι δυνατόν πλέον νὰ παρακαλέσω, τὸ σῶμά του ὁμῶς ἐπιθυμῶ νὰ ἐπανιδῶ ἅπαρ ἔτι καὶ νὰ ἀποδώσω εἰς αὐτὸ τὰς τελευταίας τιμὰς. Ἴδού, εἶμαι εἰς τοὺς πόδας σου καὶ σε ἱκετεύω· ἀπόδος μοι αὐτόν· σοὶ φέρω πλοῦσια λύτρα. Σεβάσθητι τοὺς θεοὺς, Ἀχιλλεῦ! Σκέψθητι, ἂν ὁ πατήρ σου ἠναγκάζετο νὰ γονατίσῃ ἐνώπιον νέου ἀνδρός! —Καὶ ἐγώ—ὦ δυστυχία ἀπαράμιλλος!—φιλῶ τὴν χεῖρα, ἡ ἑποία ἐρόνευσε τὰ τέκνα μου!»

Ἐἰς τοιοῦτους λόγους καὶ εἰς τόσα δάκρυα ἡ καρδία τοῦ Ἀχιλλεῦς δὲν ἔμεινεν ἀναίσθητος. Βλέπων τὸν γέ-

ροντα ικέτην εἰς τοὺς πόδας του, ἐνεθυμήθη ζωηρότατα τὸν ἴδιον αὐτοῦ πατέρα καὶ ἠσθάνθη σφοδρὰν ἐπιθυμίαν νὰ τον ἴδῃ καὶ νὰ φίληθῃ εἰς τὰς ἀγκάλας του. Ἐκλαυσε μεγαλοφώνως καὶ ἔκυψεν ἠσύχως πρὸς τὸν γέροντα, διὰ νὰ τον σηκώσῃ. Ἐκεῖνος ὁμως ἐξηκολοῦνθαι νὰ σφίγγῃ τὰ γόνατα αὐτοῦ, καὶ τοιουτοτρόπως ἔκλαιον ἀμφοτέροι. Ἄφ' οὗ δὲ καὶ οἱ δύο ἔκλασαν ἀρκούντως, τότε ὁ Ἀχιλλεὺς εἶπε πρὸς τὸν Πρίαμον· «Ταλαίπωρε γέρον, τῶ ὄντι πολλὰ κακὰ ὑπέφερες! Ἀλλὰ πῶς ἐτόλμησες νὰ ἔλθῃς μόνος ἐν καιρῶ νυκτὸς εἰς τὰ πλοῖα τῶν Ἑλλήνων; πῶς ἐτόλμησες νὰ ἔλθῃς πρὸς ἐμέ, ὅστις ἐφρόνευσα τὰ τέκνα σου; Ἡ πατρικὴ καρδιά σου εἶναι ἀτρέμητος, ὡς βλέπω. Ἀλλὰ τώρα λησμονήσον τὴν λύπην σου· δὲν ἐπιθυμῶ πλέον νὰ βλέπω τὰ δάκρυά σου. Ἐγέρθητι καὶ κάθισον ἐπὶ τῆς ἑδρας ταύτης. Ἄς ἀνακουφίσωμεν ὀλίγον τὴν ψυχὴν μας· οἱ θρῆνοι δὲν μας ὠφελοῦσι. Τοιουτοτρόπως ἀπεφάσιον περὶ τῶν δυστυχῶν ἀνθρώπων οἱ θεοὶ, νὰ ζῶσι τεθλιμμένοι· μόνον ἐκεῖνοι ζῶσιν ἄνευ θλίψεων. Καὶ εἰς τινὰς μὲν δίδουν τὰ κακὰ μεμιγμένα μὲ καλὰ, τούναντιον δὲ εἰς ἄλλους δίδουν μόνον κακὰ, καὶ αὐτοὶ εἶναι οἱ δυστυχέστατοι ἐκ τῶν ἀνθρώπων. Ἄχ, καὶ ὁ πατήρ μου δὲν εἶναι ἀξιομακάριστος! Διότι τῶ ἔδωκαν μὲν οἱ θεοὶ πλοῦτον καὶ δύναμιν μεγάλην, πρὸς τούτοις δὲ καὶ σύζυγον ἀθάνατον, ἐν ᾧ εἶναι ἰθνητός, ἀλλὰ δὲν τῶ ἔδωκαν καὶ κληρονόμον εὐτυχῆ, διότι εἶναι πεπρωμένον νὰ μὴ

με ἐπανόδη πλέον! Τοιουτοτρόπως ἡ τύχη ἀφῆρεσε καὶ ἀπὸ σέ τὸν ἐξαίρετον υἱόν σου. Ἄλλ' ἐκεῖνος μὲν ἐγάθη πλέον, σὺ δὲ ἔχε ὑπομονὴν καὶ μὴ ὀδύρῃσαι ἀδίακόπως, διότι δὲν δύνασαι νὰ κατορθώσῃς τι μὲ τὴν λύπην, τὴν ὁποίαν ἔχεις, οὔτε θά τον ἀναστήσῃς πλέον, ἀλλὰ θά πάθῃς καὶ ἄλλην συμφορὰν. Μάθε, ὅτι οὐδεὶς ἔχει ἰσχύον ἐναντίον τῶν θεῶν.»

«Μὴ με λέγῃς νὰ καθίσω», ἀπήντησεν ὁ γέρον· «ἐδῶ θά κεῖμαι εἰς τοὺς πόδας σου, ἕως ἄν μοι ἀποδώσῃς τὸν υἱόν μου, διὰ νὰ τον ἴδω μὲ τοὺς ὀφθαλμούς μου καὶ νὰ τον βρῆξω μὲ τὰ δάκρυά μου. Σὺ δὲ λῆθε τὰ δῶρα καὶ εἶθε νὰ τα χαρῆς, ὅταν ἐπιστρέψῃς εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρός σου.» — «Ἄ! σιώπα, μὴ με ἐρεθίζῃς πλέον!» ἀπεκρίθη πρὸς αὐτὸν ὁ Ἀχιλλεὺς μετὰ θυμοῦ. Διότι δυσχερεστεῖτο νὰ βλέπῃ, ὅτι ὁ γέρον ἀπεβάλλε περὶ τῶν αἰσθημάτων του, ἂν καὶ εἶχε φανῆ πρὸς αὐτὸν τόσον εὐσπλαγγνος. «Ἐγέρθητι, σοὶ λέγω, πρὸ πολλοῦ εἶχον ἀποφασίσῃ νὰ σοὶ ἀποδώσω τὸν υἱόν σου. Διὰ τί με λυπεῖς ἀκόμη μὲ τὸν φόβον καὶ τὴν δυσπιστίαν σου;»

Ὁ γέρον ἐροβήθη καὶ σηκωθείς ἀμέσως ἐκάθισεν ἐπὶ τῆς ἑδρας. Τότε ἐσηκώθη καὶ ὁ Ἀχιλλεὺς καὶ ἔφηρησεν ὡς λέων ἕξω τῆς σκηνῆς του, ἀκολοιθούμενος ὑπὸ τῶν δύο φίλων του. Ἐξῶ εἰς τὴν αὐλὴν ἐπεθεώρησε τὰ δῶρα καὶ ἐξέφρασε τὴν θέλγησίν του εἰς τοὺς φίλους του. Τότε ἐκεῖνοι ἔλυσαν ἐκ τῶν ζυγοῦ τοὺς ἵπ-

πους, ὠδήγησαν εἰς τὴν σκηνὴν τὸν γέροντα Ἰδαίου καὶ τῷ ἔδωκαν ἔδραν νὰ καθίσῃ. Ἐπειτα ἔλαβον τὰ δῶρα, ἀρῆκαν δὲ μόνον δύο σινδόνας, διὰ νὰ περικαλύψωσι μὲ αὐτὰς τὸν νεκρὸν τοῦ Ἑκτορος. Ἄφ' οὗ δὲ ἔλουσαν καὶ ἤλειψαν αὐτὸν καὶ τὸν περιεκάλυψαν μὲ τὰς σινδόνας, ἔπειτα ὁ ἴδιος ὁ Ἀχιλλεὺς τὸν ἔβαλεν ἐπάνω εἰς τὴν ἄμαξαν ἐπὶ παχέος ὑποστρώματος καὶ ἀφ' οὗ ἐστάθη ἐπὶ τινὰς στιγμὰς βεθυθισμένος εἰς μελαγχολίαν, ὕστερον ἐστέναξε καὶ εἶπε· « Μὴ ὀργισθῆς ἐναντίον μου, Πάτροκλε, ὅταν μάλῃς ἐκεῖ κάτω εἰς τὸν ἄδην, ὅτι ἀπέδωκα τὸν νεκρὸν τοῦ Ἑκτορος εἰς τὸν ταλαίπωρον πατέρα του, Ἴδὲ, δὲν μοι ἔφερον ἄσχημα λύτρα, ἐξ αὐτῶν δὲ θὰ δώσω καὶ εἰς σέ, ὅσα εἶναι πρόπον. » Τότε ἐπέστρεψε πάλιν εἰς τὴν σκηνὴν του καὶ ἐκάθισεν εἰς τὴν θέσιν του ἀπέναντι τῶν δύο γερόντων. « Χαῖρε λοιπὸν, ὦ γέρον, » εἶπεν· « ὁ υἱὸς σου ἐλυτρώθη, ὅπως ἐπεθύμεις, καὶ ἀναπαύεται ἐπὶ τῆς ἀμάξης σου. Τώρα ἔμωσ ἄς δειπνήσωμεν καὶ ἄς λησμονήσωμεν τὰς θλίψεις μας. Τὸν υἱόν σου δύνασαι νὰ κλαύσης, ὅταν ἐπιστρέψῃς εἰς τὸν οἶκόν σου, διότι τῶ ὄντι εἶναι ἀξιὸς δακρύων. »

Ἄφ' οὗ δὲ εἶπε ταῦτα, ἐσηκώθη πάλιν ταχέως, ἔλαβε παχύμαλλον πρόβατον καὶ το ἔσφαξεν. Οἱ σύντροφοὶ του ἐξέδειραν αὐτό, ἔκοψαν τὸ κρέας εἰς τεμάχια καὶ, ἀφ' οὗ τα ἔψησαν ἐπιμελῶς εἰς ὄβελους, τὰ ἔβαλον ἐπὶ τῆς τραπέζης. Μετὰ δὲ ταῦτα ἔρχον καὶ

ἔπιον καὶ ἐθυσίασαν εἰς τοὺς θεοὺς καὶ ἐλησμόνησαν τὰ παρελθόντα. Πρώτην ἤδη φορὰν ἐν καιρῷ τοῦ δείπνου αἱ δύο βασιλεῖς ἔβλεπον ἀλλήλους κατὰ πρόσωπον ἄνευ δυσκολίας. Καὶ ὁ μὲν γέρον ἐθαύμαζε τὴν ἐξαισίον μορφήν τοῦ φοβεροῦ Πηλεΐδου, τὸ θεόμορφον ἀνάστημα καὶ τὸ τολμηρὸν καὶ πυρῶδες βλέμμα του· ὁ δὲ Ἀχιλλεὺς ἐθαύμαζε καθ' ἑαυτὸν τὸ σεβάσμιον καὶ εὐγενὲς σχῆμα τοῦ Πριάμου καὶ τοὺς φρονίμους λόγους του. Ἄφ' οὗ λοιπὸν ἐχόρτασαν καὶ οἱ δύο τρώγοντες καὶ πίνοντες, ἔπειτα πρῶτος ὁ Πρίαμος εἶπε πρὸς τὸν Ἀχιλλεῖα· « Τώρα δεῖξόν μοι τόπον, Ἀχιλλεῦ, ἔπου νὰ δυνηθῶ νὰ ἀπολαύσω πάλιν τὸν γλυκερὸν ὕπνον, τὸν ὁποῖον ἀπὸ καρδίας ἐπεθύμησα. Διότι, ἀφ' ὅτου ἐφρονεῦθη ὁ υἱὸς μου, ὕπνος δὲν ἐκλείσει τὰ βλέφαρα τῶν ὀφθαλμῶν μου, ἀλλὰ διηλθον τὰς νύκτας μου μὲ δάκρυα καὶ στεναγμούς, κυλιόμενος εἰς τὴν κόπρον τῆς αὐλῆς, καὶ αὐτὴ εἶναι ἡ πρώτη προφή, αὐταὶ εἶναι αἱ πρῶται σταγόνες οἴνου, μὲ τὰς ὁποίας ἔβρεξα τὸ στόμα μου. Ἐπὶ τόσον χρόνον οὔτε εἶχον φάγη οὔτε εἶχον πῆν. »

Τότε ὁ Ἀχιλλεὺς διέταξε τοὺς φίλους του νὰ προετοιμάσωσι μαλακὴν κλίνην ἕξω εἰς τὴν αὐλὴν διὰ τὸν Πρίαμον καὶ τὸν σύντροφόν του. Ἐκεῖνοι ἔλαβον εὐθὺς ὠραῖα στρώματα καὶ θερμὰ σκεπάσματα καὶ χλαίνας, ἐτοποθέτησαν αὐτὰ καταλλήλως καὶ ἔπειτα ἐλύχνευσαν τοὺς ξένους διὰ δάδων. Ὁ Ἀχιλλεὺς πρόεπεμψε τὸν γέροντα μέχρι τῆς θύρας καὶ, ἀποχωριζόμενος, τοῦ ἔσφιγ-

ξε τὴν χεῖρα, διὰ τὴν ἀφαιρέσῃ πάντα διασταγμένον.

Ὀλίγαι ὥραι ὕπνου ἤρκεσαν εἰς τὸν τεθλιμμένον γέροντα. Ἐσηκώθη λοιπὸν πάλιν καὶ ἐξύπνισε τὸν Ἀχιλλεῖα. Ἦθελε νὰ ἀναχωρήσῃ, πρὶν ἐξημερώσῃ, διότι ἐφοβεῖτο, μήπως τὸν παρατηρήσῃ τις ἐκ τῶν ἐχθρῶν καὶ τὸν κακοποιήσῃ ἐπιστρέφοντα. « Ἀνήσυχε γέρον, » εἶπε πρὸς αὐτὸν μειδιῶν ὁ Ἀχιλλεῦς, « ἐπάνελθε λοιπὸν. Ἀλλὰ προηγουμένως εἰπέ μοι καὶ τοῦτο πόσας ἡμέρας θέλεις, διὰ τὴν θάψῃς τὸν υἱόν σου; Ὡστε ἕως τότε καὶ ἐγὼ νὰ μείνω ἡσυχος εἰς τὴν σκηπὴν μου καὶ τὸ στράτευμα νὰ ἐμποδίσω ἀπὸ τὸν πόλεμον. »

Ὁ Πρίαμος συνεκινήθη ἐκ τῆς γενναιότητος αὐτῆς τοῦ Ἀχιλλεῖως καὶ τῷ ἀπεκρίθη « Ὁ Ἀχιλλεῦ, ἐὰν θέλῃς νὰ μας ἐπιτρέψῃς τοῦτο, τότε δός μας ἑννέα ἡμέρας, διὰ τὴν κλαύσωμεν τὸν νεκρὸν καὶ νὰ ἐτοιμάσωμεν τὰ πρὸς ταφήν. Τὴν δεκάτην θὰ καύσωμεν αὐτόν, τὴν ἑνδεκάτην θὰ τῷ ἀνεγείρωμεν μνημεῖον, τὴν δὲ δωδεκάτην, ἂν εἶναι ἀνάγκη, ἄς ἀρχίσῃ πάλιν ὁ πόλεμος. » — « Καλῶς, » ὑπέλαβεν ὁ Ἀχιλλεῦς, « ἄς γίνῃ οὕτω. Θὰ ἐμποδίσω τὸν πόλεμον τόσας ἡμέρας, ὅσας θέλεις. »

Μὲ τοιαύτην φιλοφροσύνην ἀπέλυσεν ὁ νικητὴς τοῦ Ἔκτορος τὸν δυστυχῆ πατέρα καὶ ὁ ἀμειλικτος ἐχθρὸς τῶν Τρώων τὸν βασιλέα τοῦ λαοῦ ἐκείνου. Ὁ ἴδιος μάλιστα συνῶθεσε τὴν ἄμαξαν μέχρι τῆς πύλης τοῦ περικειχίσματος, διὰ τὴν μὴ βλάψῃ τις ἐκ τῶν Ἑλλή-

νων τὸν γέροντα. Τοιοῦτοτρόπως ὁ Πρίαμος ἐπανῆλθεν εὐτυχῶς εἰς τὰ ἀνάκτορά του.

Σκηναὶ ἐκ τῆς Ὀδυσσεΐας.

16. Ὁ Ὀδυσσεὺς διηγεῖται εἰς τοὺς Φαίακας τὰς πλάνας του.

1. Οἱ Κίκονες.

Ναί, εἰμαι ὁ Ὀδυσσεύς, εἶπεν ὁ ἥρωας. Πατρίς μου εἶναι ἡ Ἰθάκη, ἡ περὶφημος ἐκείνη νῆσος. Περὶ τοῦ ἀτυχοῦς πολέμου κατὰ τῆς Τρωάδος δὲν θὰ σας ἐμιλήσω, θὰ σας διηγηθῶ δὲ μόνον τὸ πολυστένακτον ταξείδιον τῆς ἐπανάδου μου.

Ἀφ' οὗ ἐτελείωσεν ὁ πόλεμος, ἦλθον μὲ τοὺς συντρόφους μου εἰς τὴν πόλιν τῶν Κικόνων Ἰσμαρον. Καὶ ταύτην μὲν κατέστρεψα, τοὺς δὲ κατοίκους ἐξηφάνισα. Τότε ἐγὼ συμβούλευσα τοὺς συντρόφους μου νὰ φύγωμεν· οἱ ἀνόητοι ὅμως ἐκείνοι δὲν με ἤκουσαν, ἀλλὰ, καθίσαντες πλησίον τῆς παραλίας, ἔσφαζον ἐκ τῶν προβάτων καὶ αἰγῶν, τὰς ὁποίας εἶχον λαφυραγωγῆσαι καὶ εὐωχοῦντο καθ' ἐκάστην. Διὰ τοῦτο μας ἐπῆλθεν εὐθύς ἡ πρώτη δυστυχία. Ἐν τῷ μεταξύ τούτῳ ἔσοι ἐκ τῶν Κικόνων εἶχον διασωθῆ, κατέφυγον πρὸς τοὺς ἄλλους Κίκονας, οἱ ἑποιοὶ κατόικουν τὰ μεσόγεια, καὶ ἐζήτησαν τὴν συνδρομὴν των. Τότε ἐκείνοι ἦλθον σω-

ρῆδὸν πρὸς βοήθειαν αὐτῶν καὶ ὤρμησαν ἐναντίον μας, πνέοντες ἐκδίκησιν. Πρῶτῃ πρῶτῃ ἤρχισεν ὁ φοβερός ἀγὼν πλησίον τῆς θαλάσσης. Καὶ κατ' ἀρχάς μὲν ἀπεκρούομεν αὐτούς, ἀν καὶ ἦσαν πολυαριθμότεροι· ἔταν ἕμῳς ὁ ἥλιος ἤρχισε νὰ δύῃ, ἐνικήθημεν καὶ ἐτράπημεν εἰς φυγὴν. Ἐξ ἄνδρες ἐφρονέθησαν ἐξ ἐκάστου πλοίου, οἱ δὲ ἄλλοι μόλις διεφύγομεν δι' ἰσχυρῆς κωπηλασίας.

2. Οἱ Λωτοφάγοι.

Ἡ συμφορὰ αὐτὴ ἦτο ἀρχὴ μεγαλειτέρων συμφορῶν. Χαίροντες διὰ τὴν σωτηρίαν μας, ἐξηκολουθήσαμεν τὸν πλοῦν μας πρὸς δυσμάς, πλέοντες πάντοτε παρὰ τὰ Ἑλληνικὰ παράλια. Αἰφνης ἕμῳς ἐσηκώθη φοβερὰ τρικυμία· αἱ κεραταὶ τῶν πλοίων μας ἐθραύσθησαν, τὰ δὲ ἰστία διεσχίσθησαν. Μὲ πολὺν κόπον ὠθήσαμεν τὰ πλοιά μας πρὸς τὴν ξηρὰν, δύο δὲ ἡμέρας καὶ δύο νύκτας ἐμείναμεν ἐδῶ προσωρισμένοι, διὰ νὰ διορθώσωμεν τοὺς ἰστούς καὶ τὰ ἰστία. Τέλος τὴν τρίτην ἡμέραν ἀπεπλεύσαμεν πολὺ πρῶτῃ. Ἄλλ' ἐν ᾧ ἤλπίζομεν μὲ βεβαιότητα, ὅτι μετ' ὀλίγον θὰ ἐφθάνομεν εἰς τὴν πατρίδα μας, αἰφνης παρὰ τὸ ἀκρωτήριον Μαλέαν ἐσηκώθη νέα καὶ πολὺ φοβερωτέρα τρικυμία, ἣ ἕποια μας ἔρριψε μακρὰν τῆς Ἑλλάδος εἰς ἄγνωστα πελάγη. Ἐννέα ἡμέρας περιεφερόμεθα εἰς τὴν θάλασ-

σαν, τὴν δὲ δεκάτην ὁ ἄνεμος ὤθησε τὰ πλοιά μας εἰς τὰ παράλια τῶν Λωτοφάγων.

Οἱ Λωτοφάγοι εἶναι ἄκακον καὶ εὐτυχέστατον ἐθνάριον. Τρώγουσι καρπὸν τινα, ὁ ὅποιος λέγεται Λωτός καὶ ἔχει γεῦσιν γλυκυτέραν καὶ τοῦ μέλιτος. Ὅστις ἕμῳς φάγη ἐξ αὐτοῦ, λησμονεῖ ἀμέσως τὴν πατρίδα του καὶ ἐπιθυμεῖ νὰ μένη αἰωνίως μεταξὺ τῶν Λωτοφάγων. Ἀπεβιάσθημεν λοιπὸν εἰς τὸ παράλιον αὐτῶν, διὰ νὰ προμηθευθῶμεν ὕδωρ. Οἱ Λωτοφάγοι ὑπεδέχθησαν ἡμᾶς μὲ πολλὴν φιλοφροσύνην καὶ ἔδωκαν εἰς τοὺς συντρόφους μου ἐκ τοῦ καρποῦ των. Μόλις δὲ ἐκεῖνοι ἐγεύθησαν αὐτόν, δὲν ἤθελον πλέον νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὰς πατρίδας των. Τότε ἐγὼ τοὺς ἐπανάερα διὰ τῆς βίας εἰς τὰ πλοῖα καὶ τοὺς ἔδεσα καλῶς ὑπὸ τὰς ἑδρας τῶν κωπηλατῶν· καὶ ἂν δὲν ἀπεμακρυνόμην ταχέως ἀπ' ἐκεῖ, οὐδεὶς ἐκ τῶν συντρόφων μου θὰ με ἤκολούθει πλέον.

3. Ὁ Κύκλωψ· Πολύφημος.

Μὲ τεθλιμμένην καρδίαν διεσχίσσαμεν ἐκ νέου τὴν ἀπέραντον θάλασσαν καὶ ἤλθομεν εἰς μικρὰν τινα καὶ δασυῶδη νῆσον, ἣ ἕποια ὑπ' οὐδενὸς ἀνθρώπου κατοκετο. Ἄπειροι ἄγριαι αἰγες ἐπλανῶντο εἰς αὐτὴν ἀγεληδόν, χωρὶς νὰ φοβῶνται τὰς ἐνέδρας κυνηγῶν. Μετὰ μεγίστης εὐκολίας ἐφρονέσαμεν ἐννενηκόντα περίπου

αίγας και ἐφωδιάσθημεν πλουσιοπαρόχως με τροφάς. Ἄφ' οὗ δὲ ἐράγομεν και ἐκοιμήθημεν καλῶς, τὴν ἐπαυριὸν μοι ἤλθεν ὄρεξις νὰ περάσω εἰς ἄλλην τινὰ μεγάλην και εὐρορον νῆσον, ἣ ὁποία ἔκειτο ἐνώπιόν μας. Συγχρόνως δὲ ἠκούομεν ἐκεῖ πέραν φωνὰς ἀνθρώπων και ἐβλέπομεν ποίμνια βόσκοντα ἐδῶ και ἐκεῖ ἐπὶ τῶν λόφων.

Ἐκεῖ δηλονότι κατοικοῦσιν οἱ γιγαντώδεις Κύκλωπες, ἀνθρώποι ἀλαζόνες και παράνομοι, οἱ ὅποιοι τὰ πάντα περιμένουσιν ἀπὸ τοὺς θεοὺς· διότι οὔτε σπείρουσιν οὔτε τὴν γῆν καλλιεργοῦσιν, ἀλλ' ἐλα βλαστάνουσιν ἐκεῖ ἀφ' ἑαυτῶν ἀνευ καλλιεργείας και σπορᾶς. Πρὸς τοῦτοις δὲν ἔχουσιν οὔτε χειροποιήτους κατοικίας οὔτε ἀρχηγὸν κοινὸν οὔτε συνελεύσεις τοῦ λαοῦ οὔτε δικαστήρια, ἀλλ' ἕκαστος διοικεῖ τὸν οἶκόν του, χωρὶς νὰ φροντίζῃ ποσῶς περὶ τοῦ ἄλλου.

« Φίλοι μου, » εἶπον τότε πρὸς τοὺς συντρόφους μου, « πολὺ ἐπιθυμῶ νὰ μῆθω, ποῖοι ἀνθρώποι κατοικοῦσι τὴν ἀπέναντί μας νῆσον, ἀν εἶναι ἀκόμη ἄγριοι και ἀνευ νόμων ἢ εἶναι φιλόξενοι και θεοσεβεῖς. Διὰ τοῦτο σεῖς μὲν μείνατε ἐδῶ, ἐγὼ δὲ με τὸ πλοῖόν μου και με τοὺς ἐν αὐτῷ συντρόφους μου θὰ περάσω ἀντικρῦ. » Ἄφ' οὗ εἶπον ταῦτα, ἀνέβην ἐκ νέου εἰς τὸ πλοῖον. Ἐλαβον δὲ μαζί μου και μέγαν ἄσκον πλήρη γλυκυτάτου οἴνου, τὸν ἵπτόν μοι εἶχε δωρήσῃ ἱερεὺς τις τῶν Κικόνων εἰς

τὴν Ἰσμαρον, διότι δὲν εἶχομεν βλάβῃ τὴν οἰκίαν του, καταστρέφοντες τὴν πόλιν.

Ἄφ' οὗ λοιπὸν ἐφθάσαμεν, ἔκρυψα τὸ πλοῖόν μου εἰς ἀπόκρυφόν τινα ὀρμίσκον και ἀπεβιάσθημ ἐἰς τὴν ξηρὰν με τοὺς συντρόφους μου και με τὸν ἄσκον. Ἐκεῖ πλησίον παρετήρησα μέγα σπήλαιον περιπεφραγμένον διὰ τείχους ἐκ μεγάλων λίθων και σκιαζόμενον ὑπὸ μεγάλων πευκῶν και ὑψικόμενων δρυῶν. Ἐδῶ κατῴκει ὁ φοβερώτερος ἐκ τῶν γιγάντων· ἐδῶ συνήθροζε τὴν νύκτα ἑλας τὰς αἴγας και τὰ πρόβάτα του, διότι τὸ μόνον ἔργον του ἦτο νὰ βόσκη ποίμνια. Ἦτο υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος και ὠνομάζετο Πολύφημος. Εἰς τὸ μέτωπόν του εἶχεν, ὅπως ἑλοι οἱ Κύκλωπες, ἓνα μόνον, ἀλλὰ τερατώδη ὀφθαλμόν, οἱ δὲ βραχιόνες του ἦσαν τόσοι δυνατοί, ὥστε ἠδύνατο νὰ μετατοπίξῃ βράχους και νὰ ἐκσπενδονίζῃ ὀγκωδεστάτους λίθους εἰς τὸν ἄερα, ὡς χαλίκια. Μόνος περιεπλανᾶτο εἰς τὰ πέριξ ὄρη, και οὐδεὶς ἐκ τῶν λοιπῶν Κυκλώπων εἶχε σχέσεις μετ' αὐτοῦ· διότι ἦτο ἄγριος και τίποτε ἄλλο δὲν ἐσκέπτετο, εἰ μὴ πῶς νὰ καταστρέψῃ και νὰ κακουργήσῃ. Δυστυχῆς ἐγὼ νὰ μὴ γνωρίζω τὰ πράγματα αὐτὰ ἐκ τῶν προτέρων!

Ἄνυποπτος λοιπὸν προухώρησα πρὸς τὸ ἀνοικτὸν σπήλαιον με δώδεκα ἐκ τῶν γενναιοτέρων συντρόφων μου. Μετ' ὀλίγον ἐφθάσαμεν εἰς τὸ σπήλαιον, ἀλλὰ δὲν εὐρομεν ἐκεῖ τὸν γίγαντα· εὐρίσκειτο ἀκόμη ἔξω με

τὰ ποιμνία του, διότι ὁ ἥλιος ἦτο ἀκόμη ὑψηλά. Εἰσήλθομεν λοιπὸν καὶ παρετηροῦμεν τὰ πάντα μετὰ θαυμασμοῦ. Τὰ ποιμνιστάσιά του ἦσαν πλήρη ἐρίφρων καὶ ἀρνίων, ἕκαστον ἑμῶς γένος ἦτο κεκλεισμένον χωριστά. Ἐκεῖ ὑπῆρχον καλάθια καὶ καδίσκοι πλήρεις γαλακτος καὶ τυροῦ, πρὸς τούτοις δὲ τυρόγαλον ἐντὸς μεγάλων ἀγγείων καὶ κάδοι καὶ σκαρίδες, εἰς τὰς ὁποίας ἤμελγεν. Οἱ σύντροφοί μου τότε μοι προέτειναν νὰ λάβωμεν καλάθια τινὰ πλήρη τυροῦ, νὰ ἀρπάσωμεν ὀλίγα ἀρνία καὶ ἐρίφια καὶ νὰ φύγωμεν πάλιν ταχέως μὲ τὸ πλοῖον, πρὶν ἐπανελθῆν εἰς τὸ σπήλαιόν του ὁ φρικώδης Κύκλωψ. Ἐγὼ ἔμῳς ἀπέρριψα τὴν πρότασίν των, διότι ἤμην πολὺ περιεργὸς νὰ γνωρίσω τὸν ἄνθρωπον καὶ διότι ἤλπιζον νὰ λάβω παρ' αὐτοῦ καὶ δῶρόν τι φιλοξενίας. Ἄλλὰ πόσον ἠπατήθην!

Ἐκαθίσταμεν λοιπὸν εἰς τὸ σπήλαιον, ἠνάψαμεν πῦρ, διὰ νὰ θυσιάσωμεν εἰς τοὺς θεοὺς, καὶ ἐγράγομεν ὀλίγον τυρὸν πρὸς διασκέδασιν, ἕως ὅτου ἐπιστρέψῃ ὁ Πολύφημος. Μόλις δὲ πρὸς τὸ ἑσπέρας ἐπανῆλθε μὲ ὄλον του τὸ ποιμνιον. Καθὼς τον εἶδομεν, παρεμερίσαμεν ἔντρομοι, ὥστε δὲν μας εἶδε παρευθὺς. Εἰς τοὺς ὤμους του ἔφερε μέγα φορτίον ἐσχισμένων ξύλων, διὰ νὰ ἀνάψῃ μὲ αὐτὰ πυρὰν καὶ νὰ προετοιμάσῃ τὸ δεῖπνόν του. Μὲ φοβερὸν πάταγον ἔρριψε τὰ ξύλα κατὰ γῆς. Ὁ βράχος τότε ἐπατάγησεν, ἡμεῖς δὲ ἐτρομάξαμεν ἀκόμη περισσότερον καὶ ἐκρύβθημεν εἰς τὰς γωνίας τοῦ

σπηλαίου. Ἐπειτα εἰσήγαγεν εἰς τὸ σπήλαιον τὰς αἶγας καὶ τὰ πρόβατά του καὶ ἔφαξε τὴν εἰσοδὸν αὐτοῦ μὲ λίθον, τὸν ὁποῖον εἰκοσιδύο τετράτροχοι ἄμαξαι δὲν ἠμπόρουν νὰ μετακινήσωσι. Τώρα ἤμεθα πλέον εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ θηρίου. Ἐπὶ τινὰ ἀκόμη χρόνον τον ἐβλέπομεν ἀπαρατήρητοι, πῶς ἐκάθητο ἀνέτως κατὰ γῆς καὶ ἔσυρε πρὸς ἑαυτὸν ἓν πρὸς ἓν ἕζον, διὰ νὰ τὸ ἀμείλῃ, πῶς ἔπειτα ἔχυνε τὸ γάλα εἰς πυκνόπλεκτα καλάθια καὶ τα ἐτοποθετεῖ εἰς τὰ πέριξ καὶ πῶς τέλος ἀνεσκάλευε τὸ ὑπὸ τὴν πέφραν πῦρ, διὰ νὰ ἀνάψῃ ἄλλο.

Μετ' ὀλίγον ἀνέλαμψαν τὰ ξύλα, καὶ τότε πλέον μας διέκρινε συνεσταλμένους ἀκόμη εἰς τὰς γωνίας τοῦ σπηλαίου. Ἐπὶ τινὰς στιγμάς μας παρετήρησε μὲ ἀπορίαν, ἔπειτα δὲ μας εἶπε διὰ βροντερᾶς φωνῆς· « Αἶ σεῖς, ξένοι, ποῖοι εἰσθε; Πόθεν ἔρχεσθε; Ἐχετε ἔργον τι ἢ περιπλανᾶσθε ὡς λησταί, οἱ ὁποῖοι συλλαμβάνουσι τοὺς ἀνθρώπους κατὰ θάλασσαν καὶ τοὺς θανατώνουσι; Πῶς; » Τὰ γόνάτά μας ἤρχισαν νὰ τρέμωσιν ἐκ τοῦ φόβου. Ἐν τούτοις ἐγὼ συνῆλθον πάλιν εὐθύς εἰς ἑμαυτὸν καὶ τῷ ἀπεκρίθην μετὰ θάρρους· « Εἶμεθα Ἕλληνες καὶ ἐπιστρέφομεν ἐκ τῆς Τρωάδος. Ἄλλ' ἐν ᾧ ἐπλέομεν πρὸς τὴν πατρίδα μας, ἐναντίοι ἄνεμοι ἔρριψαν ἡμᾶς ἐδῶ εἰς τὴν ἀπομεμακρυσμένην ταύτην νῆσον. Ἴσως ἤκουσές ποτε περὶ τοῦ ἐνδόξου Ἀγαμέμνονος, ὁ ὁποῖος μὲ τοὺς ἄλλους ἡγεμόνας τῶν Ἑλλήνων ἐξεπάρθησε τὴν Τροίαν· εἰς τούτου τὸν στρατὸν ἀνῆκο-

μεν. Ἄλλὰ τώρα, ἐπειδὴ καταδικώμεθα ὑπὸ τῆς τύχης, σὲ ἱκετεύομεν νὰ μας φιλοξενήσῃς καὶ νὰ μας δώσῃς δῶρόν τι φιλοξενίας, ὅπως ἀρμόζει εἰς ἱκέτας ξένους. Σεβάσθητι, γενναϊότατε τοὺς θεοὺς καὶ προστάτευσέ μας ὡς ἱκέτας σου. Ὁ Ζεὺς τιμωρεῖ πᾶσαν ἀδικίαν, ἢ ὅποια γίνεται εἰς ξένους!» — «ὦ, ὦ, σὺ ἀνόητε ξέने!» ἐβόησεν ὁ Κύκλωψ. «Φαίνεται ὅτι ἔρχεσαι ἀπὸ πολὺ μακρὰν, ἀπ' οὗ δὲν γνωρίζεις καλῶς τοὺς Κύκλωπας. Ἐδῶ οὐδεὶς τιμᾷ τοὺς θεοὺς σου, οὐδὲ τὸν Δία σου γνωρίζομεν, διότι ἡμεῖς εἴμεθα πολὺ ἀνώτεροί του, καί, ἂν ἐγὼ ὁ ἴδιος δὲν θέλω, οὐδέποτε ὁ φόβος τοῦ Διὸς σου θά με κάμῃ νὰ σας ἀφήσω σφόους. Ἄλλ' εἰπέ μοι, ποῦ προσωρμίσθης μὲ τὸ πλοῖόν σου; Ἐπεθύμουν πολὺ νὰ το γνωρίζω.»

Ἐνόησα τὴν παγίδα. «Ἐρώτα, ὅσον θέλεις,» εἶπον κατ' ἑμαυτόν, «δὲν θά κατορθώσῃς νὰ με ἀπατήσῃς.» «Τὸ πλοῖόν μου;» ἀπήντησα μεγαλοφώνως. «Ἄν εἴχομεν αὐτὸ ἀκόμη, δὲν θά ἤρχόμεθα ἐδῶ. Τὸ συνέτριψεν ἡ τρικυμία, καί, ἐὰν δὲν ἐγνωρίζομεν νὰ κολυμβῶμεν, ὅλοι μας θά ἐπιγόμεθα.» — «Καλά!» ἐτονθόρυσεν ὁ Κύκλωψ. Καί — ὦ θεοί! τίς ἤθελέ το φαντασθῆ! — χωρὶς νὰ ἀποκριθῆ πλέον ἄλλο τι, ἐξέτεινε τοὺς βραχίονάς του πρὸς ἡμᾶς, συνέλαβε δύο ἐκ τῶν συντρόφων μου ἀπὸ τὰ σκέλη καὶ τοὺς ἐτίναξε κατὰ γῆς μὲ πύσιν δύναμιν, ὥστε παρευθὺς ἐχύθη ὁ ἐγκέφαλός των καὶ τὸ αἷμά των περιέβρεξε τὴν γῆν. Ἐπει-

τά τους ἔσχισεν εἰς τεμάχια καὶ τοὺς κατέραγε μὲ τὸ δέρμα καὶ τὰς τρίχας, μὲ τὰ ἐντόσθια καὶ τὰ ὀστά. Ἡμεῖς δέ, βλέποντες τὸ κακούργημα ἐκεῖνο, ἐθρηνησαμεν μεγαλοφώνως καὶ ὑψώσαμεν τὰς χεῖρας πρὸς τὸν Δία. Ἄλλ' οἱ θεῶνοί μας δὲν συνεκίνησαν ποσῶς τὸν Κύκλωπα. Ἀπ' οὗ λοιπὸν ἐγέμισε τὸν πελώριον στόμαχόν του μὲ κρέατα ἀνθρώπινα, ἔπειτα ἐρρόφησε καδίσκον πλήρη ἀκράτου γάλακτος καὶ ὕστερον ἐξηπλώθη κάτω κατὰ μῆκος τοῦ σπηλαίου, ὅπως κοιμηθῆ.

«Τί νὰ κάμω;» εἶπον τότε κατ' ἑμαυτόν, «ἐταν ἤκουσα τὸ τέρας νὰ ρέγγῃ κατὰ γῆς. «Νὰ ἐμπιξῶ τὸ ξίφος μου εἰς τὴν καρδίαν του, πρὶν ἐξυπνίσῃ, καὶ νὰ ἐκδικήσω παρευθὺς τὸ αἰματηρὸν ἀνοσιούργημα;» Ἄλλ' ὄχι — ἐὰν ἐφόνευον αὐτόν, τίς θά μας ἤνοιγεν ἔπειτα τὴν θύραν τοῦ σπηλαίου; Οὐδεὶς ἄλλος πλὴν τοῦ γίγαντος ἠδύνατο νὰ μετακινήσῃ τὸν ροβερόν ἐκείνον λίθον ἐκ τῆς θέσεώς του. Τὸ σχέδιόν μου λοιπὸν δὲν θά ἦτο φρόνιμον· θά παρεσκευάζομεν αὐτοὶ εἰς ἑαυτοὺς τὸν οἰκτρότατον ἐκ πείνης θάνατον εἰς τὴν αἰωνίαν ἐκείνην φυλακὴν. Ἦτο ἀνάγκη νὰ ἐπινοήσω μὲν τι καλλίτερον, καὶ περιεμένομεν τὸν ὄρθρον μὲ τρόμον καὶ ἀμφιβολίαν. Ἀμα λοιπὸν ἤρχισε νὰ ἐξημερώνῃ, ἐξυπνίσσε καὶ ὁ Πολύφημος καὶ ἐπεδόθη εἰς τὴν συνήθη ἐργασίαν του. Ἐβόκαλε νέα ξύλα εἰς τὸ πῦρ, ἤμελξε τὰ ζῶα του ἐν πρὸς ἐν καὶ ἀπέλυσε τὰ θηλαζόμενα εἰς τοὺς μαστοὺς τῶν μητέρων των. Ἐπειτα

(Ἔτος ὁχολικὸν Γ')

συνέλαβε πάλιν δύο ἐκ τῶν ἀγαπητῶν συντρόφων μου καὶ ἐφρόνευσε καὶ κατέραγεν αὐτούς, ὅπως καὶ τὴν προτεραίαν. Μετὰ ταῦτα ἀπώθησε τὸν λίθον ἐκ τῆς θύρας, ἐξήγαγε τὰ ποίμνιά του καὶ ἔβαλε πάλιν τὸν ὀγκώδη βράχον εἰς τὸ στόμα τοῦ σπηλαίου, ὅπως βάλλει τις ἐπικάλυμμα εἰς τὴν φαρέτραν. Τοιοῦτοτρόπως ἐμείναμεν πάλιν κεκλεισμένοι εἰς τὸ σπήλαιον καθ' ἑλλην τὴν μακρὰν ἡμέραν, καὶ τὴν φορὰν ταύτην μόνοι.

Τότε ἐπενόησα σγέδιόν τι. μετὰ τὸ ὅποιον καὶ ἡμᾶς αὐτούς νὰ ἐλευθερώσω καὶ τοὺς φρονεθέντας συντρόφους μου νὰ ἐκδικήσω. Ἐσκέφθην ὀλίγα ὁμῶς νὰ ἐξορύξω τὸν μέγαν ὀφθαλμὸν τοῦ Κύκλωπος καὶ μάλιστα ὄχι μετὰ τὸ ξίφος μου, ἀλλὰ μετὰ πεπυρακτωμένον σκόλοπα. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον εὗρον εἰς τὸ σπήλαιον καταλλήλοτατον ὄργανον, τὸ ρόπαλον αὐτοῦ τοῦ γίγαντος, τὸ ὅποιον ἦτο ἐκ γλωροῦ ξύλου ἐλαίας, κατὰ δὲ τὸ μήκος καὶ τὸ πάχος ὅμοιον μετὰ τὸν πλοίου. Ἐκ τούτου ἀπέκοψα τεμάχιον δύο περιπού πῆχεων· οἱ σύντροφοί μου ἐξέσαν καὶ ἐλείαναν αὐτό, ἐγὼ δὲ το ἔκαμα κατὰ τὸ ἄκρον αἰχμηρὸν καὶ ἀπεσκλήρυνα τὴν αἰχμὴν του εἰς τὴν φλόγα τοῦ πυρός. Ἄφ' οὗ λοιπὸν ἠτοίμασα τὸ ὄπλον τοῦτο, τὸ ἔκρυψα ὑπὸ τὴν κόπρον, ἢ ὅποια ἐκάλυπτεν ἐν ἀφρονίᾳ τὸ ἔδαφος τοῦ σπηλαίου. Μετὰ ταῦτα ὀρίσθησαν διὰ κλήρου τέσσαρες ἐκ τῶν συντρόφων μου, οἱ ὅποιοι ἔπρεπε νὰ ἐμπήξωσι μετ' ἐμοῦ τὸν σκόλοπα εἰς τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ γίγαντος, ἅμα

ἤθελεν ἀποκοιμηθῆ. Τοιοῦτοτρόπως δὲ ἀνήσυχοι περιεμένομεν τὴν ἐσπέραν καὶ τὴν ἐπάνοδον τοῦ Κύκλωπος.

Τέλος ἐπαγγῆθη μετὰ τὰ παχέα ποίμνιά του. Τὴν φορὰν ὅμως ταύτην οὐδὲν ζῶον ἀφῆκεν ἔξω εἰς τὴν αὐλήν, ἀλλ' εἰσήγαγεν εἰς τὸ σπήλαιον ὀλόκληρον τὸ ποίμνιόν του, εἴτε διότι εἶχεν ὑποπτέυσῃ κακὸν τι εἴτε διότι θεὸς τις τοιοῦτοτρόπως ἤθελεν. Ἐπειτα ἔφραξε πάλιν τὸ στόμα τοῦ σπηλαίου μετὰ τὸν λίθον, ἡμελεῖε τὰς αἰγὰς καὶ τὰ πρόβατά του, κατεβρόχθισε πάλιν δύο ἐκ τῶν δυστυχῶν συντρόφων μου καὶ ἔβαλε νέα ξύλα εἰς τὸ πῦρ. Τότε ἐγὼ ἔλαθον εἰς τὴν χειρὰ μου ξύλινον λαγῆριον πλήρες οἴνου καὶ ἐπλησίασα μετὰ τόλμην πρὸς αὐτόν. « Κύκλωψ, ἰδὲ ἐδῶ, » τῷ εἶπον· « Σοὶ ἔφερα νὰ πῆς. Δοκίμασε ὀλίγον. Κατόπιν ἀνθρωπίνου κρέατος ὁ οἶνος εἶναι νοστιμώτατος. Λάβε καὶ ἰδὲ, τί θεῖον ποτὸν περιεῖχε τὸ ναυαγῆσαν πλοῖόν μας. Εἶχον φέρῃ τὸν οἶνον τοῦτον διὰ σέ, ὅπως με ἐλεήσης καὶ διευκολύνης φιλοξένως τὴν εἰς τὴν πατρίδα μου ἐπάνοδον. Ἄλλ' ἡ μακίνα σου δὲν ἔχει ὄρια! Κακὴ ἀνθρωπε, τίς θά σε ἐπισκεφθῆ πλέον εἰς τὸ μέλλον, ἄφ' οὗ φέρεσαι τοιοῦτοτρόπως πρὸς τοὺς ξένους; »

Ἐλαβε τὴν λάγνηνον καὶ ἔπιεν. Ἄ, ποία γλυκύτης! Διὰ μιᾶς ἡ ὄψις του ἔγινε φαιδρὰ καί, ἄφ' οὗ ἐξεκένωσε τὴν βαθεῖαν λάγνηνον, εἶπε μετὰ αὐτάρεσκον μειδιάμα· « Ἐλα, κέρασέ με μίαν φορὰν ἀκόμη ἐξ ἐκεῖνου τοῦ ἄσκού σου καὶ συγγρόνως εἰπέ μοι, πῶς ὀνομάζεσαι,

διὰ νὰ σε χαροποιήσω μὲ δῶρόν τι φιλοξενίας. Ἡράκλεις! Τί ξεαίσιον ποτόν! Καί ἐδῶ ὑπάρχουν αἰπελοι,

Ὁ Οὐδάνειος προδότης οἶνον εἰς τὸν Κικλῶπι.

μεγάλοι σταφυλαί, γλυκεῖαι εἰς τὴν γεῦσιν, ἀλλ' ὁ οἶνός των μὰ τὴν ἀλήθειαν συγκρινόμενος πρὸς αὐτὸν εἶναι ὡς τὸ ὕδωρ. Κάλιστα! Κέρασέ με πάλιν.» Τὸν ἐκέ-

ρασα τρεῖς λαγῆνους πλήρεις, ὃ δὲ βλάξ τας ἐρρόφησε μέχρι τραγός! Μετ' ὀλίγον εἶδον μὲ μεγάλην εὐχαρίστησίν μου, ὅτι ὁ δυνατὸς οἶνος ἤρχισε νὰ θολώῃ τὰς αἰσθήσεις του. Τότε μοι ἐπήλθε κατὰ νοῦν λαμπροτάτη πανουργία. «Ἄκουσον,» τῷ εἶπον, «τὸ ὄνομά μου μ' ἐρωτᾷς; Μάθε το λοιπόν. Οὐδεὶς ὀνομάζομαι. Οὐδένα με καλοῦσιν ὁ πατήρ μου καὶ μήτηρ μου καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι. Ἄλλὰ δός μοι καὶ σὺ τὸ δῶρον, τὸ ὁποῖόν μοι ὑπεσχέθης.» — «Καλά,» ἀπεκρίθη τὸ θηρίον, «τὸν Οὐδένα λοιπόν θὰ φάγω τελευταῖον ἀπὸ ἐλοῦς σας. Αὐτὸ εἶναι τὸ δῶρόν μου!»

Ἄφ' οὗ δὲ εἶπε ταῦτα, ἔπεσε κάτω ὑπτίος καὶ ἀπεικοιμήθη παρεούθς, μετ' ὀλίγον δὲ ἤρχισε νὰ ρέγγῃ ζυωδῶς καὶ περιήλθεν εἰς ἐντελὴ ἀνασθησιάν. Ἡ ὥρα ἦτο καταλληλοτάτη. Ταχέως ἀπέσυρα τὸν σκόλοπα ἀπὸ τὴν κόπρον, ἔβαλα τὴν αἰχμὴν του εἰς τὸ πῦρ καὶ περιστρέψα αὐτὴν ἐπὶ τοσοῦτον, μέχρις ὅτου ἐπυρακτώθη καὶ ἤρχισε νὰ τρίξῃ καὶ νὰ σπινθηροβολῇ. Τότε προέτρεψα τοὺς συντρόφους μου νὰ με βοηθήσωσι μετὰ θάρρους καὶ νὰ μὴ δειλιάσωσι. Θεὸς τις, ὡς φαίνεται, ἐνέπνευσεν εἰς τὴν ψυχὴν μας μέγα θάρρος. Εὐθύς ἐτέλημεν ὅλοι εἰς ἐνέργειαν καὶ ἐν ἀκαρεῖ ἐνεπήξαμεν τὸν καίοντα σκόλοπα εἰς τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ κοιμωμένου τέρατος. Καθὼς δὲ συρίζει ὁ πεπυρακτωμένος σιδήρος, ἔταν ὁ σιδηρουργὸς τὸν βυθίστη αἰφνιδίως εἰς ψυχρὸν ὕδωρ, διὰ νὰ τον ἀποσκληρύνῃ, τοιοῦτοτρόπως ἐσυρίζε

καὶ ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ Κύκλωπος, ὅταν ὁ δαυλὸς εἰσῆχθη εἰς αὐτόν. Ἡμεῖς δὲ ἐπιέζομεν αὐτὸν ὅσον τὸ δυνατόν βαθυτέρου καὶ τον περιστρέφομεν, ὅπως περιστρέφει τις τρομπάνην ἐντὸς ζύλου. Ζέον αἷμα ἐχύνετο ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ καὶ κατέβρεχε τὸ μέτωπον καὶ τὰς παρεῖας. Αἱ ρίξαι τοῦ ὀφθαλμοῦ ἔτριζον, αἱ δὲ ὀφρύες καὶ τὰ βλέφαρα ἐκάθισαν ταχέως ὑπὸ τῆς θερμότητος. Ὁ γίγας ἀνεπήδησε μὲ τρομερὰς κραυγὰς, ἡμεῖς δὲ παρευθὺς διεσκορπίσθημεν ἐν τρομοῖς εἰς ἅλας τὰς γωνίας τοῦ σπηλαίου. Παράφρων ἐκ τῶν φοβερῶν ἐκεῖνων πόνων ἀπέσπασεν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ του τὸν αἰμοσταγῆ δαυλόν, τὸν ἐσφενδόνησε μακρινῶς πρὸς τὸν τοίχον τοῦ σπηλαίου καὶ ἐφώναζεν ὡς φρενοβλαβῆς. Ἐκ τῶν ἀγρίων τούτων φωνῶν ἐξυπνίσαντες οἱ ἄλλοι περίξ Κύκλωπες ἔτρεξαν πρὸς αὐτὸν καί, σταθέντες ἔξω περίξ τοῦ σπηλαίου, τὸν ἠρώτων· «Τί κακὸν ἔπαθες, Πολύφημε, καὶ φωνάζεις τὸσον ἀγρίως εἰς τὸ σπήλαιόν σου; Αἱ φωναὶ σου διέκοψαν τὸν ὕπνον μας. Μήπως ἔκλεψε κανεὶς τὰ πρόβάτά σου; Ἡ μήπως ζητεῖ νὰ σε φονεύσῃ τις μὲ δόλον ἢ μὲ βίαν;» — «Φεῦ!» ἔκραξε τὸ τέρας. «Ὁ Οὐδεὶς, ὁ Οὐδεὶς με φονεύει δολίως.» — «Τότε λοιπὸν,» ἀπεκρίθησαν ἐκεῖνοι, «ἄφ' οὗ οὐδεὶς σε ἐνοχλεῖ, ἡμεῖς δὲν ἠμποροῦμεν νὰ σοὶ φανῶμεν χρήσιμοι. Ἐναντίον πόνων καὶ νοσημάτων τῆς ψυχῆς ἡμεῖς δὲν ἔχομεν ἰσχύν. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει εἶναι προτιμότερον νὰ ζητήσῃς τὴν βοήθειαν τοῦ πατρὸς σου Ποσειδῶνος.» Αὐτὰ εἶπον καὶ ἀπεμακρύν-

θησαν κατεσπασμένως, ἐγὼ δὲ ἐχάρην ἐγκαρδίως, διότι τὸ πλαστὸν ὄνομά μου ἐξηπάτησεν αὐτούς.

Ὁ μεγαλείτερος ὁμως κίνδυνος δὲν εἶχε περάσῃ ἀκόμη. Κεκρυμμένοι εἰς τὰς γωνίας τοῦ σπηλαίου διεφεύγομεν μὲν τὸν τυφλὸν γίγαντα, ὅσον καὶ ἂν ἐψηλάφα περίξ του, ἔπειτα ἑμῶς οὗτος ἐκάθισεν εἰς τὸ στόμα τοῦ σπηλαίου, ἀπέσυρε τὸν λίθον μόνον κατὰ τὸ ἡμισυ καὶ ἐξέτεινε τὰς χεῖράς του, διὰ νὰ μας συλλάβῃ, ἂν τυχὸν ἠθέλομεν ἐπιχειρήσῃ νὰ ἐξολισθήσωμεν ἐκ τοῦ σπηλαίου μὲ τὰ πρόβατα καὶ τοὺς κριοὺς του. Ἄλλ' ἡμεῖς δὲν ἤμεθα τὸσον μωροί, ὅσον μας ἐνόμιζεν. Ἐγὼ καὶ διὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην εἶχον ἐπινοήσῃ τέχνασμά τι, τὸ ἐξῆς.

Ἐκεῖ εἰς τὸ σπήλαιον ὑπῆρχον πολλοὶ μεγάλοι καὶ δασύμαλλοι κριοί. Ἐξ αὐτῶν λοιπὸν ἔστησά τινας ἀνά τρεῖς τὸν ἓνα πλησίον τοῦ ἄλλου, τοὺς συνέδεσα μὲ λύγους δυνατὰς καὶ ὑπὸ τὴν κοιλίαν ἐκάστου μεσαίου κριοῦ ἔκρυψα ἀνὰ ἓνα σύντροφόν μου, διατάξας αὐτὸν νὰ κρατῆται στερεῶς ἐκ τοῦ μαλλίου του, ἐν ᾧ οἱ ἄλλοι κριοὶ κατὰ τὰ πλάγια ἐχρησίμευον πρὸς προφύλαξιν αὐτοῦ. Ἐγὼ δὲ ἐφύλαξα δι' ἑμαυτὸν ἓνα οὐλότριχον κριόν, ὅστις ὑπερεῖχεν ἄλλους τοὺς ἄλλους κατὰ τὴν δύναμιν καὶ κατὰ τὸ μέγεθος. Ἀφ' οὗ λοιπὸν προητοιμάσθημεν τοιοῦτοτρόπως, περιεμένομεν τὴν πρωΐαν. Ὅλη ἡ ἀγέλη ἐκινήθη τότε πρὸς τὰ ἔξω, ὁ δὲ

Κύκλωψ καθήμενος εἰς τὸ στόμα τοῦ σπηλαίου, ἔψη-
λάρα μὲ προσοχὴν τὴν βράχιν τῶν ἐξερχομένων προβά-
των, μὴ τυχόν τις ἐξ ἡμῶν ἐκάθητο ἐπ' αὐτῶν, διὰ νὰ
ἐξέλθῃ. Ὅτι δὲ ἦτο δυνατόν νὰ εἴμεθα κεκρυμμένοι ὑπὸ
τὴν κοιλίαν των, οὐδὲνως το ἐσκέφθη ὁ ἀνόητος. Κα-
τ' αὐτὸν τὸν τρόπον διεσώθησαν οἱ σύντροφοί μου. Μό-
νος ἐγὼ εἶχον μείνῃ ἀκόμη μὲ τὸν γέροντα κριὸν μου.
Εἰσδύσας ὑπὸ τὴν κοιλίαν του, ἐκρατήθην στερεῶς μὲ
χεῖρας καὶ μὲ πόδας ἀπὸ τὸ ἄφρονον μαλλίον του καὶ
προσεκόλλησα τὸ σῶμά μου ὅσον ἡδυνάμην εἰς τὸ ἰ-
δικόν του. Τοιουτρόπως τὸ πιστὸν ζῶον, ἀσθμαίνον
ἐκ τοῦ ἀσυνήθους βάρους, ἐπλησίασε βραδέως εἰς τὴν
ἐξοδόν, ἐν ᾧ ἐγὼ μὲ ἀνέκκραστον κόπον ἐκρατούμην
ἀπὸ τὸ πυκνὸν μαλλίον του. Ὁ Κύκλωψ ἀνεγνώρισε
τὸν κριόν, ἄμαρον ἐψηλάφησε, τὸν ἐσταμάτησε καὶ εἶπε
πρὸς αὐτὸν περίλυπος: « Ἀγαπητέ κριέ μου, διὰ τί σή-
μερον ἐξέρχεσαι ἐκ τοῦ σπηλαίου τελευταίος; Ἄλλοτε
πρῶτος σὺ πάντοτε ἐξήρχεσο καὶ εἰς τὴν βοσκὴν καὶ
εἰς τὸ πότισμα καὶ πρῶτος τὸ ἐσπέρας ἐπέστρεφες εἰς
τὴν μάνδραν. Σήμερον δὲ τελευταίος ἔλων! Ἴσως λυ-
πεῖσαι καὶ σὺ καὶ θλίβεσαι διὰ τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ κυρίου
σου, τὸν ὅποιον ἐξώρυσεν ὁ ἄθλιος Οὐδεις; Ἄλλὰ πε-
ρίμεινε ὀλίγον· δὲν θὰ διαφύγῃ τὸν θάνατον, νομίζω.
Ἐὰν ἡδύνασο, κριέ μου, νὰ ὀμιλήσῃς ὡς ἐγὼ, θὰ μοι
ἐλεγες εὐθύς, ποῦ εἶναι κεκρυμμένοι οἱ ἄχρητοι. Τότε θὰ
ἐβλεπες, πῶς τὸ αἷμά του καὶ ὁ ἐγκέφαλός του θὰ πε-

ριέβρεχον τὸ σπήλαιον, καὶ ἡ καρδία μου θὰ ἀνεκουφί-
ζετο ὑπὸ τῆς ἐκδικήσεως! »

Τοιουτοτρόπως εἶπε καὶ ἀπέλυσε τὸν κριόν. Ἄφ' οὗ
δὲ ἀπεμακρύνθημεν ὀλίγον ἀπὸ τοῦ σπηλαίου, πρῶτος
ἐλύθη ἐγὼ, ἔπειτα δὲ ἔλυσα καὶ τοὺς συντρόφους μου,
ἐκ τῶν ὁποίων ἐξ ἑμῶν εἶχον μείνῃ ἀκόμη. Ἐπειτα ὠ-
θήσαμεν ἀθροῦθως πρὸς τὰ ἐμπρὸς τὰ πρόβατα, τὰ ὁ-
ποῖά μας εἶχον σώσῃ, καὶ τα ἐλάβομεν μαζὶ μας εἰς τὸ
πλοῖον. Ὁ Κύκλωψ ἔκλεισε πάλιν μετὰ προσοχῆς τὴν
θύραν τοῦ σπηλαίου του καὶ ἔπειτα ἤρχισε νὰ ὀδηγῇ μὲ
συριγμούς τὸ ποίμνιόν του εἰς τὴν βοσκὴν. Ἡμεῖς δὲ
γελῶντες ἐκ καρδίας ἐτρέξαμεν μὲ τὰ ἀρπαγέντα ζῶα
εἰς τὸ πλοῖόν μας καὶ δι' ἰσχυρᾶς κωπηλατίας ἀπεμα-
κρύνθημεν ἀπὸ τῆς παραλίας. Ὅτε δὲ τὸ πλοῖον ἀπέ-
χε τόσον ἀπὸ τὴν ξηρὰν, ὅσον ἦτο δυνατόν νὰ ἀκουσθῇ
ἡ φωνὴ ἀνθρώπου, τότε ἐστοχάσθην νὰ περιπαίξω ὀ-
λίγον τὸ θηρίον. « Αἰ σὺ, Κύκλωψ! » ἔκραξα. « Βλέ-
πεις λοιπόν, ὅτι δὲν ἐφιλοξένησες ἀνδρόν τινα ἀνθρω-
πον; Ἄ, δὲν κατέφαγες δωρεὰν τοὺς φίλους μου! Ἐπὶ
τέλους ἔλαβες τὰ ἐπίχειρα τῆς ἀπανθρωπίας σου! Σὲ
εὗρεν ἡ τιμωρία τοῦ Διὸς καὶ τῶν ἄλλων θεῶν! »

Πῶς ἔβραζεν ἐκ τοῦ θυμοῦ, διότι τον ἐξέφυγον οἱ
χλευασταί, τοὺς ὁποίους ἐκεῖνος ἐραντάζετο ἀκόμη εἰς
τὸ σπήλαιόν του. Εὐθύς ἀπέσπασε μανιωδῶς ἓνα μέγαν
βράχον καὶ ἐσφενδόνησεν αὐτὸν μὲ μεγάλην δύναμιν
πρὸς τὸ μέρος, ἀπὸ τὸ ὅποιον εἶχεν ἠχῆσῃ ἡ φωνή.

Είχε σκοπέυση καλῶς· ὁ λίθος ἔπεσεν ἔμπροσθεν τοῦ πλοίου μας. Ἡ θάλασσα ἐσηκώθη ὑψηλά, καὶ τὸ πλοῖόν μας ἐσαλεύθη φοβερά ὑπὸ τοῦ στροβίλου τῶν κυμάτων. Τὰ κύματα ὤθησαν ἡμᾶς πάλιν πρὸς τὴν ξηράν, ἀλλ' ἐγὼ διέταξα τοὺς συντρόφους μου νὰ κωπηλατήσωσι μετ' ἄλλας τὰς δυνάμεις των, καὶ τοιοῦτοτρόπως ἀπεμακρύνθημεν πάλιν εἰς τὸ πέλαγος. Μακρόθεν ἔβλεπον, πῶς ὁ γίγας ἐστέκετο ἐκεῖ ἀκόμη καὶ ἔψαυε τὸ αἵματωμένον μέτωπόν του. Τέτε μοι ἤλθε ὄρεξις νὰ του περιπαίξω πάλιν, ἂν καὶ οἱ σύντροφοί μου με παρεκάλουν νὰ μὴ τον ἐρεθίσω πλέον, διότι ἐφοβοῦντο τοὺς λιθοβολισμούς του. Ἐγὼ ὅμως δέν τους ἤκουσα, ἀλλ' ἔκραξα καὶ πάλιν πρὸς τὸν Κύκλωπα· «Κύκλωψ, ἀκουσον καὶ τοῦτο! Ἐάν ποτέ σε ἐρωτήσωσιν οἱ ἄνθρωποι διὰ τὴν ἐπονείδιστον τύφλωσιν τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, εἰπέ τους, ὅτι σε ἐτύφλωσεν ὁ Ὀδυσσεύς, ὁ υἱὸς τοῦ Λαέρτου ἐξ Ἰθάκης, ὁ πορθητὴς τῆς Τροίας!»

«Ἄ, κατηραμένε ξένη!» ἀνέκραξεν ὁ Κύκλωψ μαυιδῶς. «Πράγματι λοιπὸν ἐπηλήθευσεν ἡ προφητεία, τὴν ὅποιαν πρὸ πολλοῦ μάντις τις τοῦ τόπου μάς μοι ἔδωκε· διότι μοι προεῖπεν, ὅτι θὰ τυφλωθῶ ὑπὸ τοῦ Ὀδυσσεως. Καὶ ἐγὼ περιέμενον πάντοτε νὰ με ἐπισκεφθῇ ἐδῶ μέγας τις ἀνὴρ, φοβερός καὶ βρωμαλῆος. Καὶ τώρα σὺ ὁ ἄθλιος, τὸ φαῦλον ἀνθρωπάριον, με ἀφῆρες τὴν ὄρασιν, ἀφ' οὗ πρῶτόν με ἐδάμασες διὰ τοῦ οἴνου!»

«Ἄλλ' ἀκουσον τώρα, Ὀδυσσεῦ!» ἐφώναζε πάλιν μετ' ὀλίγον. «Ἐλθέ πάλιν ἐδῶ, διὰ νὰ συμφιλιωθῶμεν. Θὰ σε φιλοξενήσω μεγαλοπρεπῶς καὶ θὰ παρακαλέσω τὸν Ποσειδῶνα νὰ σε ἀποστείλῃ ἀσφαλῶς εἰς τὴν πατρίδα σου. Εἶναι πατὴρ μου καὶ, ἂν θέλῃ, θὰ θεραπεύσῃ καὶ τὸν ὀφθαλμὸν μου.» — «Ἄ, ἄ, ἄ!» τῷ ἀπεκρίθη. «Εἶπε νὰ ἡδυνάμην νὰ σε στείλω εἰς τὸν ἄδην, ὥστε οὔτε ὁ Ποσειδῶν οὔτε ἄλλος τις θεὸς νὰ θεραπεύσῃ ποτὲ τὸν ὀφθαλμὸν σου!» Τότε δὲ ἤκουσα αὐτὸν νὰ παρακαλῇ μεγαλοφώνως τὸν πατέρα του νὰ στείλῃ κατὰ τῆς κεφαλῆς μου ἄλλα τὰ κακὰ καὶ νὰ εὔρω εἰς τὰ κύματα θάνατον οἰκτρόν, ἂν ὅμως τοῦτο δέν ἦτο πεπρωμένον, νὰ φθάσω τούλάχιστον εἰς τὴν πατρίδα μου πολὺ ἀργά, μετὰ πολλὰς περιπλανήσεις, ἐλεινός, ἄνευ φίλων καὶ συντρόφων, νὰ εὔρω δὲ καὶ εἰς τὸν οἶκόν μου μεγάλας συμφοράς. Ἄχ! ὁ θεὸς ἐπήκουσε τὴν δέησίν του!

Ἐν τούτοις ἡμεῖς προухωρήσαμεν κωπηλατοῦντες, ἀλλ' ὄχι καὶ χωρὶς κινδύνου. Διότι ὁ τερατώδης ἄνθρωπος ἔρριψε πάλιν ἐναντίον μας μέγαν λίθον. Τὴν φοράν ὅμως ταύτην ὁ λίθος ἔπεσεν ὀπίσθεν τοῦ πλοίου μας, ἡ δὲ θάλασσα ἐξογκωθεῖσα ὤθησεν αὐτὸ πρὸς τὴν μικρὰν νῆσον, ὅπου εἴχομεν ἀφήσῃ τοὺς συντρόφους μας. Οἱ δυστυχεῖς ἐκεῖνοι ἦσαν καταλυπημένοι, διότι μας ἐνόμιζον χαμένους. Ἀφ' οὗ δὲ ἐμοιράσθημεν τὰ πρόβατα τοῦ Κύκλωπος, ἔπειτα ἐγὼ ἐθυσίασα εἰς τὸν

Δία τὸν μέγαν ἐκείνον κριόν, ὃ ἐποῖός με εἶχε φέρη ἔξω τοῦ σπηλαίου. Ὁλην δὲ τὴν ἡμέραν διήλθομεν τρώγοντες καὶ πίνοντες καὶ εὐθυμοῦντες καί, ἄρ' οὐ ἔδυσεν ὁ ἥλιος, ἐκοιμήθημεν ἐπὶ τῆς παραλίας.

4. Ὁ Αἰόλος.

Ἄρ' οὐ λοιπὸν συνήλθομεν ἐκ τοῦ τρόμου καὶ ἀνεζωογονήθημεν ὑπὸ τοῦ ὕπνου, πρῶτ' πρῶτ' ἐλύσαμεν τὰ πλοῖά μας ἀπὸ τῆς παραλίας καὶ ἀπεπλεύσαμεν. Πλέοντες δὲ ὀλονέν, ἐφθάσαμεν ἐπὶ τέλους εἰς νῆσόν τινα πολὺ παράδοξον. Ἡ νῆσος αὕτη ἐπέπλεεν ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἦτο περιτετειγισμένη πανταχέθεν διὰ γαλκίμου τείχους. Ἐδῶ κατοῖκει ὁ βασιλεὺς τῶν ἀνέμων Αἰόλος, εἰς τὸν ὅποιον οἱ θεοὶ παρέδωκαν ἔλους τοὺς ἀνέμους, ὥστε νὰ πνέωσιν ἢ νὰ παύωσι κατὰ τὴν θέλησίν του.

Ὁ Αἰόλος με ὑπεδέχθη φιλοφρόνως καὶ με ἐφιλοξένησε λαμπρῶς ἐπὶ ἓνα ὀλόκληρον μῆνα. Ὁ Αἰόλος εἶχεν ἑξ υἱούς καὶ ἑξ θυγατέρας. Ὅλοι δὲ συνέζων μετὰ τοῦ πατρός των ἐν εἰρήνῃ, τρώγοντες καὶ πίνοντες καὶ εὐθυμοῦντες καθ' ἑκάστην. Διηγῆθην εἰς αὐτοὺς ἐν ἐκτάσει τὰ περὶ τῆς Τροίας καθὼς καὶ ὅ,τι ἄλλο μοι εἶχε συμβῆ κατόπιν εἰς τὸ ἀργυρῆς ταξείδιόν μου. Ὅταν δὲ ἐπὶ τέλους παρεκάλεσα αὐτοὺς νὰ με ἀποστείλωσιν εἰς τὴν πατρίδα μου, ὁ Αἰόλος μοι ἔδωκε δῶρόν τι, τὸ

ὅποιον θὰ με ἔκαμνεν εὐτυχίστατον, ἂν οἱ σύντροφοί μου δὲν ἦσαν μωροί. Ἄλλ' αὕτη εἶναι ἡ τύχη τῶν ἀνθρώπων νὰ καταστρέφονται ὑπὸ τῆς ἀρροσύνης των!

Ἐντὸς ἐνὸς ἄσκου, τὸν ὅποιον ὁ ἴδιος συνέδεσε μὲ ἀργυροῦν σχοινίον, εἶχεν ἐγκλείσῃ ἔλους τοὺς ἀνέμους. Τὸν ἄσκον λοιπὸν τοῦτόν μοι ἔδωκεν, ὅταν ἀνεχώρουν, ὥστε νὰ μοι χρησιμεύσῃ καθ' ἑδὼν, ἂν τύχῃ ὁ φιλέκδικος Ποσειδῶν ἤθελέ με ἀποπλανήσῃ ἄλλιν. Ἐβαλα λοιπὸν τὸν ἄσκον εἰς τὸ βάθος τοῦ πλοίου μου, χωρὶς νὰ εἶπω εἰς τοὺς ἄλλους περὶ τοῦ περιεχομένου του, καὶ τοιοῦτοτρόπως ἀπεπλεύσαμεν ἐκ τῆς νήσου τοῦ Αἰόλου μὲ οὐριον ζέφυρον καὶ διεπεράσαμεν αἰσίως ἀπέραντα πελάγη. Ἐννέα ἡμέρας καὶ ἑννέα νύκτας ἐπλέομεν ἀδιακόπως, τὴν δὲ δεκάτην ἤρρισε νὰ διακρίνηται ἡ παραλία τῆς πατρίδος μου. Naί, ἦτο πραγματικῶς ἡ πρόσφιλις Ἰθάκη μου! Ἡδὴ ἔβλεπον τὰ νυκτερινὰ πυρά, τὰ ὅποια ἦσαν ἀνημμένα εἰς τὴν παραλίαν· τὸ τέλος τῶν περιπλανήσεών μου εἶχε φθάσῃ! Καταβεβλημένος ἀπὸ τὴν ζέστην τῆς ἡμέρας καὶ ἀπὸ τοὺς συνεχεῖς κόπους, παρεδόθην ἀμέριμνος εἰς τὸν γλυκὺν ὕπνον μὲ τὴν ἰδέαν νὰ ἐξυπνίσω εἰς τὴν παραλίαν τῆς πατρίδος μου. Ἄλλ' ἀλλοσίμονον, ἄλλα ἠθέλησεν ἡ τύχη!

Ἐν ᾧ ἐγὼ ἐκοιμώμην, οἱ σύντροφοί μου συνωμίλου μεταξὺ των περὶ τῆς ἐγγιζούσης εὐτυχίας μας, ἐνεθυμήθησαν ὅλα, ὅσα εἶχον ὑποφέρει μετ' ἐμοῦ, καὶ

πῶς ὕστερον ἀπὸ ὅλους τοὺς κόπους τούτους ἐπέστρεψον πτωχοὶ εἰς τὴν πατρίδα των. Ἐμὲ δὲ τούναντίον ἐβλεπον μὲ βλέμα φθονερόν· τὰ πλοῦσια λάφυρα, τὰ ἔπιπτα εἶχον λάβῃ ἐκ τῆς Τροίας, καὶ τὸ πλῆθος τῶν δῶρων μου ἐσκανδαλίζον αὐτούς. « Ὅπου καὶ ἂν ὑπάγῃ, » ἔλεγον, « ἂν ἄνθρωπος αὐτός, ἔλοιπον τιμῶσι καὶ τῷ δίδουν δῶρα, ἡμεῖς δὲ τούναντίον πανταχόθεν φεύγομεν κενοὶ καὶ εἰς τὴν πατρίδα μας ἐπιστρέφομεν μὲ κενὰς χεῖρας. Τί ἄρά γε νὰ ἔγῃ κεκρυμμένον πάλιν ἐκεῖ εἰς τὸν ἄσκόν; Βεβαίως ὁ Αἰόλος τίς ἤξεύρει πόσον χρυσὸν καὶ ἀργυρὸν τῷ ἔδωκεν ἐκεῖ ὡς δῶρον! » Ἡ περιέργεια ἐδελέασε τοὺς δυστυχεῖς, ἡ κακὴ γνώμη ὑπερίσχυσε, καὶ ἀπεφάσισαν νανοῖξωσι τὸν ἄσκόν, τὸν ὅποιον ὁ Αἰόλος εἶχε κλείσει τόσον στερεῶς. Μόλις ἔμωσεν ἐλύθη τὸ σχοινίον, εὐθύς ἔλοι οἱ ἄνεμοι ὠρμησαν ἔξω μὲ βοήθην καὶ μας ἔρριψαν αἰφνης μὲ πολλὴν βίαν πρὸς τὰ ὀπίσω εἰς τὸ πέλαγος. Νύκτα καὶ ἡμέραν τὸ πλοῖον ἐφέρετο θλονὲν πρὸς τὰ ὀπίσω πρὸς τὸ μέρος, ἀπὸ τοῦ ὅποιον εἴχομεν ἀναχωρήσει. Δυστυχεῖς ἡμεῖς! Εἴχομεν ὑπολογίσει, ὅτι εἰς ὀλίγας ὥρας θὰ ἐφθάνομεν εἰς τὴν Ἰθάκην, καὶ ἰδοὺ, ἡμεθα πάλιν εἰς τὴν νῆσον τοῦ Αἰόλου.

Κατάκοποι ἀπεβιάσθημεν εἰς τὴν ξηρὰν καί, ἀπ' οὗ ἐράγομεν καὶ ἐπίομεν ὀλίγον, ἔπειτα ἐγὼ ἔλαβον τὸν δρόμον πρὸς τὴν κατοικίαν τοῦ Αἰόλου, ὅπου εὗρον ἔλην τὴν οἰκογένειαν καθημένην εἰς τὸ δεῖπνον. Ὅλοι

ἐξεπλάγησαν, ὅταν με εἶδον εἰσερχόμενον, καὶ με ἠρώτησαν, πόθεν ἔρχομαι καὶ τί μοι συνέβη, ἐν ᾧ αὐτοὶ ἐπίστευον, ὅτι ἤμην πρὸ πολλοῦ εἰς τὴν Ἰθάκην. Τότε ἐγὼ διηγήθην εἰς αὐτοὺς τὴν ἀνοησίαν τῶν συντρόφων μου καὶ παρεκάλεσα τὸν Αἰόλον νὰ με βοηθήσῃ πάλιν. Ἐκεῖνος ὁμοῦ ἐσηκώθη ἔντρομος καὶ διὰ φοβερᾶς φωνῆς μοί εἶπε· « Δυστυχέστατε, φύγε, φύγε ἐκ τοῦ οἴκου μου! Δὲν δύναμαι νὰ φιλοξενήσω ἄνθρωπον, ἐναντίον τοῦ ὁποίου εἶναι ὠργισμένοι οἱ θεοί! » Καὶ ταῦτα εἰπὼν με ἀπέδιωξεν ἀπὸ τοῦ ἀνάκτορόν του.

5. Οἱ Λαιστρυγόνες.

Τότε ἐγὼ ἐπέστρεψαλυπημένος πρὸς τοὺς συντρόφους μου. Ἐκ νέου ἔπρεπε νὰ δοκιμάσωμεν τὴν μανίαν τῶν κυμάτων, καὶ οἱ σύντροφοί μου εἶχον χάσει τὸ θάρρος των. Ἐξ ἡμέρας ἐπλέομεν ἀδιακόπως, τὴν δὲ ἐβδόμην παρατηρήσαμεν τέλος τὰ παράλια τῶν Λαιστρυγόνων. Ἐφέραμεν τὰ πλοῖά μας εἰς ἀκύμαντόν τινα καὶ ἀσφαλῆ λιμένα, ἐγὼ δὲ, ἀπ' οὗ τα προσέδεσα στερεῶς εἰς τὸ παράλιον, ἔπειτα ἀνέβην ἐπὶ τινος ὑψώματος, διὰ νὰ παρατηρήσω, ἂν ὑπῆρχον εἰς τὴν γῶραν ἐκείνην ἄνθρωποι. Οὐδαμοῦ ὁμοῦ εἶδον ἴχνη ἀνθρωπίνης ἐργασίας· οὐδαμοῦ ἐφαίνοντο ἀγροὶ καλλιεργημένοι, ἀλλὰ καπνὸς μόνον ἐφαίνετο μακρὰν, ὅστις ἀνυψοῦτο ἐκ τῆς γῆς. Τότε ἔστειλα δύο ἐκ τῶν φίλων μου καὶ ἓνα κή-

ρυκα, διὰ τὴν ἐξερευνησάτω τὴν χώραν. Ἐκεῖνοι κατέβησαν εἰς τὸ παράλιον καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸ πλησίον δάσος, εὗρον δὲ παρευθὺς ἰχνη φορητοῦ ἀμάξης, τὰ ὅποια καὶ παρηκολούθησαν. Τοιοῦτοτρόπως ἔφθασαν εἰς τὰς κατοικίας τῶν ἐντοπίων. Ἐξώθεν τῆς πόλεως συνήντησαν τὴν κόρην τοῦ βασιλέως τῶν Λαιστρυγόνων Ἀντιγάτου, ἡ ὅποια ἤντλε ὕδωρ, καὶ τὴν ἠρώτησαν περὶ τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ λαοῦ τῆς χώρας. Τὸ κοράσιόν τοις ἔδειξεν εὐθὺς τὴν οἰκίαν τοῦ πατρὸς του, ἐκεῖνοι δὲ εἰσῆλθον εἰς αὐτὴν ἀνύποπτοι. Πόσον ἔμοιζον ἐτρόμαξαν, ὅτε εἶδον τὴν μητέρα τῆς νεάνιδος, γυναῖκα φοβεράν καὶ ὡς δένδρον ὑψηλὴν, ἡ ὅποια προσεκάλεσε παρευθὺς τὸν σύζυγόν της! Μετ' ὀλίγον ἦλθε καὶ ἐκεῖνος, ἄνθρωπος ἀπελέκητος καὶ γιγαντιαίων διαστάσεων καὶ, χωρὶς νὰ εἴπῃ οὐδὲ λέξιν, συνέλαβε, καθὼς ὁ Κύκλωψ, ἓνα ἐκ τῶν ἀπεσταλμένων μου καὶ ἤρρισε νὰ τον κατατρώγῃ. Τρόμος καταλαμβάνει τότε τοὺς ἄλλους δύο, καὶ φεύγουσι δρομαίον ὀπίσω πρὸς τὰ πλοῖα. Τοὺς βλέπομεν νὰ τρέχωσι καὶ προαισθανόμεθα κακόν τι, ἡ δὲ προαισθήσις μας μετεβλήθη μετ' ὀλίγον εἰς φρικώδη βεβαιότητα. Στίφος ὀλόκληρον γιγάντων, τοὺς ὁποίους εἶχε συναβροῖσῃ ὁ βασιλεὺς μετὰ τὰς φωνὰς του, ὤρμησαν κατόπι τῶν ἀπεσταλμένων μου καὶ, ἐν ᾧ ἀκόμη ἡμεῖς προσεπαυόμεν νὰ λύσωμεν τὰ πλοῖά μας, ἐκεῖνοι ἐπλησίασαν εἰς τὸ παράλιον καὶ ἤρρισαν νὰ βίπτωσιν ἐναντίον μας ὑπερμεγέθεις λίθους καὶ νὰ κατα-

συντρίβωσι πλοῖα καὶ ἀνθρώπους. Μόνον τὸ ἰδικόν μου πλοῖον, τὸ ὅποτον εἶχον στερεώσῃ ἐπίσθεν βράχου τινός, ἔμεινεν ἀπρόσβλητον ὑπὸ τῶν λίθων καὶ διεσώθη. Εὐθὺς λοιπόν, πηδῆσας ἐν αὐτῷ, ἔκοψα τὰ πρὸς τὴν ξηρὰν δέματα αὐτοῦ, ἐφώναξα ὄλους τοὺς συντρόφους μου, οἱ ὅποιοι εἶχον διαρῦγῃ τὸν θάνατον, νὰ εἰσέλθουν εἰς αὐτό, καὶ, ἀφ' οὗ εἰσῆλθον, κωπηλατήσαντες μετὰ τὰς δυνάμεις μας, ἐξῆλθον εἰς τὸ πέρατος. Μακρόθεν εἶδομεν μετὰ φρίκην τοὺς Λαιστρυγόνους νὰ τρυπῶσι διὰ τριαινῶν τοὺς δυστυχεῖς συντρόφους μας, οἱ ὅποιοι εἶχον φονευθῆ, καὶ νὰ φέρωσιν αὐτοὺς εἰς τὰς οἰκίας των, διὰ νὰ φάγωσιν αὐτούς. Ὅλα τὰ ἄλλα πλοῖά μας καταστράφησαν αὐτοῦ.

6. Ἡ Κίρκη.

Πλέοντες δὲ ἐφθάσαμεν μετ' ὀλίγον εἰς τὴν Αἰαίαν νῆσον, ὅπου κατοικεῖ ἡ θεὰ Κίρκη, θυγάτηρ τοῦ Ἡλίου.

Ἡ ἀδιάκοπος κωπηλασία εἶχε παραλύσῃ καθ' ὅλοκληρίαν τὰς δυνάμεις μας, ἡ δὲ λύπη διὰ τὰς συνεπείας τῆς ἀνοησίας μας καὶ διὰ τὴν οἰκτρὰν τύχην τῶν συντρόφων μας ἀφῆρσεν ὄλον τὸ θάρρος μας. Ἐν τούτοις εὗρομεν εἰς τὴν νῆσον ταύτην ἀσφαλῆ τινα λιμένα καὶ τόπον ἀναπαύσεως. Δύο ἡμέρας καὶ δύο νύκτας ἐμείναμεν ἐκεῖ εἰς τὸ παράλιον βεθυσιμένοι εἰς μελαγ-

χολίαν και ἀπελπισίαν, ἕως οὗτου ἡ πείνα ἠνάγκασεν ἡμᾶς νὰ ζητήσωμεν τροφάς.

Τότε ἐγὼ ἔλαβον τὸ ἀκόντιον καὶ τὸ ξίφος μου καὶ ἐισήλθον εἰς τὸ πλησίον δάσος. Φαίνεται δὲ ὅτι θεὸς τις με ἠλέησε καὶ ἔστειλε πρὸς ἐμὲ ἄλαφρον μὲ κέρατα ὑψηλά, ἡ ὁποία, χωρὶς νὰ με παρατηρήσῃ, κατέβη εἰς ρύακά τινα ἐκεῖ πλησίον, διὰ νὰ σῆσῃ τὴν δίψαν τῆς. Ὡς ἀστραπὴ ἐχύθη τὸ ἀκόντιόν μου εἰς τὰ πλευρά της, καὶ τὸ ζῶον κατέπεσε νεκρόν. Τότε ἐγὼ ἐπλησίασα, συνέδεσα τοὺς πόδας τῆς ἐλάφου δι' εὐκάμπτων λύγων καὶ ἔπειτα ἔρριψα μὲ δύναμιν τὸ ζῶον εἰς τὴν ράχιν μου. Τοιούτοτρόπως δέ, κλονούμενος ἐκ τοῦ ἀσυνήθους βάρους καὶ στηριζόμενος ἐπὶ τοῦ ἀκοντίου μου, ἐπανήλθον εἰς τὸ πλοῖον. «Ἴδ' ἐδῶ, φίλοι μου,» ἐφώνησα, ῥίπτων τὸ κυνήγιόν μου κάτω, ἀκόμῃ φροντίζει θεὸς τις περὶ τῆς ζωῆς μας. Μὴ φοβείσθε. Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ καταβῶμεν εἰς τὸν ἄδην, πρὶν ἔλθῃ ἡ πεπρωμένη ἡμέρα τοῦ θανάτου μας. Θάρρος λοιπόν! ἐν ὅσῳ ἔχομεν εἰς τὸ πλοῖόν μας ποτὸν καὶ φαγητόν, ἄς εἴμεθα εὐθυμοὶ καὶ ἄς μὴ λησμονῶμεν τὰς ἀνάγκας τοῦ σώματος ἡμῶν.»

Ἡ θεὰ τοῦ ὠραίου ζώου ἔχυσε νέαν ζωὴν εἰς τὰς φλέβας τῶν ἀπηλπισμένων φίλων μου. Ἄνεπήδησαν εὐθύς, ἔπλυναν τὰς χειράς των καὶ ἤρχισαν νὰ ἐκδέσσωσι καὶ νὰ ἐξεντερίζωσι τὴν ἄλαφρον. Ἐκ τοῦ κρεατός της ἠτοιμάσαμεν ἐξάριτον δεῖπνον· ἐράγαμεν λοιπόν

καὶ ἐπίομεν, καὶ τὸ παλαιὸν θάρρος μας ἐπανήλθε πάλιν. Ἐπειτα ἐκοιμήθημεν εἰς τὴν παραλίαν τῆς θαλάσσης, ἅμα δὲ ἐφάνη ἡ ῥοδοδάκτυλος πρωΐα, ἐξυπνίσασαμεν καὶ ἀπερασίσαμεν νὰ λάβωμεν πληροφορίας, ἂν τυχόν κατώκουν τὴν νῆσον ἐκεῖνοι ἄνθρωποι φιλόξενοι.

Ἐκεῖ περίξ δὲν ἐβλέπομεν ἄλλο τι, εἰ μὴ ἐρήμους στέππας καὶ σκοτεινόν τι δάσος. Ἐκ τοῦ μέσου ἔμως τοῦ δάσους ἀνέβαινε πολὺς καπνός. «Ἐκεῖ πρέπει νὰ ὑπάγωμεν,» ἐφώνησα. «Ἀλλὰ ποῖος θὰ προπορευθῆ;» Οἱ σύντροφοί μου ὄλοι ἠρνοῦντο νὰ ὑπάγωσιν· ἐνεθυμοῦντο ἀκόμῃ μετὰ φρίκης τὸν Κύκλωπα καὶ τοὺς Λαιστρυγῶνας καὶ ἐφοβοῦντο, μήπως πάθωσι καὶ ἐδῶ τὰ ἴδια. «Λοιπὸν διαιρεθῆτε,» εἶπον τότε, «εἰς δύο σώματα, καὶ τοῦ μὲν ἐνὸς ἀρχηγός θὰ εἶμαι ἐγὼ, τοῦ δὲ ἄλλου ὁ Εὐρύλοχος. Θὰ ρίψωμεν δὲ κλῆρον, καὶ οὗτινος σώματος ὁ ἀρχηγός θὰ κληρωθῆ, ἐκεῖνος θὰ ὑπάγῃ.» Δηιρήθησαν μὲ ἀθυμίαν· ἕκαστον σῶμα ἠρίθμει εἰκοσι δύο ἄνδρας. Ὁ Εὐρύλοχος καὶ ἐγὼ ἐρέψαμεν ἐντὸς περικεφαλαίας δύο κλήρους· ἐσείσαμεν τὴν περικεφαλαίαν, καὶ πρῶτος ἐπήδησεν ἔξω ὁ κλῆρος τοῦ Εὐρύλοχου. Ἐξεκίνησε βραδέως μὲ τὸ σῶμά του. Πόσον ἔκλαιον οἱ δυστυχεῖς, ὅταν ἀπεχωρίσθησαν ἀφ' ἡμῶν τῶν ἄλλων! Προσεπάθησα νὰ τοὺς παρηγορήσω, ἀλλὰ καὶ ἐγὼ ὁ-ἴδιος εἶχον ἀνάγκην παρηγορίας, διότι εἶχον κακὰ προαισθήματα.

Ὁ καπνός, τὸν ὁποῖον εἶχομεν ἴδῃ, ἀνέβαινε ἀπὸ

τὰ ἀνάκτορα τῆς Κίρκης. Ἡ Κίρκη ἦτο φοβερά καὶ πολυμήχανος μάγισσα. Ἐγνώριζε τὸ μυστήριον νὰ βράζη χόρτα τινά, ἅμα δὲ ἐγεύετο ἐξ αὐτῶν ἀνθρωπῆς τις, εὐθὺς μετεβάλλετο εἰς ζῷον, οἰομένηποτε ἐκείνη ἤθελε. Πλήθος τοιοῦτων ζῶων περιεφέροντο ἐκεῖ περὶ τὸ ἀνάκτορόν τῆς, καὶ τὰ ζῶα ταῦτα δὲν ἦσαν ἄλλο τι, εἰ μὴ ἀνθρώποι, τοὺς ὁποίους τρικυμία ἢ ναυάγιον εἶχε ῥίψη εἰς τὴν νῆσον τῆς μαγίσσης καὶ οἱ ὅποιοι ἀντὶ φιλόφρονος ὑποδοχῆς εἶχον εὖρη ἐκεῖ οἰκτρὰν τύχην. Ὁ ἀνθρώπινος ὄμιος νους δὲν εἶχεν ἀραιρεθῆ ἀπὸ τῶν ζῶων τούτων· διὰ τοῦτο καὶ λέοντες καὶ λύκοι περιεφέροντο ἐκεῖ ἐν εἰρήνῃ πρὸς ἀλλήλους καί, ἐν ᾧ ἔξωθεν ἦσαν φοβεροὶ κατὰ τὴν ὄψιν, ἔσωθεν ὁμιος αἱ ψυχαὶ των κατετρύχοντο ὑπὸ μεγάλης λύπης. Οἱ σύντροφοί μου δὲν ἐγνώριζον αὐτὰ τὰ πράγματα καὶ διὰ τοῦτο ἐθαύμασαν μεγάλως, ὅταν εἶδον τα ἡμέρα ἐκεῖνα ζῶα νὰ τους περικυκλώνωσι καὶ νὰ τους θοπεύωσι μὲ τὰς οὐράς των, ὡς ἂν ἤθελον νὰ τοὺς συστήσωσι νὰ φύγωσιν ἐκ τοῦ ἐπικινδύνου ἐκείνου τόπου. Ἐκεῖνοι ὁμιος δὲν ἐνόησαν τὰς βωδὰς ἐκείνας παρακλήσεις καὶ τοιοιουτρόπως ἔπασον, χωρὶς νὰ το γνωρίζωσιν, εἰς τὴν παγίδα.

Ἦλθον λοιπὸν ἀνύποπτοι εἰς τὸ ἀνάκτορον, ὅπου κατόκει ἡ θεά. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἡ Κίρκη ὕψαινε λαμπρὸν πανίον καὶ ἔβαλλε διὰ γλυκείας καὶ μελφδικῆς φωνῆς ὠραῖον ἄσμα. « Ἀκούσατε, τί ὠραῖον ἄσμα! » εἰπέ τις ἐκ τῶν συντρόφων μου· « ἄς εἰσελθω-

μεν! » Καὶ ἔκραξαν μεγαλοφώνως, διὰ νὰ τοὺς ἀνοίξωσι τὴν θύραν. Ἡ θεά, ἅμα ἤκουσεν ἔσωθεν τὴν φωνὴν τῶν ἀνδρῶν, ἀφῆκε τὴν ἐργασίαν τῆς καὶ ἤνοιξε τὴν θύραν. « Εἰσελθετε, ξένοι μου, διὰ νὰ σας φιλοξενήσω, » εἶπε πρὸς αὐτοὺς κολακευτικῶς. Οἱ φίλοι μου ὑπήκουσαν καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸν οἶκον· μόνον ἔφρόνιμος Εὐρύλοχος ἔμεινεν ἔξω, ὡς ἂν προησθάνετο τὴν συμφορὰν.

Ἡ Κίρκη τοὺς ὑπεδέχθη φιλοφρόνως καὶ τοὺς ἐκάθισεν εἰς ὠραίας ἔδρας. Ἐπειτὰ τοὺς ἔδωκε νὰ φάγουν καὶ νὰ πίνουν, ἀναμειγνύουσα κρυφίως εἰς τὸν οἶνον τὰ θιέβρα ἐκεῖνα χόρτα. Ἀφ' οὗ δὲ ἐπιὸν ἐκ τοῦ ποτοῦ, τότε τοὺς ἐκτύπησε διὰ τῆς μαγικῆς ράβδου τῆς, καὶ εὐθὺς μετεμορφώθησαν οἱ δυστυχεῖς εἰς γρυλλίζοντας χοίρους. Ἐπειτὰ τοὺς ἐξήγαγεν ἐκ τῆς αἰθούσῃς τῆς, τοὺς ἐπέκλεισεν εἰς μίαν μάνδραν καί, ἀφ' οὗ τοὺς ἔφριψε νὰ φάγωσι κράνα καὶ βαλάνους, ἔκλεισε μὲ γέλωτας τὸν σταυλόν. Ὁ δυστυχὴς Εὐρύλοχος ἔφριξεν, ὅταν εἶδεν ἐκ τῆς κρύπτῃς του τὴν ἀνήκουστον ταύτην συμφορὰν, παρευθὺς δὲ ἐπανήλθε ὁρμακίος εἰς τὸ πλοῖον καὶ μὲ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου διηγῆθη τὸ φρικτὸν γεγονός.

Τότε ἐγὼ ἐκρέμασα εὐθὺς ἀπὸ τῶν ὤμων μου τὸ ξίφος καὶ τὸ τόξον μου καὶ ἔκραξα πρὸς τὸν Εὐρύλοχον· « Ὁδήγησόν με πρὸς τὴν μάγισσαν· θέλω νὰ λάβω ἐκδικήσιν διὰ τοὺς δυστυχεῖς, ἂν δὲν εἶναι δυνατόν πλεον

νά τους σώσω. » Ἐκεῖνος ὁμῶς ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας μου καὶ με παρεκάλεε νὰ μὴ θυσιάσω καὶ ἐμὲ αὐτόν. « Ἄς φύγωμεν ταχέως ἀπὸ τὴν κατηραμένην ταύτην νῆσον, » ἔλεγεν, « ἄς σωθῶμεν τοῦλάχιστον ἡμεῖς! » — « Τότε, » τῷ ἀπεκρίθην σκωπτικῶς, « σὺ μὲν κάθου ἐδῶ καὶ τρώγε καὶ πίνε, ὅσον θέλεις, πλησίον τῆς θαλάσσης! Ἐγὼ ὁμῶς ἔχω καθήκον καὶ ἐπιθυμίαν νὰ ὑπάγω. Καὶ μόνος θὰ εὔρω τὸν δρόμον! » Ἄφ' οὗ δὲ εἶπον ταῦτα, ἀνεχώρησα κατεσπευσμένως καί, μόλις προχώρησα ὀλίγον, διέκρινα μακρόθεν τὸ ἀνάκτορον τῆς Κίρκης. Τότε με ἀπῆντησεν ὠραῖος νεανίσκος· ἦτο ὁ Ἐρμῆς τὸν ἀνεγνώρισα εὐθὺς ἐκ τοῦ σκήπτρου καὶ ἐκ τῆς μεγαλοπρεποῦς καὶ νεανικῆς του ὄψεως. « Φίλε μου, » μοὶ εἶπε φιλικῶς καὶ ἔλαβε τὴν χειρὰ μου μὲ οἰκειότητα· « τί περιπλανᾷσαι ἐδῶ μόνος εἰς τὰ ἄγρια ταῦτα μέρη; Γνωρίζεις δὲ τί μέλλεις νὰ πάθῃς; Τοὺς φίλους σου ἡ Κίρκη μετέβαλεν εἰς χοίρους καὶ τοὺς ἔκλεισεν εἰς σταῦλον. Μήπως ἔχεις κατὰ νοῦν νὰ τοὺς ἐλευθερώσῃς; Ταλαίπωρε, δὲν θὰ το κατορθώσῃς καὶ πρόσεξε μήπως πῶθῃς καὶ σὺ τὰ ἴδια, καὶ τότε πολὺ δυσκόλως θὰ ἀπαλλαγῇς. » Δὲν ἤξευρον τί νὰ τῷ ἀποκριθῶ, καὶ παρετήρουν τὸν θεὸν μὲ ἀπορίαν. « Ἄκουσον λοιπόν, » ἐξηκολούθησεν ἐκεῖνος, « ἐγὼ μόνον δύναμαι καὶ θέλω νὰ σε βοηθήσω. Πρόσεξε εἰς ὅ,τι θὰ σοι εἶπω, διὰ νὰ ἀποφύγῃς τοὺς ὀλεθρίους δόλους τῆς Κίρκης. Ἐν πρώτοις, ἅμα φθάσῃς ἐκεῖ, θὰ σοι προσφέρῃ

μείγμα τι γλυκύ, ἀφ' οὗ σταλάξῃ εἰς αὐτὸ τὸ φάρμακον ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον μαγεύει εὐθὺς πάντα, ὅστις θέλει το γευθῆ. Ἄλλὰ λάβε ἐδῶ τὸ ἀντιφάρμακον! Ἄνάμιξον αὐτὸ κρυφίως, πρὶν φάγῃς ἐκ τοῦ φαγητοῦ τῆς, καὶ τότε μὴ φοβείσαι νὰ σε βλάψωσι τὰ βότανά τῆς. Ἐπειτα δὲ ἅμα φάγῃς ἐκ τοῦ μίγματος, θὰ κτυπήσῃ καὶ σὲ διὰ τῆς μαγικῆς ράβδου τῆς, διὰ νὰ σε μεταμορφώσῃ. Σὺ ὁμῶς πρέπει νὰ φυλάξῃς τὴν στιγμὴν ἐκείνην, διὰ νὰ τὴν καταδαμάσῃς ἐντελῶς. Σύρε τὸ ξίφος σου καὶ ἔρμησον ἐναντίον τῆς, ὡς ἂν ἤθελες νὰ τὴν διατρύψῃς, τότε δὲ ἐκείνη θὰ πέσῃ εἰς τοὺς πόδας σου καὶ θὰ σε παρακαλῇ. Ὅ,τι θὰ σε παρακαλέσῃ, μὴ το ἀρνῆθῃς· προηγουμένως ὁμῶς ἀπαίτησον παρ' αὐτῆς νὰ ὀρκισθῇ τὸν μέγαν ἔρκον τῶν θεῶν, ὅτι δὲν θὰ θελήσῃ πλέον νὰ σε ἀπατήσῃ. Ἐπειτα θὰ πραινῶθῃ, καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον θὰ ἐπιτύχῃς παρ' αὐτῆς νὰ ἐλευθερώσῃ καὶ τοὺς δυστυχεῖς συντρόφους σου. »

Μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὁ θεὸς ἐξερρίζωσεν ἐκ τῆς γῆς τὸ σωτήριον ἀντιφάρμακον, τὸ ἔβαλεν εἰς τὴν χειρὰ μου καὶ μὲ ἐδίδαξε τὴν δύναμιν καὶ τὴν ποιότητά του. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐπανῆλθεν εἰς τὸν Ὀλυμπον. Ἐγὼ δὲ ἐφύλαξα τὸ βότανον ἐπιμελῶς καὶ ἐνεχάραξα βαθέως εἰς τὸν νοῦν μου τὴν θείαν συμβουλήν. Ἐπειτα ἐξηκολούθησα τὸν δρόμον μου καί, πρὶν νὰ το ἐννοήσω, ἔφθασα εἰς τὰ ἀνάκτορα τῆς Κίρκης καὶ ἤκουσα τὸ ὠραῖον ἄσμα τῆς. Ἐκράξα, καὶ εὐθὺς μοὶ ἤνοιξεν ἡ θεά.

Μὲ ἐκάθισεν ἐπὶ ἑδρας ἀναπαυτικῆς, ἔπειτα δέ μοι προσέφερε τὸ μῆγμα, περὶ τοῦ ὁποίου μοι εἶχεν ἠμιλήσει ὁ Ἑρμῆς. Ὅτε δὲ ἔστρεψεν ἐκείνη τὴν ῥάχιν, τότε ἐγὼ ἀνέμιξα τὸ ἀντιφάρμακον ταχέως καὶ ἔραγον ἀφόβως. Τὸ πρόσωπόν της ἔλαμπεν ἐκ τῆς χαιρεκακίας διὰ τὴν μεγάλην ὄρεξίν μου· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐγνώριζον ὅτι ἐκείνη δὲν ἐγνώριζεν, ἐγέλασα κατ' ἑμαυτόν. Ἐπειτα κατεβίβασε διὰ μιᾶς τὸ ἄκρον τῆς μαγικῆς βιάδου της ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου καὶ μοι εἶπε· «Πήγαινε τώρα καὶ σύ, ζωάριόν μου, εἰς τὴν μάνδραν, ὅπου εἶναι καὶ οἱ φίλοι σου!» Τότε ὅμως ἐγὼ ἔσυρα τὸ ξίφος μου εὐθύς καὶ ὤρμησα ἐναντίον τῆς δολίας. Πόσον ἐξεπλάγη καὶ ἐτρόμαξε διὰ τὴν ἀπροσδόκητον ταύτην μεταβολὴν τοῦ πράγματος! Εὐθύς ἔπεσε κάτω καὶ περιέβαλε τὰ γόνατά μου. «Τίς εἶσαι σύ, ἄνθρωπε,» ἔκραξε συγκεικινημένη, «καὶ πόθεν ἔρχεσαι; Εἶσαι ὁ πρῶτος, ὅστις δὲν καταβάλλεται ὑπὸ τῆς μαγείας μου. Ἄ, μήπως εἶσαι σύ ὁ Ὀδυσσεύς, περὶ τοῦ ὁποίου ἄλλοτε μοι εἶπεν ὁ Ἑρμῆς, ὅτι, περιπλανώμενος μετὰ τὴν ἐκ τῆς Τροίας ἀναχώρησίν του, θὰ ἔλθῃ καὶ ἐδῶ καὶ θὰ κατασχύνη τὰς μαγείας μου; Ἄλλ' ἄφες τώρα τὸν θυμόν σου! Κρύψον τὸ ξίφος εἰς τὴν θήκην του· ἄς λείψῃ πᾶσα ἔχθρα μεταξὺ μας! Κάθισον πλησίον μου ἐν εἰρήνῃ, καὶ ἄς μὴ δυσπιστῶμεν πλέον πρὸς ἀλλήλους!» — «ὦ θεά,» ἀπεκρίθη τότε πρὸς αὐτήν, «πῶς εἶναι δυνατόν νὰ ἔχω πρὸς σὲ ἐμπιστοσύνην, ἀφ' οὗ μ' ἐστέρησες τοὺς προσίλεις

συντρόφους μου, καὶ δὲν γνωρίζω, τί διανοεῖσαι ἀκόμη ἐναντίον μου; Ἄν θέλῃς νὰ μὴ δυσπιστῶ πρὸς σέ, ὀρκίσθητι πρότερον τὸν μέγαν ὄρκον τῶν θεῶν, ὅτι δὲν θὰ μηχανευθῆς πλέον κακόν τι ἐναντίον μου.» Τότε ἐκείνη ὀρκίσθη παρευθὺς, ὅπως ἐπεθύμουν, καὶ καθησύχασε τὴν ψυχὴν μου. Ἐπειτὰ μὲ προσεκάλεσεν εἰς τὴν τράπεζάν της, ἣ ἐποία ἦτο πλήρης λαμπροτάτων φαγητῶν. Ἐγὼ ὅμως δὲν ἔτρωγον, ἀλλ' ὑπεστήριζον τὴν κεφαλὴν μου τεθλιμμένος καὶ ἤμην μελαγχολικώτατος. Καὶ αὐτὴ ἡ Κίρκη ἦτο περίλυπος καὶ μὲ λόγους κολακευτικούς μ' ἐβίαζε νὰ φάγω, ἀλλὰ μάτην. «Πῶς εἶναι δυνατόν, θεά,» εἶπον μετὰ στεναγμῶν, «νὰ φάγω καὶ νὰ πῶ ἐδῶ εἰς τὴν αὐτὴν οἰκίαν, ὅπου οἱ δυστυχεῖς σύντροφοί μου κλαίουσιν αἰχμάλωτοι; Πρὶν ἐλευθερώσῃς αὐτούς, μὴ κοπιᾷξῃς μάτην νὰ με κάμῃς εὐθυμον μὲ τὰς θωπείας καὶ τὰς προσφορὰς σου.»

Ἡ θεὰ συνεκινήθη. Εὐθύς λοιπὸν ὑπῆγγεν εἰς τὴν μάνδραν, ἐξήγαγε τοὺς χοίρους καὶ ἕνα ἕνα ἤλειψεν αὐτούς δι' ἄλλου μαγικοῦ φαρμάκου. Ποία χαρὰ! Τὰ ζῶα ἀνωρθώθησαν, αἱ προβοσκίδες καὶ αἱ σμήριγγες αὐτῶν ἐξηφρανίσθησαν, καὶ οἱ ἀγαπητοὶ συμπατριῶταί μου ἔγιναν εὐθύς νεώτεροι καὶ ὠραιότεροι ἢ ὅσον ἦσαν πρότερον. Ἡ χαρὰ αὐτῶν ἦτο ἀπερίγραπτος καὶ ἔτρεχον πότε πρὸς ἐμὲ καὶ πότε πρὸς τὴν σώτειράν των, ἣ ὁποία δόλους ἡμοῦ—καὶ τὴν φορὰν ταύτην ἀνευ δόλου—τοὺς ἐφιλοξένησεν. «Ἄκουσον, Ὀδυσσεῦ,» μοι εἶπεν ἡ Κίρκη

κη μετὰ ταῦτα, «μεινὸν ὀλίγον καιρὸν πλησίον μου καὶ ἀναπαύθητι ἀπὸ τῆς βιάσανά σου, πρὶν πάλιν περιπέσης εἰς ἄλλα νέα. Ὑπάγε καὶ ἀνάστυρε τὸ πλοῖόν σου εἰς τὴν ξηρὰν, κρύψε τὰ πολυτίμα πράγματα καὶ σκεύη σου εἰς σπήλαιόν τι, διὰ νὰ μὴ χάσης τι, καὶ ἔπειτα ἔλθε πάλιν ἐδῶ καὶ με τοὺς λοιποὺς συντρόφους σου. Θά τοὺς φιλοξενήσω ἔλους πλουσιοπαρόχως.»

Κατ' ἀρχὰς ἐδίστασα ὀλίγον, ἔπειτα ἔμωσ, ἐνθυμηθεὶς τὸν ἔρκον τῆς θεᾶς, ἐσκέφθην ὅτι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ὑπάρχῃ εἰς τοὺς λόγους τῆς ἐπισθοβουλίας τῆς, καὶ διὰ τοῦτο ἐξεκίνησα εὐθὺς καὶ ἦλθον εἰς τοὺς ἀγαπητοὺς συντρόφους μου. Ὅλοι ἐχάρησαν ἀπὸ καρδίας, ὅταν με εἶδον νὰ ἐπανέρχωμαι ὑγιῆς καὶ σῶος. Εὐθὺς ἔτρεξαν εἰς προὔπαντήσιν μου, με ἐνηγκαλίστησαν περιχαρεῖς καὶ με ἐβεβαίουν, ὅτι ἡ θεὰ τῆς πατρίδος τῶν δὲν ἤθελέ τοὺς ἐνθουσιάσῃ τόσο, ὅσον τὸ ὅτι με ἐπανέβλεπον καὶ με εἶχον πάλιν. Τότε διηγήθην εἰς αὐτοὺς, πῶς εἶχον σωθῆ ὁ σύντροφός μου, ἡ δὲ χαρὰ τῶν ἠῤῥησεν ἀκόμη περισσότερο. Ἐπειτὰ τοὺς διέταξα νὰ σύρωσι τὸ πλοῖον εἰς τὴν ξηρὰν καὶ νὰ κρύψωσι τὰ σκεύη καὶ ὕστερον ὠδήγησα ἔλους εἰς τὸ ἀνάκτορον τῆς Κίρκης.

Πόσον ἐχάρησαν, ὅταν εἶδον ἐδῶ τοὺς ἀδελφούς των λελοῦσμένους ἔλους, λαμπρῶς ἐνδεδυμένους καὶ συμποσιάζοντας με εὐθυμίαν! Ὅλοι δὲ ἐφώναζον ἐκ τῆς χαρᾶς καὶ ἔκλαιον ὁ εἰς εἰς τὸν τράχηλον τοῦ ἄλλου,

ὥστε καὶ αὐτὴ ἡ Κίρκη συνεκινήθη εἰς τὸ θέαμα. Τότε ἐλοῦσθησαν καὶ οἱ νεωστὶ ἐλθόντες, ἡ δὲ Κίρκη, βλέπουσα τὴν εὐθυμίαν μας, μᾶς εἶπε φιλοφρόνως· « Ἀγαπητοί μου, μείνατε πλησίον μου καὶ εὐφρανθήτε, ἕως ὅτου λησμονήσῃτε ἔλας τὰς κακοπαθείας σας. » Ὅλοι παρεδέχθημεν τὴν πρότασίν τῆς εὐγνωμόνως, διότι μας ἤρρεσεν ὑπερβολικᾶ. Τοιοῦτοτρόπως διήλθομεν ἐν ὀλόκληρον ἔτος εἰς τὴν νῆσον ἐκείνην, καθ' ἡμέραν συμποσιάζοντας καὶ εὐφραινόμενοι. Ἐπὶ τέλους ἔμωσ ἤρχισαμεν πάλιν νὰ ποθῶμεν τὴν πατρίδα μας, καὶ διὰ τοῦτο παρεκάλεσα τὴν Κίρκην νὰ μας ἀφήσῃ πλέον νὰ ἀναχωρήσωμεν.

Ἐκείνη δὲ μοι ἀπεκρίθη φιλοφρόνως· « Καὶ ἐγὼ δὲν ἀπαιτῶ νὰ μείνης ἐδῶ παρὰ τὴν θέλησίν σου. Ἀλλὰ πρὶν ἀναχωρήσης διὰ τὴν Ἰθάκην, πρέπει νὰ καταβῆς εἰς τὸν Ἄδην, διὰ νὰ συμβουλευθῆς ἐκεῖ τὸ πνεῦμα τοῦ Θηθαίου μάντεως Τειρεσίου. Εἰς αὐτὸν μόνον ἐξ ἔλων τῶν νεκρῶν ἡ Περσεφόνη, ἡ βασίλισσα τοῦ ᾗδου, ἔδωκε τὸ προνόμιον νὰ περιφέρηται καὶ εἰς τὸν ᾗδην ὡς ζῶν με τὰς φρένας σφίας, ἐν ᾧ αἱ ἄλλαι ψυχαὶ δὲν εἶναι εἰ μὴ ἄπλαϊ σκιαί. »

Ὅτε ἤκουσα τοὺς λόγους τούτους, συνέστρεψα τὰς χειράς μου ἐκ τῆς ἀπελπισίας καὶ ἤρχισα νὰ κλαίω καὶ νὰ ζητῶ νὰ ἀποθάνω μᾶλλον παρὰ νὰ ὑποστῶ τὴν φοβερὰν ἐκείνην δοκιμασίαν. « Καὶ τίς θά μοι δεῖξῃ, » εἶπον, « ὦ θεά, τὸν πρὸς τὸν Ἄδην δρόμον; Οὐδέποτε ἄν-

ὄρωπος ζῶν κατέβη εἰς τὸν ἄδην, οὐδέποτε δὲ ζῶν τις ἐπανήλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὸν κόσμον. »— Ἄ Μὴ φροντίξῃς περὶ τῆς ζωῆς σου καὶ περὶ ἄδηγοῦ, » ἀπήντησεν ἐκείνη, « ἀλλ' ἀναπέτασον ἡσύχως τὰ ἱστιά, κάθισον εἰς τὸ πλοῖον μετὰ τῶν συντρόφων σου καὶ ἄφησε νά σε φέρῃ ὁ βορρᾶς, ὅστις τώρα πνέει. Τοιοῦτοτρόπως θὰ φθάσῃς εἰς τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ Ὁκεανοῦ, ὅστις περικυκλοῖ τὴν γῆν· ἐκεῖ θὰ ἴδῃς παρευθὺς τὸ βάραθρον, τὸ ὅποιον φέρει κάτω εἰς τὸν ἄδην. Αὐτοῦ νά καταβῆς, λάβε δὲ μαζὶ σου διὰ νά θυσιάσῃς καὶ ὅ,τι θὰ σοι εἴπω. Ἄρ' οὐ δήλον ἐστὶ φθάσῃς εἰς τὴν κοιλάδα, διὰ τῆς ὁποίας ρέουσιν οἱ ροβεροὶ ποταμοὶ Στίξ, Κωκυτὸς καὶ Πυριφλεγέθων, σκάψε τότε εἰς τὴν γῆν λάκκον ἐνὸς πήχους κατὰ τὸ μήκος καὶ τὸ πλάτος καὶ χύσε ἐντὸς αὐτοῦ γάλα, μέλι, οἶνον καὶ ὕδωρ ὡς σπονδῆν διὰ τοὺς νεκρούς. Ῥίψε ἐρ' ἔλων αὐτῶν ἄλευρον λευκὸν καὶ ἔπειτα προσευχήθητι εἰς τοὺς θεοὺς τοῦ ἄδου καὶ τάξε, ὅτι, ὅταν ἐπιστρέψῃς εἰς τὴν Ἰθάκην, θὰ θυσιάσῃς εἰς αὐτοὺς τὴν παχυτέραν στείραν βοῦν, εἰς δὲ τὸν Τειρεσίαν ἰδιαιτέρως μέλανα κριόν. Ἐπειτα λάβε δύο πρόβατα, ἄρρην καὶ θῆλυ, θυσίασε αὐτὰ μὲ τὸ πρόσωπον ἐστραμμένον πρὸς τὸν ποταμὸν καὶ ἄφησε νά χυθῇ τὸ αἷμα τῶν ἐντὸς τοῦ λάκκου, τὰ δὲ σώματά των δὲς εἰς τοὺς συντρόφους σου, νά τα ἐκδώρωσι καὶ νά τα καύσωσιν. Εὐθὺς τότε θὰ ἔλθωσιν ἐκεῖ σωρηδὸν αἱ σκιαὶ τῶν νεκρῶν, διὰ νά πῶσιν ἀπὸ τοῦ αἵματος· σὺ δὲ μὴ σὺρε

τὸ ξίφος σου καὶ ἐμποδίσον αὐτάς, ἕως ὅτου ὁμιλήσῃς πρὸς τὴν ψυχὴν τοῦ Τειρεσίου. Μετ' ὀλίγον θὰ ἔλθῃ καὶ αὐτός, ὅστις θὰ σοι εἴπῃ, πῶς θὰ ἐπανέλθῃς εἰς τὴν ἀγαπητὴν πατρίδα σου. »

Μετὰ τοὺς λόγους τούτους ἐσηκώθην περίλυπος καὶ ἐνεδύθην τὸν μανθῦν μου, ἐπ' ἴσης δὲ καὶ ἡ Κίρκη ἐφόρεσε μεγαλοπρεπὲς ἀργυρολευκὸν ἔνδυμα, ἐξώσθη χρυσὴν ζώνην περὶ τὴν ὀσφύν της καὶ ἔρριψεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς της τὴν καλύπτραν, διὰ νά μας συνοδεύσῃ εἰς τὸ πλοῖον. Τοιοῦτοτρόπως κατέβημεν μὲ καρδίαν τεθλιμμένην εἰς τὸ πλοῖον. Ἐδῶ εὗρομεν ἤδη δεδεμένα τὰ δύο θύματα, ἐπ' ἴσης δὲ καὶ ἄλευρον καὶ οἶνον καὶ μέλι· ὅλα τα εἶχε προαποστείλῃ ἡ θεὰ. Καθειλύσαμεν τὸ πλοῖον εἰς τὴν θάλασσαν, ἐστήσαμεν τὸν ἱστὸν καὶ ἐμβήκαμεν περίλυποι. Οὐρίος ἄνεμος, τὸν ὅποιον εἶχεν ἀπολύσει ἡ θεὰ ὀπίσθεν τοῦ πλοίου μας, μᾶς ἔφερε κατ' εὐθείαν εἰς τὰ πέρατα τῆς γῆς καὶ εἰς τὸν Ὁκεανόν.

Τοιοῦτοτρόπως ἐφθάσαμεν εἰς τὸ τελευταῖον ἄχρον τῆς γῆς καὶ τῆς θαλάσσης, τὸ ὅποιον δὲν φωτίζεται πλέον ὑπὸ τοῦ ἡλίου, ἀλλὰ περικαλύπτεται αἰωνίως μὲ σκότος καὶ ὁμίχλην. Ἐκεῖ ἐσύραμεν τὸ πλοῖόν μας εἰς τὴν ξηρὰν, παρελάβομεν τὰ διὰ τὴν θυσίαν ἀναγκαῖα καὶ κατέβημεν εἰς τὸ μέρος, τὸ ὅποιόν μας εἶχεν ὑποδείξῃ ἡ Κίρκη. Τότε ἔσκαψα τὸν λάκκον μὲ τὸ ξίφος μου καὶ ἔχυσα ἐντὸς αὐτοῦ κατὰ τὰς ἐδηγίας τῆς μαγίσσης σπονδῆν διὰ τοὺς νεκρούς, πρῶτον μὲν ἐκ τοῦ

μέλιτος καὶ γάλακτος, ἔπειτα δὲ ἐκ τοῦ οἴνου καὶ τελευταῖον ἐκ τοῦ ὕδατος, ἐφ' ἑλων δὲ ἔρριψα ἐν τέλει ἄλευρον λευκόν. Ἐπειτα ἔσραξα τὰ πρόβατα, μόλις δὲ τὸ αἷμά των ἐχύθη εἰς τὸν λάκκον, εὐθὺς ἀνέβησαν σωρηδὸν ἐκ τοῦ ἄδου αἱ ψυχαὶ τῶν νεκρῶν, ὠθοῦσαι ἢ μία τὴν ἄλλην καὶ φωνάζουσαι φρικτὰ. Ἐγὼ ὁμως, ἂν καὶ με κατεῖχε φόβος, ἠμπόδιζον αὐτὰς διὰ τοῦ ξίφους μου καὶ διέταξα τοὺς συντρόφους μου νὰ ἐκδεῖρωσι καὶ νὰ καύσωσι τὰ πρόβατα. Ἐν ᾧ δὲ ἐκαίοντο τὰ θύματα, ἡμεῖς ὄλοι προσηυχόμεθα εἰς τοὺς θεοὺς τοῦ ἄδου.

Μὲ φρίκην ἔβλεπον τὰς ὄλονεν ἐρχομένας σκιάς. Ἐβλεπον ἄνδρας τελωρακισμένους πλήρεις πληγῶν, γραΐας καὶ τρυφερὰ κοράσια, πολυπαθεῖς γέροντας καὶ βρωμαλέους νεανίας. Πανταχόθεν συνηθροίσθησαν περὶ τὸν λάκκον, καὶ μεγάλους κόπους ἐδοκίμαζον, διὰ νὰ τοὺς ἐμποδίσω νὰ μὴ πίοῦν ἐκ τοῦ αἵματος. Μετ' ὀλίγον ἤλθε καὶ ὁ Τειρεσίας· παρευθὺς με ἀνεγνώρισε καὶ με διέταξε νὰ ἀποσύρω τὸ ξίφος καὶ νὰ τον ἀφήσω νὰ πῆ ἐκ τοῦ αἵματος. Διότι ἡ ζωὴ καὶ ἡ συνειδήσις ἐπανέρχονται εἰς τοὺς νεκρούς, μόνον ὅταν οὗτοι πίοῦν αἷμα. Ἄφ' οὗ δὲ ἔπιεν, ἐστηρίχθη εἰς τὸ χρυσοῦν σκηπτρὸν τοῦ καὶ μοι εἶπε τὰ ἑξῆς· «Θεεὶ Ὀδυσσεῦ, ἐπιθυμεῖς νὰ ἐπανέλθῃς εὐτυχῶς εἰς τὴν πατρίδα σου, ἀλλὰ θεὸς τις πολὺ θὰ δυσκολεύσῃ τὴν ἐπάνοδόν σου. Δὲν γνωρίζεις, πόσον εἶναι ὠργισμένος ἐναντίον σου ὁ Ποσειδῶν, διότι ἐτύφλωσες τὸν υἱόν αὐτοῦ Πολύφημον;

Ἐν τούτοις, ἂν καὶ μετὰ κόπου, θὰ κατορθώσῃς ἐπὶ τέλους ἔτι, ἔχεις κατὰ νοῦν, ἂν μόνον δὲν βλάβῃς τὰς βουῆς καὶ τὰ πρόβατα τοῦ Ἥλιου, τὰ ὅποια βόσκουσι κατὰ τὴν νῆσον Θριρακίαν. Ἄν ἔμωσ φονεύσῃς κανὲν ἐξ αὐτῶν, τότε μὴ ἐλπίζῃς νὰ σωθῆς· καὶ ἂν ἐν τούτοις σὺ διασωθῆς, θὰ ἐπιστρέψῃς ὁμως εἰς τὴν πατρίδα σου πολὺ ἄργά, μετὰ πολλὰς ταλαιπωρίας, ἀφ' οὗ χάσῃς ὄλους τοὺς συντρόφους σου, μὲ ξένον πλοῖον καὶ ὡς ἄγνωστος ἐπαίτης. Καὶ εἰς τὴν οἰκίαν σου δὲ τότε θὰ εὖρῃς ἄλλας συμφοράς· θὰ εὖρῃς ἀνθρώπους ἀλαζόνας καὶ ὕβριστὰς νὰ κατασπαταλῶσι τὴν περιουσίαν σου, νὰ ζητῶσιν εἰς γάμον τὴν ἐνάρετον συζυγόν σου καὶ νὰ ἐπιβουλεύωσι τὴν ζωὴν τοῦ Τηλεμάχου σου. Θεὸς τις ὁμως θὰ σε ἐλεήσῃ ἐπὶ τέλους καὶ μὲ δόλον ἢ μὲ βίαν θὰ φονεύσῃς εἰς τὰ ἀνάκτορά σου τοὺς κακούργους τούτους. Σὺ δὲ ἔπειτα, ἀφ' οὗ φθάσῃς εἰς γῆρας βαθὺ καὶ εὐτυχές, θὰ ἀποθάνῃς ἐν εἰρήνῃ εἰς τοὺς κόλπους τῶν οἰκείων σου.» — «Καλὰ, Τειρεσία,» εἶπον, «αὐτὴ λοιπὸν θὰ εἶναι ἡ τύχη μου. Ἄλλ' εἰπέ μοι τώρα, ἐκεῖ μεταξὺ τῶν σκιῶν βλέπω καὶ τὴν γραῖαν μητέρα μου· ἄλλ' ἐκείνη δὲν μοι ὁμιλεῖ οὐδὲ με βλέπει κατὰ πρόσωπον. Πῶς νὰ κάμω ὥστε νὰ με ἀναγνωρίσῃ;» — «Ὅποιον ἐκ τῶν πνευμάτων τούτων,» ἀπεκρίθη ὁ Τειρεσίας, «θέλεις νὰ ἐρωτήσῃς τι, ἄφες το νὰ πῆ ἐκ τοῦ αἵματος· τότε θὰ ἐπανέλθῃ εἰς αὐτὸ καὶ συνειδήσις καὶ γλώσσα καὶ πᾶσα ἀνθρωπίνῃ αἰσθησις. Ὅποιον ἔμωσ δὲν θὰ

πίη, τοῦτο θὰ ἀπομακρυνθῆ ἄλλιν ἀνάσθητον καὶ σιωπῶν.»

Παρευθὺς ἐγὼ ἀφῆκα τὴν μητέρα μου νὰ πίη. Μόλις ἔπιε, μὲ ἀνεγνώρισε μὲ φόβον καὶ χαρὰν συγχρότως. Διηγήθην εἰς αὐτὴν ἐν συνομιλίᾳ τὴν ἱστορίαν τῶν παθῶν μου καὶ τὴν ἡρώτησα, πῶς εἶχεν ἀποθάνῃ καὶ τί ἔκαμνον κατ' οἶκον ὁ πατήρ, ἡ σύζυγος καὶ ὁ ἀγαπητὸς υἱός μου. Μοὶ εἶπεν ὅτι ζῶσι καὶ οἱ τρεῖς καὶ με ἐνθυμοῦνται καθ' ἐκάστην μετὰ πόθου· ὅτι ὁ πατήρ ἐγήρασε πολὺ καὶ ἐξησθένησε καὶ ὅτι δὲν κατοικεῖ πλέον εἰς τὴν πόλιν, ἀλλὰ εἰς τὴν ἐξοχὴν, ὅπου ἔχει φυτευμένον ἀμπελῶνα. «Καταφρονεῖ,» μοὶ εἶπε, «τὸν πλοῦτον καὶ ἀποφεύγει πᾶσαν ἀνάπαυσιν, ἐν ὅσῳ δὲν γνωρίζει ἂν εἶσαι εὐτυχής. Τόσον δὲ τον ἐκυριεύσεν ἡ λύπη αὐτῆ, ὥστε εἶναι ὡς παιδίον. Τὸν χειμῶνα κοιμᾶται μὲ τοὺς δούλους εἰς τὸ δωμάτιον πλησίον τοῦ πυρός, ἐξηπλωμένος κατὰ γῆς, τὸ δὲ θέρος πλαγιάζει εἰς τὸ ὑπαιθρον ἐπὶ τῶν φύλλων τῶν κλημάτων. Τοιοῦτοτρόπως ἡ θλιψὶς θὰ τον φέρῃ ἐπὶ τέλους εἰς τὸν τάφον, ὅπως ἔφερε καὶ ἐμέ! Διότι οὔτε κακοῆθης πυρετός οὔτε ἄλλη φθοροποιὸς ἀσθένειά με ἐθανάτωσε· μόνον ἡ θλιψὶς διὰ σέ, υἱέ μου, μὲ ἔφερεν εἰς τὸν τάφον.»

Ἐρυγεν, εἰς δὲ τὴν θέσιν τῆς ἡλθον στίφη ἄλλων γυναικῶν, ἄλλοτε σύζυγοι ὀνομαστῶν ἡρώων. Ἐπιον ἔλαι ἐκ τοῦ αἵματος καὶ μοὶ διηγήθησαν τὴν τύχην των. Πολὺ ἰσχυρότερον ἔμωσ ἤρχισέ νὰ πάλλη ἡ καρ-

διά μου, ὅτε εἶδον νὰ προσέρχωνται αἱ σκιαὶ τῶν φίλων, οἱ ὅποιοι ἄλλοτε εἶχον συμπολεμήσῃ μετ' ἐμοῦ εἰς τὴν Τρωάδα, ἦτοι τοῦ Ἀγαμέμνονος, τοῦ Ἀχιλλέως, τοῦ Πατρόκλου καὶ τοῦ Αἴαντος. Ἐκεῖ εἶδον πρὸς τοῦτοίς καὶ ἦρωας τῶν παλαιῶν χρόνων πρὸ πολλοῦ ἀποθανόντας, τὸν Μίνωα, τὸν Τάνταλον, τὸν Σίσυφον καὶ ἄλλους. Δὲν ἐτόλμησα ἔμωσ νὰ μείνω περισσότερο εἰς τὸν φρικώδη ἐκεῖνον τόπον, ἀλλ' ἐπέστρεψα μὲ τοὺς συντρόφους μου ταχέως εἰς τὸ πλοῖόν μας, καὶ, διαπλεύσαντες τὸν Ὀκεανόν, ἐξήλθομεν πάλιν εἰς τὴν εὐρεῖαν θάλασσαν.

Οὐριος ἄνεμος ἐπανάφερεν ἡμᾶς αἰσίως εἰς τὴν νῆσον τῆς Κίρκης. Ἐδῶ ἐμείναμεν μίαν ἀκόμη ἡμέραν, διότι ἡ θεὰ δὲν μας ἐπέτρεψε νὰ ἀποπλεύσωμεν εὐθύς. Ἐν ᾧ δὲ οἱ ἄλλοι εὐωχοῦντο, ἡ μάγισσα προσεκάλεσεν ἐμέ ἰδιαιτέρως καὶ μοὶ ἔδωκε χρησίμους συμβουλὰς διὰ τὸ ἐπιχειρῆσαι ταξείδιόν μου. Καὶ πρῶτον μὲν μοὶ εἶπε περὶ τῶν Σειρήνων, αἱ ὅποιοι διὰ τῆς μελωδικῆς φωνῆς των προσελκύουσι πρὸς ἑαυτὰς ἄλους τοὺς διερχομένους πλησίον τῆς νήσου των καὶ τοὺς προστοιμάζουσι τὸν θάνατον. «Ἄλλ' ἐπειδὴ εἶναι ἀδύνατον,» ἐξηκολούθησε, «νὰ ἀντιστῆ τις εἰς τὸ πλάνον ἄσμά των, διὰ τοῦτο λάβε τὸν κηρὸν τοῦτον καὶ φράξον δι' αὐτοῦ ἐγκαίρως τὰ ὄτα των συντρόφων σου. Σὺ δέ, ἂν θέλῃς νὰ ἀκούσῃς αὐτάς, διάταξον τοὺς συντρόφους σου νὰ σε δέσωσιν εἰς τὸν ἰστὸν τοῦ πλοίου καὶ, ἂν τυχόν τους παρακαλέσῃς νὰ σε λύσωσιν,

αὐτοὶ τούναντίον νά σε δέσωσι με διπλᾶ δεσμά, ἕως
δου ἀπομακρυνθῆτε.»

Ἐπειτα θά φθάσης εἰς φοβερὸν στενὸν, ἔπου κατοικῶσιν ἡ Σκύλλα καὶ ἡ Χάρυβδις. Ἐδῶ ῥέει ἡ θάλασσα μεταξύ δύο ἀποκρήμων βράχων. Εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ἑνὸς ἐκ τῶν βράχων τούτων ἐνεδρεύει ἡ Χάρυβδις, τέρας φοβερὸν· αὕτη ῥοφᾷ ἐντός της ἄπειρον ὕδωρ, ἔτι δὲ καὶ πλοῖα καὶ ἀνθρώπους καὶ ὅ,τι ἄλλο ἔρχεται πολὺ πλησίον της, μετὰ ταῦτα δὲ τα ἀποπύει πάλιν εἰς κατασυντετριμμένα. Προφυλάχθητι ἀπὸ τὸν βράχον τούτον καὶ πλέε μᾶλλον πλησίον τοῦ ἄλλου βράχου, ἔπου κατοικεῖ ἡ Σκύλλα, ἄλλο τέρας. Αὕτη ἔχει ἐξ μικροῦς λαιμοῦς καὶ κεφαλῆς, δώδεκα πόδας καὶ εἰς ἕκαστον στόμα τρεῖς σειρὰς ὀδόντων, με τοὺς ὁποίους κατατρώγει φώκας καὶ δελφίνας. Καὶ σύ, διερχόμενος ἐκεῖθεν, θά πληρώσης εἰς τὸ τέρας φόρον φοβερὸν· διότι δι' ἕκαστου στόματος θά ἀρπάξη ταχέως ἓνα σύντροφόν σου ἀπὸ τῆν κωπηλατικὴν του ἔδραν' ἀλλ' εἶναι προτιμότερον νά χάσης ἐξ ἀνδρας παρά νά χυθῆ ὀλόκληρον τὸ πλοῖόν σου εἰς τῆν δίνην τῆς Χαρύβιδεως. Ἐπὶ τέλους δὲ σοι συνιστῶ νά μὴ βλάψῃς τὰς ἱεράς βουῆς τοῦ Ἥλιου, ὅταν φθάσῃς εἰς τῆν νῆσον Θρινακίαν. Ἄλλοίμονον εἰς σῆς, ἂν βάλῃς τὰς χεῖρας εἰς μίαν ἐξ αὐτῶν! Ἡ καταστροφή σας εἶναι ἀφευκτός· σύ δὲ ἂν σωθῆς, θά ἐπανέλθῃς εἰς τῆν πατρίδα σου μετὰ πολλὰς πικρίας καὶ περιπλανήσεις.»

7. Αἱ Σειρήνες.

Ἡ ἀγαθὴ Κίρκη ἐφωδίασεν ἡμᾶς πρὸς τούτοις καὶ με πολλὰς τροφάς, καὶ τοιουτοτρόπως ἀπεπλεύσαμεν ἀπὸ τῆν νῆσόν της με οὐριον ἄνεμον, τὸν ὅποιον ἀφῆκεν ἡ ἰδία νά πνέῃ ὀπισθὲν μας. Ὅταν δὲ ἐνόησα, ὅτι ἡμεῖα πλησίον τῶν Σειρῆνων, ἔλαβον εἰς τὰς χεῖρας τὸν κηρὸν, τὸν ὅποιον εἶχε δώσῃ εἰς ἐμὲ ἡ Κίρκη, καὶ ἤρχισα νά κάμνω ἐξ αὐτοῦ μικρὰς σφαιράς. «Μὲ αὐτὰς θά φράξω τὰ ὠτά σας,» εἶπον πρὸς τοὺς συντρόφους μου καὶ διηγῆθην εἰς αὐτούς, ὅσα μοι εἶχεν εἶπῃ ἡ Κίρκη περὶ τῶν Σειρῆνων. Ἀφ' οὗ δὲ ἔφραξα τὰ ὠτά των, ἔπειτά τοις ἔδωκα σχοινία, διὰ τῶν ὁποίων ἐκείνοί με ἔδεσαν εἰς τὸν ἰστόν. Τοιουτοτρόπως ἐπλεύσαμεν πρὸς τὰς Σειρήνας.

Καὶ ἰδοὺ, ὠραιότατα κοράσια ἐφάνησαν μετ' ὀλίγον ἐπὶ τῆς καταπρασίνου παραλίας· εἶχον τὰ βλέμματά των ἐστραμμένα πρὸς τὸ πλοῖόν μας καὶ ἐξέτεινον πρὸς ἡμᾶς τοὺς τρυφεροὺς καὶ λευκοτάτους βραχίονας αὐτῶν· ἀπὸ τὰ ῥόδινα χεῖλη των ἐξήρχετο γλυκὺ καὶ μελποδικώτατον ᾄσμα. Τότε με κατέλαβε σφοδρὰ ἐπιθυμία νά πλησιάσω καὶ νά ἀκροασθῶ καλλίτερον τὸ ᾄσμα των. Ἐδοκίμασα λοιπὸν νά λυθῶ, παρεκάλεσα καὶ τοὺς συντρόφους μου με νεύματα νά με λύσωσιν, ἀλλ' ἐκείνοι τούναντίον με ἔδεσαν σφιγκτότερον. Τοιουτοτρόπως ἀπεμακρύνθημεν ἀπὸ τὰ πλάνα ἐκεῖνα ὄντα καὶ διεφύγομεν τὸν ἔλεθρον. Τότε οἱ σύντροφοί μου με ἔλυσαν

ἀπὸ τὰ δεσμά μου, ἔπειτα δὲ ἀρήρουν καὶ αὐτοὶ τὸν κηρὸν ἀπὸ τὰ ὠτά των.

8. Σκύλλα καὶ Χάρυβδις.

Ὅτε δὲ ἐπλησιάσαμεν εἰς τὸ στενόν, μακρόθεν ἀκόμη παρετήρησα μὲ φρίκην τοὺς δύο ἀποκρήμονους βράχους, οἱ δὲ σύντροφοί μου, ἅμα ἤκουσαν τὸν κρότον τῶν κυμάτων, τόσον ἐροθήθησαν, ὥστε ἀφῆκαν τὰ κωπία ἀπὸ τὰς χειρὰς των. Ἐγὼ ὅμως ἐνεθάρρυνα αὐτοὺς μὲ λόγους καὶ τοὺς προέτρεψα νὰ κωπηλατήσωσι μὲ εἰς τὰς δυνάμεις των, διὰ νὰ διέλθωμεν τὸ στενόν εὖρον τὸ δυνατὸν ταχύτερον, τὸν δὲ πηδαλιούχον διέταξα νὰ κρατῇ τὸ πλοῖον μᾶλλον πρὸς τὰ δεξιὰ, διὰ νὰ μὴ μας παρασύρῃ ἡ δίνη τῆς Χαρυβδέως. Περὶ δὲ τῆς φοβερᾶς Σκύλλης δὲν εἶπον τὸ ελάχιστον εἰς τοὺς συντρόφους μου, διότι ἄλλως οὐδεὶς θὰ ἐκωπηλάτει πλέον, ἀλλ' ὅλοι θὰ ἐκρύπτοντο εἰς τὸ βάθος τοῦ πλοίου.

Ἐν ᾧ λοιπὸν ἐγὼ ἐστεκόμην ὀπλισμένος ἐπὶ τοῦ καταστρώματος καὶ μὲ ἐκπλήξιν καὶ φόβον ἔβλεπον ἀριστερὰ κάτω πρὸς τὴν ἀφρισμένην δίνην, αἴφνης ἤκουσα φωνὰς εἰς τὰ δεξιὰ. Τὸ φοβερὸν τέρας εἶχεν ἀναρπάσῃ κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν εἰς τὸν ἀέρα μὲ τὰ ἐξ στόματα αὐτοῦ ἐξ ἀνδρας, τοὺς ἀρίστους ἐκ τῶν κωπηλατῶν μου, ὅπως ὁ ἄλιεύς ἀνασύρει μὲ τὸ ἀγκιστρὸν τὸν ἀσπαίροντα ἰχθύν. Ὅλοι ἐτρομάξαμεν καὶ ἐθρηγή-

σαμεν μεγαλοφώνως. Οἱ δυστυχεῖς ἐκεῖνοι ἐζήτουν μὲ σπαρακτικὰς φωνὰς τὴν βοήθειάν μου· ἀλλὰ τί ἦτο δυνατόν νὰ κάμω; Ἐβίασα μόνον τοὺς λοιποὺς νὰ κωπηλατήσωσι ταχύτερον, διὰ νὰ μὴ πάθωμεν καὶ ἄλλην συμφορὰν εἰς τὸν ἀπαίσιον ἐκεῖνον τόπον.

9. Αἱ βόες τοῦ Ἥλιου.

Ἄρ' οὐ δὲ ἐξήλθομεν εὐτυχῶς ἐκ τοῦ στενοῦ, παρετήρησαμεν μετὰ χαρᾶς τοὺς χλοερούς τῆς Θρινακίας λόφους καὶ ἤκούσαμεν μακρόθεν τοὺς μυκηθμούς των βοῶν καὶ τοὺς βληχηθμούς των προβάτων τοῦ Ἥλιου· Δύο Νύμφαι ἔβοσκον τὰ θεία ταῦτα ζῷα, ὁ δὲ Ἥλιος ἔχαιρε μεγάλως νὰ τα βλέπῃ, δασάκις διηύθυνε τὸ χρυσὸν ἄρμα του ὑπεράνω τῶν βουνῶν τῆς Θρινακίας. Τὰ ζῷα ταῦτα οὔτε ἐπολλαπλασιάζοντό ποτε οὔτε ἠλαττοῦντο, ἀλλ' ὁ ἀριθμὸς των ἦτο πάντοτε ὁ ἴδιος, οὔτε ἐγήρασκον, ἀλλ' ἦσαν αἰωνίως νεαρὰ καὶ ζωηρά.

«Φίλοι μου,» εἶπον τότε πρὸς τοὺς συντρόφους μου, «αὕτη εἶναι ἡ ὀλεθρία νῆσος, ἀπὸ τὴν ὁποίαν κρέμαται ἡ τύχη μας. Ἴδού, βλέπω τὰ πλάνα ποίμνια τοῦ Ἥλιου· μόλις ἐγγίσωμεν αὐτά, θὰ ἀποθάνωμεν. Ἄς ἀποφύγωμεν λοιπὸν καλλίτερον τὸν πειρασμὸν καὶ ἄς μὴ προσεγγίσωμεν εἰς τὴν νῆσον ταύτην. Ἀφεύκτως θὰ εὕρωμεν ἄλλην νῆσον, ἔπου νὰ ἐξέλθομεν.» Ἀλλ' ἡ πρότασίς μου δὲν ἤρρεσεν εἰς αὐτοὺς ποσῶς. Εὐθὺς ἤρριξαν

ἔλοι νὰ γογγύζωσιν, ὁ δὲ ἰσχυρογνώμων Εὐρύλοχος ἔλαβε τὸν λόγον καὶ μοι εἶπε τὰ ἑξῆς· « Ἀπάνθρωπε, τὸ πείσμα σου εἶναι ἀνυπόφορον, τὰ μέλη σου εἶναι ἀκούραστα· εἶσαι, ὡς φαίνεται, χαλύβδινος καὶ σιδηροῦς. Ἄλλ' ἡμεῖς οἱ ἄλλοι πόσον εἴμεθα καταβεβλημένοι ὑπὸ τῆς ἐργασίας, ὥστε δὲν δυνάμεθα νὰ προχωρήσωμεν, καὶ δὲν μας ἐπιτρέπεις οὐδὲ μικρὰν ἀνάπαυσιν; Θέλεις νὰ ἐξακολουθήσωμεν τὸν πλοῦν μας καὶ εἰς τὸ σκοτός τῆς νυκτός, χωρὶς νὰ γνωρίζωμεν τὸν ὄρομον; Δὲν συλλογίζεσαι, ὅτι θὰ χαθῶμεν, μόλις ἀρχίσῃ νὰ φυσᾷ ἐναντίος ἄνεμος; Ἄρες μας νὰ πλησιάσωμεν τοῦλάχιστον εἰς τὴν ξηρὰν, διὰ ἃ δειπνήσωμεν ἐκεῖ ἐν ἡσυχίᾳ καὶ νὰ περάσωμεν τὴν νύκτα πλησίον τοῦ ταχέος πλοίου μας. Πρῶτ' ἄνωξ' ἐμβαίνομεν πάλιν εἰς αὐτὸ καὶ διασχίζομεν τὴν θάλασσαν. »

Ὅλοι συνεφώνησαν μὲ τὸν Εὐρύλοχον, ἐκ τούτου δὲ ἐνόησα καλῶς, ὅτι θεὸς τις ἦτο ἐναντίος μου καὶ προητοίμαζε τὸν ἔλεθρον μου. « Σεις ἔλοι, » ἀπεκρίθη πρὸς αὐτούς, « μὲ ἀναγκάζετε εὐκόλως εἰς ὑποταγὴν, διότι εἶμαι μόνος. Ἄλλ' ὀρκισθῆτέ μοι τοῦλάχιστον, ὅτι δὲν θὰ ἐγγίσητε τὰ ζῶα τοῦ Ἥλιου, ἀλλὰ θὰ ἀρκεσθῆτε εἰς τὴν τροφήν, τὴν ὅποιαν μας ἔδωκεν ἡ Κίρκη. » Ὅλοι ὀρκίσθησαν προθύμως, καὶ τότε ὁ πηδαλιούχος διηύθυνε τὸ πλοῖον πρὸς τὴν Θρινακίαν.

Τοιοῦτοτρόπως ἐξήλθομεν εἰς τὴν ξηρὰν καὶ ἐδειπνήσαμεν. Ἐπειτα συνομιλοῦντες ἀνεκουσίσαμεν τὴν ὀλι-

ψιν τῆς ψυχῆς μας διὰ τὸν σκληρὸν θάνατον τῶν ἀγαπητῶν συντρόφων μας, ἕως οὗ ἀπεκοιμήθημεν. Ἄλλ' οἶμοι, πῶς ἐμέλλομεν νὰ ἐξυπνίσωμεν! Ἀκόμη δὲν εἶχε περάσῃ ἡ νύξ, οἱ τελευταῖοι ἀστέρες ἔλαμπον ἀκόμη εἰς τὸν οὐρανόν, ὅτε αἴφνης ἐσηκώθη σφοδρότατη καταιγίς, ξηρὰ δὲ καὶ θάλασσα ἐσεπέσθησαν μὲ μαστρα σύννεφα. Ἄμα δ' ἐξημέρωσεν, ἤρχισε βροχὴ βαγδαία· τότε ἡμεῖς ἀνεσύραμεν τὸ πλοῖόν μας εἰς σπήλαιον βαθύ, ἔπειτα δὲ ἐκρῦβθημεν καὶ οἱ ἴδιοι ἀπὸ τὴν μακίαν τῆς βροχῆς. « Φίλοι μου, » εἶπον τότε πρὸς τοὺς συντρόφους μου, « σήμερον δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀναχωρήσωμεν ἀπὸ τὴν νῆσον ταύτην· εὐτυχῶς ὅμως ἔχομεν ἀκόμη εἰς τὸ πλοῖόν μας τροφάς. Διὰ τοῦτό σας ἐξορκίζω καὶ πάλιν νὰ μὴ ἐγγίσητε τὰ ἱερά ζῶα, διὰ νὰ μὴ πάθωμεν δυστύχημά τι. »

Ὅλοι μοὶ το ὑπεσχέθησαν καὶ πάλιν, καὶ ἔμεινα ἡσυχος. Δυστυχῶς ὅμως ἐπὶ ἓνα ὀλόκληρον μῆνα ἔπνεον ἐναντίον ἄνεμοι, ὥστ' ἡμεῖς ἠναγκασμένοι νὰ μένωμεν αὐτοῦ. Καὶ ἐν ὅσῳ μὲν εἶχομεν τροφάς, οἱ σύντροφοί μου δὲν ἠγγίζον τὰς βουδ, διότι ἐροβοῦντο περὶ τῆς ζωῆς των. Ὅτε ὅμως ἐξηντλήθησαν ἐπὶ τέλους ἔλοι αἱ ζωοτροφίαι μας, τότε διεσκοπίσθησαν ἐδῶ κ' ἕκει καὶ ἐζήτουν πρὸς τροφήν των κογχύλια ἢ συνελάμβανον ἰχθῦς, ἐνίοτε δὲ ἐτόξευον καὶ κανὲν πτηνόν. Ἄλλ' ἔλοι ταῦτα δὲν ἔφθανον νὰ χορέσωσι τὴν πεινάν των.

Ἡμέραν τινὰ ἀπεμακρύνθη πολὺ ἀπὸ πλοῖον εἰς τὸ

τὰ ἐνδότερα τῆς νήσου, ἔπειτα κατέβη πάλιν εἰς τὴν παραλίαν, ἔπλυνα τὰς χεῖράς μου μὲ τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης καὶ παρεκάλεισα τοὺς θεοὺς νὰ δώσωσι τέλος εἰς τὰ βράσά μου. Ἐν ᾧ ὁμοῦς προσηυχόμενη, κατελήφθην ὑπὸ βαθέος ὕπνου καὶ ἐξηπλώθην καταβεβλημένος εἰς τὴν παραλίαν.

Οἱ σύντροφοί μου, καθὼς εἶδον ὅτι ἦσαν μόνοι, κατελήφθησαν ὑπὸ τῆς κακῆς ἐπιθυμίας νὰ λύσωσι τὸν ἔρκου των. Κατ' ἐξοχὴν δὲ προέτρεπον αὐτοὺς εἰς τὴν ἀπίθειαν ὁ Εὐρύλοχος ἐκεῖνος. « Πῶς; » τοῖς ἔλεγεν, « ἂν εἶναι πεπρωμένον ν' ἀποθάνωμεν, τότε εἶναι προτιμότερον νὰ μας κατασυντρίψῃ ὁ Ζεὺς διὰ μιᾶς μὲ τὸν κεραυνόν του εἰς τὸ πλοῖόν μας παρὰ νὰ ἀποθάνωμεν ἐδῶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὸν σκληρότατον θάνατον τῆς πείνης. Εἰς τὴν περίστασιν αὐτὴν ἡ ἀρπαγὴ δὲν εἶναι πλέον ἀδικία Ἐλθετε λοιπόν, ἄς συλλάβωμεν καὶ ἄς θυσιάσωμέν τινας ἐκ τῶν βοῶν ἐκείνων καὶ ἄς τάξωμεν εἰς τὸν Ἥλιον ἕνα μεγαλοπρεπῆ ναόν εἰς τὴν Ἰθάκην, ἅμα ἐπιστρέψωμεν ἐκεῖ. »

Οἱ κοῦροι σύντροφοί μου κατεπίεσθησαν. Εὐθὺς λοιπόν συνέλαβον τὰς καλλιτέρας ἐκ τῶν βοῶν καὶ ἐθυσίασαν αὐτάς εἰς τοὺς θεοὺς μὲ προσευχάς καὶ ὑποσχέσεις. Ἄντι τῆς ιερᾶς κριθῆς ἔστρωσαν κάτωθεν γλωρὰ φύλλα δρυὸς καὶ ἀντὶ μὲ οἶνον ἐρράντισαν τὰ ἐντόσθια μὲ ὕδωρ. Ὅτε δὲ ἔκαϊόντο ἐπὶ τῆς πυρᾶς οἱ παχειὲς μηροί, τότε ἀκριβῶς ἐξύπνισα καὶ ἐγὼ καὶ ἐξεκίνησα πρὸς

τὸ πλοῖον. Θεοί! πῶς ἔγινα, ὅταν ἐπλησίασα καὶ ἤσθάνθην ἐξαίφνης τὴν ὄσμην τοῦ καιομένου κρέατος! Μάτην ὠργίσθην ἐναντίον τοῦ ἑαυτοῦ μου, διότι εἶχον ἀπομακρυνθῆ πολὺ, μάτην ἐπέπληξα τοὺς συντρόφους μου! Ἄχ, ἦτο πολὺ ἀργά! Ἡ δὲ Καλυψὼ διηγηθῆ εἰς ἐμὲ βραδύτερον, πῶς αἱ Νύμφαι ἐφανέρωσαν παρευθὺς εἰς τὸν Ἥλιον τὴν ἀρπαγὴν, πῶς ὁ Ἥλιος μ' ἐκατηγόρησε διὰ τοῦτο εἰς τὸν Δία καὶ πῶς ἠπειλήσεν, ὅτι ἂν δὲν ἐλάμβανεν ἱκανοποίησιν, δὲν θὰ ἐφώτιζε πλέον τοὺς θεοὺς καὶ τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ τοὺς ἐν τῷ ἄδῃ· ὁ δὲ Ζεὺς ὑπεσχέθη εἰς αὐτὸν μετ' ἔρκου νὰ κατασυντρίψῃ ὀλόκληρον τὸ πλοῖόν μου, μόλις ἤθελον φανῆ πάλιν εἰς τὴν θάλασσαν. Ταλαίπωρος ἐγὼ, τί ἔμελλον ἀκόμη νὰ ὑποφέρω! Ἐάν το ἤξευρον ἐκ τῶν προτέρων, θὰ τὸ ἐνόμιζον ἀδύνατον!

Ἐπὶ ἐξ κατὰ συνέχειαν ἡμέρας οἱ σύντροφοί μου ἔτρωγον τὸ κρέας τῶν βοῶν, τὴν δὲ ἐβδόμην ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος, τότε δὲ εἰσελθόντες εἰς τὸ πλοῖον, διηυθύνθημεν πρὸς τὴν Ἰθάκην. Μόλις ὁμοῦς ἀπεμακρύνθημεν ὀλίγον ἐκ τῆς νήσου, ἤρχισεν αἴφνης νὰ φυσᾷ σφοδρότατος δυτικὸς ἄνεμος· ὁ οὐρανὸς ἐσκεπάσθη μὲ μαύρα σύννεφα, ἐν μέσῳ δὲ τῶν βροντῶν καὶ τοῦ πατάγου τῆς θυέλλης τὸ ἀσθενές μας πλοῖον ἐταλαντεύετο σφοδρῶς καὶ ἐγέμιζε μὲ ὕδατα. Διὰ μιᾶς ἐθραύσθη μὲ φοβερόν κρότον ὁ ἰστός εἰς δύο καὶ πίπτων ἐφόνευσε τὸν πηδαλιούχον, ὁ ὁποῖος ἔπεσεν εἰς τὴν θάλασσαν μὲ τὴν

κεραλήν. Εὐθύς δὲ μετὰ τοῦτο κατέπεσεν εἰς τὸ πλοῖον κεραυνός· τὸ πλοῖον ἔκλινε πλάγιως, οἱ δὲ σύντροφοί μου ἔπεσον ὅλοι εἰς τὴν θάλασσαν. Ἐπὶ τινὰς στιγμὰς ἔβλεπον αὐτοὺς ἀκόμη, πῶς ἐκολούμθων με ἀγωνίαν περὶ τὰ συντρίμματα τοῦ πλοίου καὶ πῶς προσεπάθουν νὰ συλλάβωσι σάνιδα τινὰ διὰ νὰ σωθῶσιν, ἔπειτα δὲ μως τὰ ἀγρία κύματα κατέπιον αὐτοὺς τὸν ἓνα κατόπιν τοῦ ἄλλου. Ἐγὼ δέ, ἀφ' οὗ ἡ τρικυμία διέλυσε τὸ πλοῖον καθ' ὀλοκλήριαν, προσεκολλήθην εἰς τὴν τρῶπιν στερεῶς, ἔπειτα δὲ ἤρπασα ἐν σχοινίον, συνέδεσα δὲ αὐτοῦ τὴν τρῶπιν με τὸν τεθραυσμένον ἰστόν, ἔστις ἐπέπλεε πλησίον μου, καὶ καθίσας ἐπ' αὐτῶν ἀρέθην εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ ἀνέμου.

Αἶφνης τότε ὁ δυτικὸς ἄνεμος μετεβλήθη εἰς νότον καὶ με ὤθησε πάλιν πρὸς τὴν Χάρυβδι, ἀπὸ τῆς ὁποίας ἐτάθην ὡς ἐκ θαύματος. Ἐκεῖ ὑπεράνω τοῦ βαράθρου τῆς Χαρύβδως ἐξέτεινε τοὺς κλάδους τῆς συκῆς. Ὅτε λοιπὸν ἡ ὄρμη τοῦ ρεύματός με ἔφερε πρὸς τὸ βάραθρον, τότε ἐγὼ ἤρπασα τοὺς κλάδους τῆς συκῆς καὶ ἐκρεμάσθην ἐξ αὐτῶν ὡς νυκτερίς, ἡ δὲ σχεδιά μου ἀπερροφήθη ὑπὸ τῆς Χαρύβδως. Ἐδῶ εὐρισκόμην τώρα μεταξὺ θανάτου καὶ ζωῆς. Ἐν τούτοις, ἐπειδὴ ἤξευρον, ὅτι τὸ τέρας ἐξήμει πάλιν ὅ,τι ἀπερρόφα, διὰ τοῦτο ἤλπίζον νὰ ἴδω ἐξερχομένην τὴν σχεδιάν μου, τὴν μόνην σωτηρίαν μου. Πράγματι δὲ αὕτη ἐξῆλθε μετ' ὀλίγον. Τότε λοιπὸν ἐγὼ ἐπήδησα ἐντὸς αὐτῆς, ἡ δὲ ὄρ-

μὴ τοῦ κύματός με ἔφερε πάλιν ἔξω εἰς τὸ πέλαγος. Ἐννέα ἡμέρας καὶ ἑννέα νύκτας τὰ κύματά με ἔφερον ἐδῶ κ' ἐκεῖ, τὴν δὲ δεκάτην ἔρπασα εὐτυχῶς εἰς τὴν νῆσον Ὠγυρίαν, ὅπου κατοικεῖ ἡ νύμφη Καλυψώ, ἡ ὁποία ἐπὶ ἑπτὰ ὀλόκληρα ἔτη με ἐκράτει ἐπιμόνως ἐκεῖ, περιποιουμένη καὶ φιλοξενουσά με ἐν τῷ σπηλαίῳ τῆς.

Ἄλλὰ τὸ μεσονύκτιον παρῆλθεν ἤδη, οἱ δὲ δύνοντες ἀστέρες ὑπενθυμίζουσιν ἡμᾶς, ὅτι εἶναι καιρὸς νὰ κοιμηθῶμεν πλέον.

Γ'. ΠΑΤΡΙΔΟΓΝΩΣΙΑ ΚΑΙ ΦΥΣΙΟΓΝΩΣΙΑ

Α. Οἰκία, κήπος, ναός, σχολεῖον.

17. Οἱ λίθοι.

Κτίστης τις ἐνησχολεῖτο εἰς τὴν ἀνέγερσιν μεγάλου τοίχου, λαμβάνων δὲ ἀλλεπαλλήλως λίθους, συνήρμαζεν αὐτοὺς ἐντέχνως· οἱ λίθοι δὲν ἀνίσταντο, διότι

εγνωρίζον, ὅτι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ γίνῃ ἄλλως. Ἐπὶ τέλους ὁμοῦς ὁ κτίστης ἔλαβε καὶ ἓνα λίθον, ὅστις ἤρ-
 χισε νὰ ἑμιλῇ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ περὶ ἐλευθερίας. « Ἄ-
 κουσον, κύριε κτίστα, » εἶπεν, « ἐγὼ δὲν ὑποφέρω νὰ
 συσφιγθῶ αὐτοῦ· πρέπει νὰ μοι δώσης γῶρον, ἐντὸς
 τοῦ ἔποίου νὰ κινῶμαι! » — « Ἄκουσον καὶ σύ, » ἀ-
 πήτησεν ὁ κτίστης, « καὶ τί νομίζεις σεαυτὸν; » —
 « Παράδοξος ἐρώτησις! Τί ἄλλο εἰ μὴ λίθον; » — « Θέ-
 λεις λοιπὸν νὰ σε συμπαραλάβω εἰς τὸν τοίχον; » —
 « Ἐννοεῖται, » ὑπέλαβεν ὁ λίθος. — « Διὰ τί λοιπὸν δὲν
 ἀνέχεσαι τὸν περιορισμὸν, μὲ τὸν ὅποιον ὀφείλεις νὰ
 συμμορφωθῆς, ἀρ' οὐ δὲν ἀρνεῖσαι, ὅτι εἶσαι λίθος;
 Τοῦτο εἶναι γελοῖον. Ἐμπρὸς λοιπὸν, σκέφθητι εὐθὺς,
 διότι ἡ ἐργασία καταπέιγει! » εἶπεν ὁ κτίστης, κρατῶν
 ἀκόμη τὸν λίθον εἰς τὴν χεῖρα. « Ἄν θέλῃς νὰ συντε-
 λέσῃς καὶ σύ εἰς τὴν ἀνεγερσιν τοῦ τοίχου, τότε κατά-
 λαβε εὐθὺς τὴν θέσιν σου. » — « Ναί, ἀλλὰ πρέπει νὰ
 εἶμαι καὶ ἐλεύθερος. » — « Θὰ εἶσαι· ἡ ἐλευθερία σου
 θὰ συνίσταται εἰς τοῦτο, ὅτι θὰ κείσαι ἐν τῷ τοίχῳ ἀ-
 νενόγητος καὶ θὰ εἶσαι κύριος τῆς θέσεώς σου. » —
 « Αὐτὴ εἶναι ἀνόητος ἐλευθερία, » ὑπέλαβεν ὁ λίθος·
 « πρέπει νὰ δύναμαι νὰ κινῶμαι, οὕτως ἐννοῶ ἐγὼ. »
 — « Τότε δὲν δύναμαι νὰ σε μεταχειρισθῶ· κάμε ὅ,τι
 θέλεις! » — « Ἄ, τότε προτιμῶ νὰ κείμαι ἐκεῖ κάτω·
 ἐκεῖ θὰ εἶμαι τοῦλάχιστον ἐλεύθερος. » — Ὁ κτί-
 στης ἐξετέλεσε τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ λίθου, ρίψας αὐτὸν

μακράν του, διὰ νὰ ἀπολαύῃ τὴν ζητηθεῖσαν ἐλευθερίαν.
 Ἐκεῖ λοιπὸν ἔκειτο ὁ λίθος τῶρα ἐλεύθερος, ὅπως
 ἐπεθύμει. Ἐπὶ τινὰ χρόνον τὸ πρᾶγμα ἐπῆγγαινε καλῶς.
 Ὅταν ὁμοῦς αἱ θύελλαι τοῦ φθινοπώρου ἀνεκίνησαν τὸν
 κνιορτὸν τῆς γῆς καὶ ἔπεσον βραγαδαὶ βροχαί, τότε ὁ
 λίθος κατεκαλύφθη ὑπὸ βορβόρου καὶ τόσων ἀκαθαρ-
 σιῶν, ὥστε μόλις ἐφαίνετο ἀκόμη. Ἐπὶ τέλους ἡ γῆ
 ἐμαλακύνθη καὶ ὑπεχώρησεν εἰς τὸ βάρος τοῦ λίθου.
 Ὅλιγον κατ' ὀλίγον ὁ λίθος ἐβυθίσθη τότε ἐν τῇ γῇ καὶ
 ἐπὶ τέλους κατεπατήθη ἐντελῶς. Τότε ὁ λίθος μετενόη-
 σεν, ἀλλὰ ὀυστυχῶς ἦτο πλέον πολὺ ἄργά· ὁ τοίχος
 εἶχεν ἀνεγερθῆ καὶ ἄνευ αὐτοῦ, ὁ δὲ κτίστης εἶχεν ἀ-
 ναχωρήσῃ πρὸ πολλοῦ.

Ναί, ὁ τοίχος εἶχε κτισθῆ καὶ χωρὶς τοῦ λίθου τού-
 του. Ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀπομάκρυνσιν αὐτοῦ εἶχε συμβῆ
 καὶ ἄλλο ἐπεισόδιον. Ἄλλος τις λίθος δὲν ἠγχαριστήθη
 ἐκ τῆς θέσεως, τὴν ὁποίαν εἶχεν ὑποδείξῃ εἰς αὐτὸν ὁ
 κτίστης. « Ὁχι, κτίστα, » ἔκραξεν, « ἐκεῖ ἐμπρὸς εἰς τὴν
 γωνίαν θέλω νὰ με τοποθετήσης. » — « Ἐκεῖ εἶναι ἀδύ-
 νατον νὰ τοποθετηθῆς, » ἀπήντησεν ὁ κτίστης· « δὲν
 βλέπεις, ὅτι ἡ θέσις ἐκεῖνη εἶναι κατειλημμένη ἤδη; »
 — « Τὸ βλέπω, » ἀνταπήντησεν ὁ λίθος· « ἀλλ' ὅ,τι εἶναι
 ὁ λίθος ἐκεῖνος, εἶμαι καὶ ἐγὼ, εἰμεθα ἴσοι πρὸς ἀλλή-
 λους. » — « Βεβαίωτατα, » ὑπέλαβεν ὁ κτίστης, « ἀλλὰ διὰ
 τοῦτο ἀκριβῶς ἐκεῖνος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ κείται, ὅπου
 ἐτέθη ἅπαξ. Ἀποφάσισον λοιπὸν! Θέλεις νὰ σε συμ-

παραλάβω εἰς τὸν τοίχον;» — «Ναί, θέλω,» ἀπήντησεν ὁ λίθος, «ἀλλ' ὅπως εἶπον, θέλω νά με τοποθετήσῃς ἐκεῖ ἔμπρὸς εἰς τὴν γωνίαν, διότι δὲν ἀνέχομαι νά με ἀρκιρέσῃ τις τὸ δικαίωμα τῆς ἐλευθερίας.» — «Τὸ δικαίωμα τοῦτο οὐδεὶς σε ἀραιρεῖ· ἡ ἰσότης σας δὲν συνίσταται εἰς τὸ νά εἴσθε ὅλοι ἀκρογωνιαῖοι λίθοι, ἀλλ' εἰς τὸ νά εἴσθε ὅλοι λίθοι χρήσιμοι πρὸς οἰκοδομήν.» — «Ἄ! τί ἐλεεινὴ ἰσότης εἶναι αὐτή, τὴν ὅποιαν μοι ψάλλεις!» ἐκραύχασεν ὁ λίθος· «βάλε με εἰς τὴν γωνίαν ἢ κτίσον τὸν τοίχόν σου χωρὶς ἐμοῦ!» — «Τὸ τελευταῖον δύναται νά γίνῃ,» εἶπεν ὁ κτίστης ἀπαθῶς· «ὑπαγε λοιπὸν καὶ σύ, θιασῶτα τῆς ἰσότητος, πρὸς τὸν κύριον θιασῶτην τῆς ἐλευθερίας!» Καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἔριψεν αὐτὸν μακρὰν τοῦ πλησίον τοῦ πρώτου λίθου. Εἶναι περιττὸν νά εἰπῶμεν, ὅτι καὶ ὁ λίθος οὗτος ἔπαθεν ὅ,τι καὶ ὁ πρῶτος· τοιοῦτοτρόπως ἰκανοποιήθη τοῦλάχιστον ὁ δεινὸς πόθος τῆς ἰσότητος, ὅστις τον κατεῖχεν. Ὁ τοίχος ὅμως ἀπεπερατώθη καὶ χωρὶς αὐτοῦ.

18. Ὁ μοναχός.

Ἐν ὥραίῳ τινὶ μεγάρῳ ἔζη ποτὲ πλουσιώτατος ἀνθρώπος, ὅστις ἐξώδευε μὲν πλεῖστα ὅσα χρήματα πρὸς καλλωπισμὸν τοῦ ἀνακτόρου του, ἀλλὰ πρὸς τοὺς πτωχοὺς ἦτο ἀσπλαγχνότατος.

*Ἐσπέραν τινὰ ἦλθε πρὸς αὐτὸν πτωχός τις μοναχός καὶ παρεκάλεισεν αὐτὸν νά τῷ ἐπιτρέψῃ νά διέλθῃ τὴν νύκτα ἐν τῷ ἀνακτόρῳ του. Ἄλλ' ὁ πλούσιος ἀπεδίωξεν αὐτὸν ἀσπλάγχνως λέγων· «Τὸ ἀνάκτορόν μου δὲν εἶναι ξενοδοχεῖον.» — «Ἐπιτρέψατέ μοι νά σας ἐρωτήσω τρία τινά,» εἶπε τότε πρὸς αὐτὸν ὁ μοναχός, «καὶ ἔπειτα θά φύγω πάλιν.» — «ὑπὸ τὸν ὄρον τοῦτον ἐρωτήσατέ με ὅ,τι θέλετε,» ἀπήντησεν ὁ πλούσιος. «Εἶμαι πρόθυμος νά σας ἀποκριθῶ.»

Τότε λοιπὸν ὁ μοναχός ἠρώτησεν αὐτόν· «Τίς κατόκει πρὸ ὑμῶν ἐν τῷ ἀνακτόρῳ τούτῳ;» — «Ὁ πατήρ μου,» ἀπήντησεν ὁ πλούσιος. — «Καὶ πρὸ τοῦ πατρὸς σας τίς κατόκει;» ἠρώτησεν ὁ μοναχός καὶ πάλιν. — «Ὁ πάππος μου,» ἀπήντησεν ὁ πλούσιος. — «Καὶ κατόπιν ὑμῶν τίς ἀρά γε θά κατοικήσῃ;» ἔξηκολούθησεν ἐρωτῶν ὁ μοναχός. — «Ὁ υἱός μου,» εἶπεν ὁ πλούσιος, «ἂν θέλῃ ὁ Θεός.»

«Ἀφ' οὗ λοιπὸν,» εἶπε τότε ὁ μοναχός, «ἕκαστος ἐξ ὑμῶν κατοικεῖ ἐν τῷ ἀνακτόρῳ μόνον ἐν ὅσῳ ζῆ καὶ ἄντοτε ὁ εἰς παραχωρεῖ θέσιν εἰς τὸν ἄλλον, τί ἄλλο εἴσθε λοιπὸν ἐδῶ ἢ ξένοι; Ὡστε τὸ ἀνάκτορον τοῦτο εἶναι πραγματικῶς ξενοδοχεῖον. Μὴ δαπανᾷτε λοιπὸν τόσον πολλὰ πρὸς διακόσμησιν τῆς οἰκίας ταύτης, εἰς τὴν ὅποιαν ὀλίγον μόνον χρόνον θέλετε φιλοξενηθῆ. Εἶναι προτιμότερον νά εὐεργετήτε τοὺς πτω-

χούς· τοιουτοτρόπως ἐτοιμάζετε μόνιμον κατοικίαν ἐν τῷ οὐρανῷ.»

Οἱ λόγοι οὗτοι προξένησαν εἰς τὸν πλούσιον ζωηράν ἐντύπωσιν· διὰ τοῦτο κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην ἐκράτησε τὸν μοναχὸν πλησίον του καὶ ἔκτοτε ἔγινεν εὐεργετικὸς πρὸς τοὺς πτωχοὺς.

19. Οἱ τρεῖς οἰκιακοὶ σύμβουλοι.

« Ἀγαπητέ μοι γείτον, πῶς συμβαίνει, ὥστε τὰ κατὰ τὸν οἶκόν σας νὰ εἶναι τόσον ἀνθηρὰ, ἐν ᾧ δὲν παρατηρεῖται ἔκτακτόν τι οὔτε εἰς ὑμᾶς οὔτε εἰς τὰ παρ' ὑμῖν συμβαίνοντα; Ἡμεῖς οἱ ἄλλοι ἐργαζόμεθα μὲν ὅπως καὶ ὑμεῖς καὶ προσέχομεν τὰ πράγματα ἡμῶν καὶ οἰκονομοῦμεν ὅ,τι εἶναι δυνατόν, ἀλλ' ὅμως δὲν εὐτυχοῦμεν ὅπως σεις. »

Ὁ γείτων ἀπεκρίθη· « Δὲν γνωρίζω, εἰς ποίαν κατάστασιν θὰ ἦμην καὶ ἐγώ, ἂν δὲν εἶχον τρεῖς οἰκιακοὺς συμβούλους, εἰς τοὺς ὁποίους ὀρεῖλω πάντα ταῦτα. » — « Τρεῖς οἰκιακοὺς συμβούλους; Καὶ τίνες εἶναι οὗτοι; » — « Ὁ κύων, ὁ ἀλέκτωρ καὶ ἡ γαλῆ. » — « Μὲ περιπαίζετε! » — « Σὰς ὀμίλῳ σπουδαίως· διότι ἴδετε· ὁ μὲν κύων ὕλακτεῖ, ὅταν ἐχθρὸς τις ἔρχηται κρυφίως, ὡς ἂν ἤθελε νὰ εἶπῃ· « Προσοχή! » Ὁ δὲ ἀλέκτωρ κρᾶζει, ὅταν ὑποφώτῃ ἡμέρα, ὡς ἂν ἤθελε νὰ εἶπῃ· « Ἐγερθῆτε! » Ἡ δὲ γαλῆ καλλωπίζεται, ὅταν ἔρχη-

ται καλὸς τις φίλος, ὡς ἂν ἤθελε νὰ εἶπῃ· « Σηκοθητε! » — « Ἐννοῶ, τί θέλετε νὰ εἶπῃτε μὲ τοῦτο. Φρονεῖτε, ὅτι τρία τινὰ εἶναι ἀναγκαῖα πρὸς ἀνύψωσιν τοῦ οἴκου, ἢ προφύλαξις ἀπὸ παντός, τὸ ὅποιον δύναται νὰ βλάψῃ, ἢ δραστηριότης ἐν παντί, τὸ ὅποιον δύναται νὰ ὠφελήσῃ, καὶ ἡ εὐπροσηγορία πρὸς πάντας, οἱ ὅποιοι ἀγαπῶσι καὶ εὐεργετοῦσιν ἡμᾶς. » — « Ἄν ἐκλαμβάνητε αὐτὸ τοιουτοτρόπως, τότε μένω καὶ ἐγὼ εὐχαριστημένος. Ἄλλ' ὅμως διὰ τοῦτο ἐπαινῶ τοὺς τρεῖς συμβούλους μου, διότι με ὑπενθυμίζουσιν ἐκάστοτε, τί πρέπει νὰ κίμωνω, πρᾶγμα, τὸ ὅποιον ἐγὼ ἄλλως εὐκολώτατα θὰ ἐλησμόνουν. »

20. Τὸ κανάριον.

Τὸ κανάριον εἶναι ψιδικὸν πτηνόν. Πατρίς αὐτοῦ εἶναι αἱ *Κανάριοι νήσοι*, αἱ ὁποῖαι κεῖνται κατὰ τὰ δυτικὰ παράλια τῆς Ἀφρικῆς. Ἐκεῖ τὰ κανάρια ζῶσιν ἀγεληδόν, ὅπως ἐνταῦθα τὰ στρουθία. Τὸ κανάριον μετηνέχθη εἰς τὴν Εὐρώπην πρὸ τριῶν περίπου ἑκατονταετηρίδων, διατηρεῖται δὲ ἐντός κλωβίων ἐν τοῖς δωματίοις. Τρώγει κανναβόσπορον, σάκχαρον καὶ τὰ τοιαῦτα. Τὸ θῆλυ γεννᾷ πολλάκις τοῦ ἔτους δύο ἢ καὶ περισσότερα φά.

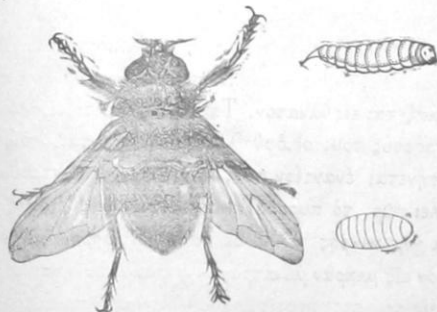
Τὸ κανάριον εἶναι εὐμαθέστατον πτηνάριον· δύναται νὰ ἐκγυμνασθῇ εἰς παιγνίδια, τὰ ὅποια ἐμβόλλουσιν ἡμᾶς εἰς θαυμασμόν. Ὑπάρχουσι κανάρια, τὰ ὅποια (Ἔτος *δρακολικὸν Γ'*.)

παραστῶσι μικρά δραμάτια. Κατὰ διαταγὴν τοῦ κυρίου των ἐξέρχονται ἐκ τοῦ κλωβίου των ἢ εἰσέρχονται πάλιν εἰς αὐτό· μένουσιν ἀκίνητα ἐπὶ τινος τυμπάνου κρουομένου· στέκονται ὡς φρουροί, φοροῦντα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς των στρατιωτικῶν πιλίκιον καὶ φέροντα ἔπλον, ξίφος καὶ θήκην πυριτιδοβολῶν. Ἐν ἐξ αὐτῶν, βαρυνθέν ἐπὶ τέλους, ρίπτει τὰ ἔπλα καὶ λιποτακτεῖ. Ἄλλ' ὁμως συλλαμβάνεται πάλιν ὑπὸ τοῦ κυρίου του καὶ καταδικάζεται εἰς θάνατον. Τότε ἀποχαιρετίζει ἄλλους τοὺς συντρόφους του, οἱ ὀφθαλμοὶ του δένονται, πυροβόλον τι στήνεται ἐναντίον του, εἰς ἐκ τῶν συντρόφων του βάλλει πῦρ, τὸ πυροβόλημα κροτεῖ καὶ ὁ ἔνοχος πίπτει κατὰ γῆς νεκρός· ἄλλο δὲ κανάριον φορτώνει τότε τὸν νεκρὸν εἰς μικρὰν μονότροχον χειράμαξαν καὶ φέρει αὐτὸν εἰς τὸ νεκροταφεῖον. Μόλις ὅμως ἀπομακρυνθῶσιν ἀπὸ τοῦ τόπου τῆς καταδίκης, ἐγείρεται πάλιν ὁ νεκρός, ψάλλει ζωηρὸν ἄσματιον καὶ φαίνεται ὡς χαίρων, διότι διέφυγε τὸν κίνδυνον.

21. Βιογραφία μιᾶς μυίας.

Ἐκ τῶν πολλῶν ἐκείνων μυιῶν, αἵτινες ἐβόμβου κατὰ τὸ θέρος, μία μόνη ὑπελείφθη ἀκόμη ἐν τῷ ὄρωματι, καὶ αὕτη ἐγένινεν οὕτως εἰπεῖν οἰκογενεϊκῆ φίλη καὶ καθημερινῆ συντράπεζος ἡμῶν. Τὰ μάλιστα ἀγαπᾷ νὰ κήθηται ἐπὶ τῆς στέγης πλησίον τῆς θερμάστρας. Τίς δὲν θὰ ἐπεθύμει νὰ μάθῃ τὴν βιογραφίαν της;

Ἡ μήτηρ τῆς μιᾶς ταύτης κατ'ὄκει εἰς τὸν σταῦλον, ἔκει δὲ εἶχε γεννήσῃ καὶ τὰ ψά αὐτῆς, ὀγδοήκοντα περίπου. Μία καλὴ ὄρνις γεννᾷ τὸ πολὺ ἐν μόνον ᾧδον καθ' ἑκάστην καὶ τότε ἐπαινεῖται ὡς ἐπιμελής, τοῦναντίον δὲ ἡ μυία γεννᾷ ἐντὸς ἐνὸς τετάρτου τῆς ὥρας ὀγδοήκοντα ψά. Μετὰ εἴκοσι τέσσαρας ὥρας ἡ μυία

Μυία μετὰ κάμπιου καὶ χουδαλιδίου.

μας ἐξῆλθεν ἐξ ἐνὸς ἐκ τῶν ᾧδων ἐκείνων, ὁμοιάζε δὲ τότε πρὸς μικροτάτην κάμπην. Ἡ κάμπη αὕτη συνέτρωγε νύκτα καὶ ἡμέραν μετὰ τῶν ἐβδομήκοντα ἐννέα ἀδελφῶν τῆς ἐν τῷ σταύλῳ καὶ μετὰ δέκα τέσσαρας ἡμέρας ἠϋξήθη τόσο. Ὅσως περίπου εἶναι ὁ ὄνυξ τοῦ μικροῦ δακτύλου μας. Τότε ἔπαυσεν ἐξαίφνης τρώγουσα· τὸ πρῶτον καὶ λευκὸν δέρμα τῆς ἐγένε σκληρὸν καὶ ἐρυθροκαστάνινον τὸ χρῶμα, οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ τὸ στόμα τῆς ἐξηρακρίθησαν· τὸ ἔλν σῶμά τῆς τυνεττά-

λη ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ἔγινε βραχύτερον καὶ παχύτερον, καὶ ἡ κάμπη ἔλαθεν ἐπὶ τέλους σχῆμα πιθαρίου.

Τὸ πιθάριον τοῦτο ἔξωθεν μὲν ἐφαίνεται ὡς ἄψυχον, ἐντὸς ὅμως αὐτοῦ ἐτελεῖτο ἀδιακόπως ἐργασία. Μετὰ δεκατέσσαρας ἡμέρας ἠνοίχθη βιαίως τὸ κάλυμμα τοῦ πιθαρίου, καὶ τότε ἐξῆλθεν ἐξ αὐτοῦ ἡ μυτὰ μας τελεία πλέον κατὰ τὴν μορφήν. Αἱ πτέρυγες αὐτῆς ἦσαν ἀκόμη συνεπτυγμέναι καὶ μικραί, ἡ κεφαλή της ἔφερε δύο μεγάλους ὀφθαλμούς, οἵτινες συνίστανται πάλιν ἐκ πολλῶν χιλιῶδων μικροτέρων ὀφθαλμῶν, ὃ δὲ θώραξ της συνέχετο μὲ τὴν κοιλίαν διὰ λεπτοτάτου νήματος.

Τὸ ἀρτιγέννητον ζυψίον ἔμεινε κατὰ πρῶτον ἐπὶ τινὰς στιγμὰς ἀκίνητον εἰς τὰς θερμὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου, ἔπειτα ὅμως διέστειλε διὰ μιᾶς τὰς πτέρυγας του καὶ μετὰ βόμβου ἀνυψώθη ἐκ τῆς γῆς εἰς τὸν ἀέρα. Τὸ παράθυρον τοῦ δωματίου ἦτο ἀνοικτόν, ἡ δὲ μυτὰ, εἰσελθοῦσα δι' αὐτοῦ ἀπρόσκλητος εἰς τὴν οἰκίαν, εὔρεν αἰφνης ἐν αὐτῇ πολυαριθμούς ἄλλας μυτὰς· ἐπειδὴ ὅμως οὐδεμία ἐξ αὐτῶν εἶχε γνωρίση τοὺς γονεὺς αὐτῆς, διὰ τοῦτο οὐδεμία ἐγνωρίζεν ἐπ' ἴσης, ἂν ἦτο συγγενὴς καὶ μέχρι τίνος βαθμοῦ ἦτο συγγενὴς πρὸς τὴν νεωστὶ εἰσελθοῦσαν μυτάν. Ἀλλὰ φυσιοδίφης τις διίσχυρίσθη, ὅτι αἱ χιλιᾶδες τῶν μυτῶν, αἵτινες κατὰ τὸ θέρος περιπτανο σμηνηδὸν περὶ τὰ γαλακτοδοχεῖα καὶ τὰ ἀκάθαρτα πινάκια, καθήγοντο κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐξ

ἐνὸς καὶ μόνου ζεύγους μυτῶν, τὸ ὅποιον εἶχεν ἐκλεπισθῆ κατὰ τὴν ἀνοίξιν ἐν τῇ αὐλῇ ἢ ἐν τῷ κήπῳ.

Μόλις ἡ μυτὰ μας εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον, ἀνεκάλυψεν εὐθὺς, ὅτι ἐπὶ τῆς τραπέζης ὑπῆρχε φαγητόν. Ταχέως λοιπὸν ὕγρανε διὰ τῆς προβοσκίδος τῆς ψυχίου τι σακχάρου καί, ἄφ' οὗ τοῦτο διελύθη, ἐξεμύζησεν αὐτό. Ἄφ' οὗ δὲ τοιοιτοτρόπως ἐπέρανε τὸ γαστρά της, ἔπειτα ἐκαλλωπίσθη· ἀνύψωσε τὰ ὀπίσθια σκέλη της ἐπιτηδείως πρὸς τὴν βράχιν καὶ ἐκαθάρισε δι' αὐτῶν ὡς διὰ ψήκτρας τὰς πτέρυγας αὐτῆς. Τοιοιτοτρόπως ἡ μυτὰ διῆλθεν ὀλόκληρον, τὸ θέρος. Ὅταν ἤλθεν ὁ Νοῆμβριος, αἱ σύντροφοι αὐτῆς ἀπέθανον ὑπὸ τοῦ ψύχους, αὐτὴ ὅμως κατώρθωσε νὰ διασωθῆ. Τώρα περιφέρεται κατὰμονος ἐπὶ τῆς στέγης, χωρὶς νὰ πύση κήτω. Ἀλλὰ πῶς εἶναι τοῦτο δυνατόν; Εἰς τὰ ἄκρα τῶν ποδῶν της ἔχει μαλακὰ σφαιρίδια, τὰ ὅποια ἐκκρίνουσι κολλῶδες τι ὑγρὸν διὰ τοῦ ὑγροῦ λοιπὸν τοῦτου προσκολλᾶται καὶ δὲν πίπτει.

Τοιοιτοτρόπως καὶ ἡ μικρὰ ἀκόμη μυτὰ εἶναι ἀριστούργημα, τὸ ὅποιον οὐδεὶς ἐκ τῶν ἀνθρώπων κατώρθωσε ποτε νὰ παραγάγῃ.

22. Ἡ νυκτερίς.

Μέλις δύση ὁ ἥλιος, ἡ νυκτερίς ἐγκαταλείπει τὸ ὑπὸ τὴν στέγην τῆς οἰκίας κρυπτήριον αὐτῆς καὶ διασχιζει

τὸν ἀέρα μετὰ καταπληκτικῆς ταχύτητος. Ἡ νυκτερίς εἶναι πολὺ παράδοξον ζῴδιον· φαίνεται μᾶλλον ὡς μῦς, ὅστις πετᾷ. Καὶ πράγματι τὸ σῶμα αὐτῆς ὁμοιάζει πολὺ πρὸς τὸ τοῦ μύος, εἶναι δὲ καὶ αὐτὴ θηλαστικὸν ζῷον ὡς ὁ μῦς. Οἱ πρόσθιοι ὀμῶς πόδες τῆς νυκτερίδος ἔχουσι πολὺ διάφορον κατασκευὴν· διότι ὁ μὲν μῦς ἔχει βραχεῖς ἐν γένει πόδας καὶ ὀπλισμένους δι' ὀνύχων καταλλήλων εἰς τὸ σκάπτειν, τὸναντίον δὲ τὰ πρόσθια

τῆς νυκτερίδος σκέλη χρησιμεύουσιν εἰς αὐτὴν ὡς πτέρυγες. Οἱ δάκτυλοι αὐτῶν εἶναι μακρότατοι, μεταξύ δὲ τῶν δακτύλων τούτων, τῶν ἐπισθίων ποδῶν καὶ τῆς οὐρᾶς εἶναι τεταμέναι δύο λεπταὶ τεφραὶ δερμοπτυχαί, μία ἐκ δεξιῶν καὶ ἄλλη ἐξ ἀριστερῶν, αἱ ὅποιαι συστέλλονται καὶ διαστέλλονται, ὅπως τὸ ὕφασμα τὸ μεταξὺ τῶν ἀκτίνων τῶν ἀλεξιβρόχων· τῇ βοηθείᾳ λοιπὸν τῶν δερμοπτυχῶν τούτων ἡ νυκτερίς πετᾷ κατὰ τὴν νύκτα μετὰ πολλῆς ταχύτητος. Πότε ἀναβαίνει εἰς μέγα ὕψος καὶ ἀρπάζει μυίας, πότε πάλιν ὀρμᾷ κάτω πρὸς τὸ ὕδωρ καὶ συλλαμβάνει κώνωπας καὶ κανθάρους.

Ἐν ᾧ δὲ ἡμεῖς μετὰ δυσκολίας καὶ εἰς τὸ φέγγος μόνον τοῦ ἡλίου διακρίνομεν τὰ ζῴδια, ἐκ τῶν ὁποίων τρέφεται ἡ νυκτερίς, ἐκείνη παρατηρεῖ αὐτὰ καλῶς καὶ ἐν τῷ σκότει τῆς νυκτός. Ἐν ᾧ ἡμεῖς ἐν καιρῷ νυκτός προσκόπομεν πολλάκις καὶ ἐπὶ εὐθέως ὁδούμου, αὕτη ἐν καιρῷ νυκτός πετᾷ καὶ μεταξύ τῶν κλάδων τῶν δένδρων, χωρὶς νὰ προσκρούσῃ που. Παραδόξως μεγάλα εἶναι τὰ ὄτα τῆς νυκτερίδος, διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἡ ἀκοὴ αὐτῆς εἶναι πολὺ ἐξέτα. Μακρόθεν ἤδη ἀκούει τὸν βόμβον τοῦ σμήνους τῶν κωνώπων, τὸν τριγμὸν τοῦ κανθάρου καὶ τὸ ἐλαφρὸν περυγίσμα τῆς γλαυκός, τοῦ ἀσπονδοτέρου τῆς διώκτου.

Μόλις ἀρχίσῃ νὰ διαυγάξῃ ἡ ἡμέρα, αἱ νυκτερίδες καταφεύγουσιν εἰς τὰ κρυπτήρια αὐτῶν. Καὶ ἄλλαι μὲν ἐξ αὐτῶν εἰσδύουσιν εἰς κοιλώματα τῶν δένδρων, ἄλλαι δὲ κρύπτονται ὑπὸ τὴν στέγην τῶν οἰκιῶν καὶ ἀχυρώνων, ἄλλαι δὲ εἰς ὅπας τῶν κωδωνοστασιῶν καὶ εἰς ἐρείπια ἢ εἰς ἀχρόστους καπνοδόχας,

Πολὺ παράδοξος εἶναι ὁ τρόπος, καθ' ὃν αἱ νυκτερίδες ἀναπαύονται καὶ κοιμῶνται. Ἀναρτῶσι δηλονότι ἐαυτὰς διὰ τῶν ὀνύχων τῶν ἐπισθίων τῶν δακτύλων ἐκ τινος ἡλου ἢ ἐκ τινος πλαγίας δοκοῦ τῆς στέγης, τὴν δὲ κεφαλὴν τῶν ἔχουσιν ἐστραμμένην πρὸς τὰ κάτω. Οὕτω πως διέρχονται καὶ τὸν χειμῶνα. Ἀρχομένου τοῦ χειμῶνος, περικαλύπτονται διὰ τῶν περυγίων τῶν ὡς

διά σινδόνος καὶ ἀποναρκοῦνται, μέχρις ἔτου ἡ θερμότης τοῦ ἕαρος ἀναζωογονήσῃ αὐτάς καὶ πάλιν.

Πολλοὶ ἀποστρέφονται τὰς νυκτερίδας καὶ καταδιώκουσιν ἢ φονεύουσιν αὐτάς. Ἄλλὰ τοῦτο εἶναι ἀδικώτατον. Ἐκατομμύρια κανθάρων, καμπῶν καὶ νυκτερινῶν ψυχῶν συλλαμβάνονται καὶ κατατρώγονται ὑπὸ τῶν νυκτερίδων. Πλὴν τούτου ἡ νυκτερίς ἔχει καὶ ἄλλας ἀξιεπαίνους ιδιότητας. Εἶναι φιλοστοργωτάτη μήτηρ· διότι δὲν ἐγκαταλείπει τὰ νεογνά αὐτῆς, εἰ μὴ μόνον ὅταν ταῦτα δύνανται νὰ μεταχειρίζωνται τὰς πτητικὰς δερμοπτυχᾶς των καὶ νὰ συλλαμβάνωσι μόνα τὴν τροφήν των· μετ' αὐτῶν ἐξέρχεται ἐκ τῶν ὀπῶν τοῦ κρυπτηρίου τῆς, μετ' αὐτῶν περυγίζει πανταχοῦ. Καὶ ὅταν ἐπανέλθῃ κατὰ τὴν αὐγὴν εἰς τὴν φωλεάν αὐτῆς, τότε περιβάλλει αὐτὰ διὰ τῶν πτερυγίων τῆς, ὅπως κοιμηθῶσιν ἀσφαλῶς, μέχρις ἔτου ὁ ἥλιος δύσῃ πάλιν. Ἄλλὰ τίς λέγει εἰς τὰ νεογνά τῆς νυκτερίδος, ὅτι πρέπει νὰ περιπλέκωνται εἰς τὰς μητέρας των καὶ νὰ προσκολλῶνται εἰς αὐτάς καὶ ὅτι οὐδαμοῦ ἄλλαχοῦ δύνανται νὰ εὗρωσι τὴν τροφήν αὐτῶν ἢ ἐν τῷ ἀέρι; Τίς ἄλλος, εἰ μὴ ἐκεῖνος, περὶ τοῦ ὁποίου ὁ Σολομῶν γράφει: «Ὁ θεὸς ἐπλασε καὶ τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους καὶ φροντίζει ἐξ ἴσου περὶ πάντων.»

23. Ἡ χελιδῶν.

Αἱ χελιδῶνες εἶναι ἐκ τῶν προσφιλεστέρων συνοίκων τοῦ ἀνθρώπου. Μετὰ θαυμαστῆς τέχνης κτίζουσι τὰς φωλεὰς αὐτῶν ἐντὸς τῶν οἰκιῶν καὶ ἀχυρῶνων καὶ ὑπὸ τὰς στέγας, τὰ παράθυρα καὶ τοὺς ἐξώστας μας. Ἄμα ἡ χελιδῶν ἐπανέλθῃ κατὰ Μάρτιον ἐκ τῆς μακρᾶς ἀποδημίας τῆς, πρωτίστως φροντίζει νὰ κτίσῃ φωλεάν, ἂν δὲν ἔχῃ τοιαύτην ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους ἢ ἀνμοθηρὸς τις παῖς κατέστρεψεν αὐτήν. Πρὸς τοῦτο ἐκλέγει ἀνεμώδη καὶ ἐστεγασμένον τόπον, φέρουσα δὲ διὰ τοῦ ῥάμφους τῆς ἀδιαλείπτως πηλὸν καὶ ἄχυρα, προσκολλᾷ αὐτὰ τοξοειδῶς ἐπὶ τοῦ καλέτου τοίχου· τὸ οἰκοδόμημα αὐξάνει ὀλίγον κατ' ὀλίγον πρὸς τὰ ἄνω καὶ πρὸς τὰ ἔξω, μέχρις ἔτου φθάσῃ καὶ προσκολληθῇ εἰς τὸ ὑπεράνω ἄριζόντιον στέγασμα· οὕτως ἡ φωλεὰ λαμβάνει σχῆμα σφαιρικόν. Κατὰ τὴν μίαν πλευράν τῆς φωλεᾶς παρὰ τὸν τοίχον ἡ χελιδῶν ἀφῆνει ἀνοιγμά τι πρὸς εἰσοδὸν καὶ ἐξοδόν· ἔπειτα δὲ καλύπτει αὐτὴν ἐνδοθεν δι' ἀχυρῶν καὶ τριχῶν.

Ἄμα ἀποπερατωθῇ ἡ φωλεὰ, εὐθὺς ἡ θήλεια γεννᾷ ἢ ἅτινα ἐντὸς αὐτῆς καὶ μετὰ τοῦτο κάθηται καὶ τα ἐπιφάξει· τὴν δὲ ἐπιφάσιν συνοδεύει διὰ τοῦ γνωστοῦ καὶ θελκτικοῦ ἐκείνου μινυρίσματος τῆς. Ἄφ' οὗ δὲ ἐκλεπισθῶσι τὰ νεσσιὰ τῆς, τότε δὲν ἀποκάμνει πετώσα τῆδε κάκεισε πρὸς εὗρεσιν τροφῆς. Μετ' ἀστραπιαίας

ταχύτητος συλλαμβάνει, ἐν ᾧ πετᾶ, μυίας, κώνωπας, κανθάρους, ἀκρίδας καὶ ἄλλα ἔντομα καὶ φέρει αὐτὰ διὰ τοῦ βάρους εἰς τοὺς νεοσσούς της· μόλις δὲ οὗτοι αἰσθανθῶσι τὴν μητέρα των προσερχομένην, τιτυβίζουσι μετὰ ζωηρότητος καὶ ἀνοίγουσι τὸ στόμα, μέχρις ἔτου ἐκείνη ἐμβάλη εἰς τὸ στόμα ἐνός ἐξ αὐτῶν τὸ κο-

μισθὲν ζυφύριον. Ἐπειτα ὡς βέλος πετᾶ πάλιν ὑπεράνω ὑδάτων καὶ ἀγρῶν καὶ εὐθὺς πάλιν ἐπανέρχεται, φέρουσα νέαν ἄλλην λείαν. Οὕτως ἡ χειλιδῶν καταστρέφει χιλιάδας βλαβερῶν ἐντόμων καθ' ἑκάστην καὶ διὰ τοῦτο εἶναι ὠφελιμώτατον πτηνόν. Ἄλλὰ πολὺ μεγαλειτέρα εἶναι ἡ τέρψις, τὴν ὁποίαν ἡ χειλιδῶν παρέχει εἰς τὸν ἄνθρωπον διὰ τῆς μεγάλης οἰκειότητος, τὴν ὁποίαν δεικνύει πρὸς αὐτόν, διὰ τῶν φαιδρῶν καὶ συνεχῶν τερετισμάτων της καὶ διὰ τῶν παιγνιδίων, τὰ ὁποῖα ἐκτελε-

ἐν τῷ ἀέρι, ἐπὶ μὲν πετῶσα μετ' ἀστραπιαίας ταχύτητος ὑψηλὰ μέχρι τῶν νεφῶν, ἐπὶ δὲ περιδινουμένη καὶ καμπωμένη κάτω ἐπὶ τῆς γῆς, ἐπὶ δὲ ὀλισθαίνουσα ὡς βέλος ἐγγὺς καὶ ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῶν λιμνῶν καὶ ποταμῶν. Ὅταν δ' ἀποκάμη, κάθηται ἐπὶ οἰουδῆποτε προσηλίου καὶ προεξέχοντος σημείου, ὅπως ἀναπαυθῆ καὶ τερετίσῃ συγχρόνος τὸ παιγνιδίως ἄσμά της.

Τοιοῦτον πτηνόν, τόσον ἀθῶον, τόσον φαιδρόν, τόσον οἰκεῖον πρὸς τὸν ἄνθρωπον καὶ τόσον χρήσιμον εἰς αὐτόν ἂν τις λεγόμενος ἄνθρωπος καταδιώκῃ καὶ κακοποιῇ, δεικνύει, ὅτι ἔχει μορφήν μὲν ἀνθρώπου, ψυχὴν δὲ θηρίου ἀγενοῦς.

24. Τὸ μαγειρικὸν ἄλας.

Ἐν πολλοῖς τόποις εὐρίσκονται ἐντὸς τῆς γῆς μεγάλα στρώματα, συνιστάμενα κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ τεμαχίων ἄλατος· τὸ ἄλας τοῦτο ὀρύσσεται ἐκ τῆς γῆς καὶ διὰ τοῦτο λέγεται ὀρυκτὸν ἄλας. Τὸ ὀρυκτὸν ἄλας σπανίως εἶναι τόσον καθαρόν, ὥστε νὰ χρησιμοποιηθῆ εὐθὺς πρὸς ἄρτυσιν τῶν φαγητῶν· ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶναι μειμιγμένον μετὰ χρώματος, ἄμμου καὶ φυτικῶν λειψάνων, ἀπὸ τῶν ἐποίων προηγουμένως εἶναι ἀνάγκη νὰ καθαρισθῆ.

Τὸ ὕδωρ τῶν βροχῶν, εἰσδύον εἰς τὴν γῆν μέχρι τῶν ἀλατοστρωμάτων καὶ ῥέον ἐπ' αὐτῶν, διαλύει μέρος τι

τοῦ ἁλατος, ἔπειτα δὲ ἀναραίνεται πάλιν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς ὡς ἀλυμνὰ πηγή ἢ ἀλυκίς. Ἐάν λοιπὸν τὸ ὕδωρ τῆς ἀλυκίδος ταύτης θερμανθῇ ἐπὶ τοσοῦτον, μέχρις οὗτοῦ εξατμισθῇ τελείως, τὸ ἐνυπάρχον ἅλας θέλει ὑπολειφθῆ ἐν τῷ ἀγγεῖῳ.

Τὸ πλεῖστον ὁμοῦ μαγειρικὸν ἅλας ἐξάγεται παρ' ἡμῶν, εἰς πολλὰς παραλίους χώρας ἐκ τοῦ θαλασσίου ὕδατος. Πρὸς τοῦτο διοχετεύεται τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης εἰς μεγάλας τεχνητὰς λεκάνας, αἵτινες ἔχουσι μικρὸν μὲν βάθος, ἀλλὰ μεγάλην ἔκτασιν καὶ καλοῦνται ἀλυκαὶ ἢ ἀλοπήγια. Ἐνταῦθα τὸ ὕδωρ εξατμίζεται ταχέως καὶ καταλείπει τὸ ἐνυπάρχον ἅλας, τὸ ὅποσον ἔπειτα συνάγεται.

Τὸ ἅλας εἶναι σῶμα ὑπόλευκον, στιλπνὸν καὶ διαλυτὸν ἐντὸς τοῦ ὕδατος. Γὰρ ἅλας εἶναι ἐκ τῶν καλλίστων δώρων τοῦ Θεοῦ. Ἄνευ αὐτοῦ ὁ ἄνθρωπος καὶ τὰ πλείστα ἐκ τῶν ζώων δὲν ἤθελον ὑπάρχειν, διότι χρησιμεύει μεγάλως εἰς τὴν πέψιν τῶν τροφῶν καὶ ἀποτελεῖ σπουδαιότατον συστατικὸν τοῦ αἵματος καὶ τῆς σαρκὸς αὐτῶν. Ἐπιτίθηται καὶ ἐκ τῶν φυτῶν πολλὰ ἀπορροφῶσιν ἅλας ἐκ τῆς γῆς. Τὸ ἅλας χρησιμεύει πρωτίστως πρὸς ἄρτυσιν τῶν φαγητῶν ἡμῶν καὶ παρέχει εἰς αὐτὰ τὴν ἀναγκαίαν γεῦσιν. Ἄλλὰ καὶ εἰς πλείστας ἄλλας περιστάσεις εἶναι ἀναγκαιότατον τὸ ἅλας. Χρησιμεύει πρὸς ταρίχευσιν τοῦ κρέατος καὶ τῶν ἰχθύων, αἵτινες ἄνευ αὐτοῦ ἤθελον σαπῆ. Ὁ χωρικός λιπαίνει

πολλάκις τοὺς ἀγρούς του δι' αὐτοῦ. Ὁ ποιμὴν ἀναμιγνύει αὐτὸ μετὰ τῆς τροφῆς τῶν ζώων, τὰ ὅποια τρώγουσι τότε περισσότερον καὶ γίνονται ῥωμαλεώτερα. Ὁ κυνηγὸς παρασκευάζει ἐν τῷ δάσει ἐκ πηλοῦ καὶ ἁλατος λιχνεύματα διὰ τὰ ἀγγριματὰ ζῶα καὶ συνεθίζει αὐτὰ τοιοῦτοτρόπως εἰς ὠρισμένας θέσεις, ὅπου ἔπειτα δύναται νὰ τα φονεύσῃ ἄνευ δυσκολίας. Ὁ ὕαλοποιὸς μεταχειρίζεται αὐτὸ πρὸς παρασκευὴν τῆς ὕαλου, ὁ δὲ σαπωνοποιὸς εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ σάπωνος.

23. Ὅμοιον αἷτιον, ἀνόμοιον ἀποτελέσμα.

Ὅνος τις, φέρων ἐπὶ τῶν νούτων του σάκκους πλήρεις ἁλατος, διέβαινε ποταμὸν. Κατὰ τὸ μέσον ὁμοῦ τοῦ ποταμοῦ ὀλισθήσας αἴφνης, ἔπεσεν ἐντὸς τοῦ ὕδατος. Ὅτε δὲ ἐσηκώθη πάλιν, ἤσθάνθη ὅτι τὸ φορτίον του εἶχε γίνῃ πολὺ ἐλαφρότερον, διότι μέγα μέρος τοῦ ἁλατος εἶχε διαλυθῆ ἐντὸς τοῦ ὕδατος. « Δὲν θὰ λησμονήσω τοῦτο, » εἶπε καθ' ἑαυτὸν περιχαρῆς καὶ ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του.

Τὴν ἐπαύριον ὁ ὄνος διέβαινε πάλιν ἄλλον ποταμὸν, φέρων σάκκους πλήρεις σπόγγων. Ὅτε λοιπὸν ἔρθασεν εἰς τὸ μέσον τοῦ ποταμοῦ, ἐνθυμηθεὶς τὸ συμβῆναι τῆς προτεραίας, ἔπεσεν ἐκ προθέσεως ἐντὸς τοῦ ὕδατος, νομίζων, ὅτι τοιοῦτοτρόπως ἤθελε καταστήσῃ τὸ φορτίον του καὶ πάλιν ἐλαφρότερον, μ' ὅλον ὅτι τοῦτο δὲν ἦτο τόσο βαρὺ ὅσον τὸ τῆς προτεραίας. Ἄλλὰ πόσον ἠπα-

τήθη! Οἱ σπόγγοι πόσον πολὺ βαρεῖς ἔγιναν ἐκ τοῦ ὕδατος, τὸ ὅποιον ἀπερρόφησαν, ὥστε μόλις καὶ μετὰ μεγίστης δυσκολίας ὁ ἀνόητος ὄνος ἠδυνήθη πάλιν νὰ σηκωθῆ καὶ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν πορείαν του.

26. Ὁ κλαπεὺς ἵππος.

Χωρικοῦ τινος ὁ ἵππος ἐκλάπη ἐκ τοῦ σταύλου ἐν καιρῷ νυκτός. Μάτην ὁ χωρικός ἠρεύνησεν ἐπὶ πολὺ πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ ἵππου του· τέλος ἀπελπίσας, ἦλθεν εἰς ἐμπορικὴν τινα πανήγυριν, τελουμένην ἐν ἀπομακρυσμένην τινὶ πόλει, ὅπως ἀγοράσῃ ἄλλον ἵππον. Ἄλλὰ πόσον ἐξεπλάγη, ἀναγνωρίσας ἐκεῖ τὸν ἴδιον αὐτοῦ ἵππον πωλούμενον ὑπὸ τινος ἀγνωστοῦ! Ταχέως λοιπὸν συνέλαβε τὸν χαλινὸν τοῦ ἵππου καὶ ἐβόησεν· «Ὁ ἵππος οὗτος εἶναι ἰδικός μου· μοὶ ἐκλάπη τὴν παρελθοῦσαν ἐβδομάδα.»

«Ἀπατῶσθε, φίλε μου,» ἀπεκρίθη ἀπαθέστατα ὁ ἀγνωστος· ὁ ἵππος οὗτος ἀνήκει εἰς ἐμὲ καὶ πολὺ πιθανὸν νὰ ἁμοιάξῃ μόνον κατὰ τι πρὸς τὸν ἰδικόν σας.» Τότε ὁ χωρικός, καλύψας διὰ τῶν χειρῶν τοὺς ὀφθαλμούς τοῦ ἵππου, εἶπε πρὸς τὸν ἀγνωστον· «Ἄν ὁ ἵππος εἶναι ἰδικός σας, εἰπατέ μοι, εἰς τίνα ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ εἶναι τυφλός.» — «Εἰς τὸν ἀριστερόν,» ἀπεκρίθη ὁ ἀγνωστος ταχέως. — «Βλέπετε λοιπὸν ὅτι δὲν γνωρίζετε;» ἀπήντησεν ὁ χωρικός. — «Ὅχι δά! εἶπον ἄλλ' ἅντ' ἄλλων,» ἔκραζεν ὁ ξένος· «εἰς τὸν δεξιόν

ὀφθαλμόν.» Τότε ὁ χωρικός, ἀποκαλύψας τοὺς ὀφθαλμούς τοῦ ἵππου, εἶπε· «Τώρα εἶναι φανερόν, ὅτι εἶσαι κλέπτης καὶ ψεύστης. Ἴδετε, ἄνθρωποι, ὁ ἵππος ἔχει ὕγιεις καὶ τοὺς δύο ὀφθαλμούς.» Οἱ περιστάμενοι ἐγέλασαν καὶ εἶπον· «Εἶναι κλέπτης, εἶναι κλέπτης!» Τοιουτοτρόπως ὁ κλέπτης συνελήφθη καὶ ἐτιμωρήθη.

27. Τὸ στρουθίον.

Τὸ στρουθίον φαίνεται καὶ εἶναι οὕτως εἰπεῖν ὁ ἀγνούπαις μεταξύ τῶν πτηνῶν. Ἡ ὀγκώδης κεφαλὴ αὐτοῦ φέρει δύο ἐρυθροὺς καὶ αὐθάδεις ὀφθαλμούς, εἰς τοὺς ὁποίους δύναται νὰ ἀναγνώσῃ τις εὐθύς, ὅτι τὸ στρουθίον περὶ οὐδενὸς ἀνθρώπου μερινᾷ καὶ ὅτι ἀδιαφορεῖ, τί σκέπτονται περὶ αὐτοῦ οἱ ἄνθρωποι. Ἄνατροφή καὶ φιλοτιμία εἶναι πράγματα ἄγνωστα αὐτῷ.

Τὸ ὀγκώδες βῆμα καὶ ἡ θρασεὶα καὶ ἀδιόκοπος φωνή του εἶναι τελειῶς ἀνάλογα πρὸς τὴν παχεῖαν κεφαλὴν του. Ἐπίσης καὶ ἡ ἐνδύμασία του εἶναι ἐντελῶς ἀνάλογος τῶν τρώπων του, οὐδεὶς δὲ δύναται νὰ μεμψήσῃ αὐτὸ ἐπὶ κουφότητι. Συνήθως τὸ στρουθίον φέρει ἄκομφον καὶ τεφρόχρουν χιτωνίσκον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου δὲν δύναται νὰ διακρίνῃ τις εὐκόλως τὰς κηλίδας, αἱ ὁποῖαι ἦθελον τυγχόν ὑπάρχει· διὰ τοῦτο καὶ αὐτὸ ἐλάχιστά του προφυλάττει καὶ κυλιέται μετ' αὐτοῦ εἰς τὸν κονιορτόν, ἐν τῷ βαρβόρω, ἐν τοῖς τέλμασι καὶ εἰς τὸ χῶμα τῶν ἀγρῶν. Κατὰ πᾶσαν σχεδὸν στιγμὴν ἐρίζει πρὸς τοὺς

συντρόφους καὶ τοὺς ἀδελφούς του, τότε δὲ κραυγάζει τὸσον ἰσχυρῶς, ὥστε ἀκούεται καθ' ἑλληντὴν περιχώρον.

Τοὺς ἀνθρώπους οὔτε φοβεῖται οὔτε ὑπολήπτεται ποσῶς. Εἰσδύει πανταχοῦ καί, χωρὶς νὰ σε ζητήσῃ τοῦλάχιστον τὴν ἀδειαν, κτιζει τὴν φωλιάν του μεταξύ τοῦ παραθυροφύλλου καὶ τοῦ παραθύρου καὶ βλέπει ἔσω αὐθαδῶς, διὰ νὰ ἰδῇ, εἰς τί ἐνασχολεῖται.

Ἡ ἀδηφαγία του εἶναι παροιμιώδης. Καὶ πότε δὲν τρώγει τὸ στρουθιον; Τί θὰ εἶδεδε πλούσιος κηρὴν δι' ἓνα τοιοῦτον στόμαχον! Τρώγει δὲ ὅ,τι καὶ ἂν ἐμπέσῃ εἰς τὸ βήμρος του καὶ χωνεύει τὸσον εὐκόλως καὶ καλῶς, ὥστε δὲν γνωρίζει, τί εἶναι στομαχόπονος καὶ κεφαλαλγία. Οἱ ὀφθαλμοὶ του εἶναι ἐστραμμένοι αἰωνίως πρὸς τὸ μέρος, ὅπου δύναται νὰ εὕρῃ τι φαγώσιμον. Ἄν ἀγωγιάτης τις σταματήσῃ ἔμπροσθεν τοῦ πανδοχείου, διὰ νὰ ζητήσῃ τροφήν διὰ τοὺς ἵππους του, μόλις ὁ ὑπηρέτης φέρῃ ἔξω τὸ πινάκιον τὸ περιέχον τὴν κριθήν, εὐθὺς ἐμφανίζεται καὶ τὸ στρουθιον, ὅπως λάβῃ τὸ μερίδιόν του· ἄς ὑβρίξῃ ὁ ἀγωγιάτης ὅσον θέλει, αὐτὸ ποσῶς δὲν ἐνοχλεῖται.

Μόλις καταβῇ ἡ μάγειρος εἰς τὴν αὐλήν, φέρουσα πινάκιον πλήρες τεμαχίων ἄρτου καὶ ἄλλων λιχνευμάτων, ὅπως σιτίσῃ δι' αὐτῶν τὰς ὀρνιθὰς της, παρουσιάζεται εὐθὺς καὶ τὸ στρουθιον· γνωρίζει ἀκριβῶς τὴν ὥραν, καθ' ἣν ἡ μάγειρος μεταβαίνει εἰς τὸν ὀρνιθῶνα. Ἄν δὲ ἐκείνη το ἀποδιώξῃ, αὐτὸ πετᾷ ὀλίγα βήματα

μακρὰν μετὰ πολλῆς ἀδιαφορίας, ἔπειτα δέ, μόλις ἐκείνη στρέψῃ τὰ νῶτα, ἐπανερχεται εὐθὺς καί, ἐν ᾧ καταβρυχθίζει ὅσον δύναται ταχύτατα, λέγει πρὸς τὰς ὀρνιθὰς· «Μὴ νομίζετε, ὅτι ἡ τροφή αὕτη εἶναι μόνον διὰ σᾶς! Θέλω καὶ ἐγὼ νὰ φάγω τι. Μὲ ἐνοεῖτε;»

Μόλις τὰ κεράσια ἀρχίσωσι νὰ κοκκινίζωσιν, εὐθὺς τὸ στρουθιον θὰ τα δοκιμάσῃ, χωρὶς νὰ ζητήσῃ παρά τινος ἀδειαν πρὸς τοῦτο· νομίζει, ὅτι ταῦτα εἶναι νὰ χάριν αὐτοῦ καὶ μόνου· ὅταν δὲ τέλος ταῦτα ὀριμάσωσι, τότε ἀπὸ πρωΐας μέχρι νυκτὸς δὲν φεύγει ἐκ τῆς κερασίας. Συρίζετε, συγκρούσατε τὰς χεῖρας, κραυγάζσατε, μέχρις ὅτου αἰσθανθῆτε πόνον εἰς τὸν λάρυγγα, κάμπετε τὸν σῶμα, ὡτερον ὄρθρον διὰ κροτάλων, βίψατε λίθους καὶ ξύλα κατ' αὐτοῦ, πυροβολήσατε, οὐδὲν θὰ κατορθώσητε. Τὸ στρουθιον σας ἐμπαίζει μόνον καὶ τρώγει τὰ κεράσια του, καὶ ἂν δὲν εἶναι ἐπὶ τοῦ δένδρου τοῦτου εἶναι ἐπὶ ἄλλου, καὶ πρέπει νὰ μείνητε ἐν τέλει εὐχαριστημένοι, ἂν κατορθώσατε νὰ διασφύσητε κεράσιά τινα. Ἄλλὰ καὶ ταῦτα δὲν ἀφήνει ἀνενόγητα· διότι μόλις ἀφήσητε ἀνοικτὸν τὸ παράθυρον τοῦ δωματίου, ὅπου φυλάττετε αὐτά, καὶ εὐθὺς θὰ παρατηρήσητε, ὅτι ὁ κλέπτης εἰσηλθε καὶ ἐδῶ.

Ἐπ' ἴσης ἀναισχύντως ἀρπάζει τὸ στρουθιον καὶ ἐκ τῶν ἀγρῶν, ὅταν ὀριμάσωσι τὰ σιτηρά. Ἐρωτήσατε περὶ αὐτοῦ τοὺς χωρικοὺς, οἱ ὅσοιιν θέλουσι διηγῆθῃ ὑμῖν μυρίους ὅσους ἄθλους του. Ἀκόμη καὶ ἐν τῷ σι-

τοβολῶν δὲν δύναται οἱ ταλαίπωροι χωρικοὶ νὰ προσφιλᾶξωσιν ἀπ' αὐτοῦ τὰ σιτηρὰ των· τὸ στρουθίον λαμβάνει καὶ ἐκεῖθεν τὸ μερίδιόν του. Τὸ στρουθίον δὲν ἀγαπᾷ νὰ ταξειδεύῃ· διὰ τοῦτο καὶ τὸν χειμῶνα μένει παρ' ἡμῖν μὲ τὴν ιδεάν, ὅτι καὶ τότε δύναται νὰ ζήσῃ διὰ τῆς κλοπῆς.

Δὲν εἶναι τοῦτο φοβερόν; — Μὴ γίνεσθε ὡς τὰ στρουθία!

28. Μῆλον καὶ μυλέα.

Ἐν τῷ κήπῳ ἡμῶν ὑπάρχει μεγάλη τις μηλέα. Ἡ μηλέα ἔχει κορμὸν, πολυαριθμούς κλάδους, γλοερά ωραιὰ φύλλα καὶ ἐδώδιμόν τι, τοῦτο δὲ εἶναι οἱ στρογγύλοι καὶ ἐρυθροπράσινοι καρποὶ αὐτῆς, ἤτοι τὰ μῆλα. Εἰς ἕκαστον μῆλον διακρίνομεν τέσσαρά τινα, τὸν μίσχον, τὸ ἐξωκάρπιον, τὸ μεσοκάρπιον καὶ τὸ ἐνδοκάρπιον. Καὶ ὁ μὲν μίσχος εἶναι νηματώδης καὶ ξυλώδης καὶ χρησιμεύει εἰς προσάρτησιν τοῦ μῆλου εἰς τὸ δένδρον· ἂν ὁ μίσχος δὲν ὑπῆρχεν, ὁ ἀνεμος θὰ ἀπέσειε τὰ μῆλα, τὰ ὅποια, πίπτοντα τότε κατὰ γῆς, θὰ ἀπεσῆποντο. Τὸ δὲ ἐξωκάρπιον, ἤτοι ὁ φλοιός, δὲν ἔχει καλὴν γεῦσιν καὶ διὰ τοῦτο δὲν τρώγεται συνήθως. Τὸ δὲ μεσοκάρπιον, κείμενον ὑπὸ τὸ ἐξωκάρπιον, εἶναι λευκόν, σαρκώδες καὶ πληρὲς χυμοῦ γλυκέος ἢ ὀλίγον τι ὀξεῖος, τὸν ὅποσον δύναται νὰ ἐκμυζήσῃ τις διὰ τοῦ στόματος. Τὸ δὲ ἐνδοκάρπιον, κείμενον ὑπὸ τὸ

μεσοκάρπιον ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ καρποῦ, εἶναι σκληρόν καὶ συνίσταται ἐκ πέντε χώρων· ἐν ἐκάστῳ ἐκ τῶν χώρων τούτων ὑπάρχει συνήθως μὲν εἷς, ἐνίοτε δὲ καὶ δύο κόκκοι, οἵτινες ἐξωθεν μὲν εἶναι μελανοκαστάνινοι, ἔσωθεν δὲ λευκοί.

Ἄλλ' εἰς τί χρησιμεύουσιν οἱ κόκκοι οὗτοι; — Ὅταν ἡ μηλέα γηράσῃ, δὲν φέρει πλέον καρπούς, ἀσθενεῖ καὶ ἀποθνήσκει. Τότε διὰ νὰ ἔχωμεν ἄλλην μηλέαν, λαμβάνομεν ἕνα κόκκον μῆλου, εἰσερχόμεθα εἰς τὸν κήπον καὶ φυτεύομεν αὐτὸν ἐκεῖ ἐντὸς τῆς γῆς. Ἐκ τοῦ κόκκου ἐκείνου γεννᾶται ἄλλο νέον δένδριον, τὸ ὅποιον, ἂν ποτίζηται ὑφ' ἡμῶν ἐπιμελῶς καὶ θερμαίνεται ὑπὸ τοῦ ἡλίου, θέλει αὐξηθῆ ταχέως. Ἡ ρίζα αὐτοῦ, εἰσδύουσα βαθέως εἰς τὴν γῆν, ἀπορροφᾷ ἐξ αὐτῆς τὴν ἀναγκαίαν δι' αὐτὸ τροφήν καὶ συγχρόνως στερεοῖ αὐτό, ὅπως μὴ ἀνατρέπηται ὑπὸ τῶν ἀνέμων. Ὁ κορμός του συνίσταται ἐκ φλοιοῦ καὶ ξύλου καὶ μέχρι μὲν τίνος εἶναι ἄκλων, ἔπειτα δὲ σχίζεται εἰς κλώνας καὶ εἰς κλάδους, οἵτινες φέρουσι τὰ φύλλα. Κατὰ τὸ φθινόπωρον τὰ φύλλα τῆς μηλέας κιτρινίζουσι καὶ καταπίπτοντα διασκορπίζονται ὑπὸ τοῦ ἀνέμου· διὰ τοῦτο ἡ μηλέα λέγεται *φυλλορροῶν* δένδρον. Ὅταν ὁμως ἐπαβῆθῃ ἡ ἀνοιξίς, οἱ κλάδοι αὐτῆς πληροῦνται ὀφθαλμῶν, οἱ ὅποιοι διαρρηγγνυνται εὐθὺς, καὶ τότε παρουσιάζονται χιλιάδες νέων φύλλων καὶ ἀνθῶν. Τὰ ἀνθη τῆς μηλέας εἶναι ἐρυθρόλευκα, δυνάμεθα δὲ κάλλιστα

νά διακρίνωμεν εἰς αὐτὰ τὴν χλοεράν *κίλυκα*, τὴν ἐρυθρόλευκον καὶ πεντάφυλλον *στεφάνην*, εἴκοσι περίπου στήμονας καὶ ἓνα ὕπερον. Ἐκ τῶν ἀνθέων τούτων γίνονται καρποί, οἱ ἑποιοὶ καλοῦνται *μηλα*. Τὰ ὄριμα μῆλα τρώγονται ποικιλοτρόπως, κατασκευάζεται δὲ ἐξ αὐτῶν καὶ οἶνος, ὅστις λέγεται *μηλίτης*.

29. Τὸ προῶτον ὄδιον.

Τὰ ἄνθη τοῦ κήπου ἐφαίνοντο ὡς προετοιμαζόμενα δι' ἑορτήν. Ὅλα ἐφαίνοντο περιμένοντα καλὸν τι καὶ εὐχάριστον. Μετὰ μεσημβρίαν ὁ οὐρανὸς εἶχε καλυφθῆ ὑπὸ μελανῶν νεφῶν· μετ' ὀλίγον ἤρχισε νὰ ἀστράπτῃ καὶ νὰ βροντᾷ ἰσχυρῶς, εὐθὺς δὲ μετὰ ταῦτα κατέπεσεν ἄφρονος βροχὴ καὶ ἐδρόσειε τὰ δένδρα καὶ ἔλα τὰ λοιπὰ φυτὰ! Ἐρ' ἔλων τῶν φύλλων καὶ ἀνθέων ἐκάθισαν φωτεινὰ σταγόνες, αἱ ὅποιαι ἤστραπτον καὶ ἤκτινοβόλουν εἰς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, ὅστις καὶ πάλιν εἶχεν ἀναλάμψῃ. Ὅλος ὁ κήπος ἐφαίνετο ὡς κατεσπαρμένος μὲ ἀδάμαντας.

Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν τὰ ἄνθη εἶχον κλίην ὀλίγον τὰς κεφαλὰς των ὑπὸ τὸ βάρος τῆς βροχῆς· εὐθὺς ἕμως ἀνωρθώθησαν πάλιν μετὰ περισσοτέρας δυνάμεως καὶ ζωῆς καὶ ἔστρεψαν ἔλα ἅπαντα τὰ βλέμματα αὐτῶν πρὸς τὴν ὑψηλὴν ῥοδὴν, ἣτις ὑψοῦτο ἐν τῷ μέσῳ ἀκριβῶς τοῦ κήπου καὶ ἦτο πλήρης μικρῶν καλύκων. Μία ἐξ αὐ-

τῶν προεξεῖχε κατὰ τι ἔλων τῶν λοιπῶν καὶ ἐφαίνετο ἔτοιμος νὰ ἀνοιχθῆ. Ἡ βροχὴ εἶχεν ἐνισχύσῃ καὶ αὐτὴν· βραδέως λοιπὸν καὶ μεγαλοπρεπῶς διήνοιξε τὰ πέταλά της, ὡς ἂν ἠσχύνετο διὰ τὴν ἰδίαν ὠραιότητα, αἱ τελευταῖαι ἡλιακαὶ ἀκτίνες ἠσπάσθησαν τὸ πρόσωπόν της—εἶχεν ἐξανθήσῃ καὶ διέχυνε γλυκεῖαν εὐωδίαν.

«Ζήτω ὁ βασιλεὺς ἡμῶν!» ἔκραξαν τότε ἔλα τὰ ἄνθη μετ' ἐνθουσιασμοῦ. Τὸ ῥόδον ἕμως ἔκυψεν, ὡς ἂν ἐκινεῖτο ὑπὸ αὔρας, καὶ εἶπε πρὸς αὐτὰ· «*Ἄς δοξάσωμεν, ἀδελφοί, τὸν Κύριον, ὅστις ἔπλασεν ἡμᾶς!*»

30. Ὁ νάρκισσος.

Ὁ νάρκισσος εἶναι ἐκ τῶν πρώτων φυτῶν, τὰ ἄνθη τοῦ ὁποίου κοσμοῦσι κατὰ τὴν ἀνοιξὴν τοὺς ἡμετέρους κήπους. Ὁ νάρκισσος ἔχει ἐντὸς τῆς γῆς ἀντὶ ρίζης καστανόχρουν καὶ ὑποστρόγγυλον βολβόν, οὗτος δὲ φέρει κάτωθεν πολυαριθμούς ἴνας, αἵτινες ἀπορροφῶσιν ἐκ τῆς γῆς τὴν ἀναγκαίαν διὰ τὸ φυτὸν τροφήν. Ἐκ τοῦ βολβοῦ γεννῶνται πολλὰ στενά καὶ ἐπιμήκη φύλλα καὶ ὁ κορμὸς, ὅστις εἶναι πράσινος καὶ ἀφυλλος. Κατὰ τὴν κορυφὴν τοῦ κορμοῦ ὑπάρχει δερματώδης τις σωλὴν, ὅστις μετ' ὀλίγον διασχίζεται, καὶ τότε παρυσιάζεται ὠραῖον καὶ εὐωδὸς ἄνθος. Τὰ ἄνθη τῶν νάρκισσων εἶναι λευκά, φέρουσι δὲ ἐν τῷ μέσῳ ὡς ἴδιον κόσμημα μικρὸν καὶ ξανθὸν *στεφάνιον*, ἐντὸς τοῦ ὁ-

ποίου εϋρίσκονται ἔξ στήμονες καὶ εἰς ὕπερος. Ὑπάρχουσι καὶ νάρκισσοι, τῶν ἑποίων τὰ ἀνθή εἶναι ξανθά,

Νάρκισσος ὁ λευκός.

ἤ χρησιμεύουσι δὲ καὶ οὗτοι πρὸς καλλωπισμὸν τῶν κήπων.

31. Ἡ ἀπίδέα.

Ὁ γέρον Νικόλαος ἐκάθητο κατὰ τινα ἡμέραν ἐν

τῷ κήπῳ του ὑπὸ τὴν σκιάν γιγαντείου ἀπίδέας, οἱ δὲ ἔγγονοι αὐτοῦ ἔτρωγον ἀπίδια καὶ δὲν ἔπαυον ἐπαινοῦντες τὴν γλυκύτητα αὐτῶν.

Τότε εἶπεν ὁ πάππος πρὸς αὐτούς: «Θέλετε νὰ σας διηγηθῶ, πῶς ἔγινεν ἐδῶ τὸ δένδρον τοῦτο; Ἀκούσατε. Πρὸ πενήτηντα ἐτῶν ἔστεκόμην μίαν ἡμέραν εἰς τὴν θέσιν ταύτην, ἣτις τότε μὲν ἦτο κενή, τῶρα δὲ κατέχεται ὑπὸ τοῦ θαυμασίου τούτου δένδρου, καὶ παρενοῦμην εἰς τὸν πλούσιον γείτονα ἡμῶν περὶ τῆς πτωχείας μου. «Ἄχ!» ἔλεγον, «πόσον εὐτυχῆς θὰ ἦμην, ἂν ἠδυνάμην νὰ αὐξήσω τὴν περιουσίαν μου ἔστω καὶ κατὰ ἑκατὸν μόνον δραχμῆς!»

«Ὁ γείτων, ὁ ὁποῖος ἦτο φρόνιμος ἄνθρωπος, μὲ ἀπεκρίθη: «Τοῦτο εἶναι εὐκολώτατον, ἀρκεῖ μόνον νὰ ἐπιχειρήσῃς καλὸν τι ἔργον. Ἴδού, εἰς τὴν θέσιν ταύτην, ὅπου στέκεσαι, κρύπτονται ἐντὸς τῆς γῆς περισσώτεροι τῶν ἑκατὸν δραχμῶν. Φρόντισον μόνον νὰ τας ἐξαγάγῃς.»

«Ἐγὼ ἦμην τότε νέος καὶ ἀπερίσκεπτος ἀκόμη. Ἐνόμισα λοιπόν, ὅτι πράγματι ἐδῶ ὑπῆρχον κεκρυμμένα χρήματα, καὶ διὰ τοῦτο κατὰ τὴν ἐπομένην νύκτα ἔσκαψα τὴν γῆν βαθέως, ἀλλὰ πρὸς μεγίστην λύπην μου οὐδὲ μίαν δραχμὴν εὗρον ἐν αὐτῇ.»

«Ὅτε ὁ γείτων εἶδε κατὰ τὴν πρωίαν τὴν ὄπην, ἐγέλασεν ἀπὸ καρδίας καὶ μοι εἶπεν: «Ἄ, σὺ ἀνόητε, δὲν ἐνόουν τοῦτο. Θὰ σοι χαρίσω ὅμως μικρὰν ἡμερῶν

ἀπιδέαν· ἐμφύτευσον λοιπὸν αὐτὴν εἰς τὴν ὀπὴν, τὴν ὁποῖαν ἔκαμες, καὶ μετὰ τινα ἔτη θὰ ἀναφανώσιν αἱ δραγμαί, περὶ τῶν ὁποίων σοι ὠμίλησα.»»

«Εὐθύς ἐγὼ ἐφύτευσα τὸ δενδρίον ἐν τῇ γῆ, ἐκεῖνο δὲ αὐξηθὲν ἐγένε μὲγα καὶ ὠρατον, ὅποιον σήμερον το βλέπετε· οἱ δὲ ἐξαίρετοι καρποί, τοὺς ὁποίους ἤδη ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν παράγει, μοι ἔφεραν μέχρι τοῦδε πολὺ περισσοτέρας τῶν ἑκατὸν δραγμῶν.»

*Κόπος κ' ἐπιμέλεια
πλοῦτος καὶ ὠφέλεια.*

32. Ὁ ἐχίνος καὶ ἡ οἰκογένεια αὐτοῦ.

Ἐντὸς τοῦ κήπου πλησίον τοῦ ἀκανθώδους φράγμα-
τος αὐτοῦ ὑπῆρχε σωρὸς φύλλων καὶ ἀχῦρων. Αἰφνης

ὁ σωρὸς οὗτος ἐκινήθη, καὶ ἔκ τινος ὀπῆς προέβαλε
ἐξ ἑνὸς ῥύγχος, ἔπειτα ἀνεφάνη ὀλίγον κατ' ὀλίγον
κομψὸν κεφάλιον μετὰ ζωηρῶν καὶ μαύρων ὀφθαλ-
μῶν, τέλος δὲ ἐξῆλθε βραχυσκελές τι ἀκανθόζυφον·
τοῦτο προέβη βραδείως βήματά τινα, ἐσταμάτησεν, ἐ-
ξήτασε διὰ τοῦ βλέμματος τὰ περίξ, ἐστράφη αἰφνι-
δίως καὶ ἐξηφανίσθη πάλιν μετὰ τῶν φύλλων. Ἦτο
ὁ ἐχίνος. Ὁ ἥλιος ἔλαμπεν ἀκόμη· ὁ ἐχίνος παρετή-
ρησεν, ὅτι εἶχεν ἐξυπνίσθη λίαν ἔνωρίς, καὶ διὰ τοῦτο
ἐπανῆλθεν εἰς τὴν κρύπτῃν του. Ὁ ἐχίνος συνείηζε κυ-
ρίως νὰ κοιμᾶται καθ' ὄλην τὴν ἡμέραν, διότι εἶναι ζῦφον
νυκτερόβιον, ἀλλὰ σήμερον ἀρυπνίσθη ἔνωρίς, διότι
ἠύρισκετο εἰς πολλὴν ἀνησυχίαν. Κατὰ τὰς τελευταίας
ἡμέρας ὅτι νύκτας, κατὰ τὰς ὁποίας εἶχεν ἐξέλθῃ, ὅπως
κυνήγησῃ ὡς συνήθως μῦς, κανθάρους, κοχλίας καὶ
σκώληκας, εἶχε παρατηρήσῃ, ὅτι ὁ ἀήρ ἦτο πολὺ ψυ-
χρὸς, καὶ ἔκ τούτου συνεπέρανεν, ὅτι ὁ χειμὼν ἦτο
ἤδη ἐπὶ θύραις καὶ ὅτι ἦτο καιρὸς πλέον νὰ κάμῃ τὰς
ἀναγκαίας διὰ τὴν ὥραν ταύτην προμηθείας. Πλὴν
τούτου εἶχε συμβῆ καὶ δυστύχημά τι εἰς τὴν σύζυγον
αὐτοῦ. Ἐν ᾧ δῆλον ὅτι αὐτὴ ἐπέστρεφεν ἔκ τινος νυ-
κτερινῆς ἐκδρομῆς, συνήντησε καθ' ὁδὸν ἀλώπεκα. Ἡ
ἀλώπηξ ἐπέπεσε μὲν κατ' αὐτῆς, ἀλλ' ἐκεῖνη συνεσφαι-
ρῶθη παρευθὺς καὶ προέβαλε κατὰ τοῦ ἐχθροῦ τὰς ἀ-
κάνθας, αἱ ὁποῖαι περικαλύπτουσι τὰ νῶτα καὶ τὰ πλευ-
ρά τοῦ σώματός της. Ἡ πονηρὰ ἄμως ἀλώπηξ δὲν ἐ-

δειλίασεν, ἀλλ' εὐθύς ἐκύλισεν αὐτὴν διὰ τῶν προσθίων τῆς ποδῶν πρὸς τὸν πλησίον ρύακα, διότι ἐγνωρίζε καλῶς, ὅτι ὁ ἐχίνος, πίπτων εἰς τὸ ὕδωρ, εἶναι ἠναγκασμένος νὰ ἐκτυλιγθῆ, ὅπως κολυμβήσῃ καὶ διασωθῆ εἰς τὴν ξηράν. Ἐσκέπτετο δὲ νὰ συλλάβῃ τότε αὐτὴν ἐκ τῆς κοιλίας, ἥτις δὲν περικαλύπτεται ὑπ' ἀκανθῶν. Κατ' εὐτυχίαν ὁμως κυνηγός τις διέβη τότε διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης· ἡ ἀλώπηξ ἐτράπη εἰς φυγὴν καὶ οὕτως ἐσώθη ἡ κυρία ἐχίνου· οὐδὲν ἤττον ὁμως αὐτὴ εἶχε κρουλογήσῃ ἐκ τῆς ψυχρολουσίας, ἐπόνει εἰς τὰ σκέλη καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ ἐξέλθῃ, ὅπως κυνηγήσῃ μὲς. Ἐπ' ἴσῃς καὶ τοὺς δύο υἱούς τοῦ ἐχίνου εὗρεν ἀτυχία τις, ἐν ᾧ ἠγωνίζοντο ἐναντίον ἐχιδνῶν. Ὁ πατὴρ εἶχεν εἶπη εἰς αὐτούς, ὅτι οἱ ὄφεις ἔχουσι κρέας εὐγευστότατον καὶ πῶς φρονεῦνται. Διὰ τοῦτο ἐκείνοι προσέβαλον γενναίως φωλεᾶν τινα πλήρη ἐχιδνῶν. Αἱ ἔχιδναι ἀμυνόμεναι κατεσπάραζαν διὰ τῶν ὁδόντων των τὰ χεῖλη καὶ τὴν γλῶσσαν ἀμφοτέρων, οὐδὲν ἤττον ἐπὶ τέλους κατεβλήθησαν. Οἱ νέοι ἐχίνοι ὑπέφερον τώρα ἐκ πολυφαγίας καὶ ἐκ πυρετοῦ.

Οὕτως ὁ πατὴρ ἐχίνος εἶχε τὴν οἰκίαν του πλήρη ἀσθενῶν. Διὰ τοῦτο ἀφηνίσθη ἠνωρίς, ὅπως σκεφθῆ, τί καλὸν ἠδύνατο νὰ φέρῃ ἐξωθεν εἰς τοὺς ἀσθενεῖς του. Ἐπὶ τέλους εἶπεν· ἂ Ἀς ὑπάγω ὑπὸ τὴν μηλίαν· τὰ μῆλα εἶναι ἀναψυκτικὰ καὶ δροσίζουσι τὸν πυρετόν. Ἐπειτα πρέπει νὰ φροντίσω περὶ ἐπισκευῆς τῆς κατοικίας

μου καὶ περὶ προσῶν, διότι ὁ χειμῶν ἐγγίζει. » Εὐθύς λοιπὸν ἦλθεν ὑπὸ τὴν μηλίαν· ἐδῶ εὗρεν εὐτυχῶς πλῆθος μῆλων, τὰ ὅποια εἶχεν ἀποσεισῆ δι' αὐτὸν ὁ φίλος του, ὁ ἄνεμος. Ἄφ' οὗ δὲ ἔφαγε καὶ εὗρεν αὐτὰ καλὰ κατὰ τὴν γεῦσιν, συνεσφαιρώθη καὶ ἐκυλίσθη κατὰ γῆς ἐπὶ τοσοῦτον, μέχρις ὅτου πολλὰ ἐκ τῶν μῆλων ἐνεπήχθησαν εἰς τὰς ἀκάνθας τῆς βράχως αὐτοῦ· οὕτως ἐπέστρεψεν εἰς τὴν οἰκίαν του κατάφορτος. Τότε ἡ σύζυγος αὐτοῦ ἐξέβαλε τὰ μῆλα ἐκ τῶν ἀκανθῶν του, ἐξέλεξέ τινα διὰ τὸ δεῖπνον, τὰ δὲ λοιπὰ ἐφύλαξε διὰ τὴν αὔριον. Τὰ μῆλα ἐκεῖνα ἦσαν πραγματικῶς σωτήρια. Κατὰ τὴν ἐπομένην νύκτα τόσον ὕγιειν καὶ ζωηροὶ ἦσαν πάλιν ὄλοι οἱ ἐχίνοι, ὥστε ὄλοι ἡμοῦ ἐξῆλθον πάλιν πρὸς σύλληψιν μυῶν καὶ ἀρπαγῆν καρπῶν.

33. Ἡ ἀνδῶν.

1. Ἡ φωνὴ τῆς ἀηδόνος ἐκ τοῦ θάλλοντος ἀνθῶνος γλυκυτάτη ἀντηγεῖ. Τί ὠραία μελωδία, πρὸς τὸν Πλάστην ὕμνωδία καὶ ἀθήα προσευχή!
- Εὐσεβῆ, καλὰ παιδία, καὶ ὕμῶν ἡ μελωδία ὑψωθῆτω πρὸς Θεόν.

Πάντες ψάλατε συμφώνως·
«Μέγας εἶ, Θεέ, καὶ μόνος
ὁ θαυμάσια ποιῶν!»

2. Πράγματι ἡ ἀηδὼν εἶναι ἡ βασιλις τῶν ὀδικῶν πτηνῶν. Ὄταν κατὰ τὴν αὐγὴν καὶ περὶ τὴν ὄσιν τοῦ ἡλίου ψάλλη μεταξὺ τοῦ φυλλώματος τῶν δένδρων, ἔλα τὰ πτηνὰ συναισθάνονται τὴν ὑπεροχὴν αὐτῆς, πᾶς δὲ ἄνθρωπος μαγεύεται ὑπὸ τοῦ ἠδῆος καὶ περιπαθεστάτου ἄσματός της. Κρῖμα μόνον, ὅτι τὸ πτέρωμά της δὲν ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν ἔντεχνον φωνὴν της· διότι εἶναι πενιχρόν, ἀνωθεν μὲν ὑπέρυθρον, κάτωθεν δὲ ὑπόπεφρον, ὥστε καὶ τὸ κοινότερον στρουθίον δύναται νὰ διαγωνισθῆ περὶ τούτου πρὸς αὐτὴν. Ἐπ' ἴσης μετρία εἶναι ἡ ἀηδὼν καὶ περὶ τὴν τροφήν· διότι τρώγει κυρίως μὲν ἔντομα καὶ σκώληκας, ἔτι δὲ καὶ ῥῆγας φραγκοσταφύλου καὶ ἀκτῆς (κ. κουφοξυλιάς).

Ἡ ἀηδὼν κτίζει τὴν φωλεάν της μεταξὺ τῶν ἀκανθῶνων καὶ χαμηλῶν λοχμῶν, ἐπιστρώννει δὲ αὐτὴν διὰ τριγῶν τῶν ἵππων καὶ γεννηῖ ἐν αὐτῇ τέσσαρα ἢ ἐξ ὑποξανθοπράσινα ὄψα. Εἶναι λιαν εὐτυχής, ἂν ἐκεῖ πλησίον ὑπάρχη ρύαξ τις. Ἡ ἀηδὼν δὲν φοβεῖται τὸν ἄνθρωπον, τούναντίον μάλιστα ἐν τῇ συμπεριφορᾷ αὐτῆς ἔχει τι τὸ θρασύ καὶ τολμηρόν. Ἄν ἔμως ἀποδιώξῃ τις αὐτὴν ἀπὸ τῆς φωλεᾶς της ἢ ἀρπάσῃ τοὺς νεοσσούς αὐτῆς, τότε ὀριστικῶς ἐγκαταλείπει τὸν ἀφιλόξε-

νον ἐκείνον τόπον, καὶ εἶναι πολὺ δύσκολον πλέον νὰ ἐγκατασταθῶσι πάλιν ἐκεῖ ἀηδόνες.

34. Αἱ φωλεαὶ τῶν πτηνῶν.

Ἄν λάβῃς εἰς τὰς χεῖράς σου καὶ παρατηρήσῃς τὴν φωλεάν σπίνου, ἐκ πρώτης ὄψεως δὲν θὰ εὕρῃς αὐτὴν λιαν τεχνικὴν, ἐπιδέξιον δὲ παιδίον ἤθελε νομίση, ὅτι δύναται νὰ κάμῃ τοιαύτην φωλεάν ἢ καὶ καλλιτέραν. Ἄν ἔμως δοκιμάσῃ, εὐθὺς θέλει ἐνοήσῃ, ὅτι ὁ σπίνος εἰργάσθη διὰ τοῦ ῥάμφους καὶ διὰ τῶν ποδῶν του πολὺ καλλιτέρον ἢ αὐτὸ διὰ τῶν ἐπιδεξίων του χειρῶν. Καὶ ἂν μετὰ μακρὰν ἄσκησιν νομίση, ὅτι ἠδυνήθη ἐπὶ τέλους νὰ κατασκευάσῃ πραγματικὴν φωλεάν σπίνου, ὁ σπίνος βλέπων αὐτὴν θὰ ἔλεγε πρὸς τὸ παιδίον· «Αὕτη δὲν εἶναι φωλεὰ σπίνου· αὕτη δὲν εἶναι φωλεὰ πτηνοῦ. Οὐδενὸς πτηνοῦ ἢ φωλεὰ εἶναι τόσον ἄτεχνος. Σὺ αὐτὸς βεβαίως ἔκαμες αὐτὴν.»

Μία φωλεὰ σπίνου εἶναι ἀκριβέστατα ἁμοία πρὸς τὰς φωλεὰς ἔλων τῶν ἐν τῷ κόσμῳ σπίνων. Ὅποια δὲ ἦτο ἡ πρώτη φωλεὰ σπίνου ἐν τῷ παραδείσῳ, τοιαύτη ἀκριβῶς εἶναι καὶ σήμερον ἡ φωλεὰ ἔλων τούτων τῶν πτηνῶν. Διότι, ἐν ᾧ παρὰ τοῖς ἀνθρώποις ἡ οἰκοδομητικὴ τέχνη ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Ἀδάμ μέχρι τῆς σήμερον οὐσιωδῶς ἐβεβλιώθη, ἐν τούτοις τὰ πτηνὰ ἐξακολουθοῦσι νὰ κτίζωσιν ἀκόμη κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅπως κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον αἰωνίως ψάλλουσιν.

Οὐδὲν πτηνὸν διδάσκεται ὑπ' ἄλλου νὰ οἰκοδομῇ, ἀλλ' ἕκαστον γνωρίζει τὴν οἰκοδομικὴν ἀρ' ἑαυτοῦ, μανθάνει δὲ αὐτὴν, ὀλίγον τι πρὶν γεννήσῃ τὰ ὠά του. Ἡ πρώτη φωλιὰ, τὴν ὁποίαν πλέκει ἐν πτηνόν, εἶναι ἐπ' ἴσης ἔντεχνος καὶ σκόπιμος, ὅπως καὶ ἡ τελευταία· οὐδέποτε μανθάνει νὰ κατασκευάζῃ κάλλιτέραν, ἀλλ' οὐδὲ ἔχει ποτὲ ἀνάγκην νὰ τελειοποιηθῇ εἰς τὴν οἰκοδομικὴν. Ἡ φωλιὰ αὐτοῦ οὐδέποτε παρουσιάζει τι τὸ ἀξιόμιμνον· δὲν εἶναι οὔτε πολὺ μεγάλη οὔτε πολὺ μικρά· δὲν ἔχει οὔτε πολλὰ οὔτε ὀλίγα· εἶναι στερεὰ ἀναλόγως τοῦ σκοποῦ αὐτῆς, μαλακὴ καὶ θερμὴ διὰ τοὺς νεοσσούς.

33. Ἡ φωλιά.

Τὸ πουλάκι ὅλο χαρὰ
μὲ τὰ πλουμιστὰ πτερά του,
μὲ τραγούδια λιγυρὰ
κίττει, κίττει τὴν φωλιά του.

Μὲ ἀγάπη, μὲ στοργὴ
πάντ' ἀκούραστο δουλεύει
καὶ ἐντριβεί αὐγὴ, αὐγὴ
κι' ἄχρα φίλὰ μαζεύει.

Τρέχει μιά καὶ τα κολλῇ
γύρω γύρω 'ς τὴν φωλιά του
καὶ μὲ ἄσματα τρελλὰ
ἐξαναρχίζει τὴν δουλειά του.

« Πές μου, εὐμορφὸ πουλί,
τ' εἶναι αὐτά, ποὺ εἰσιμάζεις;
καὶ γιὰτὶ τόσοσ πολλὸ
ὄλ' ἡμέρα κοπιάζεις; »

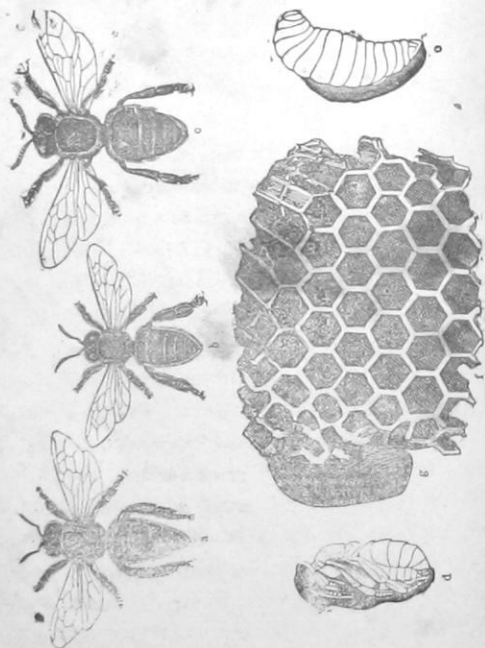
— « Γιὰτὶ πρὶν νὰ γεννηθῆς
εἰς τὸν κόσμ' αὐτόν, στοχάσου,
μίαν κοφίαν παρενθὲς
σοῦ ἠτοίμασ' ἡ μαμά σου; »

Κ' ἐγὼ τώρα μὲ χαρὰ
τὴν φωλιτσα μου θὰ κτίσω
κ' ἐκεῖ μέσα τὰ μικρὰ
τὰ παιδιὰ μου θὰ γεννήσω. »

36. Αἱ μέλισσαι.

Κατὰ τινὰ ὠραίαν θερινὴν ἡμέραν ἐπεσκέφθημεν τὸν πάππον μας, ὅστις διαμένει εἰς τὴν ἐξοχὴν, καὶ εὖρομεν αὐτὸν ἐντὸς τοῦ κήπου του ἐνασχολούμενον εἰς τὰς ἀγαπητὰς μελισσας του. Ἐν ᾧ δὲ ἄλλοτε ἐτρέχομεν καὶ περιπτυσσόμεθα αὐτὸν μετὰ χαρᾶς, κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἐστάθημεν περίφοβοι μακρὰν του. « Τέκνα μου, ἔλθετε πλησίον μου! » εἶπε τότε ὁ πάππος πρὸς ἡμᾶς. « Σήμερον αἱ μέλισσαι δὲν κεντοῦσιν, ὅπως ἔβαν ἡ ἡμέρα εἶναι πνιγερὰ καὶ θυελλώδης. ». Τότε ἡ-

μεῖς ἐπλησιάσαμεν μετὰ προφυλάξεως εἰς τὰς κυψέλας, ὁ δὲ πάππος εἶπε πάλιν πρὸς ἡμᾶς· « Ἄν θέλητε νὰ μὴ κεντηθῆτε ὑπὸ τῶν μελισσῶν, πρέπει νὰ σταθῆτε ἀκί-

Μέλισσα.

a=βασιλισσα, b=ἐργάτις, c=κνήριον, d=χρυσάλλις,
e=κιμητή, f=μελιχηρίς μετὰ κίτταρον.

νητι σχεδὸν καὶ νὰ μὴ ἀποδιώκῃτε αὐτὰς διὰ τῶν χειρῶν, καὶ ἔταν ἀκόμη βομβῶσι περὶ τὴν κεφαλὴν σας. Πρὸ παντὸς ἄλλου παρατηρήσατε τὰς κατοικίας τῶν φιλοπόνων ὑπηκόων μου, οἱ ὅποιοι ἔχουσι μὲν βασιλισσαν, ἀλλὰ νόμιμος κύριος αὐτῶν εἶμαι ἐγώ, διότι ἐγὼ λαμβάνω κατ' ἔτος τὸ γλυκὺ καὶ χρυσόχρουν μέλι των.»

« Ἴδου ἡ ἀρχαιοτέρα ἐκ τῶν κυψελῶν! Αὕτη, ὡς βλέπετε, ἦτο πρότερον κορμὸς δένδρου, καὶ σήμερον δὲ ἀκόμη αἱ ἄγριαὶ μέλισσαι κατοικοῦσιν εἰς κοιλώματα τῶν δένδρων. Ἴδου καὶ ἄλλαι κυψέλαι! Ἴδου μία καλαμπόλεκτος καὶ κυλινδρική! Ἴδου ἄλλη βραχεῖα καὶ κωνοειδής! Ἴδου καὶ μία ὑαλίνη! Ἐδῶ δύνασθε κάλλιστα νὰ παρατηρήσῃτε τὰ ἀκάματα ζυφύρια. Ἐλθετε πλησίον! » Τότε ἡμεῖς προσήλθομεν ὑπόφοβοι καὶ παρετηροῦμεν. Ἡ κυψέλη συνίστατο ἐκ δύο μερῶν, τὰ ἑποῖα ἐχωρίζοντο ἀπ' ἀλλήλων διὰ σανίδος. « Τὸ κατώτερον μέρος, » ἐξηκολούθησεν ὁ πάππος, « χρησιμεύει ὡς φωλεὰ καὶ ἀποθήκη· ἐν αὐτῷ ἀνατρέφονται αἱ μέλισσαι καὶ ἀποτίθεται τὸ μέλι καὶ ἡ κόνις τῶν ἀνθέων, ἐξ ἧς τρέφονται. Τὸ δὲ ἀνώτερον μέρος χρησιμεύει κυρίως πρὸς ἀποδοχὴν τοῦ μέλιτος, τὸ ὅποιον ἐγκρύπτεται εἰς τοὺς μεγάλους κηρίνους τούτους δίσκους, οἵτινες ὀνομάζονται μελιχηρίδες. » Μία μελιχηρίς ἐκρέματο ἀπὸ τῆς ἄλλης, μεταξύ δὲ αὐτῶν περιεφέροντο αἱ φιλόπονοι μέλισσαι κατὰ χιλιάδας.

(Ἔτος ὄχλοικὸν Γ΄.)

Ἐπειτα προσήλθομεν εἰς τὴν ἄλλην πλευρὰν τῆς κυψέλης. «Βλέπετε, πῶς ἐπανερχοῦνται κατάφοροι;» ἠρώτησεν ὁ πάππος. Ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην προσήρχοντο πετώσαι· καὶ ἄλλων μὲν τὰ σκέλη ἦσαν ἐρυθρά, ἄλλων δὲ χίτρινα ἐκ τοῦ κονιορτοῦ τῶν ἀνθέων, τὸν ὅποιον ἔφερον μεθ' ἑαυτῶν· ἄλλαι δὲ πάλιν εἶχον μέλι, ἔλαι δὲ εἰσέδουν ταχέως διὰ τῆς ὀπῆς εἰς τὴν κυψέλην.

Μετὰ ταῦτα ὁ μελισσοργὸς περιέβαλε τὴν κεφαλὴν μας διὰ μεγάλων καλυπτρῶν, ἤνοιξε μίαν ἐκ τῶν κυψελῶν καὶ ἐξήγαγε μελικηρίδα. «Παρατηρήσατε καλῶς,» μᾶς εἶπε, «τοὺς κυττάρους, ἐκ τῶν ὁποίων ἀποτελοῦνται αἱ μελικηρίδες· ἔλαι εἶναι ἐξάχωνοι! Οὗτοι εἶναι κύτταροι τῶν λεγομένων ἐργατίδων μελισσῶν. Ἴδετε! ἄλλοι μὲν ἐξ αὐτῶν εἶναι ἤδη πλήρεις μέλιτος, ἄλλοι δὲ κενοὶ ἀκόμη· εἰς τινὰς ἐξ αὐτῶν ἐμβάλουσιν αἱ ἐργάτιδες καὶ κόνιν τῶν ἀνθέων, τοὺς δὲ πλήρεις μέλιτος κλείουσι διὰ κηρίων ἐπικαλυμματίων.»

Ἐπειτα ἐξήγαγε καὶ ἄλλην τινὰ μελικηρίδα. «Οἱ κύτταροι οὗτοι εἶναι,» εἶπε, «μεγαλείτεροι καὶ προσωρισμένοι διὰ τοὺς ἄρρενας, οἵτινες ὀνομάζονται κηρήνες.» Καὶ ταῦτα λέγων ἔδειξεν εἰς ἡμᾶς τινὰς ἐκ τῶν κηρήνων. Οὗτοι εἶχον παχυτέραν κεφαλὴν καὶ ἦσαν εὐσωματώτεροι τῶν ἄλλων μελισσῶν.

Μετὰ ταῦτα ὁ μελισσοργὸς ἐξήγαγε καὶ τρίτην μελικηρίδα. «Ἴδού αὐτή!» ἔκραξεν ἐξαίφνης. «Τὴν βλέ-

πετε; Ἴδετε, πόσον κομψὴ καὶ λεπτόμακρος εἶναι! Εἶναι ἡ μήτηρ ἅλης τῆς κυψέλης, εἶναι ἡ βασίλισσα!» Ἐπειτα δὲ ἐμβαλὼν καὶ πάλιν τὰς μελικηρίδας καὶ κλείσας τὴν κυψέλην, εἶπε πρὸς ἡμᾶς καὶ τὰ ἑξῆς.

«Ἐντὸς μιᾶς κυψέλης ὑπάρχουσι τρία εἶδη μελισσῶν, ἡ βασίλισσα, αἱ ἐργάτιδες καὶ οἱ κηρήνες. Ἡ σπουδαιότερα ἐξ αὐτῶν ἡ βασίλισσα. Αὕτη εἶναι μακροτέρα τῶν λοιπῶν καὶ ἔχει καμπύλον κέντρον. Ὁμοίαι πρὸς αὐτήν, ἀλλὰ μικρότεροι τὸ μέγεθος εἶναι αἱ ἐργάτιδες, αἱ ὅποια ὅμως ἔχουσιν εὐθέα κέντρα. Οἱ κηρήνες εἶναι παχύτεροι τῶν ἄλλων καὶ στεροῦνται κέντρον. Ἐν ἐκάστη κυψέλῃ ὑπάρχει μία μόνη βασίλισσα· αὕτη μόνη γενᾶ φά, γενᾶ δὲ πλειστάκις περὶ τὰ χίλια ἐντὸς μιᾶς ἡμέρας. Αἱ ἐργάτιδες συμποσθῶνται εἰς δεκακισχιλίαις μέχρι τριακοντακισχιλίων καὶ αὐταὶ μόναι ἐργάζονται ἐν τῇ κυψέλῃ. Διότι ἄλλαι μὲν ἐξ αὐτῶν οἰκοδομοῦσι τοὺς κυττάρους τῶν μελικηρίδων ἐκ κηροῦ, ὁ ἑποῖος ἐξιδροῦται μεταξύ τῶν κοιλιακῶν ζωνῶν των ὡς μικρότατα φυλλάρια, ἄλλαι δὲ φέρουσιν εἰς τὴν κυψέλην μέλι καὶ κόνιν τῶν ἀνθέων, ἄλλαι δὲ ἐκτρέφουσι τοὺς νεοσσούς, οἱ ὅποιοι ἐκλεπίζονται ἐκ τῶν φῶν τῆς βασιλίσσης, ἄλλαι δὲ τέλος χρησιμεύουσιν ὡς θεράπαινοι τῆς βασιλίσσης. Οἱ δὲ κηρήνες, ἐκ τῶν ὁπίων ἡ βασίλισσα ἐκλέγει τὸν σύζυγον αὐτῆς, εἶναι ὀκηρότατοι· οὗτοι δὲν ἐργάζονται, ἀλλά, μένοντες ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐν τῇ κυψέλῃ, τρέφονται ἀπὸ τοῦ μέλιτος

τῶν ἐργατιδῶν. Κατὰ τὸ φθινόπωρον ἑμῶς αἱ ἐργάτιδες ἐπιπίπτουσι κατὰ τῶν ὀκνηρῶν κηφῆνων καὶ φουεύουσιν αὐτοὺς διὰ τῶν κέντρων των ἢ ἀποδιώκουσιν αὐτοὺς ἐκ τῆς κυψέλης. »

« Αἱ μέλισσαι εἶναι ὠφελιμώτατα ζῴφια ὄχι μόνον διὰ τὸ μέλι καὶ τὸν κηρόν, τὰ ὅποιά μας δίδουσιν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰ μαθήματα τῆς φιλοπονίας, τῆς καθαριότητος, τῆς τάξεως καὶ τῆς πειθαρχίας, τὰ ὅποια λαμβάνομεν παρ' αὐτῶν. »

37. Ἡ μέλισσα.

Ἡ μέλισσα πετᾷ	Δὲν κάθηται ποτέ,
ἐπιμελής, ἐργατικῆ.	ἀνοίγει τὰ μικρὰ πτερά,
Πετᾷ ἐδῶ, πετᾷ ἐκεῖ,	ἵς τὸ ἔργον τρέχει μὴ χαρᾷ.
πετᾷ, πετᾷ,	Ποτέ, ποτέ,
ἢ μέλισσα πετᾷ.	δὲν κάθηται ποτέ.

Καὶ σύ, καλὸ παιδί,
ποτέ μὴ χάνης τὸν καιρό,
ποτέ μὴ εἶσαι ὀκνηρόν,
 παιδί, παιδί,
καὶ σύ, καλὸ παιδί.

38. Ἡ ἀράχνη.

Ὅχι μόνον οἱ ἄνθρωποι, ἀλλὰ καὶ ζῴα τινὰ δύνανται νὰ νήθωσι καὶ νὰ φράνωσι. Τοιαῦτα ζῴα εἶναι κυ-

ρίως αἱ ἀράχνη. Ἀλλὰ πόθεν λαμβάνουσιν αἱ ἀράχνη τὴν κλωστήν, ἣτις ἀπαιτεῖται διὰ τὸ ὕφασμα αὐτῶν;

Ἡ κοιλία τῶν ἀραχνῶν ἔχει ὀπισθεν κατὰ τὸ ἄκρον τέσσαρα, ἐξ ἧ καὶ ὀκτῶ ἔντεχνα ὄργανα, τὰ ὅποια λέγονται *θηλαί*. Ἐκάστη θηλή συνίσταται ἐξ ἑκατὸν μέχρι τετρακοσίων λεπτοτάτων σωληνίσκων, ἐκ δὲ τῶν ὀπῶν τῶν σωληνίσκων τούτων ἐκρέει βρευστή τις καὶ γλοιώδης ὕλη, ἣτις λέγεται *ἀράχνη*. Μόλις ἡ ὕλη αὕτη ἐξέλθῃ ἐκ τῆς θηλῆς εἰς τὸν ἀέρα, εὐθὺς ἀποσκληρύνεται καὶ ἀποτελεῖ λεπτότατον νηματίον, τὸ ὅποιον εἶναι ἀδύνατον νὰ εἶδῃ τις διὰ τῶν ὀφθαλμῶν. Φαντασθῆτε λοιπόν. Ἄν ἐξ ἑκάστου τῶν τετρακοσίων σωληνίσκων ἐξέρχεται ἓν νηματίον, ἐξ ὧν ὁμοῦ ἐξέρχονται τετρακόσια νηματία, τὰ δὲ τετρακόσια ταῦτα νηματία κλῶθει ἡ ἀράχνη διὰ τῶν ποδῶν της εἰς ἓν καὶ μόνον νῆμα. Ποῖον θαῦμα! Ἐν λοιπὸν νῆμα τῆς ἀράχνης συνίσταται ἐκ τετρακοσίων νηματίων! Ἐν τούτοις καὶ τὸ νῆμα τοῦτο δὲν φαίνεται σχεδὸν διὰ τῶν ὀφθαλμῶν. Οἱ φυσιοδίφαι ὑπελόγησαν, ὅτι χιλιάδες ὄλαι νηματίων τῆς κοινῆς ἢ οἰκιακῆς ἀράχνης συνεννοῦμεναι ἀποτελοῦσι νῆμα, τὸ ὅποιον μόλις ἔχει τὸ πάχος τριχός τῆς ἀνθρωπίνης κεφαλῆς.

Ὅπου καὶ ἂν ὑπάγῃ ἡ ἀράχνη, κλῶθει καὶ ἓν νῆμα. Ὅταν θέλῃ νὰ καταβῇ ἀπὸ τινος κλάδου δένδρου κάτω εἰς τὴν γῆν, προσκολλᾷ κατὰ πρῶτον νημά τι ἐπὶ τοῦ

κλάδου, ἀπὸ τοῦ ὁποίου πρόκειται νὰ καταβῆ. Ἄν τυχὸν θελήσῃ νὰ σταματήσῃ, πρὶν φθάσῃ εἰς τὴν γῆν, κλείει τὴν θηλήν καὶ τότε κρέμαται ἐν τῷ ἀέρι ἐκ τοῦ νήματος αὐτῆς. Ὅταν δὲ θελήσῃ νὰ ἀναβῆ πάλιν εἰς τὸν κλάδον, τότε πολυπέυει τὸ νῆμα διὰ τῶν ποδῶν της καὶ οὕτως ἀναβαίνει.

Ἡ κοινὴ ἀράχνη στήνει τὸ ὕφασμα αὐτῆς εἰς τὰς γωνίας τῶν σταύλων καὶ τῶν δωματίων. Πόσον λεπτὸν εἶναι ἐν τοιοῦτον ὕφασμα! Παρατηρήσατε αὐτό! Εἶναι

Σταυρόστικτος ἀράχνη.

προσηλωμένον εἰς τοὺς τοίχους διὰ νηματίων. Ἄλλὰ ποῦ εἶναι ἡ ἀράχνη; Ἴδου αὐτή. Κάθηται εἰς τὸ ἄκρον τοῦ ὕφασματος ἐντὸς χοάνης καὶ περιμένει νὰ ἐμπέσῃ εἰς αὐτὸ κώνωψ τις ἢ μυῖα. Ἄλλαι ἀράχναι ὑφαίνουνσι πραγματικὸν δίκτυον καὶ ἐκτείνουνσι αὐτὸ μεταξὺ τῶν δένδρων καὶ ἄλλων ἀντικειμένων. Αἱ ἀράχναι αὗται λέγονται σταυρόστικτοι ἀράχνη, διότι ἔχουσι κατὰ τὸ ἄνω μέρος τῆς κοιλίας των σχῆμα σταυροῦ. Τὸ δίκτυον

τῶν σταυρόστικτων ἀράχνων εἶναι ἀληθῶς ἀξιοθαύμαστον διὰ τὴν τέχνην, μεθ' ἧς εἶναι ὕφασμένον. Ἡ σταυρόστικτος ἀράχνη κάθηται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δικτύου της, μόλις δὲ ἐννοήσῃ ἐκ τῶν δονήσεων αὐτοῦ, ὅτι συνελήφθη μυῖα τις, ἐπιπίπτει κατ' αὐτῆς, περιπλέκει αὐτὴν διὰ νηματίων, ἵνα μὴ δυνηθῆ νὰ κινηθῆ καὶ ἀντιστῆ, ἐμβάλλει εἰς τὸ σῶμά της τὰς ὀξείας σιαγόνας της καὶ ἐκμυζᾷ τὸν χυμὸν αὐτῆς. Ἄν τύχῃ νὰ μὴ πεινᾷ, τότε ἀποθέτει τὴν μυῖαν εἰς τὴν ὀψοθήκην της.

39. Εἰς τί χρῶσιμεύουσιν αἱ ἀράχναι καὶ αἱ μυῖαι;

Νεαρός τις ἡγεμὼν ἔλεγε πλειστάκις· «Πρὸς τί ἄρα γε ἐπλάσεν ὁ Θεὸς τὰς μυῖας καὶ ἀράχνας; Τοιαῦτα φθοροποιὰ ζυφύφια οὐδεμίαν ὠφέλειαν παρέχουσιν εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Ἄν ἐγὼ ἤδυνάμην, ἤθελον ἐξαφανίσθαι ὅλα ταῦτα ἐκ τῆς γῆς.»

Μίαν φορὰν ὁ ἡγεμὼν οὗτος, πολεμῶν πρὸς τοὺς ἐχθρούς, ἠττήθη καὶ ἐτράπη εἰς φυγὴν. Καταβεβλημένος ἐκ τῶν συγκινήσεων καὶ κόπων κατεκλίθη τὴν ἐσπέραν ἐν τῷ δάσει ὑπὸ δένδρον τι καὶ ἀπεκοιμήθη. Ἐν ᾧ δὲ ἐκοιμᾶτο, ἐχθρὸς τις ἐπλησίασεν αὐτὸν ἀφορητεῖ, ἀνέσπασε τὸ ξίφος του καὶ ἠτοιμάζετο νὰ τον θανατώσῃ. Κατ' ἐκείνην ἑμῶς τὴν στιγμὴν μυῖα τις ἐκάθισεν ἐπὶ τῆς παρεΐας τοῦ ἡγεμόνος καὶ ἐκέντησεν αὐ-

τὸν τόσον ἰσχυρῶς, ὥστε ἀρπυνίσθη. Ἄναπηδῆσας δὲ εὐθύς, ἐγύμνωσε τὸ ξίφος του, ὃ δὲ ἐχθρὸς ἐτράπη εἰς φυγὴν.

Μετὰ ταῦτα ὁ ἡγεμὼν ἐκρύβη εἰς ἀπόκεντρόν τι σπηλαιον τοῦ δάσους. Κατὰ δὲ τὴν νύκτα ἀράχνη, πλέξασα τὸ δίκτυον αὐτῆς, ἐξέτεινεν αὐτὸ πρὸ τῆς εἰσόδου τοῦ σπηλαίου. Τὴν πρωίαν δύο ἐκ τῶν ἐχθρῶν, καταζητοῦντες τὸν ἡγεμόνα, ἤλθον καὶ πρὸ τῆς θύρας τοῦ σπηλαίου. « Ἰδέ, » εἶπεν ὁ εἰς, « ἐκεῖ ἐντὸς εἶναι κεκρυμμένος! » — « Ὅχι, » ἀπήντησεν ὁ ἄλλος, « ἐκεῖ ἐντὸς δὲν δύναται νὰ εἶναι, διότι εἰσερχόμενος θὰ διέσχιζε τὸ ὕφασμα τοῦτο τῆς ἀράχνης. »

Ἄφ' οὗ δὲ οἱ ἐχθροὶ ἀπεμακρύνθησαν, ὁ ἡγεμὼν, ὅστις εἶχεν ἀκούσῃ τὴν συνδιάλεξιν αὐτῶν, ὕψωσε τὰς χεῖράς του βαθύτατα συγκεκινημένος καὶ ἐφώνησε· « Θεέ μου, μυριάκις σοι εὐχαριστῶ. Χθὲς ἔσφασας τὴν ζωὴν μου διὰ μίας, σήμερον δὲ δι' ἀράχνης. Πόσον καλὰ καὶ σκόπιμα εἶναι ὅλα, ὅσα ἔκαμες! »

40. Ὁ οἶκος τοῦ Θεοῦ.

Τὰ σεπτὰ σκηνώματά σου
πόσον εἶν' ἀγαπητά!

Ἡ ψυχὴ μου 'ς τὰς αὐλὰς σου
ἐνθους, ἠψυστε, πετῶ.

Εὐτυχεῖς οἱ κατοικοῦντες
ἐν τῷ οἴκῳ σου αἰεί,
οἱ τὴν δόξαν σου αἰνοῦντες
ἐν ἐσπέρᾳ καὶ πρωί.

Σὺ, Θεέ μου, τούτων εἶσαι
ἀντιλήπτωρ καὶ σωτήρ.
Σὺ αὐτοὺς περιποιεῖσαι,
ὡς τὰ τέκνα ὁ πατήρ.

Μία προσευχῆς ἡμέρα
τῶν αὐλῶν ἐντὸς τῶν σῶν
εἶν' ἐτῶν τιμιωτέρα
καὶ αἰῶνων περισσῶν.

41. Ὁ ναὸς τοῦ βασιλέως.

Βασιλεὺς τις ἀπεφάσισε νὰ οἰκοδομήσῃ μεγαλοπρεπέστατον ναὸν πρὸς τιμὴν καὶ δόξαν τοῦ Θεοῦ. Θέλων δὲ νὰ κτίσῃ αὐτὸν ἀποκλειστικῶς ἐκ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ ταμείου, διέταξεν αὐστηρῶς νὰ μὴ συνεισφέρῃ τις ἐκ τῶν ὑπηκόων του διὰ τὴν οἰκοδομὴν ἐκείνην μηδὲ λεπτόν ἐπὶ ποιῆ ἠανάτου.

Ἄφ' οὗ λοιπὸν ἀπετελέσθη ὁ ναός, ὁ βασιλεὺς διέταξε νὰ στήσωσιν ἐπὶ τῆς εἰσόδου του μεγάλην μαρμαρίνην πλάκα καὶ νὰ ἐγγράψωσιν ἐν αὐτῇ διὰ χρυσοῦν

γραμμάτων, ὅτι αὐτὸς μόνος εἶχεν οἰκοδομήσῃ τὸν ναὸν καὶ ὅτι οὐδεὶς ἄλλος εἶχε συνεισφέρειν εἰς τὴν οἰκοδομὴν αὐτοῦ. Αἰφνης ἄνωγ' εὐρεθὴ μεταβεβλημένη· διότι ἀντὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ βασιλέως ὑπῆρχεν ἐγγεγραμμένον ἐν αὐτῇ ἄλλο ὄνομα καὶ δὴ τὸ ὄνομα πτωχοτάτης γυναικός, ὡς ἂν αὐτὴ νὰ εἶχε κτίσῃ τὸ περικαλλέστατον ἐκεῖνο οἰκοδόμημα.

Τοῦτο ἐλύπησε τὰ μέγιστα τὸν βασιλέα, ὅστις διέταξε νὰ ἐξαλείψωσι τὸ ὄνομα τῆς γυναικός καὶ νὰ ἐγγράψωσι τὸ ἰδικόν του πάλιν. Ἀλλὰ τὴν ἐπαύριον ὑπῆρχεν ἐγγεγραμμένον πάλιν ἀντὶ τοῦ ἰδικοῦ του τὸ ὄνομα τῆς γυναικός, ὅλοι δὲ ἀνεγίνωσκον, ὅτι αὐτὴ ἦτο ἡ κτίσασα τὸν ναὸν ἐκεῖνον.

Τρίτην φορὰν ἐχαράχθη εἰς τὴν πλάκα τὸ ὄνομα τοῦ βασιλέως καὶ τρίτην φορὰν ἐξηφανίσθη καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἐφαίνετο ἐγγεγραμμένον πάλιν τὸ ὄνομα τῆς γυναικός.

Τότε ὁ βασιλεὺς ἐνόησεν, ὅτι εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην ὑπῆρχε δάκτυλος Θεοῦ, καί, ταπεινωθεὶς, ἐζήτησε τὴν γυναῖκα καὶ ἐκάλεσεν αὐτὴν ἔμπροσθεν τοῦ θρόνου του. Τρέμουσα καὶ ἀγωνιώσα ἡ πτωχὴ γυνὴ ἐνεφανίσθη πρὸ τοῦ βασιλέως. « Γύναι, » εἶπε πρὸς αὐτὴν ὁ βασιλεὺς, « συμβαίνουσι πράγματα θαυμάσια. Μὰ τὸν Θεὸν καὶ τὴν ζωὴν σου εἰπέ μοι τὴν ἀλήθειαν. Δὲν ἤκουσας, ὅτι ἀπηγόρευσα νὰ εἰσφέρειν τις εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ; Πῶς λοιπὸν σὺ εἰσέφερες; »

Τότε ἡ γυνὴ ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ βασιλέως

καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν· « Ἐλεος, μεγαλειότατε! Θά σοι ἐμολογήσω πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. Ἐγὼ εἶμαι πτωχὴ γυνὴ, μόλις δὲ κερδαίνω τὸν καθημερινὸν ἄρτον διὰ τῆς ἐργασίας μου. Ἐν τούτοις κατώρθωσα νὰ ἐξοικονομήσω ἐν λεπτόν, τὸ ὅποιον ἠθέλησα νὰ εἰσφέρω εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ σου καὶ πρὸς δόξαν τοῦ Θεοῦ. Φοβηθεῖσα ἄνωγ' αὐστηρὸν διάταγμά σου καὶ τὴν τιμωρίαν, ἠγόρασα ἀντὶ τοῦ λεπτοῦ ἐκείνου χόρτον καὶ ἔρριψα αὐτόν εἰς τὴν ὁδὸν πρὸ τῶν βοῶν, οἱ ὅποιοι ἔσπυρον τοὺς λίθους τοὺς προωρισμένους διὰ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ σου, ἐκεῖνοι δὲ ἔφαγον αὐτόν. Οὕτως ἐξετέλεσα τὴν ἐπιθυμίαν μου, χωρὶς νὰ παραβῶ τὴν ἐντολήν σου. »

Ὅτε ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς τοὺς λόγους τούτους, συνεινήθη ἰσχυρῶς καὶ παρετήρησεν, ὅτι ὁ Θεὸς εἶχεν ἐκτιμῆσῃ τὴν ἀγνήν προαίρεσιν τῆς γυναικός καὶ εἶχε προσδεχθῆ τὸν ὀβολὸν αὐτῆς μᾶλλον ἢ ὅλους τοὺς θησαυροὺς τοῦ βασιλικοῦ αὐτοῦ ταμεῖου.

Τότε λοιπὸν ἔδωκεν εἰς τὴν πτωχὴν γυναῖκα δῶρα πλουσιώτατα καὶ ἐνετύπωσε ζωηρῶς ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ τὴν τιμωρίαν τῆς ματαιοφροσύνης του.

42. Ἡ Κυριακὴ.

Μόλις ἔλαμπον τὰ κάλλη τῆς αὐγῆς περπνά,
τὰ παιδάκια ἡ μητέρα τρέχει καὶ ζυπνᾷ.

«Αἱ, παιδιά, καιρός, ξυπνάτε! κ' εἶναι Κυριακή-
 ἡ καμπάνα μας φωνάζει! τὴν ἀκοῦτε' ἐκεῖ;»
 «Τῶρ' ἀμέσως, μητερίτσα,» λέγουν κ' ἐνταυτῷ
 πῶς εὐρέθησαν 'ς τὸ πόδι ὄλα 'ς τὸ λεπτό!

Ἡ μητέρα μὲ ὄροσάτο τᾶπλυνε νερό,
 τὰ μαλλάκια τους μὲ χτένι 'χτένισ' ἀργυρό,
 τᾶλλαξε σιδηρωμένα βούχα γιορτερὰ,
 κ' ἔλαμπαν 'σάν ἀγγελούδια κ' ἦσαν μιὰ χαρὰ.
 Τώρα νὰ 'ς τὸ πεζοδρόμι τὰ παιδιά, κ' αὐτὴ
 τὸ μικρὸ της ἀπ' τὸ χέρι τρυφερὰ κρατεῖ.

Εὐταχτα 'ς τὴν ἐκκλησίαν στέκουν τὰ παιδιά
 καὶ τὴν λειτουργί' ἀκούουν μ' ἀνοικτὴ καρδιά,
 φῶς καὶ μέσα, φῶς κ' ἀπ' ἔξω. Πάλιν νὰ, μαζὶ
 εἰς τὸ σπίτ' ἡ συνοδεία ἔρχεται πεζή.

Σ' ὄλον χύθηκε τὸν δρόμον μόσχος θαυμαστός,
 καὶ ἀόρατος μαζὶ των ἔρχετ' ὁ Χριστός.

43. Ἡ μικρὰ ὀψοφθοροξυλόπωλις.

Ἦτο παραμονὴ τοῦ νέου ἔτους, ἔξω ἔπιπτε γιῶν καὶ
 ἦτο σκότος. Μικρὸν κοράσιον, ἔχον ἀσκεπῆ τὴν κερα-
 λὴν καὶ γυμνοὺς τοὺς πόδας, οἱ ὅποιοι ἦσαν κυανέρυ-
 θροι ὑπὸ τοῦ ψύχους, περιεφέρετο εἰς τὰς ὁδοὺς. Ἐν-
 τὸς παλαιῶς καὶ βρακῶδους ποδιᾶς εἶχε κυτία τινὰ
 φωσφοροξύλων, ἐν δὲ ἐξ αὐτῶν ἐκράτει εἰς τὴν χεῖρα.

Τὸ δυστυχὲς κοράσιον! Καθ' ὄλην τὴν ἡμέραν οὐδεὶς
 εἶχεν ἀγοράσῃ οὐδὲ ἐν κυτίον παρ' αὐτοῦ, οὐδεὶς εἶχε
 χάρισῃ εἰς αὐτὸ οὐδὲ λεπτόν.

Τρέμον ἐκ τοῦ ψύχους καὶ τῆς πείνης περιεπλανᾶτο
 ἄνω καὶ κάτω τὸ ταλαίπωρον. Ἡ δυστυχὴς μικρὰ!
 Αἱ νιφάδες τῆς χιένος πίπτουσαι ἐκάλυπτον τὴν μακρὰν
 καὶ ξανθὴν κόμην της, ἡ ὁποία ἐχύνετο περὶ τὸν τρά-
 χηλόν της. Ἄπειρα φῶτα ἠκτινοβόλουν ἐξ ὄλων τῶν
 παραθύρων· τὰ παιδιά φανοφοροῦντα καὶ ψάλλοντα τὸν
 ἅγιον Βασιλεῖον ἔκρουον τὰς θύρας· ὅλοι οἱ ἄνθρωποι
 ἦσαν εὐθυμοὶ καὶ ἔτρωγον καὶ ἔπινον μετὰ φαιδρότητος.

Ἐπὶ τέλους ἡ ταλαίπωρος μικρὰ ἐκάθισεν εἰς γω-
 νίαν τινὰ σχηματιζομένην ὑπὸ δύο οἰκιῶν καὶ ἔσυρε
 πρὸς ἑαυτὴν τοὺς μικροὺς καὶ ῥιγοῦντας πόδας της·
 ἀλλ' ἡ δυστυχὴς ἐκρύωνεν ἔτι περισσότερον, εἰς δὲ τὴν
 οἰκίαν της δὲν ἐτόλμα νὰ ὑπάγῃ, διότι δὲν εἶχε πωλή-
 σῃ τι καὶ δὲν ἔφερε μεθ' ἑαυτῆς οὐδὲ λεπτόν· ὁ πατὴρ
 της θὰ ἐξυλίζεν αὐτὴν ἀφεύκτως, ἐκτὸς δὲ τούτου καὶ
 εἰς τὴν οἰκίαν της δὲν ὑπῆρχε πῦρ, ὅπως θερμανθῇ.

Τοιοῦτοτρόπως ἐκάθητο ἐκεῖ συνεσταλμένη· αἱ χει-
 ρὲς της εἶχον ναρκωθῆ σκεδὸν ὑπὸ τοῦ ψύχους. Ἄχ!
 ἐν φωσφοροξύλων ἴσως ἤθελε θερμάνῃ ὀλίγον τοὺς δα-
 κτύλους της, ἂν ἦτο δυνατόν νὰ ἐξαγάγῃ ἐν μόνον ἐξ
 ἐνὸς κυτίου καὶ νὰ τρίψῃ αὐτὸ ἐπὶ τοῦ τοίχου! Μετὰ
 πολλοὺς δισταγμοὺς ἐξήγαγεν ἐπὶ τέλους ἐν καὶ ἔτρι-
 ψεν αὐτὸ ἐπὶ τοῦ τοίχου. Ἄ, πῶς ἐσπινθηροβόλησε,

πῶς ἔκαιεν ! Ἡ μικρὰ ἔβαλεν εὐθὺς τὴν χειρὰ της ἐπὶ τῆς μικρᾶς φλογός. Πόσον λαμπρά, πόσον θερμὴ ἦτο ἡ φλόξ ἐκεῖνη ! Ἦτο μαγικὸν λυχνάριον ! Τὸ μικρὸν κοράσιον ἐνόμισε πραγματικῶς, ὅτι εἶχε πρὸ αὐτοῦ μεγάλην καὶ ὠραίαν σιδηρᾶν θερμάστραν, ἐντὸς τῆς ὁποίας ἔκαιεν ἄφθονοι καὶ ζωηροὶ πῦρ. Ἡ μικρὰ ἐξέτεινε τότε τοὺς πόδας, ἕπως θερμάνῃ καὶ αὐτοὺς — πλὴν φεῦ ! — διὰ μιᾶς ἐσβέσθη τὸ φλογίδιον, ἡ θερμάστρα ἔγινεν ἐξαίφνης ἄφαντος, ἔμεινε δὲ μόνον ἡ στάκτη τοῦ φωσφοροζύλου εἰς τὴν χεῖρα τοῦ παιδίου.

Μετ' ὀλίγων ἡ μικρὰ ἔτριψεν ἐπὶ τοῦ τοίχου καὶ ἄλλο φωσφοροζύλον. Τὸ φωσφοροζύλον ἀνέλαμψε, τὸ δὲ μέρος τοῦ τοίχου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἔπεσεν ἡ λάμψις του, ἔγινε διὰ μιᾶς διαφανές, ὥστε τὸ παιδίον ἠδύνατο νὰ βλέπῃ δι' αὐτοῦ ἐντὸς τοῦ δωματίου τῆς οἰκίας. Ἐπὶ τῆς τραπέζης ἦτο ἐστρωμένον λευκοτάτον τραπεζομάνδηλον, ἐπ' αὐτοῦ δὲ ἦσαν θεθειμένα πολυτελέστατα ἀγγεῖα, καὶ ἐντὸς μεγάλης τινὸς λοπάδας ἐν τῷ μέσῳ τῆς τραπέζης ἔκειτο ἐψημένη χῆν ἀτμιζούσα ἀκόμη. Τὸ δὲ παραδοξότερον, ἡ χῆν ἐτήδησεν ἀπὸ τῆς τραπέζης κάτω εἰς τὸ πάτωμα καὶ μὲ τὸ μαχαίριον καὶ τὴν περόνην ἐν τῷ στήθει ἤρχετο ταλαντευομένη πρὸς τὸ πτωχὸν κοράσιον. Τὴν στιγμήν ὅμως ἐκείνην τὸ φωσφοροζύλον ἐσβέσθη καὶ δὲν ἔμεινε, εἰ μὴ ὁ χονδρὸς καὶ κατάψυχρος τοίχος τῆς οἰκίας.

Τότε ἡ μικρὰ ἤναψε καὶ ἄλλο φωσφοροζύλον.

Ἡδὴ ἐφάνη εἰς αὐτήν, ὅτι ἐκάθητο ὑποκάτω μεγάλου καὶ λαμπροτάτου δένδρου τῶν Χριστουγέννων· χιλιάδες ἀνημμένων κηρίων ὑπῆρχον ἐπὶ τῶν πρασίνων κλάδων του, παμποικίλοι δὲ εἰκόνες ἔβλεπον κάτω πρὸς αὐτήν. Ἡ μικρὰ ἐξέτεινε μετὰ χαρᾶς τὰς χεῖράς της πρὸς τὰς εἰκόνας· ἀλλ' αἰφνης τὸ φωσφοροζύλον ἐσβέσθη. Τὰ ἀνημμένα κηρία ἤρχισαν νὰ ἀναβαίνωσιν ὀλίγον κατ' ὀλίγον πρὸς τὰ ἄνω, καὶ τέλος ἡ μικρὰ ἔβλεπεν αὐτὰ ὡς ἄστρα ἐν τῷ οὐρανῷ. Ἐν ἐξ αὐτῶν ἔπεσε τότε κάτω καὶ πίπτον ἐσχημάτισε μακρὰν πυρώδη οὐρὰν.

«Τώρα ἀποθνήσκεις τις,» εἶπεν ἡ μικρὰ, διότι ἡ γρατα μάμμη της, ἡ μόνη, ἡ ὁποία τὴν ἠγάπα ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ καὶ ἡ ὁποία δυστυχῶς εἶχεν ἀποθάνῃ, εἶχεν εἶπη εἰς αὐτήν, ὅτι, ὅταν καταπίπτη ἄστρον τι, μία ψυχὴ ἀναβαίνει ἐκ τῆς γῆς πρὸς τὸν Θεόν.

Ἐτριψε καὶ ἄλλο φωσφοροζύλον ἐπὶ τοῦ τοίχου. Εὐθὺς ἔγινε καὶ ἄλιν πῶς, ἐν δὲ τῇ λάμψει διέκρινε τότε ἡ μικρὰ τὴν γλυκεῖαν καὶ προσφιλῆ μορφήν τῆς γραίας μάμμης της. «Μάμμη, ἀγαπητή μοι μάμμη,» ἔκραξεν ἡ δυστυχὴς μικρὰ, «παράλαβέ με· γνωρίζω, ὅτι ὁὰ με ἀφήσης, ἅμα σβεσθῇ τὸ φωσφοροζύλον, ὅτι ὁὰ γίνῃς ἄφαντος καὶ σύ, ἕπως ἡ θερμάστρα, ἕπως ἡ ἐψημένη χῆν, ἕπως τὸ μέγα καὶ λαμπρὸν τῶν Χριστουγέννων δένδρον!» Καὶ ἤναψε ταχέως ὀλόκληρον τὸ κυτίον τῶν φωσφοροζύλων, διότι δὲν ἤθελε νὰ φύγῃ ἡ ἀγαπητὴ της μάμμη.

Τὰ φώσφοροξυλα ἔλαμψαν τόσον πολὺ, ὥστε ἡ μικρὰ ἐνόμισεν, ὅτι ἦτο μεσημβρία· ἡ μάμμη οὐδέποτε εἶχε φανῆ εἰς αὐτὴν τόσον μεγάλη, τόσον ὠραία καὶ μεγαλοπρεπής· ἔλαβεν εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς τὴν πτωχὴν μικρὰν καὶ ἀμφότερα ἀνέβησαν ἐν λάμψει καὶ χαρᾷ εἰς τὰ ὕψη τοῦ αἰθέρος, ὅπου δὲν ὑπάρχει οὔτε ψυχρός οὔτε πεῖνα οὔτε φόβος—ἦσαν πλησίον τοῦ Θεοῦ.—

Ὅτε ἀνέτειλεν ὁ μῶς ἡ πρωία, οἱ ἄνθρωποι εὔρον τὸ πτωχὸν κοράσιον καθήμενον ἐν τῇ γωνίᾳ καὶ ἐστηριγμένον εἰς τὸν τοίχον· αἱ παρειαὶ τοῦ ἦσαν πελιδναί, τὸ στόμα τοῦ ὑπεμεϊδία—τὸ δυστυχεὺς εἶχε παγώσῃ ἔκει κατὰ τὴν νύκτα τοῦ παλαιοῦ ἔτους! Ὁ ἥλιος τοῦ νέου ἔτους ἠσπάσθη τὸ πῶμα τῆς μικρᾶς. «Ἡ ταλαίπωρος ἠθέλησε νὰ θερμανθῆ,» ἔλεγον οἱ ἄνθρωποι, βλέποντες εἰς τὴν χειρὰ τῆς τὸ κυτίον μὲ τὰ κεκαυμένα φωσφοροξυλα· ἀλλ' οὐδεὶς ἐμάντευσέ ποτε, τί λαμπρὸν θέαμα εἶχεν ἰδῆ τὸ πτωχὸν κοράσιον καὶ πόσον μεγαλοπρεπῶς εἰσήλθε μετὰ τῆς μάμμης του εἰς τὴν χαρὰν τοῦ νέου ἔτους!

44. Ὁ ἅγιος Βασίλειος

Τὴν ὀγδόην ἡμέραν μετὰ τὰ Χριστούγεννα, τὴν πρώτην τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου ἐκάστου ἔτους ἐορτάζομεν μεγάλην ἑορτὴν. Κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ἐπιτελοῦμεν τὴν μνήμην ἐνὸς τῶν μεγάλων διδασκάλων τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, τοῦ ἁγίου Βασιλείου. Ἀπὸ τῆς ἡ-

μέρας ταύτης ἀρχεται καὶ τὸ νέον ἔτος τῶν Χριστιανῶν.

Ἡ ἑορτὴ αὕτη εἶναι ἑορτὴ χαρᾶς καὶ ἀγαλλιᾶσεως πάντων τῶν Χριστιανῶν. Τὰ παιδία μάλιστα ἀγαπῶσι πολὺ τὴν ἑορτὴν ταύτην. Διὰ τί ἀρά γε;

Τὰ καλὰ παιδία δὲν πρέπει νὰ ἀγαπῶσι τὸν ἅγιον Βασίλειον μόνον χάριν τῶν δώρων, τὰ ἅποια λαμβάνουσι κατὰ τὴν ἑορτὴν αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ νὰ προσπαθῶσι νὰ μιμῶνται τὸν ἅγιον τοῦτον ἄνδρα καὶ μέγαν διδάσκαλον τῆς χριστιανικῆς καθόλου Ἐκκλησίας.

Ὁ ἅγιος Βασίλειος, παιδίον ἔτι ὢν, ἦτο ἐπιμελέστατος καὶ χρηστοηθέστατος· ἔμαθε πολλὰ γράμματα καὶ ἔγινεν ἐνάρετος καὶ ἀγαθὸς ἀνὴρ. Ἐξῆ πάντοτε κατὰ τὸ θέλημα καὶ τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ, ἐδίδασκε τοὺς ἀμαθεῖς, ἐπροστάτευσε δὲ καὶ ὑπερήπισσε τὴν Ἐκκλησίαν κατὰ τῶν κακῶν ἀνθρώπων. Διὰ ταῦτα ἐτιμῆθη καὶ τιμᾶται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ὡς ἅγιος.

Ἐορτάζοντες λοιπὸν τὴν μνήμην τοῦ ἁγίου τούτου, πρέπει νὰ προσπαθῶμεν νὰ μιμῶμεθα αὐτόν, ὅπως καὶ ἡμεῖς ἀγαπώμεθα καὶ τιμώμεθα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων.

45. Δύο διάλογοι.

Κατὰ τινὰ ἑαρινὴν πρωίαν ἐσπεκόμεν ἐν τῷ χωρίῳ μου ἔκει, ὅπου ἡ ὁδὸς σχίζεται εἰς ἄλλας δύο, ἐκ τῶν ἐπιπέδων ἢ μὲν μία φέρει κατ' εὐθείαν εἰς τὸ σχολεῖον, ἡ δὲ (Ἔτος ὀκτωδικὸν Γ')

ἄλλη εἰς τὸν λειμῶνα τοῦ χωρίου. Ὁ καιρὸς ἦτο ὠραιότατος. Ἐκεῖ λοιπὸν ἤκουσα τότε δύο παιδία συνομιλοῦντα ὡς ἑξῆς·

«Καλὴν ἡμέραν, Πέτρε!» — «Καλὴν ἡμέραν, Μιχαήλ!»

«Ποῦ πηγαίνεις, Πέτρε;» — «Εἰς τὸ σχολεῖον, Μιχαήλ.»

«Ἄ, πῶς! Τὸ σχολεῖον εἶναι ἀνυπόφορον, ἐκεῖ πρέπει νὰ μανθάνῃ τις ἀδιαλείπτως· τὸνναντίον ὁ λειμῶν εἶναι ὠραιότατος! Ἐλθέ, ἄς ὑπάγωμεν νὰ παίξωμεν εἰς τὸν λειμῶνα, Πέτρε.»

«Τὸ ἐσπέρας, Μιχαήλ. Τώρα πηγαίνω εἰς τὸ σχολεῖον, νὰ μάθω.»

«Ἄφ' οὗ δὲν θέλεις, δὲν δύναμαι νὰ σε βιάσω· ὑπαγε λοιπὸν σὺ νὰ ἐργασθῆς, ἐγὼ δμως ἐπιθυμῶ νὰῖ παιζῶ.»

Εἶκοσιν ἔτη μετὰ ταῦτα ἐστειλόμεν εἰς τὴν αὐτὴν περιήγου θέσιν τοῦ χωρίου. Ἦτο χειμῶν καὶ ἡ ἡμέρα ψυχρὰ καὶ χιονώδης. Ρακένδυτος καὶ ἀχρότατος ἀνὴρ, τρέμων ἐκ τοῦ ψύχους καὶ τῆς πείνης, ἔκρουε κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν τὴν θύραν τοῦ σχολείου. Εὐθὺς σχεδὸν ἡ θύρα ἠνοίχθη ὑπὸ τοῦ διδασκάλου, τότε δὲ ἤκουσα καὶ τοὺς δύο συνομιλοῦντας ὡς ἑξῆς·

«Καλὴν ἡμέραν, κύριε!» — «Καλὴν ἡμέραν, ἀνθρώπε!»

«Ἄχ, κύριε, ἐλεήσατέ με!»

«Τί θέλετε λοιπὸν;»

«Ἐργασίαν, κύριε. Δύναμαι νὰ σαρώνω τὰς παραδόσεις τοῦ σχολείου σας, νὰ ἀνάπτω τὰς θερμάστρας καὶ ἄλλας παρομοίας ἐργασίας νὰ ἐκτελῶ. Δεχθῆτέ με, σὰς παρακαλῶ!»

«Δὲν γνωρίζετε ἄλλην καλλιτέραν ἐργασίαν;»

«Ὅχι, κύριε!»

«Καὶ πῶς τοῦτο;» — «Διότι δὲν ἔμαθον.»

«Πῶς ὀνομάζεσθε;» — «Ὀνομάζομαι Μιχαήλ.»

«Εἰσελθετε, Μιχαήλ. Ἐξω σήμερον δὲν ὑποφέρεται, τὸνναντίον δὲ τὸ σχολεῖον εἶναι πολὺ εὐχάριστον. Ἐντὸς αὐτοῦ καὶ τώρα ἀκόμη δύνασθε, ἐλπίζω, νὰ μάθητε καλὸν τι.»

Εἰσήλθον καὶ οἱ δύο, ἡ δὲ θύρα ἐκλείσθη πάλιν. Ὁ ἑπαυτῶν ἐργασίαν δὲν ἐγνωρίζε κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν, τίς ἦτο ὁ εὐπροσῆγορος διδασκάλος. Ἡμεῖς δμως γνωρίζομεν αὐτό. Δὲν εἶναι ἀληθές;

Β. Τὸ κατοικητήριον καὶ τὰ περὶ αὐτό.

47. Τὸ χωρίον κατὰ τὴν προίαν.

Τὸ λυκαυγὲς τῆς ἡμέρας ἤρχισε νὰ ὑποφώσκη. Ὁ νυκτοφύλαξ ἔκρουσε διὰ τελευταίαν φορὰν τὸ ἔδαφος διὰ τοῦ χονδροῦ βοπάλου του καὶ ἦδη σπεύδει πρὸς τὸν χαμηλὸν οἰκίσκον του, ὅπως κοιμηθῆ ἐπὶ τινὰς ὠ-

ρας, πρὶν ἢ σκληρὰ ἐργασία τῆς ἡμέρας ἐξυπνίση αὐτὸν καὶ πάλιν. Πρῶτοι ἐξεγείρονται οἱ ἀλέκτορες ἐν ταῖς αὐλαῖς τῶν οἰκιῶν καί, κράζοντες μεγαλοφῶνας, χαιρετίζουσιν ἀλλήλους. Ἡ σκότιος γλαυξ ἐπανάρχεται ἐκ τῶν νυκτερινῶν ἐκδρομῶν τῆς εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ κωδωνοστασίου, ὅπως διέβη ἐκεῖ ἐν ἡσυχίᾳ τὴν ἡμέραν ἐντὸς τῆς θερμῆς τῆς φωλεᾶς, ἀπ' οὗ καθ' ἑλὴν τὴν νύκτα ἐθῆρευσε εἰς τοὺς ἀγρούς καὶ τοὺς λειμῶνας ἰκανὸν ἀριθμὸν μυῶν· διότι εἶναι σπουδαῖος ἀγροφύλαξ. Ὁ πελαργὸς ἀνυψοῦται ἐκ τῆς ἀκανθάδους φωλεᾶς του, ἥτις εἶναι πεπλεγμένη ἐπὶ τῆς καπνοδόχης, ἀνοίγει μετὰ περισκέψεως τὰς μακρὰς πτέρυγας αὐτοῦ, ἐπισκοπεῖ τὴν χώραν μετὰ προτεταμένου λαιμοῦ καὶ δι' ἰσχυροῦ κροταλισμοῦ τῶν σιαγόνων ἀναγγέλλει εἰς τοὺς λοιποὺς συντρόφους του, ὅτι ἐξηγήθη. Ἐπ' ἴσης ἀφυπνίζονται ὀλίγον κατ' ὀλίγον καὶ τὰ μικρὰ ψιδιὰ πτηνά, τὰ ὅποια διέρχονται τὴν νύκτα εἰς τοὺς φράκτας, ἐν ταῖς λόχμαις καὶ ἐπὶ τῶν δένδρων τῶν κήπων τοῦ χωρίου. Τέλος παρατηροῦνται σημεῖα ἐξεγέρσεως καὶ ἐν ταῖς οἰκίαις, αἱ ὅποια, χωριζόμεναι ἀπ' ἀλλήλων διὰ μεγάλων αὐλῶν καὶ κηπαρίων, ἀποτελοῦσι σειρὰς ἀκανονίστους. Ἐδῶ καὶ ἐκεῖ τρίζει μία θύρα, καὶ ἐκ τοῦ σκότους τῆς οἰκίας προβάλλει ἡμερόμισθος ἐργάτης, τρίβει ἡμίπνος ἀκόμη διὰ τῆς καστανόχρου καὶ τυλιγδούς χειρὸς τοὺς ὀφθαλμούς του καὶ περιβλέπει μετὰ προσοχῆς, δοκιμάζων

τὸν καιρὸν. Αἱ γυναῖκες ἀνάπτουσι πῦρ εἰς τὴν ἐστίαν καὶ προετοιμάζουσιν αὐτοῦ τὸ πρόγευμα, συνιστάμενον ἐκ καφέ καὶ τεμαχίου ξηροῦ καὶ μαύρου ἄρτου. Εἰς ἀγωγιάτης διέρχεται μετὰ τῶν κεκμηκότων ἵππων τοῦ βραδέως διὰ τοῦ χωρίου, σταματᾷ ἔμπροσθεν τοῦ πανδοχείου, σιτίζει τὰ ζῶα του καὶ ἔπειτα ἐξακολουθεῖ τὸν δρόμον του. Αἱ κόραι τῶν χωρικῶν σπεύδουσιν εἰς τὴν κρήνην τοῦ χωρίου, ὅπως ποτίσῃ τοὺς βοῦς, οἵτινες βραδέως καὶ μηκῶμενοι προσέρχονται ὁ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον, ἔπειτα δὲ ζευγνύονται ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν εἰς τὰς ἀμάξας. Ἄνθρωποι καὶ ζῶα ἐξέρχονται μετὰ σπουδῆς εἰς τοὺς ἀγρούς, ὁ δὲ ἀνατέλλων ἥλιος εὐρίσκει αὐτοὺς ἀσχολουμένους εἰς τὸ ἔργον των.

47. Τὸ χωριό.

Κάτω ἐκεῖ μέσ' ἔς τὴν ξανθὴν κουλιάδα,
ποῦ ἔχει ἄλιγη σκέπη οὐρανοῦ
κ' ἔνα στεφάνι γύρω πρασινάδα
τὰ δασομέτα ὄφρυδια τοῦ βουνοῦ,

βαθειά, βαθειὰ ἀσπρίζουνε οἱ τοῖχοι
μικροῦ χωριοῦ—ἔς τὰ μισσοκοτεινὰ
μοιάζουν βαρειὰ κοτρώνια, ποῦ ἡ τύχη
ἐκάρρωσεν ἐκεῖ παντοτινά.

Μαῦροι μικροὶ καπνοὶ σπρεφογυρίζουν
ἐπάν' ἀπ' τὸ χωριὸ χωρὶς ὀρμή·
τῶν ὧρ' αὐτῆ οἱ χωρικοὶ γουρρίζουν
τὸ μαῦρό τους καὶ ἄζυμο ψωμί.

Ἐκεῖ μπροστὰ σὲ γούρρους πέντε δέκα,
ε' τὴν λάμψι, ποὺ σκορποῦνε τὰ κλαδιά,
ζυμώνει ἡ κόρη, ἡ μάνα, ἡ γυναικα,
τριγύρω της προσμένουν τὰ παιδιά.

Καὶ παρεκεῖ ε' τὴν θύρα καθισμένος
ἀπ' τὴν δουλειὰ τῆς ἡμέρας τὴν πολλὴ
ὁ γεωργὸς κομμένος, νυσταγμένος
ε' τὸ χέρι ἀκουμπᾷ τὴν κεφαλή.

Πρὶν φέξῃ, ὅλο τὸ χωριὸ ἔνπνᾷει
καὶ δίχως ταραχὴ, δίχως ἴμιλιὰ
καθένας ἐτοιμάζεται νὰ πάῃ
ε' τὴν καθημερινή του τὴ δουλειά.

Ὁ γεωργὸς πηγαίνει ε' τὸ χωράφι,
τὰ πρόβατά τα βόσκουν τὰ παιδιά·
καὶ ἡ γυναικα πλύνει, κλώθει, βάφει
μὲ τὸ μωρό της μέσα ε' τὴν ποδιά.

48. Τὸ λευκὸν στρουθίον.

Ἦτό ποτε χωρικός τις, δεῖς ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος ὠ-
πισθοδρόμει ἔτι περισσότερον. Τὰ κτήνη του ἡλατ-
τοῦντο ἐν πρὸς ἓν, οἱ ἀγροὶ του δὲν ἔφερον οὐδὲ τὸ ἡ-
μισυ ἐκείνου, τὸ ὅποιον ἠδύναντο νὰ φέρωσι, καὶ οἱ
ἀγκῶνές του ἤρχισαν ἡδὴ νὰ προβάλλωσι διὰ τοῦ ἐπεν-
δύτου του, ἐν ᾧ ὁ εἰσπράκτωρ τῶν φέρων καὶ οἱ δα-
νεισταὶ αὐτοῦ σχεδὸν καθ' ἑβδομάδα χαιρετίζοντες ἔλε-
γον πρὸς αὐτόν «Λυπούμεθα, κύριε ὀπισθοδρομικέ,
ὅτι σας ἐνοχλοῦμεν, ἀλλὰ τοῦτο εἶναι τὸ καθήκον
μας.» Οἱ φίλοι τῆς οἰκογενείας του εἶχον ἐκπλη-
ρῶσῃ ἤδη τὸ καθήκον των, παρακαλέσαντες, συμ-
βουλεύσαντες καὶ βοηθήσαντες αὐτόν, ἀλλ' ὁ εἰς μετὰ
τὸν ἄλλον ἀπεσύρθησαν ἐν τέλει, διότι ἔβλεπον, ὅτι ὁ
ἄνθρωπος δὲν ἐνόει νὰ διορθωθῇ. Εἰς ὅμως ἐξ αὐτῶν,
δεῖς εἶχε φιλόανθρωπον ψυχὴν, ἀπεφάσισε νὰ φέρῃ τὸν
ἀνόητον ἐκεῖνον χωρικὸν εἰς συναίσθησιν τῆς θέσεώς
του. Ἐν ᾧ λοιπὸν συνωμίλει μίαν ἡμέραν μετ' αὐτοῦ,
τῷ ἔκαμεν ἐπιτηδεῖως λόγον περὶ τῶν στρουθίων, τῷ
διηγήθη πολλὰ καὶ διάφορα περὶ τῶν πτηνῶν τούτων,
πῶς πολλαπλασιάζονται καταπληκτικῶς, πῶς εἶναι ἀ-
δηράγα καὶ πανουργα, ὁ δὲ χωρικός κατένευε πρὸς
ταῦτα καὶ ἐξέφραζε γνώμην, ὅτι οἱ σιτοφόροι ἀγροὶ
αὐτοῦ δὲν ἐκαρποφόρουν, ὅπως ἔπρεπεν, ἔνεκα βεβαίως
τῆς ἀδρηχίας τῶν στρουθίων. Ὁ καλὸς φίλος ἀφῆκε

τὴν γνώμην ταύτην τοῦ χωρικοῦ ἀνεξέταστον καὶ ἐξηκολούθησεν· «Εἶδες ὅμως ποτέ, φίλτατέ μοι γείτον, λευκὸν στρουθίον;»

«Ὅχι,» ἀπεκρίθη ὁ χωρικός, «ἔλα, ὅσα περιίπτανται ἐδῶ, εἶναι τερὰ κατὰ τὸ χρῶμα.»

«Καὶ ὅμως ὀφείλεις νὰ πιστεύσης,» ἀπήντησεν ὁ γείτων· «ἀλλ' ὁ ἀριθμὸς τῶν λευκῶν στρουθίων εἶναι λίαν περιωρισμένος. Καθ' ἕκαστον ἔτος γεννᾶται ἐν μόνον ἐν τῷ κόσμῳ καί, ἐπειδὴ εἶναι πολὺ ἀλλόκοτον, διὰ τοῦτο τὰ ἄλλα δάκνουσιν αὐτό, καὶ εἶναι ἠναγκασμένον νὰ ζητῇ τὴν τροφήν του κατὰ τὴν αὐγὴν καὶ ἔπειτα νὰ ἐπιστρέφῃ πάλιν εἰς τὴν φωλεάν του.»

«Παράδοξον!» εἶπεν ὁ χωρικός· «πρέπει νὰ ἴω τὸ στρουθίον τοῦτο καὶ συγχρόνως νὰ δοκιμάσω νὰ συλλάβω αὐτό.»

Τὴν ἐπαύριον ὁ χωρικός, ἐξυπνήσας λίαν πρῶί, ἔκαμε γύρους τινάς περὶ τὴν αὐλήν καὶ ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ, ἐλπίζων, ὅτι ἤθελεν ἶδῃ τὸ λευκὸν στρουθίον· ἐκεῖνο ὅμως δὲν ἐφαίνετο, καὶ τοῦτο ἐλύπει τὰ μέγιστα τὸν χωρικόν. Ἀλλὰ πολὺ περισσότερον ἐτάραττεν αὐτόν, ὅτι καὶ οἱ ὑπνέται του δὲν ἐφαίνοντο ἀκόμη εἰς τὸ μέσον, ἀλλ' ἐκοιμῶντο, ἐνῶ ὁ ἥλιος εἶχεν ἀνατείλῃ πρὸ πολλοῦ. Συγχρόνως δὲ τὰ ζῳά του ἐκραύγαζον ἐντὸς τῶν σταύλων, οὐδεὶς δὲ ἦτο, ἔπως δώσῃ εἰς αὐτὰ τροφήν.

Ἐν τῷ μεταξύ τούτῳ βλέπει ἓνα ἐκ τῶν δούλων

του, ὅστις, φέρων ἐπὶ τῶν ὤμων σάκκον πλήρη σίτου, ἤτοιμάζετο νὰ ἐξέλθῃ ταχέως διὰ τῆς θύρας τῆς αὐλῆς· εὐθὺς λοιπὸν σπεύδει πρὸς αὐτόν καὶ καταβιβάζει ἀπὸ τῶν ὤμων του τὸν σάκκον, ὅστις δὲν ἦτο προωρισμένος διὰ τὸν μύλον, ἀλλὰ διὰ τὸν πανδοχεῖα τοῦ χωρίου, εἰς τὸν ὁποῖον ὁ ὑπνέτης ὄφειλε πολλὰ.

Ἐπειτα ἐξακολουθῶν νὰ ἀποβλέπῃ πρὸς τὸ λευκὸν στρουθίον, εἰσέβλεψε κατὰ τύχην εἰς τὸν σταύλον, καθ' ἣν στιγμὴν ἡ ὑπνέτρια ἐπόλει γάλα εἰς τινα ἐκ τῶν γιτομισσῶν κρυφίως διὰ τοῦ παραθύρου. «Αὐτὴ εἶναι ἐξαιρετος οἰκονομία!» εἶπε καθ' ἑαυτὸν καὶ σπεύσας ἀρπυνίζει δι' ὕβρεων τὴν σύζυγον αὐτοῦ καὶ ἐξηγεῖ εἰς αὐτήν, ὅτι ὁ πολὺς ὕπνος πρέπει νὰ παύσῃ ἐπὶ τέλους, διότι ἄλλως θὰ εἶναι αἰωνίως ὀπισθοδρομικός. Συγχρόνως δὲ εἶπε καθ' ἑαυτόν· «Ἄν ἐξεγειρωμαί καθ' ἑκάστην ἑνωρίς, ὡς σήμερον, κατ' ἀνάγκην θὰ ἐξυπνώσιν ἐγκαίρως καὶ οἱ ὑπνέται μου, συνάμα δὲ θὰ ἴδω ἐπὶ τέλους, ἴσως δὲ καὶ θὰ συλλάβω τὸ λευκὸν στρουθίον, ἂν εὐνοηθῶ ὑπὸ τῆς τύχης.»

Ἄρ' οὐ ὅμως ἔκαμε τοῦτο ἐπὶ τινα καιρὸν, ἔπειτα δὲν ἐφρόντιζε πλέον περὶ τοῦ λευκοῦ στρουθίου, ἀλλ' ἐσκέπετο μόνον περὶ τῆς ἐργασίας του καὶ οὕτως ἀπὸ ὀπισθοδρομικοῦ ἔγινεν ἐντὸς ὀλίγου προοδευτικός. Ὅτε δὲ ὁ φίλος ἐκεῖνος ἐπανήλθε μετὰ χρόνον καὶ ἠρώτησεν αὐτόν, «Πῶς ἔχουσι, φίλτατε, τὰ πράγματα; εἶδες τὸ λευκὸν στρουθίον;» ὁ χωρικός ἐμειδίασε καί, σφιγξας

τὴν χεῖρα τοῦ εὐφυοῦς ἀνθρώπου, εἶπε πρὸς αὐτόν·
«Ὁ Θεὸς νὰ σε ἀνταμείψῃ, φίλε μου!»

49. Ἡ πόλις.

Οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως εἶναι πολὺ περισσότεροί ἢ οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ ὄψις τῆς πόλεως εἶναι πολὺ διάφορος τῆς τοῦ χωρίου. Αἱ οἰκίαι αὐτῆς κείνται κατὰ σειρὰς ἢ μὲν παρά τὴν δέ, ἔχουσι δὲ συνήθως ὄροφας περισσοτέρας τῆς μιᾶς καὶ χρησιμεύουσι πρὸς κατοικίαν πολλῶν ὁμοῦ οικογενειῶν. Ὁ ναὸς τῆς πόλεως εἶναι πολὺ μεγαλειότερος ἢ ὁ τοῦ χωρίου, πλείσται δὲ πόλεις ἔχουσι οὐχὶ ἓνα, ἀλλὰ πολλοὺς ναοὺς, μεταξύ τῶν ὁποίων διακρίνεται τότε εἰς, ἡ μητρόπολις ὀνομαζομένη. Καὶ τὰ σχολεῖα τῆς πόλεως εἶναι πολὺ μεγαλειότερα καὶ ὠραιότερα τῶν τοῦ χωρίου.

Οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως ὀνομάζονται πολῖται. Ἐν ταῖς μικραῖς πόλεσι πολλοὶ μὲν πολῖται ἀσχολοῦνται καὶ περὶ τὴν γεωργίαν, οἱ πλείστοι δὲ μὲν εἶναι χειροτέχναι, ἢτοι ἄρτοποιοί, οἰνοποιοί, ὑφάνται, ράπται, ὑποδηματοποιοί, βυρσοδέψαι, βαφεῖς, μεταξουργοί, τέκτονες, ξυλουργοί, ὑαλοποιοί, σιδηρουργοί, κλειδοποιοί, ἀργυροκόποι, πεταλωταί, μηχανικοί, ὥρολογοποιοί, βιβλιοδέται, κηροποιοί, τυπογράφοι, καλαθοποιοί καὶ τὰ τοιοῦτα. Οἱ χειροτέχναι ἐργάζονται ἐν τοῖς ἐργαστηρίοις, ἕνα ἐκτελῶσι δὲ τὸ ἔργον των, κάμνουσι

χρῆσιν διαφόρων ἐργαλείων καὶ ὀργάνων. Ὅστις θέλει νὰ ἀσκήσῃ τὴν τέχνην τινὰ καλῶς, ἀνάγκη εἶναι νὰ ἐκμάθῃ πάντα τὰ ἔχοντα σχέσιν πρὸς αὐτήν· πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ὀφείλει νὰ μαθητεύσῃ παρά τινι καλῷ τεχνίτῃ, ἐργαζόμενος δὲ μετὰ προσοχῆς καὶ ζήλου παρ' αὐτῷ ἔχι μόνον τὸν ἄρτον τοῦ κερδίζει διὰ τοῦ μισθοῦ, τὸν ἴποιον λαμβάνει παρά τοῦ τεχνίτου, ἀλλὰ καὶ τὴν τέχνην ἐκμανθάνει. Οὐδὲν ἤττον πᾶς τεχνίτης ὀφείλει νὰ μὴ περιορίζεται εἰς ὅ, τι μόνον ἐιδιόαχθη, ἀλλὰ νὰ προσπαθῇ πάντοτε καὶ νὰ τελειοποιῇ τὴν τέχνην του. Διὰ τοῦτο εἶναι καλὸν νὰ μεταβῇ εἰς μεγαλειότεραν τινὰ πόλιν καὶ νὰ ἐργασθῇ ἐπὶ τινι καιρὸν ἐκεῖ ἐν καλῷ ἐργοστασίῳ. Ὅστις δὲ ἐξέμαθε καλῶς τέχνην τινὰ καὶ διὰ τῆς ἐργασίας αὐτοῦ ἐκέρδισεν ἱκανὰ χρήματα, οὗτος δύναται ἐπὶ τέλος νὰ ἰδρύσῃ καὶ ἴδιον ἐργαστήριον καὶ νὰ γίνῃ τέλειος τεχνίτης.

Οἱ ἔμποροι ἢ πωληταὶ ἀγοράζουσι παρά τῶν χειροτεχνῶν καὶ ἐργοστασιαρχῶν διάφορα πράγματα, τὰ ὅποια καλοῦνται ἐμπορεύματα, καὶ μεταπωλοῦσιν αὐτὰ εἰς ἄλλους. Ἐκτελοῦσι δὲ τὸ ἔργον των οἱ ἔμποροι ἐν τοῖς καταστήμασιν αὐτῶν. Ἐμποροὶ τινες ἀγοράζουσι καὶ προϊόντα τῶν ἀγρῶν ἢ ἄλλων ἀπομεμακρυσμένων χωρῶν, ὡς σίτον, οἶνον, καφέν, σάχχαρον, ἀμύγδαλα, σταφίδας, ἄλας, ἄλευρον, βούτυρον, ὄρυζαν, βάμβακα καὶ ἄλλα.

Οἱ ἔμποροι ἢ πωληταὶ ὡς ἐκ τοῦ ἐμπορεύματος, τὸ

ἔποιν ἔχουσιν ἐν τοῖς καταστήμασιν αὐτῶν, καλοῦνται ἔρισπῶλαι, ὑφασματοπῶλαι, δερματοπῶλαι, ξυλέμποροι, βιβλιοπῶλαι, φαρμακοπῶλαι καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς. Οἱ φαρμακοποιοὶ ἀγοράζουσι φάρμακα παρὰ τῶν φαρμακοπωλῶν, ἔπειτα δὲ παρασκευάζουσιν αὐτὰ χάριν τῶν ἀσθενῶν κατὰ τὴν συνταγὴν τοῦ ἱατροῦ.

Ἐν τῇ πόλει ὑπάρχει καὶ μία ἀρχὴ ἡ ἐξουσία. Αὕτη φροντίζει νὰ γίνωνται ὅλα τὰ πράγματα ἐν τάξει. Ἡ ἀρχὴ τῆς πόλεως σύγκειται ἐκ τοῦ δημάρχου, τῶν δημαρχιακῶν συμβούλων, τῶν γραμματέων, τῶν ἐπαλλήλων καὶ τῶν ἀστυνόμων. Ἐν ταῖς πόλεσιν ὑπάρχουσι καὶ κριταὶ ἢ δικασταί, οἵτινες κρίνουσι καὶ διαλύουσι κατὰ νόμους γραπτοὺς καὶ ὠρισμένους τὰς μεταξὺ τῶν πολιτῶν διαφορὰς. Ἄλλοι δὲ ὑπάλληλοι, διοριζόμενοι ὑπὸ τοῦ ἀρχοντος τῆς χώρας ἢ τῆς κυβερνήσεως αὐτοῦ, βοηθοῦσιν αὐτὸν εἰς τὴν κυβέρνησιν τοῦ τόπου.

Ἡ πόλις ἔχει ὁδοὺς, αἵτινες πολλάκις εἶναι εὐρεταὶ καὶ μακραί, ἔτι δὲ καὶ ἐλευθέρους τόπους, ὅπου γίνεται συνήθως ἀγορά. Κατὰ μίαν ὠρισμένην ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος οἱ χωρικοὶ φέρουσιν ἐνταῦθα καὶ ἐκθέτουσιν εἰς πώλησιν διάφορα προϊόντα τῶν χωρίων τῶν. Ἡ τοιαύτη ἀγορὰ καλεῖται ἐβδομαδιαία ἀγορά. Διὰ τῶν χρημάτων, τὰ ὅποια λαμβάνουσιν οἱ χωρικοὶ, ἀγοράζουσι πάλιν παρὰ τῶν ἐμπόρων καὶ χειροτεχνῶν ἔργα

λεῖα, σκεύη καὶ ἄλλα πράγματα, τὰ ὅποια μεταχειρίζονται ἐν ταῖς οἰκίαις τῶν.

Ἐκτὸς τῶν ναῶν καὶ τῶν σχολείων ὑπάρχουσιν ἐν ταῖς πόλεσι καὶ ἄλλα δημόσια οἰκοδομήματα, οἷον νοσοκομεῖα, ὄρφανοτροφεῖα, πτωχοκομεῖα, θέατρα, ζωολογικοὶ κήποι καὶ ἄλλα.

50. Ὁ βίος τῆς πόλεως.

Ἡ νύξ ὑποχωρεῖ. Πλατεῖται, ὁδοὶ καὶ ἀγυαὶ εἶναι ἀκόμη σκοτεινά. Τὰ πάντα εἶναι ἀκόμη ἔρημα ἀνθρώπων καὶ εἰς ἄκρον ἤσυχια. Αἱ θύραι τῶν οἰκιῶν εἶναι ἀκόμη κεκλεισμένα καὶ τὰ παράθυρα κεκαλυμμένα ἔσθωθεν διὰ τῶν παραπετασμάτων, μ' ἔλον ὅτι ἡ βοδύχρους αὐγὴ ἤρχισεν ἤδη νὰ ἀντανακλᾷται εἰς τὰς ὑάλους αὐτῶν.

Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ὁ ἥλιος ἀναβαίνει ὑψηλότερον. Αἱ σκιαὶ γίνονται βραχυτέρας. Ἡ ἀγορὰ καὶ αἱ ὁδοὶ γίνονται ὀλίγον κατ' ὀλίγον φωτεινότερα. Τέλος αἱ ἡλιακαὶ ἀκτῖνες φωτίζουν καὶ τὰς στενωτέρας ἀγυαίας. Τότε ἀνοίγεται τὸ παράθυρον ὑπερῶου δωματίου ἡμίμυόν τι πρόσωπον προβάλλει ἐξ αὐτοῦ, ὄρσοι δὲ ἡμίμυόν τι πρόσωπον προβάλλει ἐξ αὐτοῦ, ὄρσοι δὲ αὖρα εἰσέρχεται εἰς τὸ δωμάτιον. Αἴφνης τρίξει μία θύρα, κατόπιν καὶ δευτέρα, ἔπειτα καὶ τρίτη. Αἱ ὑπηρέτριαι ἐξέρχονται μετὰ σποδῆς καὶ προμηθεύονται τὸ ἀναγκαῖον γάλα παρὰ τῶν πλανοδίων γαλακτοπωλῶν.

Οἱ ἐργάται σπεύδουσι πρὸς τὰ ἐργοστάσια, οἱ ὑπὴρέται εἰς τὰ ἐργαστήρια, οἱ τέκτονες εἰς τὰ οἰκόπεδα.

Ἦδη ἀνοίγονται ὅλα τὰ παράθυρα τῶν οἰκῶν. Πλούσιος πολίτης ἐξέργεται εἰς τὸν ἐξώστην τῆς οἰκίας του καὶ ἐπισκοπεῖ ἐκεῖθεν τὴν αὐξανομένην βαθμηδὸν κίνησιν τῆς πόλεως. Παρατηρεῖ, πῶς οἱ χωρικοὶ εἰσέρχονται εἰς αὐτὴν φέροντες τὰ προϊόντα των· πῶς οἱ ἐργάται σπεύδουσιν ἐκ τῶν προαστείων εἰς τὴν πόλιν. Βλέπει, πῶς αἱ καπνοδόχοι ἐκπέμπουσιν ἢ μία μετὰ τὴν ἄλλην πρὸς τὸν οὐρανὸν τὰ νέφη τῶν καπνῶν των.

Πανταχοῦ ἀρχίζει συντονωτάτη ἐργασία. Ἐν ἅπασιν τοῖς ἐργαστηρίοις σφυροκοποῦσι, πριονίζουσι, χωνεύουσι, συγκολλῶσιν, ὑφαίνουσι, ράπτουσι. Χιλιάδες φιλοπόνων χειρῶν κινουῦνται ἀπὸ κοινοῦ καὶ βοηθοῦνται ἀμοιβαίως. Οἱ ἔμποροι ἀνοίγουσι τὰ καταστήματα αὐτῶν. Τὰ σχολεῖα, τὰ γραφεῖα τοῦ δικαστηρίου καὶ τοῦ δημαρχείου, τοῦ ταχυδρομείου καὶ τοῦ τελωνείου εἶναι ἤδη πλήρη. Ἀναρίθμητοι γραφίδες τίθενται εἰς κίνησιν, ὅπως γράψωσιν ἐπιστολάς, κανονίσωσιν ὑποθέσεις, διαλύσωσι διαφοράς, καὶ ἐν γένει ἐργασθῶσιν ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ καλοῦ. Ἡ ἐργασία εἶναι τὸ σέμνωμα παντὸς πολίτου, ἡ δὲ εὐτυχία ἢ ἀμοιβὴ τῶν κόπων του.

Κύματα ἀνθρώπων ἀναβαίνουνσι καὶ καταβαίνουνσιν ἐν ταῖς ἑδοῖς. Ξένοι, οἵτινες ἤλθον νὰ παρατηρήσωσι τὰ ἀξιοθέατα τῆς πόλεως, ἔμποροι, ὑπάλληλοι, χειροτέχναι, γραμματοκομισταὶ καὶ ἀστυνομικοὶ κλητῆρες,

γυναῖκες καὶ ὑπὴρέτριαι συνωθουῦνται ἐπὶ τῶν πεζοδρομίων, ὅπως αἱ μέλισσαι ἐν ταῖς κυψέλαις. Τοιοῦτος εἶναι ὁ βίος τῶν μεγάλων πόλεων, μέχρις ὅτου ἐπέλθῃ ἡ νύξ καὶ ἀναφθῶσιν οἱ φανοὶ τοῦ ἀερίοφωτος. Τότε τὰ πάντα γίνονται πάλιν ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἡσυχώτερα, οἱ δὲ ἄνθρωποι συναθροίζονται βαθμηδὸν εἰς τὰς οἰκίας των.

31. Ἡ ἐξοχή.

Μακρὰν ἀπὸ τὴν πόλιν
καὶ ἀπὸ τὴν ταραχὴν
ἐδῶ ἐλάτε ὅλοι
ἐδῶ ἔς τὴν ἐξοχὴν.

Μακρὰν, μακρὰν ἢ λύπη,
οἱ πόνοι, τὰ δεῖρά·
ἐν' ἀνθισμέν' οἱ κῆποι,
καὶ τ' ἄνθος των περῆν.

Ἐδῶ ἐν' εὐτυχίᾳ,
ἐδῶ εἶναι χαρὰν
εἰς τὰ νερά τὰ κρῖνα,
ἔς τὰ χόρτα τὰ χλωρά.

Περῆν καὶ μαραμμένον
θά το εὐρὴ ἢ ἀγνή.
Χαρήτε τ' ἀνοιγμένον,
πρὶν πῆσῃ εἰς τὴν γῆν.

Ἐδῶ εἶναι λουλούδια,
γαλάτιος οὐρανός,
πουλάκια καὶ τραγοῦδα
καὶ ἴσκιος παρτισιτός.

Ἐδῶ ἐλάτε ὅλοι
πλούσιοι καὶ πτωχοί,
δὲν βρῖσκετε ἔς τὴν πόλιν
μὲ πλοῦτη ἐξοχὴν.

32. Ἡ φύσις.

Ἄνθρωπος, ὅστις παρατηρεῖ μετὰ προσοχῆς τὴν φύσιν καὶ τὰ θαύματα, τὰ ὅποια συμβαίνουνσιν καθ' ἑκά-

στην ἐν αὐτῇ, ἔχει ἐκ τούτου μέγα κέρδος διὰ τὴν ψυχρὴν αὐτοῦ, ἥτις εἶναι ἐπιδεικτικὴ παντὸς ὅ,τι ὠραίου. Ὅχι μόνον ἡ θύελλα, ἥτις ἐκρίζοι τὰ δένδρα, ἀλλὰ καὶ τὸ ψιθύρισμα τῶν φύλλων, τὸ ὅποσον προξενεῖ ἡ αὔρα· ὅχι μόνον τὰ ὄρη, τῶν ὁποίων αἱ κορυφαὶ φθάνουσι μέχρι τῶν συννέφων, ἀλλὰ καὶ ὁ κόκκος τῆς ἄμμου, ὅστις παρασύρεται καὶ ὑπὸ τοῦ ἐλαχίστου ρεύματος· ὅχι μόνον ἡ ὑπερμεγέθης δρυς, ἥτις διὰ τῶν γιγαντείων κλάδων τῆς καταλαμβάνει μέγαν χωρὸν ἐν τῇ ἀτμοσφαιρᾷ, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀπλοῦν χαμαίμηλον, τὸ ὅποσον ἀνθεῖ παρὰ τοὺς πόδας μας, κηρύττει εἰς ἡμᾶς τὴν παντοδυναμίαν τοῦ Θεοῦ.

Ὁ τρυφερός στήμων, ὅστις ὑπάρχει καὶ ἐν τῷ ἐλαχίστῳ ἄνθει· αἱ τριχῶδεις κεραταί, τὰς ὁποίας βλέπομεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ κώνωπος· ἡ σταγὼν τῆς δρόσου, ἡ ὁποία κατὰ τὴν πρωίαν ἀκτινοβολεῖ ἐπὶ τῶν φύλλων, ὅλα μαρτυροῦσι τὴν σορίαν τοῦ δημιουργοῦ.

Ἴδε τὸ στρουθίον, τὸ ὅποσον καὶ κατὰ τὸν ὀρμύτατον χειμῶνα εὐρίσκει τὴν τροφήν του ἐπὶ τῆς ὁδοῦ· τὴν κάμπην, ἥτις τρέφεται ἀπὸ τοῦ χυμοῦ τῶν φύλλων· τὸ κανθαρίδιον, τὸ ὅποσον πίνει ἐκ τοῦ ἄνθους, καὶ ἔχει πεποιθήσιν εἰς τὸν πανάγαθον δημιουργόν, ὅστις φροντίζει ὡς πατήρ περὶ πάντων τῶν πλασμάτων του.

Τοιοῦτοτρόπως ἅπανα ἡ φύσις ὁμοιάζει πρὸς μέγιστον βιβλίον, εἰς ἕκαστον φύλλον τοῦ ὁποίου ὑπάρχει ἀφθονὸς τροφή διὰ τὴν ψυχρὴν ἡμῶν.

33. Ἡ ὠραιότης τῆς φύσεως.

Ὁ Πλάστης μὲ σορίαν
ὁ Πλάστης μὲ στοργὴν
ὠραίαν, θαυμασίαν
ἐποίησε τὴν γῆν.

Καὶ τίς νὰ μὴ θαυμάσῃ
θαλάσσας, ποταμούς,
λειμῶνας, λίμνας, δάση,
κοιλιάδας καὶ ὄρυμους;

Τὰς ἄκρας τῶν ὀρέων
κοσμεῖ χιῶν λευκή.
Τῶν δένδρων καὶ ἀνθῶων
ἡ ὕψις θελκτικὴ.

Ἄνατολὴ καὶ δύσις,
ἀστέρες εὐλαμπεῖς,
εἰκὼν λαμπρὰ ἐπ' ἴσης
καὶ μεγαλοπρεπής.

34. Ἡ γεωργία τοῦ ἀγροῦ κατὰ τὸ ἔαρ.

Ὅπως γίνῃ ὁ ἀγρὸς κατάλληλος εἰς παραγωγὴν τοῦ σίτου, ἀπαιτεῖται σπουδαία ἐργασία. Κατὰ τὸ ἔαρ πρώτῃ ἐργασία μετὰ τὸν κοπισμὸν εἶναι ἡ ἀροτρίασις τοῦ ἀγροῦ. Ἦδη κατὰ τὸ φθινόπωρον ὁ γεωργὸς ἀνασκάπτει διὰ τοῦ ἀρότρου τὸν ἀγρὸν, διὰ νὰ σαπῶσιν τὰ ζιζάνια καὶ αἱ καλάμαι καὶ διὰ νὰ γίνῃ γόνιμον καὶ τὸ κάτω χῶμα ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ἡλιακοῦ φωτός, τῆς βροχῆς καὶ τοῦ ἀέρος. Τώρα αὐλακίζεται ἡ γῆ ἐκ νέου. Τὸ ἔδαφος εἶναι βαθέως διαβεβρεγμένον. Ἡ χιῶν καὶ ἡ βροχὴ ἔχουσι πότισιν αὐτὸ ἀφθένως κατὰ τὸ φθινόπωρον καὶ τὸν χειμῶνα, ὥστε δὲν ὑπάρχει τῶρα κίνδυνος νὰ ἀποξηρανθῇ πολὺ ταχέως. Καὶ εἶναι μὲν ἀλη-

θές, ὅτι ὁ ἥλιος θὰ ἀποξηράνη σπουδαίως τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ, ἀλλ' αἱ βραγάδες, τὰς ὁποίας ἀποκτᾷ τὸ ἔδαφος διὰ τῆς ξηρασίας, ἀπορροφῶσι ταχύτερον τὸ ὕδωρ τῆς βροχῆς. Μεταξὺ τῶν πρασιῶν σχηματίζονται μακρὰι αὐλακες, εἰς τὰς ὁποίας συρρέει τὸ περισσεύον ὕδωρ τῆς βροχῆς.

Μετὰ ταῦτα ἀκολουθεῖ ἡ σπορά. Ὁ γεωργός, ἀνερχόμενος καὶ κατερχόμενος ἐναλλάξ ἐν τῷ ἀγρῷ, διασκορπίζει τὸν σπόρον διὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς, ἔπειτα δὲ διὰ τοῦ βωλοκόπου βωλοκοπεῖ τὴν γῆν, διὰ νὰ καλυφθῇ ὁ σπόρος ὑπ' αὐτῆς· διότι, ἂν ἔμενεν ἔξω ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἀγροῦ, ἤθελεν ἀποξηρανθῆ ἢ ἤθελε καταβροχθισθῆ ὑπὸ τῶν πτηνῶν.

Μετὰ τὰς ἐργασίας ταύτας ὁ γεωργός οὐδὲν ἄλλο ἔχει πλέον νὰ κάμῃ διὰ τὴν προκοπὴν τοῦ σπόρου του. Τὰ περαιτέρω ἐξαρτῶνται ἐκ τῆς βροχῆς καὶ τοῦ ἡλίου, τὰ ὁποία εἶναι εἰς χεῖρας τοῦ Θεοῦ. Μετὰ τινος ἡμέρας ἐμφανίζεται πρῶτον μὲν τὸ χόρτον, ἔπειτα δὲ οἱ στάχυες, καὶ ὕστερον οἱ κόκκοι τῶν σταχυῶν. Ὅταν ὁμοῦς ὀριμάσῃσιν οἱ κόκκοι τῶν σταχυῶν, τότε ὁ γεωργός πέμπει εἰς τὸν ἀγρὸν τοὺς θεριστάς, οἱ ὅποιοι παραττάτονται εἰς γραμμὴν, θερίζουσι τὸν σίτον διὰ τῶν θερίστρων ἢ δρεπάνων των, συνδέουσιν αὐτὸν εἰς δέματα καὶ ἔπειτα μεταφέρουσιν αὐτὸν εἰς τὸ ἀλώνιον, ὅπου χωρίζονται οἱ κόκκοι ἀπὸ τοῦ ἀχύρου.

35. Ὁ θερισμός.

Ἡ χαρὰ τοῦ γεωπόνου,
ἢ ἐλπίς τοῦ γεωργοῦ
μᾶς ἐστάλη ἐκ τοῦ θρόνου
τοῦ σοφοῦ δημιουργοῦ.

Οἱ ἀγροὶ μῖς κερματίζουρ
'ς τοῦ ξεφένου τὴν προὴ
καὶ οἱ στάχυες ψιθυρίζουρ
ἔλοι χάρις καὶ ζωή.

Νέον θέρος! Ὁ γηπόνος
ὡς παιδίον μειδιᾷ,
καὶ τῷ φαίνεται ὁ πόρος
γλυκύτατη παιδιά.

Τὸ ἀμάξι τοῦ φορτωμένου
ἔρας νέος παρεκεί
θὰ το πάρουρ 'ς τὸ ἀλώνιον
μὲ φωνὴς καὶ μουσική.

36. Ὁ σίτος.

Ἄν κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀνθήσεως ἀποσπάσωμεν ἐλόρριζον ἓνα σίτον ἐκ τῆς γῆς, θὰ διακρίνωμεν σαφῶς τὰ ἐξῆς τέσσαρα συστατικά αὐτοῦ, τὴν ρίζαν, τὸν κορμόν, τὰ φύλλα καὶ τὰ ἄνθη.

Ἡ ρίζα τοῦ σίτου συνίσταται ἐκ πολυαριθμῶν λεπτῶν ἰνῶν, αἱ ὁποιαὶ ἀποτελοῦσι δέσμην.

Ὁ κορμός εἶναι λεπτός, ἐν ἧ δύο μέτρα ὑψηλός, κοίλος ἐσωτερικῶς, ὀρθός, εὐθύς καὶ κατὰ γόνατα κωχωρισμένος.

Τὰ φύλλα εἶναι μακρὰ, στενά, ὀξέα κατὰ τὴν κορυφὴν καὶ διὰ τῆς βάσεως αὐτῶν περικυκλοῦσι τὸν κορμόν.

Τὰ ἀνθία εἶναι συμπεπικνωμένα, γλοερά τὸ χρώμα καὶ ἀποτελοῦσι τοὺς καλουμένους σιγάχους. Μετὰ τὸν

τοῦ ἀνθίου σχηματίζονται οἱ κόκκοι, οἵτινες ἔτι ἐν εἶναι μαλακοί, βραχύτερον ὅμως ἀπο-

σκληρύνονται ὀλίγον κατ' ὀλίγον ὑπὸ τοῦ ἡλίου καί, ὅταν ὠριμάσῃ, γίνονται ὑπόξανθοι τὸ χρώμα. Ἐκαστος κόκκος συνίσταται ἐκ τοῦ περισπερμίου καὶ ἐκ τοῦ πυρήνος.

Μετὰ τὸν θερισμὸν ὁ σίτος ἀλωνίζεται, ἔπειτα δὲ ἀληθόμενος μεταβάλλεται εἰς ἄλευρον. Τὸ σιτάλευρον, ἀρ' οὐ κοσκινισθῆ, χωρίζεται εἰς τὸ κυρίως ἄλευρον, τὸ ὅποιον προέρχεται ἐκ τοῦ ἀλευρώδους πυρήνος τῶν κόκκων, καὶ εἰς τὰ πίτυρα, τὰ ὅποια προέρχονται ἐκ τῶν περισπερμίων.

Τὸ ἄχυρον τοῦ σίτου εἶναι μακρὸν καὶ στερεὸν καὶ διὰ τοῦτο χρησιμοποιεῖται μεγάλως ἐν Εὐρώπῃ εἰς κατασκευὴν κιβωτιδίων, πύλων, καλαθίσκων, ἔτι δὲ καὶ χάρτου.

Ὅπως προέφη ὁ σίτος, ἀπαιτεῖται γόνιμον ἔδαφος καὶ ἰκανὴ θερμότης. Ὁ σίτος διακρίνεται εἰς ὄνιμον καὶ πρῶιμον. Ὁ ὄψιμος σίτος σπείρεται κατὰ τὸν Σεπτέμβριον ἢ Ὀκτώβριον, κατὰ τὸ αὐτὸ δὲ ἔτος ἀκόμη ρίζοβολεῖ καὶ ἐκβλαστάνει. Τὸν χειμῶνα προφυλάσσεται ἀπὸ τοῦ ψύχους ὑπὸ τῆς χιόνος, κατὰ δὲ τὸ προσεχὲς θέρος ὠριμάζει. Ἐνίοτε ὅταν ὁ χειμὼν εἶναι πολὺ ψυχρὸς καὶ δὲν πέσωσι χιόνες, ἢ χειμερινὴ σπορὰ ἀποκαίεται ὑπὸ τοῦ ψύχους. Πολλάκις ὅμως βλαπτουσι τὸν σίτον καὶ οἱ λεγόμενοι ἀρουραῖοι μύες, οἱ ὅποιοι καταταστρέφουσι τὰς ρίζας του.

57. Τὸ σπέρμα.

Καὶ τὸ ἐλάχιστον σπερμάτιον εἶναι ἄξιον παρατηρήσεως. Συνίσταται ἐξ ἀμυλώδους καὶ λευκοῦ πυρῆνος καὶ ἐξ ἐγγύρου περισπερμίου, περικυκλοῦντος τὸν πυρῆνα. Τὸ περισπέρμιον εἶναι καὶ αὐτὸ διπλοῦν, ἐξωτερικὸν καὶ ἐσωτερικόν· καὶ τὸ μὲν ἐξωτερικὸν εἶναι σκληρόν καὶ χρησιμεύει πρὸς φύλαξιν τοῦ φυτικού ἔμβριου ἀπὸ πάσης βλάβης, τὸ δὲ ἐσωτερικὸν εἶναι λεπτόν καὶ ἐμποδίζει, ὅπως τὸ ἐξωτερικὸν σκληρὸν πιέζει τὸν πυρῆνα. Οὕτως ἡ φύσις ὁμοιάζει πρὸς φιλόστοργον μητέρα, ἣτις περικαλύπτει τὸ τρυφερόν παιδάριον αὐτῆς διὰ πολλῶν πανιών, τὰ δὲ λεπτότερα ἐκ τούτων βιάλλει ἔσθωθεν ἀμέσως περὶ τὸ σῶμα τοῦ παιδίου της.

Ἄλλὰ καὶ τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ σπερματίου εἶναι ἄξιον παρατηρήσεως. Ἐν αὐτῷ διακρίνομεν σημεῖόν τι, τὸ ὅποιον καλεῖται φυτικὸν ἔμβριον. Τὸ φυτικὸν ἔμβριον εἶναι ἡ ἀρχὴ τοῦ μέλλοντος φυτοῦ, εἴτε σίτος εἶναι τοῦτο εἴτε ὄρυς. Καὶ αὐτὸ τὸ ἀλευρώδες μέρος τοῦ πυρῆνος δὲν εἶναι ἢ νέον περικάλυμμα τοῦ φυτικοῦ ἔμβριου καὶ χρησιμεύει ὡς τροφή αὐτοῦ, ἐφ' ἔσον τὸ φυτόριον δὲν ἔχει ἀκόμη ρίζαν καὶ φύλλα, διὰ νὰ προσλάβῃ τροφήν ἐκ τῆς γῆς καὶ τοῦ ἀέρος. Εἶναι τρόπον τινὰ τὸ πρῶτον μητρικὸν γάλα τοῦ φυτικοῦ νηπίου τὸ συντηροῦν αὐτὸ, μέχρις ὅτου γίνῃ ικανὸν νὰ δεχθῇ τροφήν ἰσχυροτέραν.

Ὅταν λοιπὸν κατὰ τὸ ἔαρ αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου θερμάνωσι τὴν γῆν καὶ πάλιν, τὸ καλῶς πεφυλαγμένον φυτικὸν ἔμβριον τίθεται εἰς κίνησιν καὶ ἐξογκοῦται τόσον, ὥστε διασχίζει ἐπὶ τέλους τὸ περικάλυμμα αὐτοῦ καὶ προβάλλει εἰς τὸ φῶς. Εἶναι ἀξιοθαύμαστον ἡ δύναμις, μὲ τὴν ὁποίαν τὸ ἀσθενὲς τοῦτο φυτικὸν ἔμβριον διασχίζει τὸ περισπέρμιον αὐτοῦ. Ἐὰν ἐπιθέσωμεν ἐπὶ σπερμάτων πίσου ἐτοιμῶν νὰ βλαστήσωσι βάρος ἐξηκοντα περίπου ὀκάδων, τὰ σπέρματα θὰ ἀνυψώσωσι τὸ βάρος τοῦτο ἐπὶ τέλους, καὶ τὸ φυτικὸν ἔμβριον αὐτῶν θὰ προβάλλῃ εἰς τὸ φῶς. Ἄλλὰ πῶς εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρχῃ τσαυτῆς δύναμις ἐντὸς τοῦ μικροῦ ἐκείνου φυταρίου, τὸ ὅποιον ὁ ἄκτυλος ἐνὸς παιδίου δύναται νὰ καταστρέψῃ; Τοῦτο βεβαίως εἶναι ἔργον τῆς παντοδυναμίας τοῦ Θεοῦ.

58. Τὸ ἄχυρον.

Ἐν ἄχυρον εἶναι τόσον μικρὸν πρᾶγμα καὶ ἀσήμαντον, ὥστε οὐδεὶς ποτε ἤθελε πιστεύσῃ, ὅτι θὰ ἐχρησιμεύει εἰς μέγα τι. Καὶ ὅμως γνωρίζω ἱστορίαν, κατὰ τὴν ὁποίαν κλέπτης τις ἀνεκαλύφθη δι' ἐνὸς ἀχύρου.

Ἐκ τοῦ ταμείου οἰκοδεσποίνης τινὸς ἐκλάπη μέγα χρηματικὸν ποσόν. Καὶ εἶχε μὲν ἡ οἰκοδέσποινα λόγους νὰ πιστεύῃ, ὅτι ἡ κλοπὴ διεπράχθη ὑπὸ τῶν ὑπηρετιῶν αὐτῆς, ἀλλὰ δὲν ἐγνώριζεν ἀκριβῶς, ποῖα ἐξ αὐ-

των ἦτο ἡ κλέπτρια. Ἐπὶ τέλους ὅμως ἀνεκάλυψεν αὐτὴν ὡς ἀκολούθως. Κατὰ τινα ἐσπέραν συνεκάλεσε τὰς ὑπηρετριάς της καὶ εἶπε πρὸς αὐτάς· « Ἀκούσατε, κυρίαί ! Μία ἐξ ὑμῶν ἀναμφιβόλως ἔχει κλέψῃ τὰ χρήματα ἐκ τοῦ ταμείου μου. Διὰ νὰ ἀνακαλύψω λοιπὸν τὴν κλέπτριαν, ἔλαβον παρὰ τινος σοφοῦ ὀλίγα ἄχυρα, ἐκ τῶν ὁποίων θὰ δώσω ἀνὰ ἓν εἰς ἐκάστην ἐξ ὑμῶν. Ἄριον δὲ πρῶτὴ θὰ συνέλθῃτε ἐδῶ καὶ πάλιν, διὰ νὰ παρατηρήσω καὶ συγκρίνω αὐτὰ πρὸς ἀλλήλα· διότι τὸ ἄχυρον ἐκείνης, ἣτις με ἔκλεψε τὰ χρήματα, θὰ γίνῃ κατὰ τὴν νύκτα ὀλίγον τι μακρότερον τῶν ἄλλων. » Ἀφ' οὗ δὲ εἶπε ταῦτα, ἔδωκεν εἰς ἐκάστην ἐκ τῶν ὑπηρετιῶν της ἀνὰ ἓν ἄχυρον καὶ ἀπέλυσε αὐτάς.

Ἡ οικοδόσποινα τὴν ἐπαύριον ἐπεθεώρησε τὰ ἄχυρα καὶ πάλιν, καὶ ἰδοῦ, ὅλα ἦσαν ἰσομήκη πλην ἑνός, τὸ ὁποῖον ἦτο πολὺ βραχύτερον τῶν ἄλλων. Τοιοῦτοτρόπως ἡ κλέπτρια ἀνεκαλύφθη· διότι αὕτη φοβηθεῖσα, μήπως κατὰ τὴν πρῶταν τὸ ἄχυρόν της εὐρεθῇ μακρότερον τῶν ἄλλων, ἀπέκοψε κατὰ τὴν νύκτα μέρος τι αὐτοῦ.

39. Τὰ γεώμηλα.

Τὰ γεώμηλα ἔχουσι μεγίστην σημασίαν ἐν τῇ οἰκτικῇ οἰκονομίᾳ, διότι εἶναι θρεπτικωτάτη καὶ εὐθνή τροφή τῶν πτωχοτέρων μάλιστα ἀνθρώπων. Ἄνευ γεωμῆλων πολλοὶ ἄνθρωποι δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ ζήσωσιν

ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἂν ποτε ἡ ἐσοδεία τῶν γεωμῆλων κατεστρέφετο κατὰ τύχην πανταχοῦ τῆς γῆς, μέγα μέρος τῶν ἀνθρώπων ἤθελε λιμοκτονήσῃ.

Ἡ γεωμηλέα εἶναι φυτόν. Κατὰ τὸ ἔαρ οἱ γεωργοὶ ῥίπτουσιν εἰς τὴν γῆν γεώμηλα ἢ τεμάχια αὐτῶν, ἐξ αὐτῶν δὲ φύεται μετὰ τινα χρόνον τὸ φυτόν. Ὁ καρμὸς τῆς γεωμηλέας εἶναι πωδῆς, πολὺκλαδὸς καὶ λεπτότριχος. Τὰ φύλλα αὐτῆς συνίστανται ἐκ πολλῶν μικροτέρων φυλλαρίων, τὰ ὁποῖα εἶναι ἄνισα πρὸς ἀλλήλα καὶ ῥοειδῆ κατὰ τὸ σχῆμα. Τὰ ἄνθη τῆς γεωμηλέας ὅτε μὲν εἶναι λευκά, ὅτε δὲ ἐρυθρά, ὅτε δὲ κυανᾶ, ἐξ ἐκάστου δὲ αὐτῶν σχηματίζεται πρασίνῃ βᾶξ ἰσομεγέθους πρὸς κεράσιον, καὶ αὕτη εἶναι ὁ καρπός.

Τὸ σπουδαιότατον μέρος τῆς γεωμηλέας εἶναι ἀναμφιβόλως τὰ γεώμηλα. Τὰ γεώμηλα εἶναι κόνδυλοι, ἦτοι σαρκώδεις διογκώσεις, σχηματιζόμενα κατὰ τὰ ἄκρα τῶν ριζῶν τοῦ φυτοῦ. Τὰ γεώμηλα ὠριμάζουσι περὶ τὰ τέλη τοῦ θέρους ἢ τὰς ἀρχὰς τοῦ φθινοπώρου, τότε δὲ συλλέγονται ἐκ τῶν ἀγρῶν καὶ μεταφέρονται εἰς τὰς ἀποθήκας.

Ἡ γεωμηλέα κατάγεται ἐκ τῆς Ἀμερικῆς, εἰς δὲ τὴν Εὐρώπην εἰσήχθη ἡ καλλιέργεια αὐτῆς μόλις πρὸ ὀλίγων ἑκατονταετηρίδων. Κύριός τις, διαμένων ἐν Ἀμερικῇ, ἔπεμψε εἰς Ἀγγλον φίλον του, κατοικοῦντα ἐν Ἀγγλίᾳ, γεώμηλά τινα πρὸς σπορὰν καὶ ἔγραψεν αὐτῷ, ὅτι ὁ καρπὸς τοῦ φυτοῦ τούτου εἶναι γευστικὸς καὶ θρε-

πτικώτατος καὶ ὅτι ἡ καλλιέργεια αὐτοῦ ἤθελε παράσχη μεγίστας ὠφελείας εἰς τοὺς Ἄγγλους. Ὁ Ἄγγλος, νομίσας, ὅτι ὁ ἐν Ἀμερικῇ φίλος του, λέγων καρπούς, ἐνόησε τὰς βῆγας τῆς γεωμηλέας, προσεκάλεσε κατὰ τὸ φθινόπωρον, ὅτε ὠρίμασαν αἱ βῆγες, πολλοὺς διακεκριμένους συμπολίτας του καὶ παρέθηκεν εἰς αὐτοὺς πλὴν ἄλλων φαγητῶν καὶ μαγειρευμένας βῆγας τῆς γεωμηλέας. Ὅτε ὁμοῦ οἱ προσκεκλημένοι ἐγεύθησαν αὐτάς, ἐκυριεύθησαν ὑπὸ μεγίστης ἀηδίας. Ἐκ τούτου ἐρμώμενος ὁ Ἄγγλος, διέταξε νὰ ἐκρίζώσῃσι καὶ νὰ διασκορπίσῃσι τὰς γεωμηλέας, τὰς ὁποίας εἶχε φυτεύσει ἐν τῷ κήπῳ του. Ἐν ᾧ ὁμοῦ κατὰ τινὰ φθινοπωρινὴν πρωίαν περιεπάτει ἐν αὐτῷ, εἶδεν αἶφνης ἐντὸς τῆς τέφρας τοῦ πυρός, τὸ ὅποιον ἦν ἄψεν ὁ κηπουρός του, στρογγύλους καὶ μελανοὺς κονδύλους· ἐπάτησεν ἓνα ἐξ αὐτῶν, εὐθὺς δὲ διεχύθη ἐξ αὐτοῦ γλυκεῖα εὐωδία. Ἐρωτήσας δὲ καὶ μαθὼν παρὰ τοῦ κηπουροῦ, ὅτι οἱ κόνδυλοι ἐκεῖνοι προήρχοντο ἐκ τοῦ Ἀμερικανικοῦ φυτοῦ, ἐνόησεν ἐπὶ τέλους τί συνέβαινε. Τότε προσεκάλεσε τοὺς φίλους του εἰς νέον γεῦμα καὶ παρέθηκεν εἰς αὐτοὺς μαγειρευμένα γεώμηλα, εἰπὼν, πόσον ὁ ἄνθρωπος πολλὰκις ἀπατάται, ὅταν κρίνῃ μόνον ἐξ ἐκείνων, τὰ ὅποια ὑπάρχουσιν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν πραγμάτων, καὶ δὲν ἀναζητῇ καὶ τὰ βαθύτερον ὑπάρχοντα.

60. « Ὁ ἐξανατέλλων χόρτον τοῖς κτήνεσιν. »

Ὁὕτω λέγει περὶ τοῦ Θεοῦ ὁ προφητῆναξ Δαβὶδ ἐν τινὶ ἐκ τῶν ψαλμῶν αὐτοῦ. Ἦσως ἤθελον εἶπῃ τις· « Διὰ τί ὁ Δαβὶδ ἔμιλει ἐνταῦθα περὶ χόρτου; Τόσον σπουδαῖον πρᾶγμα εἶναι ὁ χόρτος; » Ὁ ἄνθρωπε, ὁ χόρτος τοῦ λειμῶνος εἶναι ἐκ τῶν μεγίστων δώρων τοῦ Θεοῦ. Διότι τίς θὰ ἠδύνατο νὰ θρῆψῃ τόσας χιλιάδας κτηνῶν, ἂν δὲν ὑπῆρχεν ὁ χόρτος; Ὅλα ἤθελον λιμοκτονήσῃ. Ποία δυστυχία ἤθελε συμβῆ, ἂν ἐπὶ ἐν μόνον θέρος ἡ γῆ δὲν παρήγε χόρτον! — Διὰ τοῦτο ἄς ἔχωμεν κατὰ νοῦν τὴν μεγάλην ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ· ἄς ἔχωμεν ὑπ' ὄψει, ὅτι δὲν δυνάμεθα νὰ εὐχαριστήσωμεν ἐπαρκῶς τὸν Θεὸν διὰ τὸν χόρτον τοῦ ἀγροῦ, ὁ ὅποιος θεωρεῖται ὡς τὸ ἐλάχιστον ἐκ τῶν πλασμάτων του. Ναί, ἡ ἐλαχίστη εὐεργεσία τοῦ Θεοῦ εἶναι μεγαλειτέρα τῆς εὐγνωμοσύνης ἑλῶν τῶν ἀνθρώπων.

Ὁ χόρτος τοῦ λειμῶνος ἐνθυμίζει ἄλλως ἡμᾶς καὶ τὰ ἐξῆς. Πρῶτον μὲν τὴν θείαν πρόνοιαν· διότι, ἀφ' οὗ ὁ Θεὸς ἐνδύει τὸν χόρτον τοῦ ἀγροῦ, πολὺ περισσότερον ἡμᾶς. Δεύτερον τὴν ἡμετέραν ματαιότητα καὶ μηδαμινότητα· διότι πᾶσα σὰρξ εἶναι ὡς ὁ χόρτος καὶ πᾶν καλὸν αὐτῆς εἶναι ὡς ἄνθος τοῦ ἀγροῦ. Τρίτον ὁ χόρτος τοῦ ἀγροῦ ἐμπνέει εἰς ἡμᾶς παρηγορίαν· δὲν πρέπει δηλον ὅτι νὰ ὀργιζώμεθα κατὰ τῶν κακοποιῶν οὐδὲ νὰ

ζηλεύομεν τοὺς ἀσεβεῖς· διότι, ἔπως ὁ χόρτος, οὕτω
θὰ ἀποκοπῶσι καὶ αὐτοί, καί, ἔπως ὁ χόρτος, οὕτω
ταχέως θὰ μαρανθῶσι καὶ αὐτοί.

61. Τὸ ἄνθος τοῦ ἀγροῦ.

Ὡ πόσον με ἠδύνει
τὸ ἄνθος τοῦ ἀγροῦ,
τοῦ εὐωδίας χύνει
καὶ ἄρωμα παρτοῦ!

Γελοῦν τὰ χρώματά του
καὶ λάμπουν δροσερά,
πλήν φύσημα θαράτου
τὰ σβήνει καὶ περῆ.

Παρέχει' ἡ λάμπροτης,
εἰν' ἄνθος ἡ ζωή,
καὶ σβήν' ἡ ὠραιότης
ὡς ἔαρος προή.

Ἀμάραντος πλήν μένει
ἡ χάρις τῆς ψυχῆς,
καίρος δὲν την μαραίνει,
ἀκμάζει συνεχῆς!

62. Ἡ μυοσωτίς (γυὶ με λησιμόνει).

Ὅτε ὁ πανάγαθος Θεὸς ἐδημιούργησε τὸν οὐρανόν,
τὴν γῆν καὶ ἔλα τὰ ἐν αὐτοῖς, ἔδωκεν ἴδιον ὄνομα καὶ
εἰς ἕκαστον φυτόν. Τότε λοιπὸν ἤλθον πρὸς αὐτὸν ποι-
κίλα ἄνθη, ὁ δὲ Θεός, δίδων εἰς ἕκαστον ἐξ αὐτῶν τὸ
οἰκεῖον ὄνομα, προσέθετεν· « Ἄλλ' ἐνθυμοῦ τὸ ὄνομα,
τὸ ὁποῖόν σοι ἔδωκα. »

Τότε ἦλθε πρὸς τὸν Θεὸν μικρὸν ἀνθύλλιον, ἔχον τὸ
χρῶμα τοῦ οὐρανοῦ καὶ κιτρινήν κηλίδα ἐν τῷ μέσῳ,

καὶ ἠρώτησεν αὐτόν· « Κύριε, πῶς με ὠνόμασες; Ἐ-
λησιμόνησα τὸ ὄνομά μου. »

Καὶ ὁ Κύριος εἶπε πρὸς αὐτό· « Μὴ με λησιμόνει! »—
Τότε ἠσχύνθη τὸ ἀνθύλλιον καὶ ἀπεσύρθη εἰς τὸ σιω-
πηλὸν βυάκιον, εἰς τὴν σκοτεινὴν βάτον, εἰς τὴν ἐρη-
μίαν καὶ ἐθλίβετο. Ὅταν ἔμως εὐρίσκωμεν καὶ κόπτω-
μεν αὐτό, τότε κράζει πρὸς ἡμᾶς· « Μὴ με λησιμόνει! »

63. Πῶς ἐνδύεται ἡ ψυχὴ.

Ἡ μήτηρ τῆς ψυχῆς, ἥτις κατὰ τὸ θέρος πετᾷ εἰς τοὺς λειμῶνας, οὐδὲν ἄλλο δύναται νὰ κάμῃ διὰ τὴν οἰκογένειαν αὐτῆς ἢ νὰ καταθέσῃ τὰ ῥά της εἰς τοιοῦτον τόπον, ὅπου οἱ νεοσσοὶ αὐτῆς, εὐθύς ἅμα ἐκλεπισθῶσι, δύναται νὰ εὗρωσι τροφήν. Διὰ τοῦτο δὲν καταθέτει τὰ ῥά της εἰς τὰ φύλλα, τὰ ὅποια μαραίνονται καὶ διασκορπίζονται ὑπὸ τοῦ ἀνέμου, ἀλλὰ προσκολλᾷ αὐτὰ ἐπὶ τῶν κλάδων, εἰς τὸν φλοιὸν τῶν δένδρων καὶ εἰς ἄλλας τοιαύτας θέσεις ἀσφαλεῖς.

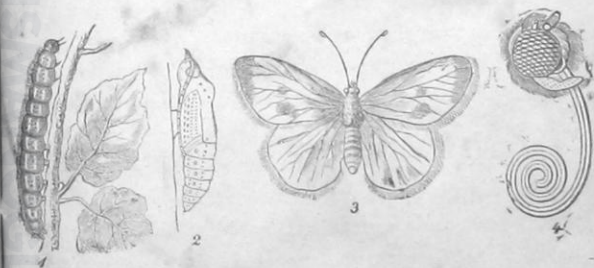
Τὸ κέλυφος τῶν μητρικῶν ῥῶν εἶναι τὸ πρῶτον ἐνδυμα τῆς ψυχῆς, εἶναι οὕτως εἰπεῖν τὰ σπάργανα καὶ ὁ βρεφικὸς χιτὼν αὐτῆς.

Πολλὰ ἐκ τῶν ῥῶν τούτων κατατρῶγονται τὸν χειμῶνα ὑπὸ τῶν αἰγιθάλων, τῶν κνιπολόγων καὶ ἄλλων πτηναρίων, οὐδὲν ἤττον ὅμως πολλὰ ἐξ αὐτῶν διασφύζονται μέχρι τοῦ ἔαρος. Ἄμα λοιπὸν ἀναφανῆ ὁ θερμὸς ἥλιος τοῦ ἔαρος καὶ ἀρχίσωσι τὰ δένδρα νὰ φυλλορροῶσι πάλιν, τότε ἐξεγείρεται καὶ τὸ μικρὸν ζυφύριον, τὸ ὅποιον κοιμᾶται ἐντὸς τοῦ φαρίου τῆς ψυχῆς· μικρὸν καμπίδιον διατρύχῃ ἐντὸς ὀλίγου τὸ κέλυφος τοῦ φαρίου καὶ προβάλλει εἰς τὸ φῶς.

Τὸ κυριώτερον ἐργαλεῖον τῶν καμπιδίων εἶναι αἱ στοματικαὶ λαβίδες, τὰς ὁποίας ἔχουσιν ἔμπροσθεν

κατὰ τὴν κεφαλὴν. Δι' αὐτῶν αἱ κάμποι σχίζουσι καὶ κατατρῶγουσι τὰ φύλλα, συγχρόνως δὲ ἀναριχῶνται μέχρι τῶν ὑψίστων κορυφῶν τῶν δένδρων. Πανταχοῦ ὅμως ἐπαπειλεῖ αὐτὰς ὁ θάνατος. Χιλιάδες ὄδικῶν πτηνῶν συλλαμβάνουσι καὶ φέρουσιν αὐτὰς εἰς τοὺς νεοσσούς των ὡς τροφήν. Ἐπ' ἴσης καὶ οἱ χωρικοὶ φρονέουσιν αὐτὰς, διότι εἶναι ἐπιζήμιοι εἰς τὰ λάχανα καὶ εἰς τὰ ὀπωροφόρα δένδρα των.

Ἄρ' οὐ αἱ μικραὶ κάμποι φάγωσι καλῶς ἐπὶ τινὰς ἡμέρας, ἔπειτα κἀθῆνται ἤσυχοι περὶ τοὺς κλάδους καὶ

Ψυχὴ.

1=κάμπη, 2=χρυσαλλίς, 3=ψυχὴ, 4=ρύγχος τῆς ψυχῆς μετὰ συνθέτου ὀφθαλμοῦ.

κιτρινίζουσιν, ὡς ἂν ἦσαν ἀσθενεῖς. Αἶφνης ὅμως διασχίζεται τὸ δέριμα των κατὰ τὴν κεφαλὴν, καὶ τότε αἱ κάμποι ἀπεκδύνονται μετὰ κόπου τὸ πρῶτον καὶ στενὸν πλέον ἐνδυμα αὐτῶν. Μετὰ τοῦτο ἀρχίζουσι πάλιν νὰ

πρώγων, ἀπὸ πρωίας δὲ μέχρι νυκτὸς κατακόπτουσι καὶ καταπρώγουσι τὰ φύλλα. Ἄφ' οὗ δὲ καὶ ἄλλας φορὰς ἀκόμη ἀπεκδυθῶσι τὸ δέρμα των, ἔπειτα μεταβάλλονται εἰς χρυσαλλίδας. Κατ' ἀρχῆς κλώθουσι νημά τι καὶ δι' αὐτοῦ ἐξαρτῶνται στερεῶς ἕκ τινος σημείου. Τὸ δέρμα ἀποσπᾶται ἀπαξ ἔτι, οἱ ὀφθαλμοί, αἱ μασητικά λαβίδες καὶ οἱ πόδες ἐξαλείφονται, τὸ νέον δέρμα γίνεται σκληρόν, καὶ ἡ χρυσαλλίς εἶναι τελεία. Αἱ χρυσαλλίδες τοῦ μεταξοσκώληκος καὶ ἄλλων τινῶν ψυχῶν, πρὶν ἀποχρυσαλλωθῶσι, περικαλύπτονται διὰ χιλιάδων νηματίων, τὰ ὅποια σχηματίζουσι βομβύκιον.

Ἐπὶ μακρὸν ἡ χρυσαλλίς κρέμαται ἢ κεῖται ὡς νεκρά, ἀλλ' ἐντὸς αὐτῆς κρύπτεται ζωή. Ἡ κεφαλή μὲ τοὺς μεγάλους συνθετοὺς ὀφθαλμούς της, αἱ δύο κεραταί, ὁ θώραξ μὲ τὰ ἐξ λεπτόμακτρα σκέλη του καὶ ἡ κοιλία, ὅλα εἶναι ἔτοιμα ἐντὸς τῆς χρυσαλλίδος. Αἱ πτέρυγες εἶναι ἀκόμη τρυφεραὶ καὶ συνεπτυγμέναι. Τέλος τὸ περικάλυμμα τῆς χρυσαλλίδος διασχίζεται καὶ ἡ ὠραία ψυχὴ προβάλλει μετὰ τινος δυσκολίας ἐξ αὐτοῦ, παρατηρεῖ τὸν ὠραῖον κόσμον καὶ περὶ τῶα δεικνύει εἰς ἡμᾶς τὰς ὠραίας πτέρυγάς της. Αἱ πτέρυγες τῶν ψυχῶν καλύπτονται διὰ πολλῶν χιλιάδων ἐγγύρων λεπιδίων, τὰ ὅποια κεῖνται ἐπ' ἀλλήλων ὡς αἱ κεραμίδες.

Ὁ βίος τῶν ψυχῶν δὲν διαρκεῖ ἐπὶ πολὺ. Πολλὰ ἐξ αὐτῶν ζῶσιν ἐπὶ μίαν μόνην ἡμέραν, γεννῶσι τὰ φύτων καὶ εἶτα ἀποθνήσκουσιν. Ἐκ τῶν φῶν τούτων

ἐκλεπίζονται αἱ κάμποι, αἱ κάμποι μεταβάλλονται εἰς χρυσαλλίδας καὶ ἐκ τῶν χρυσαλλίδων προκύπτουσι νέαι πάλιν ψυχαί, διὰ τὰ ἀποθάνουσι καὶ αὐταὶ μετ' ὀλίγον. Τίς θὰ μεμνηθῆ λοιπὸν τὴν ψυχὴν, διότι δὲν ἐργάζεται, ὅπως ἡ μέλισσα, ἀλλὰ περιπταται ἀμέριμνος ἀπὸ ἐνὸς ὠραίου ἀνθους εἰς ἄλλο ὠραιότερον; Δὲν πρέπει νὰ ἀπολαύσῃ καὶ αὐτὴ τῶν ἀγαθῶν τοῦ ὠραίου τούτου κόσμου, ἀφ' οὗ πρόκειται αὐρίον νὰ ἀποθάνῃ;

64. Ἐχίνος καὶ ἀσπάλαξ.

Ὅτε ὁ ἐχίνος παρετήρησεν, ὅτι ὁ χειμὼν ἤγγιξε, παρεκάλεσε τὸν ἀσπάλακα νὰ παραχωρήσῃ εἰς αὐτὸν

Ἄσπάλαξ.

μικρὰν θέσιν ἐν τῇ ὑπογείῳ φωλεᾷ του, διὰ νὰ προφυλαχθῆ καὶ αὐτὸς ἐκεῖ ἀπὸ τοῦ ψύχους τοῦ χειμῶνος.

(Ἔτος σχολικὸν Γ')

Ὁ ἀσπάλαξ το ἐδέχθη. Μόλις ἔμως ὁ ἐχίνος εἰσήλθεν εἰς τὴν φωλεὰν αὐτοῦ, ἐξηπλώθη κατὰ μῆκος ἐν αὐτῇ οὕτως, ὥστε ὁ δυστυχῆς ἀσπάλαξ κατὰ πᾶσαν στιγμὴν πότε ἐδῶ καὶ πότε ἐκεῖ ἐκεντεῖτο ὑπὸ τῶν ἀκανθῶν τοῦ φίλου του.

Τότε μόλις ὁ πτωχὸς ἀσπάλαξ ἀνεγνώρισε τὸ σφάλμα του, ὤμοσεν ὄρκον ἱερὸν, ὅτι τὸ πρᾶγμα τοῦτο ἦτο πλέον ἀφόρητον, καὶ παρεκάλει τὸν ἐχίνον νὰ ἐξέλθῃ πάλιν, λέγων ὅτι ἡ κατοικία του ἦτο προφανῶς πολὺ μικρὰ δι' ἀμφοτέρους. Ὁ ἐχίνος ἔμως ἐγέλασε καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν: «Ὅστις δὲν ἀρέσκειται ἐδῶ δύναται νὰ φύγῃ τὸ ἐπ' ἐμοὶ εἶμαι πολὺ εὐχαριστημένος καὶ θὰ μείνω.»

Συλλογίζου πρῶτον, ποῖον μέλλεις νὰ κάμῃς σὺν τροφῶν σου, διότι, ἂν εἶναι ἀσυμβίβαστος, θὰ ἀναγκασθῇς ἐπὶ τέλος νὰ ὑποχωρήσῃς εἰς αὐτὸν μὲν ἡμίαν σου.

65. Ὁ μικρὸς βουκόλος.

Παιδίον τι ἔβασκεν ἐντός γλοεροῦ λειμῶνος καὶ πλησίον κήπου ἑνα βοῦν. Αἰφνης παρετήρησεν ἐκεῖ πλησίον μεγάλην κερασέα, φέρουσαν ὠριμα κεράσια, καὶ ἐπέθυμησε νὰ φάγῃ ἐξ αὐτῶν. ἔγκαταλίπον λοιπὸν εὐθὺς τὸν βοῦν, ἀνερρηχθήθη εἰς τὸ δένδρον.

Ὁ βοῦς, μὴ βλέπων πλέον τὸν μικρὸν βουκόλον, ἔφυγεν ἐκ τοῦ λειμῶνος, εἰσήλθεν εἰς τὸν κήπον καὶ ἤρχισε νὰ

πρώγῃ ἄνθη καὶ φυτὰ ἀναλόγως τῆς ὀρέξεώς του, ἄλλα δὲ πάλιν νὰ καταπατῇ διὰ τῶν ποδῶν του.

Ὅτε εἶδε τοῦτο τὸ παιδίον, ὠργίσθη ὑπερβολικῶς, κατεπήδησεν ἀπὸ τοῦ δένδρου εἰς τὴν γῆν, συνέλαβε τὸν βοῦν καὶ ἤρχισε νὰ ὑβρίζῃ καὶ νὰ ξυλοκοπῇ αὐτόν.

Κατ' ἐκείνην ἔμως τὴν στιγμὴν ἐπλησίασε τὸ παιδίον ὁ πατήρ, ὅστις εἶχεν ἴδῃ ἅλα τὰ συμβάντα, προσέβλεψεν αὐτὸ μὲ σοβαρότητα καὶ εἶπε πρὸς αὐτό: «Τίς εἶναι μᾶλλον ἄξιος τοιαύτης τιμωρίας σὺ ἢ τὸ ζῶον, τὸ ὅποιον ἀγνοεῖ, τί εἶναι καλὸν καὶ τί κακόν; Σὺ τάχα ἠκολούθησες τὴν ἐπιθυμίαν σου ὀλιγώτερον τοῦ ζώου, τὸ ὅποιον ὤφειλες νὰ διοικήσῃς; Καὶ τώρα τιμωρεῖς αὐτὸ τόσον οἰκτρῶς καὶ λησμονεῖς τὸ ἰδίον σου πταῖσμα. . . !»

Τότε ἠσχύνθη τὸ παιδίον καὶ ἠρρυθρίασε πρὸ τοῦ πατρὸς του.

66. Ἐν τῷ δάσει.

Πόσον ἐξαισίον καὶ μαγευτικὸν εἶναι τὸ δάσος, μάλιστα δὲ κατὰ τὴν πρωΐαν, ὅταν ἡ ὀρώσος ἀστράπητῃ ἀκόμη ἐφ' ὄλων τῶν φύλλων καὶ ἀνθέων! Τὰ ὑπερήφανα δένδρα αὐτοῦ σχηματίζουσι ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς ἡμῶν ἀπέραντον καὶ τόσον μεγαλοπρεπῆ καμάραν, ὥστε νομίζει τις, ὅτι εὐρίσκεται πλησίον τοῦ Θεοῦ. Καὶ μήπως δὲν εἶναι ὁ Θεὸς πανταχοῦ παρών, καὶ δὲν

ὀφείλομεν πανταχοῦ καὶ πάντοτε νὰ ἐνθυμώμεθα αὐτόν·
Ἐπὶ τῶν κλάδων τῶν δένδρων κάθηνται πολυά-
ριθμα πτηνὰ καὶ μετὰ ζωηρότητος καὶ εὐθυμίας ψάλλ-

Ἐλαφος.

λοῦσι τὸ πρῶινόν των ἄσμα πρὸς δόξαν τοῦ Θεοῦ, κάτω
δὲ παρὰ τοὺς πόδας μας βρέει ψιθυρίζον τὸ βυάκιον.

Αἱ πρῶται ἀκτίνες τοῦ ἡλίου εἰσδύουσι κρυφίως διὰ
τῶν πρασίνων φύλλων καὶ ἀντανακλῶνται ἐπὶ τῶν φα-
νίδων τῆς δρόσου. Πόσον ζωογόνος εἶναι ἡ πρῶια ἐν
τῷ δάσει! Πόσον ὑγιεινὸς καὶ καθαρὸς εἶναι ἡ ἀήρ αὐ-
τοῦ καὶ πόσον εὐλευθέρως ἀναπνέει τις ἐντὸς αὐτοῦ! Εἶ-
ναι βεβαίως ἄξιον τοῦ κόπου νὰ ἐπισκεφθῇ τις τὸ δά-
σος κατὰ τὴν πρῶϊαν. Εἶναι ἀνέκφραστος ἡ χαρὰ, τὴν
ὁποίαν αἰσθάνεται τις εἰσερχόμενος ἐντὸς αὐτοῦ. Πολ-
λάκις βλέπει τις ἐλάφους καὶ δορκάδας. Ἴδού, μία ἔ-
λαφος μετὰ κλαδιωτῶν καὶ μεγαλοπρεπῶν κεράτων προ-
βαίνει ἐκεῖθεν πρὸς τὸ βυάκιον τοῦ δάσους. Δύο θήλειαι
συναδεύουσιν αὐτήν. Ἴδέ, πόσον κομφῶς καὶ ἐλαφρῶς
περιφέρονται περὶ τὸ βυάκιον καὶ πόσον γλυκεῖς εἶναι
οἱ καστάνινοι ὀφθαλμοὶ αὐτῶν. Εἶναι λίαν τερπνὸν νὰ
παρατηρῇ τις τὰ λεπτομάχρα καὶ ὠραία ταῦτα ζῷα
πίνοντα τὸ πρῶινόν ποτόν των!

67. Συναυλία.

*Εἰς τὸ δάσος συναυλίαν
ἔχουν τὰ πτηνὰ,
διαχύουσι μελωδίαν
εἰς κοιλάδας καὶ βουνά.*

*Ἄηδων ἐκεῖ πρωτεύει,
δευτερεύει ἀκανθίς,*

καὶ τὰς δύο συνοδεύει
ὁ χορὸς πολυληθής.

Ὁ κορινθαῖος σαλπίζει,
σπίνος παίζει τὸν αὐλόν
καὶ ὁ κόκκιξ τυπαρίζει,
θαυμασίως συντελῶν.

Ὁ δρυοκολάπτης μόνον
εἰς τὸ μέσον σιωπᾷ
καὶ τῆς μουσικῆς τὸν χρόνον
μὲ τὸ ράμφος του κτυπᾷ.

68. Αἱ γλαῦκες.

Αἱ γλαῦκες εἶναι νυκτερόβια ἀρπακτικά πτηνά. Ἄπορεύουσι τὸ φῶς καὶ τοὺς ἀνθρώπους. Κατὰ τὴν ἡμέραν κρύπτονται εἰς ὀπὰς τῶν τοίχων, ἐντὸς βράχων καὶ εἰς τὰ δάση. Μόλις γίνῃ νύξ, ἐξέρχονται, ὅπως κυνηγήσωσιν. Ἐπ' ἴσης ἐξέρχονται εἰς ἀρπαγὴν καὶ εἴταν λάμπῃ ἡ σελήνη. Ἡ φωνὴ αὐτῶν ἤχῃ μακρὰν καὶ προξενεῖ φρικίαν ἐν τῇ ἡσυχίᾳ τῆς νυκτός.

Τὸ πτέρωμα τῶν γλαυκῶν εἶναι ἀραιόν, μαλακὸν καὶ ὅμως τόσον θερμὸν, ὥστε δύνανται νὰ διέρχωνται παρ' ἡμῖν καὶ τὸν χειμῶνα. Σχεδὸν εἶναι αἱ γλαῦκες ἔχουσι μεγάλην καὶ στρογγύλην κεφαλὴν, μεγάλους

ὄφθαλμούς καὶ βραχὺ καὶ γρυπὸν ράμφος. Περὶ τοὺς ὄφθαλμούς των ἔχουσι στεφάνην ἐκ πτερῶν. Πετῶσι σχεδὸν ἀψοφητεῖ καὶ διὰ τοῦτο προσεγγίζουσι τὸ θῆμά των, χωρὶς νὰ ἐννοηθῶσιν ὑπ' αὐτοῦ. Ἡ ἔρασις αὐτῶν

Γλαῦξ ἢ ὀκότιος.

εἶναι ὀξετα' τὸ φέγγος ὅμως τοῦ ἡλίου θαμβώνει τοὺς ὄφθαλμούς αὐτῶν καὶ διὰ τοῦτο βλέπουσι καλλίτερον περὶ τὸ λυκαυγές. Πετῶσι βραδέως καὶ δυσκόλως διὰ

τοῦτο δὲν δύνανται νὰ συλλάβωσι ζῶν τι, ἐν ᾧ πε-
 τῶσι, καὶ ἀρπάζουσι τοιαῦτα μόνον ζῶα, τὰ ὅποια ἐρ-
 πουσιν ἢ κοιμῶνται. Τὰ μάλιστα καταδιώκουσι τοὺς
 μῦς. Μ' ἔλον ὅτι δὲ ἡ ὄψις των εἶναι βλακώδης, ἐν
 τούτοις μετέχουσι καὶ πονηρίας. Δὲν ἀγαπῶσι τὴν
 συναναστροφὴν ἑκάστων ζευγὸς ζῆ μεμονωμένον ἐν τῇ
 φωλεᾷ αὐτοῦ. Αἱ γλαυκὲς εἶναι χρήσιμα πτηνὰ, διότι
 ἐξαφανίζουσι τοὺς μῦς· διὰ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ κατα-
 διώκωμεν αὐτάς.

69. Ἡ πέρδιξ.

Ἦτό ποτε πλούσιός τις Ἰουδαῖος, ὅστις περιώδευε
 βασιλείον τι, φέρων μεθ' ἑαυτοῦ καὶ μέγα χρηματικὸν
 ποσόν. Μέλλων δὲ νὰ διέλθῃ διὰ τινος μεγάλου δάσους
 καὶ φοβηθεὶς, μήπως φονευθῆ ἐντὸς αὐτοῦ χάριν τῶν
 χρημάτων του, ἤλθε πρὸς τὸν βασιλέα τῆς χώρας ἐ-
 κείνης, ἔδωκεν εἰς αὐτὸν πλούσιόν τι δῶρον καὶ παρε-
 κάλεσεν αὐτὸν νὰ τῷ δώσῃ ἕνα πιστὸν ἄνθρωπον, ὅστις
 νὰ συνοδεύῃ αὐτὸν διὰ τοῦ δάσους. Ὁ βασιλεὺς ἀπε-
 δέχθη τὴν παράκλησιν τοῦ Ἰουδαίου καὶ διέταξε τὸν
 οἰνοχόον του νὰ συνοδεύῃ αὐτὸν διὰ τοῦ δάσους.

Ἦτε ὅμως εἰσηλθόν καὶ οἱ δύο εἰς τὸ δάσος, ὁ οἰνο-
 χόος κατελήρθη ὑπὸ σφοδρᾶς ἐπιθυμίας νὰ ἀρπάσῃ τὰ
 χρήματα τοῦ Ἰουδαίου. Σταθεὶς λοιπὸν αἵρνης καθ' ἑ-
 δόν, εἶπε πρὸς αὐτόν· «Προπαρεύου σύ!» Ὁ Ἰουδαῖος,

ἐννοήσας τὴν ἐπιβουλὴν, κατελήρθη ὑπὸ πρόμου καὶ
 ἠρνήθη νὰ προπαρευθῆ. Ἄλλ' ὁ οἰνοχόος, γυμνώσας
 παραυτοῦς τὸ ζῆρος του, εἶπε πρὸς αὐτόν· «Ἰουδαῖε, ἀ-
 πόθανε λοιπὸν ἐδῶ!» — «ὦ, καλέ μου οἰνοχόε, μή με
 φονεύσῃς!» ἔκραξεν ὁ Ἰουδαῖος. «Ἡ δολοφονία μου
 δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μείνῃ ἄγνωστος. Καὶ ἂν οὐδεὶς
 ἐκ τῶν ἀνθρώπων ἴδῃ τὴν δολοφονίαν ταύτην, ἐπὶ τέ-
 λους ὅμως θὰ προδώσωιν αὐτὴν τὰ πτηνὰ, τὰ ὅποια
 πετῶσιν ὑπὸ τὸν οὐρανόν.»

Ἐν ᾧ δὲ ἔλεγεν ὁ Ἰουδαῖος ταῦτα, πέρδιξ τις ἀνυ-
 ψώθη αἵρνης ἐκ τῆς γῆς καὶ ἐπέτασεν ὑπεράνω ἀμφο-
 τέρων. Τότε ἐγέλασεν ὁ οἰνοχόος καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν
 ἐμπαικτικῶς· «Παρατήρησον, Ἰουδαῖε! ἡ πέρδιξ αὕτη
 θὰ φανερώσῃ ἀναμφιβόλως εἰς τὸν βασιλέα, ὅτι σε ἐφό-
 νευσα ἐδῶ.» Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐφόνευσε τὸν Ἰουδαῖον
 ἐν τῷ δάσει, ἔλαβεν ὅλα τὰ χρήματα αὐτοῦ καὶ, ἀφ' οὗ
 ἔθαψεν αὐτὸν κρυφίως, ἐπανήλθε πρὸς τὸν βασιλέα.

Ἐν ἔτος μετὰ τὴν στυγαράν ταύτην πράξιν ἔτυχε
 νὰ δωρηθῶσιν εἰς τὸν βασιλέα πέρδικες, τὰς ὁποίας λα-
 βὼν ὁ ἀρχιμάγειρος τῶν ἀνακτόρων ἐμαγεύρευσε. Ἐν
 ᾧ δὲ ὁ οἰνοχόος παρέθετεν αὐτάς ἐπὶ τῆς τραπέζης ἐμ-
 προσθεν τοῦ βασιλέως, ἐνεθυμήθη τὸν Ἰουδαῖον, τὸν
 ὅποιον εἶχε φονεύσῃ ἐν τῷ δάσει, καὶ τοὺς τελευταίους
 ἐκείνου λόγους περὶ τῶν πτηνῶν καὶ ἠναγκάσθη νὰ γε-
 λάσῃ. Τοῦτο ἰδὼν ὁ βασιλεὺς, ἠρώτησεν αὐτόν, διὰ τί

ἐγέλασεν. Ὁ οἰνοχόος ὁμοίως εἶπεν ἄλλο τι, διὰ τὸ ὁποῖον δῆθεν εἶχε γελάσῃ.

Μετὰ ἓνα μῆνα συνέβη νὰ δώσῃ ὁ βασιλεὺς δεῖπνον εἰς τοὺς αὐλικοὺς καὶ ὑπηρέτας του, εἰς τὸ ὁποῖον μετέσχε καὶ ὁ οἰνοχόος· τὸσον δὲ εὐθυμοῦς καὶ ἀστείους ἦτο κατὰ τὴν ἐσπέραν εκείνην ὁ βασιλεὺς καὶ τὸσον πολὺν οἶνον καὶ ἐκλεκτὰ ποτὰ παρέθηκεν, ὥστε τινὲς ἐκ τῶν ὑπηρετῶν του ἐμεθύθησαν. Ἐν ᾧ δὲ δλοι ἦσαν τὸσον εὐθυμοί, ὁ βασιλεὺς εἶπε πρὸς τὸν οἰνοχόον· « Ἀγαπητέ μοι οἰνοχόε, τῶρα εἰπέ μοι ἐλευθέρως πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν, διὰ τί εἶχες γελάσῃ πρὸ μηνός, ὅτε μοι παρέθετες τὰς πέρδικας; διότι τότε δέν μοι ἔδωκες εἰλικρινῆ ἀπόκρισιν. » Ὁ οἰνοχόος, ὦν ἐν καταστάσει μέθης, εἶπε πρὸς αὐτόν· « Ἄ, μεγαλειότατε, ὅτε ὁ Ἰουδαῖος ἔκραξεν, ὅτι τὰ πτηνὰ ἤθελον προδώσῃ τὴν δολοφονίαν του, κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν ἑπέτασεν εἰς τὸν αἶρα πέρδιξ τις τοῦτο λοιπὸν ἐνθυμηθεῖς, ἠναγκάσθη νὰ γελάσω. »

Ὁ βασιλεὺς, ἀκούσας τοῦτο, τότε μὲν ἐσιώπησε καὶ ἐξηκολούθησε νὰ εὐθυμῇ κατὰ τὸ φαινόμενον, τὴν ἑπαύριον ὁμοίως, συγκαλέσας εἰς σύσκεψιν τοὺς μυστικοὺς συμβούλους του, ἠρώτησεν αὐτούς· « Ποίας ποινῆς εἶναι ἄξιος ἐκεῖνος, ὅστις, διαταχθεὶς ὑπὸ τοῦ βασιλέως του νὰ συνοδεύσῃ διὰ τοῦ βασιλείου ξένον ἄνθρωπον, ἐλήστευσε καὶ ἐδολοφόνησεν αὐτόν; » Πρὸς ταῦτα ἀπεκρίθησαν οἱ σύμβουλοι μὲν φωνῇ· « Εἶναι ἄξιος ἀγχόνης. » Μετὰ

ταῦτα ὁ βασιλεὺς συνεκάλεσε μέγα δικαστήριον καὶ διώρισε κατηγοροῦν, ὅστις κατηγορήσῃ τὸν οἰνοχόον ἐπὶ δολοφονίᾳ· ἐπειδὴ δὲ ἐκεῖνος εἶχε διηγηθῆ τὴν πράξιν του ἐν καταστάσει μέθης ἐνώπιον μαρτύρων, ἠναγκάσθη νὰ ἠμολογήσῃ αὐτὴν καὶ ἐνώπιον τῶν δικαστῶν καὶ κατεδικάσθη εἰς τὸν δι' ἀγχόνης θάνατον. Τοιοῦτοτρόπως ἡ δολοφονία τοῦ Ἰουδαίου ἐφανερώθη διὰ τῶν περδίκων.

70. Ἡ δρυς.

Μεταξὺ τῶν δένδρων, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦσι τὰ δάση τῶν χωρῶν ἡμῶν, τὴν πρώτην θέσιν κατέχει ἡ δρυς, διότι εἶναι ὄχι μόνον ὠραία καὶ ἰσχυρά, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ ὠφελιμωτάτη.

Αἱ ρίζαι τῆς δρυὸς διακλαδοῦνται τὸσον βαθέως καὶ μακρὰν ἐντὸς τῆς γῆς, ὥστε τὸ δένδρον μένει ἐν τῇ θέσει του ἀκλόνητον καὶ ὑπὸ τῶν σφοδροτέρων θυελλῶν. Ὁ κορμὸς τῆς δρυὸς εἶναι πολλάκις εὐθύτατος καὶ ὑψηλότετος, οἱ κλάδοι παχύτατοι, τὰ δὲ φύλλα μεγάλα, κολπωτὰ καὶ μελανοπράσινα τὸ χρῶμα. Οἱ καρποὶ τῆς δρυὸς εἶναι μακροσπρόγγυλοι, κατὰ δὲ τὴν βᾶσιν περικυκλοῦνται ὑπὸ φλοιοῦ ὁμοίου πρὸς ποτῆριον καὶ καλοῦνται βάλανοι.

Αἱ δρυὲς αὐξάνουσι πολὺ βραδέως, ἀλλὰ δύνανται νὰ φθάσωσιν εἰς ἡλικίαν πέντε αἰῶνων καὶ ἐπέκεινα. Τὸ χρησιμώτερον μέρος τῆς δρυὸς εἶναι τὸ ξύλον. Ἐ-

πειθὴ δὴλον ὅτι εἶναι σκληρότατον καὶ ἀνίσταται τὰ μέγιστα κατὰ τῆς σήψεως, διὰ τοῦτο χρησιμοποιεῖται πρὸς κατασκευὴν τοιούτων μάλιστα ἀντικειμένων, τὰ ὅποια εἶναι ἐκτεθειμένα συνεχῶς ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ἀέρος καὶ τοῦ ὕδατος, ὡς γερυρῶν, μύλων, πλοίων καὶ ἄλλων τοιούτων. Ἐξ αὐτοῦ κατασκευάζονται πρὸς τούτοις στερεώτατα καὶ ὠραῖα οἰκιακὰ σκευὴ καὶ λαμπροὶ ξυλάνθρακες.

Οἱ ξυλάνθρακες κατασκευάζονται ὡς ἀκολούθως. Πρῶτον κόπτονται τὰ ξύλα καὶ σωρεύονται οὕτω πως τὸ ἐν ἐπὶ τοῦ ἄλλου, ὥστε ἀποτελεῖσι μεγάλους κωνοειδεῖς σωρούς, καμίνους ὀνομαζομένους, ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὁποίων ἀφήνεται κενὸς τις χώρος· μετὰ ταῦτα ἡ κάμινος περικαλύπτεται ἐξωθεν διὰ χρώματος καὶ φύλλων, ἔπειτα δὲ ἀνάπτεται ὑπὸ τῶν ἀνθρακῶν πῦρ ἐντὸς τοῦ κενοῦ χώρου, ὅστις εἶναι ἐν τῷ μέσῳ τῆς καμίνου. Τὸ πῦρ τοῦτο καίει ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας καὶ ἀνευ τινὸς φλογός, διότι ὁ ἐξωτερικὸς ἀήρ δὲν δύναται νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὴν κάμινον διὰ τοῦ χρωματίνου περικαλύμματος αὐτῆς. Ἐὰν εἰσέλθῃ ἀήρ περισσώτερος τοῦ δέοντος, τότε ἀναπλέγονται τὰ ξύλα καὶ καίονται καθ' ἑλοκλήριαν. Τοιοῦτοτρόπως τὰ ἐν τῇ καμίνῳ ξύλα ἀπανθρακούνται ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ἅμα δὲ συντελεσθῆ ἡ ἀπανθράκωσις, οἱ ἀνθρακεῖς σβήνουσι τὸ πῦρ, ἀφαιροῦσι τὰ χρώματα, τὰ ὅποια περικαλύπτουσι τὴν κάμινον, καὶ λαμβάνουσι τοὺς ἀνθρακας. Ξυλάνθρακες κατα-

σκευάζονται καὶ ἐκ τοῦ ξύλου τῆς πεύκης, τῆς ἐξύης καὶ ἄλλων τοιούτων δένδρων.

Ὁ φλοιὸς τῆς ὀρυζῆς περιέχει πολλὰ ὀρυζαῖα καὶ στυπικὰ στοιχεῖα, ἔνεκα τῶν ὁποίων χρησιμοποιεῖται μεγάλως εἰς τὴν βυρσοδεψικὴν. Οἱ βυρσοδέψαι δὴλον ὅτι, ἀρ' οὐ κατὰ πρῶτον ἀφαιρέσωσι τὰς τρίγας τῶν δερμάτων, ἔπειτα ἐμβάλλουσιν αὐτὰ ἐντὸς δεξαμενῆς, ἣτις περιέχει ὕδωρ καὶ τρίμματα φλοιοῦ ὀρυζῆς· τὰ δέρματα, μένοντα ἐπὶ τινα καιρὸν ἐνταῦθα, προσλαμβάνουσιν ὑπερῦθρον χροιάν καὶ γίνονται σκληρότερα, παχύτερα καὶ στερεώτερα.

Αἱ βάλανοι τῆς ὀρυζῆς χρησιμεύουσιν ὡς ἐξαίρετος τροφή τῶν χοίρων. Ἐπὶ δὲ τῶν φύλλων αὐτῆς σχηματίζονται διὰ τοῦ κεντήματος μικρῶν ἐντόμων, τῶν ψηφῶν, σφαιρίδια, τὰ ὅποια λέγονται κηκίδες. Αἱ κηκίδες εἶναι χρήσιμοι εἰς τὴν χρωματουργίαν καὶ εἰς τὴν κατασκευὴν μελάνης.

71. Τὸ ὄρος.

Κατὰ τινα ὠραίαν θερρινὴν πρωΐαν ἀνέβην μετὰ τῶν γονέων μου κατὰ πρώτην φοράν ἐπὶ τινος ὑψηλοῦ ὄρους τῆς πατρίδος μου. Ὁ ὄρομος ἔφερε πρὸς τὰ ἄνω διὰ καταρῦτων καὶ βαθειῶν κοιλάδων καὶ διὰ μέσου χλοερῶν λειμῶνων καὶ πυκνῶν δασῶν. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐσχίαζον ἡμεῖς μεγάλα φυλλοφόρα δένδρα· γι-

γαντώδεις ὄρυες καὶ οὐραὶ ἐξέτεινον τοὺς κλάδους των πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ περαιτέρω πρὸς τὰ ἄνω λεπτόμακροι πεῦκαι καὶ ἐλάται ἀνυψοῦντο τολμηρῶς εἰς τοὺς ἀέρας. Ἐπὶ τέλους ὁμως ἐξέλιπον τὰ μεγάλα δένδρα καὶ μόνον χαμηλὰ τινα στραβόξυλα ἠυδοκίμουσιν πενιχρῶς ἐπὶ τοῦ τραχέος καὶ σκληροῦ ἐδάφους. Πελώριοι ὄγκοι λίθων ἔκειντο πανταχοῦ περὶ ἡμᾶς καὶ ἀπόκρημνοὶ βράχοι ἀνυψοῦντο καθέτως πρὸς τὰ ἄνω. Πολυάριθμα ὕδατα ἔρρεον μετὰ θορύβου πρὸς τὰ κάτω διὰ στενῶν καὶ ἐπιμήκων αὐλακίων ὅτε μὲν βραδέως, ὅτε δὲ μετὰ σπουδῆς, ἔπειτα δέ, κρημνιζόμενα ἐξαίφνης μετὰ κρότου ἐκ τῶν βράχων κάτω εἰς στενάς χαράδρας, ἀπετέλουν βροντώδεις καταρράκτας. Οὐδὲν σχεδὸν ἔμψυχον ὃν ἐφαίνετο ζῶν ἐκεῖ ἐπάνω· κάτω ὁμως εἰς τοὺς λειμῶνας τοῦ ὄρους ἐβλέπομεν ποίμνια βόσκοντα ἀγγελῶδον καὶ αἴγας ἀναρριχωμένας ζωηρῶς περὶ τοὺς λίθους.

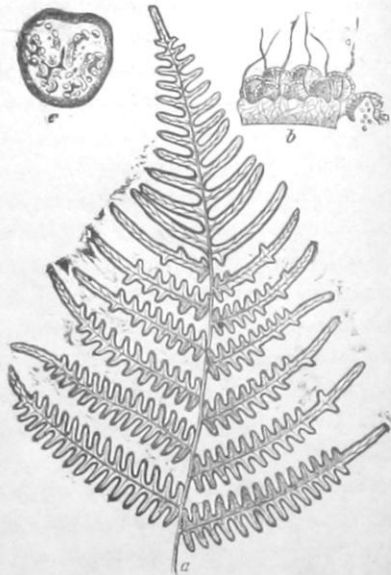
Μετὰ δίωρον ἀνάβασιν ἐρθᾶσαμεν ἐπὶ τέλους εὐτυχῶς ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους. Εἶναι ἀπερίγραπτον τὸ θέαμα, τὸ ὁποῖον εἶχόμεν ἐκεῖθεν. Τὸ βλέμμα μας ἐσθῆνετο εἰς τὸν ἀπέραντον ὀρίζοντα. Τὸ ἐν ὄρος ἐφαίνετο συνημμένον πρὸς τὸ ἄλλο, ἡ μία κοιλάς συνείχετο μετὰ τῆς ἄλλης· αἱ κορυφαὶ τῶν βράχων ἔσθηνον μέχρις οὐρανοῦ, οἱ δὲ πόδες αὐτῶν ἐβυθίζοντο μέχρι τῶν ἄκρων τοῦ ὀρίζοντος, κάτω δὲ παρὰ τοὺς πρόποδας αὐτῶν διεγέλων οἱ χλοεροὶ λειμῶνες καὶ τὰ δάση καὶ ἐπι-

κατωτέρω ἐν τῇ πεδιάδι, κατὰ τὸ ἡμισυ κεκρυμμένη μετὰ τοῦ μελανοῦ φυλλώματος τῶν δένδρων, διαφαίνεται ἡ κορυφή κωδωνοστασίου. Τὸ θέαμα ἦτο συγκινητικώτατον, διότι τὸ φοβερὸν συνεδουάζετο μὲ τὸ ὠραῖον, καὶ τὸ μεγαλοπρεπὲς μὲ τὸ τερπνόν. Διὰ τοῦτο εὐχαρίστως θὰ ἀπελαύσομεν ἀκόμη τοῦ λαμπροῦ ἐκείνου πανοράματος, ἀλλ' ὃ ἥλιος εἶχε κλίνη ἤδη πρὸς τὴν δύσιν, καὶ τούτου ἕνεκα ἠναγκάσθημεν νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς τὴν οἰκίαν μας.

72. Οἱ λιθάνθρακες.

1. Οἱ λιθάνθρακες εἶναι μέλανες τὸ χρῶμα, σκληροὶ ὅπως οἱ λίθοι καὶ στιλπνοί. Ἡ ἱστορία τῶν λιθανθράκων εἶναι τὰ μάλιστα περιεργος. Πρὸ πολλῶν χιλιᾶδων ἐτῶν, ὅτε οὐδεὶς ἄνθρωπος εἶχε ἀκόμη εἰς τὴν γῆν, δὲν ἦσαν τὸσον μέλανες ὡς σήμερον, τούναντίον δὲ χλοεροὶ καὶ καστανόχροοι, καὶ ἀπετέλουν ὠρατὰ δένδρα καὶ ἄλλα παντοειδῆ φυτὰ. Τὰ δένδρα ταῦτα εἶχον χονδρὸν καὶ ὑψηλὸν κορμὸν καὶ φύλλα περσειδῆ καὶ χλοερά, ὅποια ἔχουσι σήμερον αἱ πτέριδες. Χιλιάδες τοιούτων δενδροειδῶν περιδῶν ἐστέκοντο ἡ μία πλησίον τῆς ἄλλης καὶ ἀπετέλουν μεγάλα δάση. Μεταξὺ αὐτῶν ὑψοῦντο ἄλλα φυτὰ, ἱππούριδες καλούμενα, τὰ ὅποια εἶχον τὸ ὕψος τῶν ἡμετέρων μηλεῶν. Οἱ κορμοὶ

τῶν ἰππουρίδων τούτων ὠμοιάζον πρὸς στήλας, διότι ἦσαν ἐντελῶς ἀφυλλοὶ, παγεῖς, ὅσον ὁ κορμὸς ἀνθρώ-

Πέρι :

που, καὶ συνίσταντο ἐκ τεμαχίων ἐξηρμοσμένων τοῦ ἐνὸς ἐπὶ τοῦ ἄλλου. Πέριξ τῶν δασῶν τούτων ἐξετείνετο ἢ ἀπέραντος καὶ εὐρεῖα θάλασσα, ὥστε τὰ δάση προεξεῖχον ἐξ αὐτῆς ὡς νῆσοι. Ἄπειροι ἰγθύες ἔπαιζον περὶ

τὰς νήσους ταύτας, πλείστοι δὲ κροκόδειλοι ἀνεπαύοντο παρὰ τὰς ρίζας τῶν γιγαντείων ἐκείνων δένδρων.

Οὐδεὶς ὅμως θὰ ἠδύνατο νὰ περιπατήσει εὐχαρίστως ἐντὸς τῶν δασῶν ἐκείνων. Τὸ ἔδαφος αὐτῶν δὲν ἐκαλύπτετο ὑπὸ βρύων, ὅπως τῶν σημερινῶν δασῶν, καὶ χλόη δὲν ὑπῆρχε, διὰ νὰ σχηματίσῃ πρασίνοὺς τάπητας· οὐδὲν Ἴον ἤνθει ἐν αὐτοῖς· οὐδὲ ἐν ἀνθύλλιον εὐωδίαζεν ἐντὸς τῶν δασῶν ἐκείνων. Οὐδὲν πτηνὸν ἔψαλλεν ἐντὸς αὐτῶν, οὐδὲν λαγίδιον ἢ σκίουρος ἐκινεῖτο ἐν αὐτοῖς, οὐδεμία δορκὰς ἢ ἔλαφος διέτρεχεν αὐτά. Πανταχοῦ ἐπεκράτει νεκρική σιγή. Τὸ ἔδαφος αὐτῶν οὐδὲν ἄλλο ἦτο ἢ ἐκτεταμένον ἔλος, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐφύοντο τὰ δένδρα. Τέλος τὰ δένδρα ταῦτα γηράσαντα ἀπενεκρώθησαν, ὀλίγον δὲ κατ' ὀλίγον κατεκάρθισαν ἐντὸς τοῦ ὑγροῦ ἐδάφους καὶ ἐκαλύφθησαν ὑπὸ πηλοῦ. Νέα δένδρα ἀνεφύησαν ἐπὶ ἐκείνων, ἀλλὰ καὶ ταῦτα μετὰ παρέλευσιν πολλῶν ἐτῶν ἔπαθον τὰ ἴδια. Φοβεραὶ τρικυμῖαι ἐξώθησαν τὰ ὕδατα τῆς θαλάσσης πρὸς τὰ δάση, τὰ ὁποῖα ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐβυθίσθησαν. Ἐπὶ αἰῶνας ὅλους ἔκειτο τοιοῦτοτρόπως τὰ δάση κεκαλυμμένα διὰ χωμάτων καὶ πηλοῦ, ἔλον ἐν δὲ μεγαλείτεροι ὄγκοι γῆς ἐρρίπτοντο ὑπὸ τῶν κυμάτων τῆς θαλάσσης ἐπ' αὐτῶν. Τὰ πελώρια ὄρη, τὰ ὁποῖα ἐσχηματίσθησαν τοιοῦτοτρόπως ἐπὶ τῶν δασῶν, τόσον πολὺ κατέβλησαν αὐτά, ὥστε ὁ εἶς κορμὸς συνεπίεσθη πρὸς τὸν ἄλλον, τὰ τρυφερὰ φύλλα καὶ οἱ κλάδοι συν-

(Ἔτος ὁμολοῦν Γ')

εκάμφθησαν καὶ συνεκολλήθησαν πρὸς ἀλληλα, καὶ τὸ ὄρατον πράσινον χρωμὰ των ἐξηφανίσθη· τὸ ξύλον καὶ ὁ καστάνινος φλοιὸς τῶν δένδρων ἀπώλεσαν τὸ χρωμὰ των, ὅλα ἐπὶ τέλους ἔγιναν κατὰμαυρα.

2. Ἐπὶ αἰῶνας ὅλους ἔκειντο τοιοιουτρόπως τὰ δάση τεθαμμένα ἐντὸς τῶν σπλάγγων τῶν ὀρέων, οὐδέποτε δὲ ἐφαινόζοντο, ὅτι ἤθειλον ἐξέλθῃ ποτὲ καὶ πάλιν εἰς τὸ φῶς. Αἶφνης ὅμως ἡμέραν τινα ἀκούεται ὑπεράνω αὐτῶν ἑλαφρὸς καὶ μεμακρυσμένος κτύπος, ὁ ὅποιος πλησιάζει ὀλονέν· τέλος δὲ ὁ κτύπος ἀκούεται πολὺ πλησίον. Οἱ μεταλλευταὶ ἀποσπῶσι τοὺς τελευταίους λίθους, οἱ ὅποιοι καλύπτουσι τὰ δένδρα, παρουσιάζονται μετὰ φανῶν καί, ἀποκόπτοντες τοὺς λιθάνθρακας διὰ μογλῶν καὶ σκαπανῶν, φέρουσιν αὐτοὺς ἔξω εἰς τὸ φῶς. Ἀλλὰ πῶς μετεβλήθησαν τὰ πάντα ἐκεῖ ἔξω! Ἐκεῖ δὲν ὑπάρχει πλέον θάλασσα, ἀλλὰ ξηρὰ καλυπτομένη ὑπὸ εὐδῶν ἀνθέων καὶ γλοερῶν δασῶν, τὰ ὅποια ὅμως δὲν ἀποτελοῦνται πλέον ἐκ πτερίδων, ἀλλ' ἐκ ὄρουῶν, πευκῶν, ἔξυῶν καὶ ἄλλων τοιούτων δένδρων.

Οἱ λιθάνθρακες εἶναι χρησιμώτατοι εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Δι' αὐτῶν θερμαίνονται αἱ ἐστῖαι τῶν μαγειρείων, αἱ θερμάστραι τῶν δωματίων κατὰ τὸν χειμῶνα καὶ οἱ λέβητες τῶν ἀτμοκινήτων πλοίων καὶ ἀτμαμαζῶν· ἐξ αὐτῶν ἐξάγεται πρὸς τοῦτοις καὶ τὸ φωταέριον λεγόμενον, τὸ ὅποιον φωτίζει ὀλοκλήρους πόλεις.

73. Πυρῶδες ὕδωρ.

Ἐν τινι χωρίῳ ἔζη παιδίον τι, τὸ ὅποιον ὡς ἀλλή κίσσα ἔκλεπτε πᾶν ὅ,τι καλὸν ἔβλεπε καὶ ἠδύνατο νὰ κρύψῃ εἰς τὰ θυλάκια αὐτοῦ, ἂν καὶ ἐγνώριζεν, ὅτι ἡ κλοπὴ ἦτο ἀμάρτημα. Ἡμέραν τινα ἔκλεψε καὶ τεμάχια ἀσβέστου· ἐπειδὴ δὲ τὰ θυλάκιά του ἦσαν ἤδη πλήρη ὀπωρῶν, ἔκρυσεν αὐτὰ ὑπὸ τὸ περιστέριον του. Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν συνήρτησεν αὐτὸ ἄλλο παιδίον, τὸ ὅποιον ὠδήγει εἰς τὸ κολυμβητήριον δύο ἵππους. Ὁ μικρὸς κλέπτης ἀνεπήδησεν ὡς ἀστραπὴ ἐπὶ τοῦ δευτέρου ἵππου, καὶ μετ' ἔλιγον οἱ δύο ἵπποι ἔρθασαν καλπάζοντες εἰς τὸ κολυμβητήριον. Αἶφνης ὅμως ἐν τῷ μέσῳ τοῦ κολυμβητηρίου ὁ ἵππος ἠβέλησε νὰ κατακιθῇ, καὶ ὁ μικρὸς κλέπτης ἔπεσεν ἐντὸς τοῦ ὕδατος· καὶ ἐκολύμβησε μὲν ἐπὶ τινας στιγμὰς πρὸς τὴν ὄχθην τοῦ κολυμβητηρίου, ἀλλ' αἶφνης ἤρτισε νὰ κραυγάζῃ θρηνηδῶς· « Βοηθήσατέ με, βοηθήσατέ με, καίομαι! » Οἱ ἄνθρωποι ἤκουσαν μὲν τὰς φωνάς του, ἀλλ' ἐνόμισαν, ὅτι ὁ μικρὸς ἐνέπαιζεν αὐτοὺς, διότι τὸ ψυχρὸν ὕδωρ, ὡς γνωστὸν, δὲν καίει. Τέλος ὁ μικρὸς κατώρθωσε μετὰ πολλοῦ κόπου νὰ ἐξέλθῃ εἰς τὴν ὄχθην, ὅπου ἔπεσε κατὰκοπος. Ὅτε ὅμως ὁ σύντροφός του ἐξήγαγε τοὺς ἵππους ἐκ τοῦ ὕδατος καὶ ἦλθε πρὸς αὐτὸν μετὰ τινῶν ἀνθρώπων, εὔρεν, ὅτι ὄχι μόνον τὰ ἐνδύματα, ἀλλὰ καὶ τὸ

δέρμα του είχε καή υπό τῆς ἀσβέστου, ἡ ὁποία ὡς γνώ-
στον καίεται, όταν διαλυθῇ ἐντὸς τοῦ ὕδατος.

Μὴ βάλῃς τὴν χεῖρά σου εἰς πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον
δὲν εἶναι ἰδικόν σου, διότι καίει.

74. Ἡ τοῦ ὕδατος περιοδεία.

Ἐπὶ τῆς γῆς ὑπάρχει μέγας λέβηθ. εἰς τὸν ὁποῖον
συρρέουσιν ἅπαντα τὰ ὕδατα. Ὁ λέβηθ οὗτος εἶναι ἡ
θάλασσα, ἐκ δὲ τοῦ ὕδατος αὐτῆς ἐροδιάζεται ἡ γῆ
κατ' ἔτος. Ἀλλὰ πῶς φθάνει τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης
καὶ εἰς τὰς χώρας, αἱ ὁποῖαι κείνται πολὺ μακρὰν αὐ-
τῆς; Πῶς ἀναβαίνει τόσον ὑψηλὰ, ὥστε νὰ ὑγραίνῃ
καὶ τὰ ὕψιστα ἐκ τῶν δένδρων καὶ ὄρεων; Τοῦτο κατο-
ρθοῦται ὡς ἑξῆς.

Ἐπὶ τῆς θαλάσσης λάμπει πελώριος φακός. Ὁ
φακός οὗτος εἶναι ὁ ἥλιος. Καθ' ἐκάστην ἡ θερμότης
τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου μεταβάλλει μέγα ποσὸν θαλασ-
σίου ὕδατος εἰς ἀτμούς, οἱ ὅποιοι ἀναβαίνουν εἰς τὴν
ἀτμόσφαιραν καὶ εἶναι τόσον πολὺ λεπτοί, ὥστε δὲν δυ-
νάμεθα νὰ ἴδωμεν αὐτούς. Ἐξατμιζομένου ἕως τοῦ
θαλασίου ὕδατος, ὄλη ἡ πικρότης καὶ τὸ ἅλας αὐ-
τοῦ μένουσι πάλιν εἰς τὴν θάλασσαν. Οἱ λεπτοὶ οὗτοι
ἀτμοί, συμπυκνούμενοι ὀλίγον κατ' ὀλίγον, σχηματί-
ζουσι τὰ νέφη, τὰ ὁποῖα αἰωροῦνται ὑπεράνω τῆς θα-
λάσσης. Ὅπως διασκορπισθῶσιν ἕως τὰ νέφη ταῦτα

καθ' ἑλίας τὰς μακρὰν καὶ τὰς πλησίον τῆς θαλάσσης
χώρας, ἐγείρεται ἄνεμος σφοδρός, καὶ εὐθὺς διασκορ-
πίζονται κατὰ πάσας τὰς διευθύνσεις ὡς πτερά.

Ἐν τοιοῦτον νέφος περιέχει πολλάκις πλείονας τῶν
πεντήκοντα τόνων ὕδατος. Ἄν λοιπὸν τὸ ὕδωρ τοῦτο
κατέπιπτε διὰ μιᾶς, θὰ κατασυνέτριβε ὅχι μόνον τὰ
φυτὰ, τὰ δένδρα καὶ τὰ ζῶα, ἀλλὰ καὶ τὰς οἰκίας τῶν
ἀνθρώπων. Διὰ νὰ μὴ συμβαίῃ ἕως τοῦτο, ὁ πανά-
γαθος Θεὸς ἔβαλεν ἄνωθεν ἡμῶν ἐν τῷ οὐρανῷ μέγα
οὕτως εἰπεῖν κόσκινον, διὰ τοῦ ὁποίου τὸ ὕδωρ τῶν
νεφῶν πίπτει εἰς τὴν γῆς κατὰ σταγόνας.

Μέγα μέρος τοῦ ὕδατος τοῦτου εἰσδύει εἰς τὴν γῆν,
διαπιδύει διὰ τῶν ὄρεων καὶ ἔπειτα παρουσιάζεται πάλ-
ιν ὡς διαυγῆς πηγὴ εἰς τοὺς πρόποδας αὐτῶν. Αἱ πη-
γαὶ συνενούμεναι σχηματίζουσι τοὺς ρύακας, οἱ δὲ
ρύακες τοὺς ποταμούς, οἱ ὅποιοι, ἀφ' οὗ δώσωσιν εἰς
ἡμᾶς ὕδωρ πρὸς πόσιν, πρὸς ἐψησιν τῶν φαγητῶν ἡμῶν
πρὸς πλύσιν καὶ πρὸς ζύμωσιν, ἀφ' οὗ κινήσωσι μύ-
λους, ἀτμόπλοια καὶ πλοια, ἔπειτα καταβαίνουν πάλιν
εἰς τὴν θάλασσαν καὶ οὕτως ἀντικαθιστῶσι τὸ ὕδωρ,
τὸ ὁποῖον καθ' ἐκάστην εξατμίζεται διὰ τῆς θερμότητος
τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων. Ἄν δὲν ὑπῆρχεν ἡ διάταξις αὐ-
τῆ, ἡ θάλασσα θὰ ἦτο πρὸ πολλοῦ ἐξηντλημένη· ἀλλὰ
κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον οὐδὲ μία σταγὼν αὐτῆς εξα-
φανίζεται. Πόσον ἀξιοθαύμαστος εἶναι ἡ ἀδιάλειπτος
αὕτη κυκλοφορία τοῦ ὕδατος!

75. Περὶ πηγῶν.

Κατὰ τὰς ὄρεινὰς χώρας αἱ πηγαὶ εἶναι συνηθέσταται. Σχεδὸν εἰς ἕκαστον δασῶδες ὄρος δύναται νὰ ἀπαντήσῃ τις ρυάκια, τὰ ὅποια ἀναβλύζουσιν ἐκ τοῦ ἐδάφους ἢ ἀπὸ τῆς χλόης. Εἰς τὰς πεδιάδας αἱ πηγαὶ εἶναι μᾶλλον σπάνια.

Ἄλλα διατί αἱ πηγαὶ εἶναι περισσότεραι ἐπὶ τῶν ὄρων; Διότι τὰ δασῶδη ἔρῃ ἐλκουσι πρὸς ἑαυτὰ τὴν βροχὴν πολὺ περισσότερον ἢ αἱ ἀδενδροὶ συνήθως πεδιάδες. Πολλὰ ἐκ τῶν ρανίδων τῆς βροχῆς κἀθηρταί τότε ἐπὶ τῶν φύλλων τῶν δένδρων καὶ ἀπορροφῶνται ὑπ' αὐτῶν· πολλὰ ἔμωσ ἐξ αὐτῶν, πίπτουσαι χαμαί, εἰσέρχονται ἐντὸς τῶν βρύων ὡς εἰς σπόγγον.

Πῶς γεννᾶται λοιπὸν τῶρα ἡ πηγὴ; Τὸ ὕδωρ δὲν μένει ἐν τοῖς βρύοις, ἀλλ' ὀλίγον κατ' ὀλίγον εἰσδύει βαθύτερον ἐντὸς τῆς γῆς καὶ σχηματίζει ἐν αὐτῇ σχισμάς, ἐντὸς τῶν ὁποίων συναθροίζεται. Πολλάκις συναθροίζεται καὶ ἐντὸς ὑπογείων κοιλωμάτων, τότε δὲ ἐκρέει ἐξ αὐτῶν μεθ' ἰκανῆς δυνάμεως. Οὕτω πως σχηματίζονται κατὰ τὰς πλευράς ἢ τὰς ὑπωρείας τῶν ὄρων αἱ πηγαί.

Ὅταν τὸ ἔδαφος εἶναι χαλικῶδες ἢ ἀμμῶδες, τότε τὸ ὕδωρ εἰσδύει εὐκολώτερον ἐντὸς τῆς γῆς καὶ θὰ ἐξηκολούθει εἰσδύον πάντοτε βαθύτερον, ἂν δὲν ἀπῆντα

ἐπὶ τέλους ἀδιαπέραστα γεώδη στρώματα, τὰ ὅποια τότε ἀναγκάζουσιν αὐτὸ νὰ ἐκρέυσῃ πρὸς τὰ ἔξω. Ἐνίοτε αἱ πηγαὶ συναπορέουσι καὶ διαλελυμένον ἄλας, σίδηρον ἢ θειόν καὶ τότε χρησιμεύουσι πρὸς ἐξαγωγήν ἄλατος ἢ ὡς ἰαματικάι πηγαί. Ὑπάρχουσι καὶ θερμαὶ πηγαί· τὰ ὕδατα τῶν πολὺ θερμῶν πηγῶν προέρχονται ἀπὸ μεγάλου βάθους.

76. Πηγὴ καὶ ὄδοιπόρος.

Ὁδοιπόρος τις ἦλθε κατὰ τινα θερμοτάτην θερρινὴν ἡμέραν εἰς πηγὴν. Εἶχε περιπατήσῃ ταχέως καὶ ἐπὶ πολὺ. Ὁ ἰδρὼς ἔρρεεν ἐκ τοῦ μετώπου του, αἱ παρειαὶ του ἦσαν καταπόρφυροι καὶ ἡ γλώσσά του ξηρὰ σχεδὸν ὑπὸ τῆς δίψης. Ὅτε λοιπὸν εἶδε τὸ διαυγὲς ὕδωρ τῆς πηγῆς, εὐθὺς ἐπιεν ἐξ αὐτοῦ ἀπλήστως, πιστεύων, ὅτι τοῦτο ἤθελε δώσῃ εἰς αὐτὸν νέαν ζωὴν καὶ δύναμιν.

Ἐπειδὴ ἔμωσ τὸ ὕδωρ ἦτο πολὺ ψυχρὸν, ὁ ὄδοιπόρος κατελήφθη ἀμέσως ὑπὸ βίγους καὶ ἔπεσε χαμαὶ ἀναίσθητος σχεδόν. «Ἄτιμον δηλητήριον!» ἀνέκραξε, «τίς θὰ ἐφαντάζετο, ὅτι ὑπὸ τὴν ὥραιαν ταύτην ὄψιν κρύπτεται τοιαύτη μοχθηρία!»

«Δὲν εἶμαι δηλητήριον!» ἀπεκρίθη ἡ πηγὴ· «πράγματι με συκοφαντεῖς. Ἴδὲ τὸν πέριξ λειμῶνα, πῶς ζῆ καὶ θάλλει δι' ἐμοῦ. Παρ' ἐμοῦ λαμβάνουσι ζωὴν καὶ δύναμιν τὰ ποίμνια, καὶ χιλιάδες ἐκ τῶν ἀδελφῶν

σου εὔρον δι' ἔμοῦ ἀνάψυχῆν καὶ ὄροσισμόν. Μόνον ἢ ὑπερβολὴ καὶ ἢ ἀπερισκεψία σου κατέστησαν διὰ σέ τὴν ἀπόλαυσιν τοῦ ὕδατός μου ὀλεθρίαν. Δὲν εὐθύνομαι οὔτε διὰ τοὺς πόνους, τοὺς ὀποίους δοκιμάζεις τώρα, ἀλλ' οὔτε καὶ διὰ τὸν θάνατόν σου, ἂν οὗτος ἤθελεν ἀκολουθήσῃ.»

Δὲν πρέπει γὰρ πίνωμεν ὕδωρ ψυχρόν, ὅταν εἴμεθα ἰδρωμένοι.

77. Εἰς ποταμόν.

Ποτάμι ταξεὶ διάρικι, ποτάμι ἀγαπημένο,
μυριολογῶντας ποῦ μου πᾶς γὰ βυθισθῆς, καῦμένο:

Ἐγὼ, ἐγὼ γὰ σοῦ το 'πῶ, ἐγὼ, καλὸ ποτάμι,
τὰ χρυσταλλένια σου νερὰ ἢ μοῖρα τί θὰ κάμῃ.
'Απὸ τὴν ἄβυσσο ἔρχεσαι, 'ς τὴν ἄβυσσο θὰ πείσῃ·
δὲν θὰ 'μπορέσῃς γὰ σταθῆς, φτωχό, δὲν θὰ 'μπορέσῃς!

Πρέπει τὸν γέμο τὸν κοινὸ καὶ σὺ γ' ἀκολουθήσῃς . . .
ποτάμι, θέλεις στερηθεῖν ποτάμι, θὲ γὰ σῆσῃς.

"Αχ! βλέπε, βλέπ' ὅσο 'μπορεῖς, καὶ 'μάτια ἂν δὲν ἔχῃς,
τὸν ἀσημένιον οὐρανὸ, τὰ λούλουθα, ποῦ βρέχεις.

Βλέπε τῆς γῆς τὴν εὐμορφίαν καὶ τ' οὐρανοῦ τὴν χάρι,
πρὶν πείσῃς μέσ' 'ς τὰ σκοτεινὰ κ' ἢ ἄβυσσός σε πάρῃ.

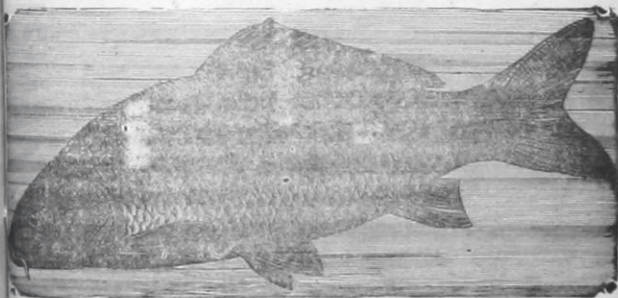
'Αργά, ἀργά! Μὴ βιάζῃσαι! Τὸν οὐρανὸ στοχάσου,
τὸν οὐρανὸ, ποῦ ἀντανακλᾷς καὶ παίρνεις 'ς τὰ νερὰ σου.

'ὼδὲ τὰ ρέθη τὰ λευκά, ποῦ ἐπάνω σου περνοῦνε·
γιατί τα 'μοιάζεις, ποταμέ, γι' αὐτὸ σε χαιρετοῦνε.

Σὺ εἶσαι σύννεφο ὑγρὸ, λευκότερο ἀπ' τὰ κρίνα·
οὐ εἶσαι σύννεφο τῆς γῆς, καὶ τ' οὐρανοῦ ἐκεῖνα.

Γιὰ 'πέ μου, 'πέ μου, ποταμέ, τὴν μάττα ποῦ τὴν ἔχεις;
Ποῦ ἀσύννεφά σε σπείρανε, σ' ἐγέννησαν καὶ τρέχεις;

78. Ὁ κυπρίνος.

Ὁ κυπρίνος ζῆ μόνον ἐν τῷ ὕδατι τῶν λιμῶν καὶ ποταμῶν, ἔξω δὲ τοῦ ὕδατος δύναται γὰ διατηρηθῆ, μόνον ἐφ' ἔσον τὰ βράγχια αὐτοῦ εἶναι ὑγρά. Ὁ κυπρίνος ἀγαπᾷ κυρίως τὰ στάσιμα ὕδατα, καὶ ἂν ἀκόμη ταῦτα εἶναι ὀλίγοντι θολά. Ὁ ἰχθύς οὗτος γίνεται πολὺ ἡμερος. Συνεθίζει γὰ ἔρχηται ἔξω εἰς τὴν ἔχθην,

ἄμα ἀκούσῃ τὸν ἤχον κωδωνίσκου ἢ συρίκτρας, καὶ νὰ λαμβάνῃ τὴν τροφήν του. Οἱ πρεσβύτεροι κυπρίνοι εἶναι πολὺ πανούργοι καὶ συλλαμβάνονται δυσκόλως. Εὐθύς ἄμα παρατηρήσῃσι τὸ δίκτυον, κρύπτονται εἰς τὸν πηλὸν ἐν ἀκαρεῖ, πολλάκις δὲ πηδῶσι πολλοὺς πόδας ὑψηλὰ ὑπὲρ τὸ δίκτυον. Κατορθώνουσι δὲ τοῦτο ὡς ἐξῆς. Κατακλίνονται πλαγίως, συγκάμπτονται σχεδὸν κυκλοειδῶς, ἔπειτα κτυπῶσιν αἰφνης τὸ ὕδωρ διὰ τῆς οὐρᾶς καὶ τοιοῦτοτρόπως πηδῶσι πρὸς τὰ ἄνω. Οὐδὲν ἤττον πάλιν συλλαμβάνονται· διότι οἱ ἄλιεὶς στήνουσιν ὀπισθεν τοῦ πρώτου καὶ δευτέρου δίκτυου, εἰς τὸ ἕποϊον ἐμπίπτουσι τότε οἱ κυπρίνοι.

Ὁ κυπρίνος ἔχει τὸσον ἐπίμονον ζῶην, ὥστε δύναται νὰ ζήσῃ πολλὰς ἡμέρας· ἐκτὸς τοῦ ὕδατος καὶ νὰ μεταφερθῇ εἰς πολὺ μεμακρυσμένους τόπους. Ἀλλὰ τότε περικαλύπτουσιν αὐτὸν δι' ὕγρων βρύων ἢ πανίων καὶ ἐμβάλλουσιν ἐντὸς τοῦ στόματος αὐτοῦ τεμάχιον ἄρτου βεβαμμένον ἐντὸς οἴνου, οἰνοπνεύματος ἢ ὄξους.

Οἱ κυπρίνοι γεννῶνται ἐκ μικρῶν ᾠῶν· τὰ φᾶ ταῦτα καταθέτουσιν αἱ θήλειαι κατὰ τοὺς μῆνας Ἀπρίλιον καὶ Μάϊον εἰς θέσεις, ὅπου εὐρίσκονται πολλὰ ἔνυδρα φυτὰ, διὰ νὰ συγκρατῶνται ἐπ' αὐτῶν τὰ ἐκλειπόμενα ἰχθυῖδια καὶ νὰ μὴ παρασύρῶνται εὐθύς ὑπὸ τοῦ ὕδατος. Ὁ κυπρίνος γεννᾷ πλειστάκις περὶ τὰς ἑπτακοσίας γ'·

λιάδας ᾠαρίων, τὰ ὅποια ἐκκολάπτονται ὑπὸ τῆς θερμότητος τοῦ ἡλίου.

79. Καρκίνος καὶ ἀλώπηξ.

Καρκίνος τις ἀνέβη ἐκ τοῦ βυακός του εἰς χλοερὸν λειμῶνα, διὰ νὰ βοσκήσῃ. Ἀλώπηξ δὲ τις, προσελθοῦσα κατὰ τύχην καὶ ἰδοῦσα τὸν καρκίνον ἔρποντα βραδέως, εἶπε πρὸς αὐτὸν ἐμπαικτικῶς· «Κύριε καρκίνε, διὰ τί βαδίζετε τὸσον βραδέως; Τίς ἀφήρεσε τὴν ταχύτητα ὑμῶν; Ἡ πότε νομίζετε, ὅτι θὰ φθάσῃτε εἰς τὸ ἄκρον τοῦ λειμῶνος τούτου; Ἐκ τοῦ βαδίσματος ὑμῶν παρατηρῶ, ὅτι καλλίτερον δύνασθε νὰ βαδίζετε πρὸς τὰ ὀπίσω ἢ πρὸς τὰ ἐμπρός!» Ὁ καρκίνος ἔμωε δὲν ἤτο μωρός. «Κυρία ἀλώπηξ,» ἀπεκρίθη παρευθὺς, «δὲν γνωρίζετε καλῶς τὴν φύσιν μου. Εἶμαι εὐγενῆς καὶ ἀξιοπρεπῆς, καὶ τρέχω ταχύτερον ὑμῶν καὶ ὄλων τῶν ὁμοίων σας. Ἄν δὲν με πιστεύητε, δύνασθε νὰ δοκιμάσῃτε τὸ πρᾶγμα. Δέξασθε νὰ τρέξωμεν ἑμοῦ ἐπὶ στοιχίματι; Χάνω ὅ,τι θέλετε.»

«Εὐχαρίστως,» ἀπεκρίθη ἡ ἀλώπηξ. «Θέλετε νὰ τρέξωμεν ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως εἰς Ἀδριανουπόλιν ἢ ἀπὸ Χρυσοπόλεως εἰς Ἀγκυραν;»

«Ὅχι, ὄχι,» εἶπεν ὁ καρκίνος, «ὁ δρόμος οὗτος εἶναι πολὺ μακρός. Ἐγὼ νομίζω, ὅτι ἀρκεῖ νὰ τρέξωμεν δύο ἢ τρεῖς χιλιόμετρα ἐπὶ τοῦ λειμῶνος τούτου. Τοῦτο δὲν θὰ εἶναι πολὺ δι' ἀμφοτέρους μας.»

« Ἐχει καλῶς, » ἀπεκρίθη γελῶσα ἡ ἀλώπηξ, ὃ δὲ καρκίνος προσέθηκε σπουδαίως· « Σᾶς χαρίζω καὶ μίαν ὠραίαν προδρομὴν, τὴν ὅποιαν πρέπει νὰ δεχθῆτε, διότι ἄλλως δὲν ἐννοῶ νὰ τρέξω. »

« Ἔστω· ἀλλὰ πόση θὰ εἶναι ἡ ὠραία αὕτη προδρομὴ σας; » ἠρώτησε μετὰ περιεργίας ἡ ἀλώπηξ. « Ἀκριβῶς ἴση πρὸς τὸ μῆκος σας, » ἀπεκρίθη ὁ καρκίνος. « Ὑμεῖς θὰ σταθῆτε ἔμπροσθέν μου, ἐγὼ δὲ ὀπισθὲν σας οὕτως, ὥστε ἡ οὐρά σας νὰ εἶναι πλησίον τῆς ρινοῦ μου, καί, ἅμα ἐγὼ δώσω τὸ σημεῖον, τότε ἀρχίζομεν τὸν δρόμον. »

« Εἶμαι σύμφωνος καθ' ἑλα, » ἀπεκρίθη ἡ ἀλώπηξ καὶ ἔστρεψε πρὸς τὸν καρκίνον τὰ ὀπίσθιά της· ἐκεῖνος ὁμοῦς ἐνέπηξεν εὐθύς, χωρὶς νὰ ἐννοήσῃ ἡ ἀλώπηξ, τὰς χηλὰς του εἰς τὴν μεγάλην καὶ δασύμαλλον οὐρὰν αὐτῆς καὶ ἔκραξεν· « Ἐμπρός! » Παρευθὺς δὲ ἡ ἀλώπηξ ἤρχισε νὰ τρέχῃ, ὅπως οὐδέποτε ἀκόμα, μέχρι τότε εἶχε τρέξῃ, καί, ἅμα ἔφθασεν εἰς τὸ τέρμα, ἔστράφη παρευθὺς ὀπίσω καὶ ἔκραύγασε· « Ποῦ εἶναι ἄρα γε ὁ μωρὸς καρκίνος. Ποῦ εἴσθε, καρκίνε; Παραπολύ βραδύνετε; » Ἄλλ' ὁ καρκίνος, ὅστις ἤδη ἐστέκετο εἰς τὸ τέρμα πλησιέστερον ἢ ἡ ἀλώπηξ, ἀπεκρίθη ὀπισθεν αὐτῆς· « Κυρία ἀλώπηξ, τί σημαίνει ὁ λόγος οὗτος; Διὰ τί εἴσθε τόσο βραδεῖα; Σᾶς περιμένω ἐνταῦθα ἀπὸ πολλοῦ. »

Ἡ ἀλώπηξ ἐξεπλάγη σπουδαίως καὶ εἶπεν· « Ὁ Σα-

τανᾶς βεβαίως σε ἔφερον ἐδῶ! » Ἐπλήρωσε λοιπὸν τὸ στοίχημα, συνέστειλε τὴν οὐρὰν καὶ ἔφυγε κατησχυμμένη.

80. Ἡ Θάλασσα.

Πόσον ἐκπλήσεται τις, βλέπων κατὰ πρώτην φορὰν τὴν ἀπέραντον καὶ εὐρεῖαν θάλασσαν! Τὸ βλέμμα τοῦ θεατοῦ χάνεται ζητοῦν ἐν τῷ ὀρίζοντι τὰ ἔρια αὐτῆς! Ὅταν εἶναι νημεῖα, ἡ θάλασσα εἶναι γαλήνιος καὶ ἐμαλὴ ὡς κάτοπτρον. Οὐδὲν τερπνότερον, οὐδὲν λαμπρότερον θαλάσσης γαληνίου. Νομίζει τις, ὅτι γελᾷ ὡς ἀψὸν βρέφος. Παρὰ δὲ τὴν παραλίαν κινουμένη ἑλαφρῶς, προξενεῖ εὐάρεστόν τινα ἤχον, ὅστις καλεῖται *g. loïsbos*. Ὅταν ὁμοῦς ἀρχίσῃ νὰ πνέῃ ἄνεμος, τότε αἶρνης μεταβάλλει ὄψιν· κατ' ἀρχὰς μὲν ρυτιδοῦται καὶ γίνεται μελανωτέρα, ἔπειτα δὲ, καθ' ὅσον ἐπιτείνεται ἡ σφοδρότης τοῦ ἀνέμου, αἱ ρυτίδες ἐκεῖναι μεταβάλλονται εἰς κύματα, τὰ ὅποια ὀλίγον κατ' ὀλίγον μεγαθύνονται καὶ καταντῶσι πελώρια ὡς ὄρη. Τοιαῦτα κύματα φθάνοντα ἔξω εἰς τὴν παραλίαν, ὅταν μάλιστα αὕτη εἶναι πετρώδης, θραύονται μετὰ φοβεροῦ πατάγου καὶ μεταβάλλονται εἰς λευκοτάτον ἀφρόν. Ὁ πάταγος οὗτος λέγεται βοῆ ἢ κτύπος τῆς θαλάσσης. Οὐδὲν ἀγριώτερον οὐδὲ φρικωδέστερον τεταραγμένης θαλάσσης. Ἐντὸς βραχυτάτου χρόνου χάνει τὴν παιδικὴν καὶ γελόεσσαν ἐκείνην ὄψιν της καὶ μετα-

βάλλεται εἰς λυσσῶν θηρίον. Ἡ τοιαύτη κατάστασις τῆς θαλάσσης καλεῖται *τρικυμία*.

Ἄλλοιμονον εἰς τὸ πλοῖον ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον ἡ τρικυμία ἤθελε καταλάβῃ μακρὰν παντός λιμένος! Θὰ δείρῃ αὐτὸ ἀνηλεῶς, θὰ θραύσῃ τοὺς ἰστούς του, θὰ σχίσῃ τὰ ἰστία του, θὰ ἀρπάσῃ ἀπὸ τοῦ καταστρώματος αὐτοῦ πᾶν ὅ,τι θὰ εὕρῃ καὶ ἐπὶ τέλους θὰ ῥίψῃ αὐτὸ κατὰ τινος ξηρᾶς, ἂν ὑπάρχῃ τοιαύτη ἐκεῖ πλησίον, καὶ θὰ το κατασυντρίψῃ. Ἐνίστε τὸ πλοῖον, ἔταν ἡ τρικυμία εἶναι φοβερά, καταποντίζεται καὶ ἐν τῷ ἀνοικτῷ πελάγει. Θὰ εἶναι δὲ μέγιστον δι' αὐτὸ εὐτύχημα, ἂν προλάβῃ νὰ καταφύγῃ εἰς λιμένα, ἔστω καὶ ἡκρωτηριασμένον.

Ἄλλὰ καὶ ἡ ἄκρα νηνεμία, ἥτις καθιστᾷ τὴν θάλασσαν τόσον γαλήνιον καὶ τόσον τερπνὴν, δὲν εἶναι εὐχάριστος εἰς τὰ ἰστιοφόρα πλοῖα, διότι δὲν δύνανται νὰ κινηθῶσιν ἐκ τῆς θέσεως αὐτῶν, ἐνίστε ἐπὶ πολλὰς κατὰ συνέχειαν ἡμέρας. Τὰ πλοῖα ταῦτα κινούνται τότε μάλιστα καλῶς, ἔταν ὁ ἄνεμος εἶναι μέτριος καὶ οὐριος, ἔταν πνέῃ δῆλον ὅτι ἐκ τῶν ὀπισθεν αὐτῶν.

Τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης περιέχει ὄχι μόνον ἄλας ἀναλελυμένον, ἀλλὰ καὶ πλεῖστα ὅσα σεσηπότα λείψανα ἰχθύων καὶ ἄλλων θαλασσιῶν ζώων διὰ τοῦτο ἔχει γεῦσιν ἀηδῆ καὶ ἀλμυρόπικρον καὶ δὲν πίνεται ποσῶς. Τοῦτου ἕνεκα οἱ θαλασσοπόροι εἶναι ἠναγκασμένοι νὰ φέρῃσι πάντοτε μεθ' ἑαυτῶν ἐκ τῆς ξηρᾶς ἐντὸς ἀγγείων

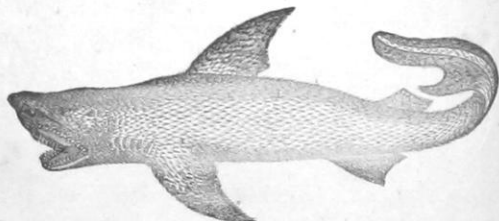
πόσιμον ὕδωρ, τὸ ὅποιον προμηθεύονται ἐκ τοῦ λιμένος, ἕξ οὗ ἐκάστοτε ἀναχωροῦσιν.

Ὁ πυθμὴν τῆς θαλάσσης δὲν εἶναι πανταχοῦ ἕμαλος ὡς πεδιάς, ἀλλ' ἔπως ἡ ξηρά, οὕτω καὶ αὐτὸς ἔχει κατὰ τόπους ὄρη καὶ πεδιάδας, κοιλάδας καὶ χαράδρας. Ἐντεῦθεν προέρχονται τὰ κατὰ τόπους διάφορα βλάθῃ τῆς θαλάσσης, οἱ *σκόπελοι*, αἱ *ὑφαλοὶ*, αἱ *σύρτεις*, τὰ ὅποια συχνάκις εἶναι ἐπικινδυνότατα εἰς τοὺς ναυτιλλομένους· ἀλλὰ καὶ δάση δλόκληρα λαμπρῶν καὶ παντοειδῶν φυτῶν ὑπάρχουσι πολλαχοῦ τοῦ πυθμένος τῆς θαλάσσης.

Ἐν τῇ θαλάσσῃ ζῶσιν ἄπειροι ἰχθύες, οἷον *κοιλίαι*, *σκόμβροι*, *ξιφίαι*, *θύννοι*, *σαρίδες*, *τρίγλαι*, *λάβρακες*, *ἐρχέλεις*, καὶ πλεῖστα ἄλλα ζῶα, οἷον *οπάποδες*, *σηπταί*, *τευθίδες*, *ἐχθίνοι*, *πίνναι*, *ὄστρεα*, *ἀστακοὶ*, *καρκίνου*, *κοιλίαι*, *σπύγγου*, καὶ πλεῖστα ἄλλα. Οἱ πλεῖστοι ἐκ τῶν ἰχθύων καὶ τῶν ἄλλων θαλασσιῶν ζώων εἶναι ἐδωδιμοὶ καὶ διὰ τοῦτο ἀλιεύονται κατὰ παντοίους τρόπους. Ὑπάρχουσιν ὁμοῦ ἐντὸς τῆς θαλάσσης καὶ τέρατα, τὰ ὅποια ἐμποιοῦσι τρόμον εἰς τοὺς κατοικοῦντας τὰ παράλια καὶ εἰς τοὺς ναυτίλους. Ἐν ἐκ τῶν τεράτων τούτων εἶναι καὶ ὁ *καρχαρίας*.

Ὁ *καρχαρίας* εἶναι ὁ μέγιστος ἐκ τῶν ἰχθύων, ἔχων σῶμα κυλινδροειδές, λοξὸν καὶ μέγιστον στόμα ὀπλισμένον διὰ τετρακοσίων περίπου φοβερῶν δόντων καὶ τερροειδῆ χροιάν. Ζῆ ἐν ταῖς θαλάσσαις τῶν θερμῶν

κλιμάτων και εἶναι λαιμαργότατος· παρακολουθῶν τὰ πλοῖα, καταβροχθίζει πᾶν ἔτι ζήπτεται ἐξ αὐτῶν ἐν τῇ θαλάσῃ, πολλάκις δὲ και ἀνθρώποι λουόμενοι ἢ

Καρχαρίας.

ἄλλως πως εἰς τὴν θάλασσαν ἐπιπτόντες γίνονται θύματα τῆς ἀδηφάγας τοῦ τερατώδους τούτου ὄντος.

81. Τὸ κῦμα.

Κῦμα, κῦμά μου τρελλό,
 ποῦ ἀφρίζεις ἔτὸ γιολό
 καὶ ἔσοπῆς ἔτὸ βράχο,
 δὲρ μου λές, παρακαλῶ,
 πῶς περῆς μονάχο;

— Ἄλλα κῦματα πολλά,
 σὰν ἐμένανε τρελλά,
 εἶν' ἢ συντροφιά μου·
 τὸ καθένα των μιλῆ
 ἔτὸ μουρμούρισμά μου.

Μέσα μου κοκκινωπά
 ἡμέρα κ' ἀγγιωπά
 ψάρια κολυμποῦνε
 κ' αἰωνίως χαροπά
 ἔτὰ νερά μου ζοῦνε.

Ἄπο τὴν ἀκρογιαλιά
 ἴσᾶν γοργόπτερα πουλιά
 τὲς βαρκοῦλες παίρω,
 τὲς πηγαῖω ἔτὴ δουλειά
 καὶ τὲς ξαγαφέρω.

Σὲ ταξείδια μακριὰ
 ἢ ἡμέρα μου περῆ
 καὶ ἢ νύκτα πάλι
 καὶ γυρῶ παρτσιτῆ
 ἴσιω ἔτ' ἀκρογιάλι.

— Κῦμα, κῦμά μου τρελλό,
 ποῦ ἀφρίζεις ἔτὸ γιολό
 καὶ ἔσοπῆς ἔτὸ βράχο,
 τὸν Θεὸν παρακαλῶ
 τέτοια τύχη νᾶχω.

82. Ὅφις καὶ ἔγγελος.

« Ἴδέ με καλῶς, » εἶπεν ὄφις τις πρὸς ἔγγελον·
 « δὲν εἶμαι θανυμάσιος κατὰ τὸ κάλλος; Εἶδές ποτε σὺ
 δέρμα τόσον κατὰστικτον ὡς τὸ ἰδικόν μου; Σὺ εἶσαι
 μὲν λεία, ἀλλ' ἐγὼ εἶμαι καὶ λειὸς καὶ ὠρατός. » « Λοι-
 (Ἔτος ὀχολικῶν Γ')

πόν, φίλη μου,» ἠρώτησεν ἡ ἔγγελος, «ἐγὼ δὲν εἶμαι ὠραία ὅπως σύ; Ἄν εἶμαι μόνον λεία, τότε πῶς συμβαίνει, ὥστε ἐγὼ μὲν νὰ εἶμαι προσφιλῆς, τοῦναντίον δὲ ἔλοι νὰ τρέμωσι τὴν ἰδικήν σου ὠραιότητα καὶ βλέποντες μεταξὺ τῆς γλῶσσης τὸ ποικιλόχρουν δέρμα σου νὰ φεύγωσι τετρομαγμένοι;» «Δὲν γνωρίζω τὴν αἰτίαν, διὰ τὴν ὁποίαν φεύγουσιν,» ἀπεκρίθη ὁ θαυμαστίος κατὰ τὸ κάλλος ὄφιο. «Ἐγὼ ἔμωσ το γνωρίζω,» ὑπέλαβεν ἡ ἔγγελος· «ἐπ' ἴσης γνωρίζουσι τοῦτο καὶ ἅπαντες οἱ ἄνθρωποι. Ἐξῶθεν μὲν στίλβεις, ἔσωθεν ὁμως εἶσαι πλήρης δηλητηρίου καὶ χολῆς.»

83. Περὶ δρόσου, πάχνης, ὀμίχλης, νεφῶν, βροχῆς, χαλάζης καὶ χιόνος.

Ὁ ἀήρ οὐδέποτε σχεδὸν εἶναι καθαρὸς, ἀλλὰ πάντοτε περιίπτανται ἐντὸς αὐτοῦ ἄτμοι. Οἱ ἄτμοι εἶναι μικρότατοι ἀόρατοι πομφόλυγες, αἵτινες, ὡς γνωρίζομεν, ἀνέρχονται ἀκαταπαύστως ἐκ τῆς θαλάσσης, τῶν λιμνῶν, τῶν ρυάκων καὶ τῶν ποταμῶν. Πολλοὶ τοιαῦτα παμφόλυγες προσκολλῶνται πολλάκις ἐπὶ τῶν φυτῶν καὶ συμπυκνοῦνται εἰς σταγόνας· τότε λέγομεν ὅτι πίπτει δρόσος. Ἡ παγωμένη δρόσος ὀνομάζεται πάχνη. Ὄταν οἱ ἄτμοι ἀπαντήσωσιν εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν στρώμα τι ψυχροῦ ἀέρος, τότε συμπυκνοῦνται καὶ γίνονται ὄρατοι. Ἄν οἱ ὄρατοι οὗτοι ἄτμοι εὑρίσκωνται

ἐγγύτατα τῆς γῆς, λέγονται ὀμίχλη· ἂν ὁμως μετεωρίζωνται ἐν ὑψηλοτέροις στρώμασι τῆς ἀτμόσφαιρας, τότε καλοῦνται νέφη ἢ νεφέλαι. Ἡ ὀμίχλη σχηματίζεται κυρίως κατὰ τὸ φθινόπωρον, ὅποτε αἱ μὲν ἡμέραι εἶναι συχνὰ πολὺ θερμαὶ ἀκόμη, αἱ δὲ νύκτες ἰκανῶς ψυχραὶ, καὶ κατὰ τὸν χειμῶνα, ὅταν, ἐν ᾧ ὁ καιρὸς εἶναι χλιαρὸς, γίνῃ αἰφνης πάλιν ψυχρός, διότι ὁ ἀήρ, ψυχραίνόμενος τότε ἐνωρίτερον τῆς γῆς, συμπυκνώνει παρευθὺς τοὺς ἐκ τῆς γῆς ἀναβαίνοντας ἄτμούς.

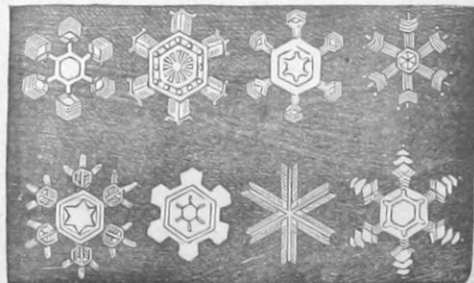
Ὄταν τὰ νέφη εἰσέλθωσιν εἰς ψυχρότερα στρώματα ἀέρος, συμπυκνοῦνται ἔτι περισσότερο καὶ, γινόμενα βαρύτερα, πίπτουσι κατὰ σταγόνας εἰς τὴν γῆν. Αἱ σταγόνες αὐταὶ εἶναι ἡ βροχῆ. Ἡ κατὰ πολὺ μικρὰς σταγόνας πίπτουσα βροχῆ ὀνομάζεται ψεκᾶς, ἡ δὲ κατὰ μεγάλας ὄμβρος. Ὄταν ὁ ἥλιος ἴσταται ἀπέναντι ὀμβροφόρου τινὸς νέφους, τότε αἱ ἀκτίνες του θλῶνται εἰς τὰς καταπιπτούσας σταγόνας τῆς βροχῆς, καὶ τοιοῦτοτρόπως σχηματίζεται ἡ ὠραία καὶ ποικιλόχρους ἴρις. Ἡ βροχῆ εἶναι ἐκ τῶν μεγίστων δώρων τοῦ Θεοῦ· αὕτη ποτίζει καὶ τρέφει τὰ φυτὰ καὶ συντελεῖ εἰς τὴν βλάστησιν καὶ καρποφορίαν τῆς γῆς· ἄνευ αὐτῆς ἡ γῆ θὰ ἦτο ἀπέραντος ἔρημος· οὐδὲν φυτὸν θὰ ἠδύνατο νὰ βλαστήσῃ καὶ νὰ καρποφορήσῃ ἐπ' αὐτῆς, ἐπομένως δὲν θὰ εἶχομεν οὔτε ἄρτον οὔτε λαχανικὰ οὔτε καρπούς. Ἄνευ βροχῆς δὲν θὰ ὑπῆρχεν οὔτε πηγὴ οὔτε ποτα-

μὸς οὔτε φρέαρ, θὰ ἀπέβησκον δὲ ὑπὸ τῆς δίψης καὶ ἀνθρώποι καὶ ζῷα.

Ἐν ἄλλο προτὸν τῶν νεφελῶν ἐνθυμίζει ἡμᾶς ἐν μέσῳ θέρει τὸν χειμῶνα· πολλάκις δῆλον ἐστὶ, ἐν ᾧ περιμένομεν νὰ βρέξῃ, αἰφνης ἀκούομεν κρότον εἰς τὴν στέγην καὶ τριγμὸν τῶν παραθύρων. Ἀνοίγοντες τότε αὐτά, διὰ νὰ μὴ κατασυντριβῶσι, βλέπομεν πολλοὺς στρογγύλους καὶ λευκοὺς χόνδρους κυλιομένους κάτω πρὸς τοὺς πόδας μας· οἱ χόνδροι οὗτοι εἶναι ἡ χάλαια. Πῶς σχηματίζεται ἡ χάλαια εἶναι ἀβέβαιον ἀκόμη. Ὑποτίθεται ὅμως, ὅτι αἱ σταγόνες τῆς βροχῆς, ἐν ᾧ πίπτουσι κάτω πρὸς τὴν γῆν, εἰσέρχονται αἰφνης εἰς ψυχρότατα στρώματα ἀέρος καὶ παγώνουσιν. Ἡ χάλαια εἶναι πάντοτε σχεδὸν ἐπιπλαθῆς εἰς τὰ φυτά, μάλιστα δὲ ὅταν οἱ χόνδροι αὐτῆς εἶναι πολὺ μεγάλοι.

Ὅσον ἐπιζήμιος εἶναι ἡ χάλαια, τόσον χρήσιμος καὶ εὐεργετικὴ εἶναι τρίτη τις δωρεά, τὴν ὁποίαν ἡ γῆ λαμβάνει, παρὰ τῶν νεφῶν. Κατὰ τὸν χειμῶνα δῆλον ἐστὶ, ὅταν κάτω ἐπὶ τῆς γῆς εἶναι μέγα ψυχρὸς καὶ ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ἔτι μεγαλειότερον, οἱ ἀτμοὶ τῶν νεφελῶν πηγνύμενοι, πρὶν μετασχηματισθῶσιν εἰς σταγόνας, σχηματίζουσι λεπτότατα λευκὰ τμημάτια, τὰ ὁποῖα συνευθύνονται εἰς νιφάδας καὶ πίπτουσιν ἐπὶ τῆς γῆς· αἱ νιφάδες αὗται ὀνομάζονται χιών. Ἄν ἐμβλέψῃ τις μετὰ προσοχῆς εἰς τὸ πλῆθος τῶν πιπτουσῶν νιφάδων, θὰ παρατηρήσῃ, ὅτι, ὅσῳ χλιαρότερος εἶναι ὁ καιρὸς,

τόσῳ μεγαλειότεραι εἶναι αἱ νιφάδες καὶ τούναντίον, ὅσῳ ψυχρότερος, τόσῳ μικρότεραι. Ἄν συλλέξῃ τις νιφάδας τινὰς ἐπὶ μέλανος χάρτου ἢ πανίου, θὰ παρατηρήσῃ, ὅτι εἴλαι σχεδὸν συνίστανται ἐξ ἐξ ἀκτίνων, αἰτίνας συνευθύνονται ἐν τῷ μέσῳ καὶ ἀποτελοῦσι κανονικωτά-

τους ἀστερίσκους. Ἡ χιών εἶναι χρησιμωτάτη εἰς τὴν γεωργίαν, διότι καλύπτει καὶ θερμαίνει τὰ νεαρὰ σπαρτά, τὰ ὁποῖα, ἐὰν αὕτη δὲν ὑπῆρχεν, ἤθελον ἀποκαῆ ὑπὸ τοῦ ψύχους, ἔπειτα δέ, τηκομένη κατὰ τὸ ἔαρ καὶ ποτίζουσα αὐτά, συντελεῖ εἰς τὴν αὐξησιν καὶ προκοπὴν των.

Πόσον θαυμασίως λοιπὸν εἶναι διατεταγμένα τὰ πάντα ἐν τῇ φύσει! Τὸ ὕδωρ, τὸ ὁποῖον ἀνέρχεται εἰς τὸν οὐρανόν, καταπίπτει πάλιν εἰς τὴν γῆν ὑπὸ διαφόρους μορφάς, ὅσον δὲ ὕδωρ ἀναβαίνει, τόσον ὕδωρ πάλιν καταπίπτει. Πόσον σοφὸς εἶναι ὁ πανάγαθος Θεός!

84. Τὸ ὕδωρ.

1. Ἡλιος λαμπρὸς θερμαίνει καὶ τὸ ὕδωρ ἐξατμίζει, ὁ ἀτμὸς δὲ ἀναβαίνει καὶ τὰ νέφη σχηματίζει.

2. Γίνονται ἔπειτα τὰ νέφη χάλαζα, χιών, βροχή, καὶ τὸ ὕδωρ ἐπιστρέφει, ὅπου ἦτο ἐν ἀρχῇ.

85. Δενδρίον καὶ χιών.

«Εἶσαι πολὺ ψυχρά, χιών,» ἔκραξε δενδρίον τι, ὅτε αἱ πρῶται λευκαὶ νιφάδες ἐκάλυψαν τοὺς κλάδους του. «Κατάβα εἰς τὴν γῆν, δὲν σε ὑποφέρω!» Καὶ ἀποσεύσαν τὴν χιόνα ἔρριψεν αὐτὴν ἐπὶ τῆς φθινοπωρινῆς σπορᾶς, ἣτις εἶχεν ἐκβλαστήσει. Ὅτε ὁμως μετ' ὀλίγον ἤρχισε νὰ συρίζῃ ὁ ἄγριος καὶ ψυχρὸς βορρᾶς, οἱ γυμνοὶ κλάδοι τοῦ ἀνυπομόνου δενδρυλλίου ἀπεκάησαν ὑπὸ τοῦ ψύχους. Βλέπον δὲ κατὰ τὸ ἔαρ τὰ μὲν σπαρτὰ ὀργῶντα καὶ χλοάζοντα, τοὺς δὲ ἰδικούς του κλάδους μαύρους, ἐστέναξε καὶ εἶπε· «Δικαίως! ὅστις ἀποφθεύγει μικρὸν πόνον ἐξ ἀνυπομορησίας, κατ' ἀνάγκην περιπίπτει ἔπειτα εἰς μεγαλείτερον.»

86. Ἡ ἴρις καὶ ὁ ἥλιος.

Ὡραία καὶ μεγαλοπρεπὴς ἴρις ἠκτινοβόλει μεταξὺ τῶν νεφελῶν. Ὅστις καὶ ἂν ἔβλεπεν αὐτὴν, δὲν ἠδύνα-

το νὰ μὴ τὴν ἐπαινέσῃ· ἀλλ' οἱ πολλοὶ ἔπαινοι ἕκαμον αὐτὴν ταχέως ὑπερήφανον. Διὰ τοῦτο ἤρχισε νὰ κατηγορῇ τὰς πέριξ τῆς νεφέλας, τέλος δὲ ἐτόλμησε νὰ καυχηθῇ, ὅτι ἦτο ἀπειράκις ὠραιότερα καὶ τοῦ ἡλίου, ὅστις κατ' αὐτὴν ἦτο μὲν πολὺ λαμπρὸς, ἀλλὰ μολύχρους.

Ὅτε ἤκουσε τοῦτο ὁ ἥλιος, εἶπε μειδιάσας· «Ἄς μὴ συνερισθῶ πρὸς σέ, ὠραῖον τόξον,» καὶ ἔκρυψε τὰς ἀκτίνάς του μεταξὺ τῶν νεφελῶν, — ἐν ἄκαρρῃ δὲ ἐξηφανίσθη καὶ ἡ ὠραία ἴρις. Ἡ ὠραιότης αὐτῆς ἦτο δανεία.—

Οὕτως ὁ ἀγνώμων δὲν γνωρίζει πολλὰκις τὸν αἰτίον τῆς εὐτυχίας του καὶ εἶναι ἀνάξιος αὐτῆς.

87. Ὁ ἥλιος.

Ἡλιος ἐφάρη	Ὁφθαλμοὺς Κυρίου
τοῦ φωτὸς πηγῆ,	βλέπει πανταχοῦ
καὶ χρυσοῦν λαμβάνει	καὶ αὐτὴν πλοιοῦτο
ἔνδυμα ἢ γῆ.	καὶ σκητὴν πτωχοῦ.

Σφαῖρα φλογισμένη,	Τῶν θρητῶν τὸ γένος,
πῦρ παντοτινόν,	ψάλατ' ἐν χορῶ·
ἥλιος θερμαίνει	«Τῷ Ἰψίστῳ αἶνος
γῆν καὶ οὐρανόν.	ἐν παντὶ καιρῷ».

88. Ἡ σελήνη.

Φαῖδρά προβαίρ' ἡρέμα,
 ἠδέως μειδιῷ,
 ὦ! ποῖον φέρει στέμμα
 τῶν ἄστρον ἢ θεά!

Μ' αἰδημοσύνην πόσῃ
 τὴν ὄψιν ἐκέπει! Πῶς
 χαρὰν ἐμπνέει τόσῃ
 τὸ ἰλαρόν της γῶς!

Καὶ διὰ τὴν σελήνην
 καὶ πᾶν σου ἀγαθὸν
 θερμὴν εὐγνωμοσύνην
 δέξ' ἐκ ψυχῆς βυθῶν.

89. Ὁ ἑναστρος οὐρανός.

Ἄστρον ἀνατέλλει
 εἰς τὸν οὐρανόν·
 εἰς τὸν κόσμον στέλλει
 σέλας φαινόν.
 Ἄργυρᾷ σελήνην
 εἰς τὸν οὐρανόν

ὦ! πῶς ἀνακουφίζει
 τὴν κεκμηκυῖαν γῆν
 καὶ τὴν ἀποκοιμίζει
 μ' ἐσπερινὴν σιγῆν!

ὦ Πλάστα, ὅτιοῦτον
 ὠραῖον δῶρον δούς,
 χαρᾶς ὅποῖον πλουτοῦ
 σὺ ἔχεις ἀληθοῦς!

λάμπιν διαχύνει,
 σέλας φαινόν.
 Τοῦ αἰθέρος φῶτα,
 φῶτα διαυγῆ,
 ποῖον, ποῖον πρῶτα
 νὰ θαυμάσ' ἡ γῆ;

Δ'. ΕΚ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΒΙΟΥ.

90. Ἡ ἀξία τῆς ὑγείας.

Πτωχός τις νεανίας, συναντηθεὶς κατὰ τινα ἡμέραν
 πάλιν μετὰ τοῦ διδασκάλου τῆς παιδικῆς του ἡλικίας,
 παρεπινεῖτο πρὸς αὐτὸν πικρῶς, ὅτι ἦτο λίαν δυστυ-
 χής, ὅτι ἔδεινα καὶ ἔδεινα ἐκ τῶν ἄλλοτε συμμαθη-
 τῶν αὐτοῦ ἦσαν πολὺ εὐπορώτεροι καὶ εὐτυχέστεροι,
 ἐν ᾧ αὐτὸς σχεδὸν τῶν πάντων ἔστερεῖτο.

«Ἄλλ' εἶσαι ἀληθῶς τόσοσ πτωχός;» ἠρώτησεν ὁ
 διδάσκαλος αὐτόν. «Σὺ, ὡς βλέπω, εἶσαι υγιέστατος·
 θὰ ἀντήλλασσες τὴν χεῖρά ταύτην,» ἐξηκολούθησε,
 λαβὼν τὴν δεξιάν αὐτοῦ, «ἤτις εἶναι ῥωμαλέα καὶ ἐ-
 πιτηδειοτάτη πρὸς ἐργασίαν, ἀντὶ ἑκατὸν λιρῶν;»—
 «Ὁ Θεὸς νὰ με φυλάξῃ,» ἀπήντησεν ὁ νεανίας· «ἀδὲν
 θέλω οὐδὲ νὰ φαντασθῶ τὸ πρᾶγμα τοῦτο!»

«Καὶ τοὺς ὀφθαλμούς σου,» ἐξηκολούθησε λέγων ὁ
 διδάσκαλος, «οἱ ἐποιοὶ μετὰ τόσῃς ζωῆς παρατηροῦσι
 τὸν ὠραῖον τοῦτον κόσμον, ἀντὶ πόσων χρημάτων θὰ
 ἔστεργες νὰ στερηθῆς; Καὶ τὴν ἀκοήν σου, διὰ τῆς
 ὁποίας αἰσθάνεσαι τὸ ζωηρὸν ἄσμα τῶν πετηνῶν καὶ
 τὴν γλυκεῖαν φωνὴν τῶν φίλων σου, θὰ ἀντήλλασσες
 ἄρᾳ γε ἀντὶ τῶν θησαυρῶν ἐνὸς οἰουδῆποτε βασιλείως;»
 — «Ὅχι βεβαίως,» ἀπήντησεν ὁ νεανίας.

«Μὴ παραπονοῦ λαιπόν,» ὑπέλαβε τότε ὁ διδάσκα-

λος, «ὅτι εἶσαι πτωχός, διότι ἔχεις ἀγαθά, τὰ ὅποια εἶναι ἀνώτερα ἐλῶν τῶν χρημάτων.»

91. Ὁ ἄνευ φροντίδων μυλωθρός.

Βασιλεὺς τις, περιηγούμενος ποτε τὸ βασιλεῖον αὐτοῦ, διήλθε κατὰ τύχην ἔμπροσθεν τῆς θύρας μυλωθροῦ, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἦτο γεγραμμένον· «Ζῶ ἄνευ φροντίδων.» Ὁ βασιλεὺς, παραξενευθεὶς ἐκ τούτου, προσεκάλεσεν εὐθὺς πρὸς ἑαυτὸν τὸν μυλωθρὸν καὶ ἠρώτησεν αὐτόν, πῶς εἶχε φαντασθῆναι νὰ γράψῃ τοιοῦτόν τι ἐπὶ τῆς θύρας του, ἀπ' οὗ αὐτός, βασιλεὺς ὢν, οὐδὲ περὶ ἑαυτοῦ ἠδύνατο νὰ εἴπῃ τοῦτο. Ὁ μυλωθρός, χωρὶς νὰ παραχθῆ ποσῶς, ἀπήντησεν ὅτι τὸ πρᾶγμα τοῦτο δι' αὐτὸν τοῦλάχιστον ἦτο ἀληθέςτατον καὶ ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ κάμῃ ἄλλως πως. «Τότε λοιπόν,» ὑπέλαθεν ὁ βασιλεὺς, «ἐλθὲ καὶ πάλιν πρὸς ἐμὲ αὔριον πρωί· θὰ σε ἐρωτήσω τρία τινά, καὶ ἂν κατορθώσης νὰ μοι ἀποκριθῆς εἰς αὐτά, τότε θὰ πιστεύσω, ὅτι πράγματι ζῆς ἄνευ φροντίδων.»

Τὴν ἐπαύριον ἦλθεν ὁ μυλωθρός καὶ πάλιν. «Καλὴν ἡμέραν, φίλε μου,» εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλεὺς· «τί νομίζεις, ὅτι σκέπτομαι κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην;» — «Σκέπτεθε,» ἀπήντησεν ὁ μυλωθρός, «ὅτι ἔρχεται ὁ μυλωθρός.» — «Βεβαίωτατα,» ὑπέλαθεν ὁ βασιλεὺς· «τώρα ὁμως ἄκουσον καὶ τὴν δευτέραν ἐρώτησιν· Πόσον βαρετὰ εἶναι ἡ σελήνη;» — «Τέσσαρα τέταρτα τὸ

πολύ,» ἀπήντησεν ὁ μυλωθρός, «καὶ ἂν δὲν πιστεύητε, δύνασθε νὰ ζητήσητε αὐτὴν καὶ σεῖς ὁ ἴδιος.» — «Καὶ πόσον βάθος ἔχει ὁ ὠκεανός;» ἠρώτησεν ὁ βασιλεὺς καὶ πάλιν. — «Ὅσον μία βολὴ λίθου,» ἀπήντησεν ὁ μυλωθρός.

Τότε ἐμειδίασεν ὁ βασιλεὺς καὶ εἶπεν· «Ἄκουσον, μυλωθρέ, εἶσαι πανουργὸς ἄνθρωπος· καὶ ἂν δύνασαι νὰ τελειώνης ἔλα τὰ πράγματα τόσον ταχέως, δὲν εἶναι θαῦμα, ὅτι ζῆς ἄνευ φροντίδων.» Μετὰ ταῦτα ὁ βασιλεὺς ἔδωκε πλοῦσια δῶρα εἰς τὸν μυλωθρὸν καὶ ἠγάπα αὐτὸν μέχρι τοῦ θανάτου του.

92. Ὁ λύκος καὶ ὁ ἄνθρωπος.

Ἀλώπηξ τις διηγεῖτό ποτε εἰς λύκον περὶ τῆς ἰσχύος τοῦ ἀνθρώπου. «Οὐδὲν ζῶν,» ἔλεγε, «δύναται νὰ ἀντιστῆ κατὰ τοῦ ἀνθρώπου, ἔλα δὲ εἶναι ἠναγκασμένα νὰ μεταχειρίζωνται δόλους, ἔπως σώζωνται ἀπ' αὐτοῦ.» Τότε ὁ λύκος ἀπεκρίθη· «Καὶ ὁμως ἐγώ, ἂν ἔβλεπόν ποτε ἄνθρωπον, δὲν θὰ ἐδίσταζον νὰ ἐφορμήσω κατ' αὐτοῦ.» — «Εἰς τοῦτο δύναμαι νὰ σε βοηθήσω,» εἶπεν ἡ ἀλώπηξ. «Ἐλθὲ πρὸς ἐμὲ αὔριον πρωί, διὰ νὰ σοι δεῖξω ἕνα ἄνθρωπον.»

Πρωὶ πρωὶ ἔφθασεν ὁ λύκος, ἡ δὲ ἀλώπηξ παραλαβοῦσα ὠδήγησεν αὐτὸν εἰς τὴν ὁδόν, διὰ τῆς ὁποίας διήρχετο κατ' ἐκάστην κυνηγός. Κατὰ πρῶτον διέβη ἐκεῖθεν γέρον στρατιώτης, ὅστις πρὸ πολλοῦ εἶχεν ἀπο-

λυθῆ τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας. «Εἶναι ἄνθρωπος αὐτός;» ἠρώτησεν ὁ λύκος. «Ὅχι,» ἀπεκρίθη ἡ ἀλώπηξ· «αὐτός ἦτο τοιοῦτος ἄλλοτε.» Ἐπειτα διηγήθη τὴν ἑδὸν μικρὸν παιδίον, τὸ ὅποιον μετέβαιναν εἰς τὸ σχολεῖον τοῦ γειτονικοῦ χωρίου. «Εἶναι ἄνθρωπος αὐτός;» ἠρώτησεν ὁ λύκος πάλιν. «Ὅχι ἀκόμη,» ἀπεκρίθη ἡ ἀλώπηξ· «ἀλλὰ θὰ γίνῃ τοιοῦτος ἐν τῷ μέλλοντι.» Τέλος εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἑδὸν ὁ κυνηγός, φέρων δίκαννον ἐπὶ τῶν ὤμων του καὶ μάχαιραν εἰς τὸ πλευρόν. Τότε ἡ ἀλώπηξ εἶπε πρὸς τὸν λύκον· «Ἴδού εἰς ἄνθρωπος! Κατὰ τούτου πρέπει νὰ ἐπιτεθῆς· ἐγὼ ἔμωσ θὰ ἐπανέλθω εἰς τὴν φωλεάν μου.» Τότε λοιπὸν ὁ λύκος ἐφώρμησε κατὰ τοῦ κυνηγοῦ. Ἐκεῖνος δὲ ἰδὼν αὐτόν, εἶπε καθ' ἑαυτόν· «Κριμα, εἶτι δὲν ἐγέμισα τὸ δίκαννον διὰ σφαιρῶν!» Συγγρόνος δὲ σκοπεύσας διηύθυνε τὰ σφαιρίδια εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ λύκου. Ὁ λύκος διέστρεψε τὸ πρόσωπον ὑπὸ τοῦ πόνου, ἀλλὰ δὲν ἐπιτοῆθη καὶ προχώρησε. Τότε ὁ κυνηγός ἐξεκένωσε κατ' αὐτοῦ καὶ τὸν δεῦτερον αὐλὸν τοῦ ὅπλου του. Ὁ λύκος κατέπιψε καὶ τὸν πόνον τούτου καὶ ἐπλησίασε τὸν κυνηγόν. Τότε ἔμωσ ἐκεῖνος ἔσυρε τὴν μάχαιράν του καὶ κατέφερε κατ' αὐτοῦ ἐξ ἀριστερῶν καὶ δεξιῶν τσαυτάς καὶ τοιαύτας πληγὰς, ὥστε ὁ δυστυχῆς λύκος αἰμόφυρτος καὶ ὀλολύζων ἐπέστρεψε δρομαίως πρὸς τὴν φίλην του ἀλώπεκα. «Λοιπὸν, ἀδελφέ μου,» εἶπεν ἡ ἀλώπηξ, «πῶς ἀπηλλάγης ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου;»

«Ἄχ!» ἀπήτησεν ὁ λύκος. «Οὐδέποτε ἐφανταζόμην τοσοῦτον δυνατὸν τὸν ἄνθρωπον. Ἐν πρώτοις ἔλαβε βράβδον τινὰ ἀπὸ τῶν ὤμων του καὶ, ἐμφυσήσας εἰς αὐτήν, διέχυσεν εἰς τὸ πρόσωπόν μου πρᾶγμα τι, τὸ ὅποιόν με ἔκνισε δεινῶς. Μετὰ ταῦτα ἐνεφύσησε καὶ πάλιν εἰς τὴν βράβδον, τότε δὲ διεχύθη εἰς τὸ πρόσωπόν μου ἄλλο τι ἔμοιον πρὸς ἀστραπὴν καὶ χάλαζαν. Ὅτε δὲ ἐπλησίασα αὐτὸν πολὺ, ἀπέσπασεν ἐκ τοῦ σώματός τος στιλπνὴν τινα πλευρᾶν καὶ τὸσον ἀνηλεῶς ἤρχισε νὰ με δέρῃ δι' αὐτῆς, ὥστε παρ' ὀλίγον κατέπιπτον νεκρός.» — «Βλέπεις λοιπὸν,» εἶπεν ἡ ἀλώπηξ, «τί καυχηματίας εἶσαι! Τοῦ λοιποῦ ἔσο μετριόφρων, ἵνα μὴ πάθῃς τι χειρότερον.»

93. Αὐταπαρνοσία.

Παρὰ τὸ ἀκρωτήριο τῆς *Εὐέλπιδος Ἀκρας*, χώρας τῆς νοτίου Ἀφρικῆς, ἦτο ἡγκυροβολημένον πλοῖον τι περιμένον οὐριον ἄνεμον, ὅπως ἀποπλευσῆ. Αἶφνης ἔμωσ διηγέρθη σφοδρὸτάτη τρικυμία, ἥτις, ἐπὶ δύο ἑλας νύκτας καὶ ἡμέρας διαρκέσασα, συνέτριψε τοὺς ἰστούς, διέσχισε τὰ ἰστία, ἔκοψε τὰ ἀγκύρια σχοινία καὶ ἄλλοτε μὲν ἀνεβίβαζε τὸ πλοῖον ὑψηλὰ εἰς τὸν ἕρα, ἄλλοτε δὲ πάλιν κατεβίβαζεν αὐτὸ μέχρι τῆς ἀβύσσου· τέλος δὲ ἐξώθησεν αὐτὸ εἰς σῆρτιν, ὅπου

ἔμεινε προσκεκολλημένον. Ἦδη τὰ κύματα ἤρχισαν νὰ ἀποσπῶσι τεμάχια τοῦ πλοίου τὸ ἐν μετὰ τὸ ἄλλο.

Τὸ πρᾶγμα τοῦτο εἶδον οἱ κάτοικοι χωρίου, τὸ ὅποιον ἔκειτο παρὰ τὴν παραλίαν· καὶ ἤθελον μὲν οὗτοι νὰ δώσωσι χεῖρα βοήθειας εἰς τοὺς δυστυχεῖς, οἱ ὅποιοι ἦσαν ἐν τῷ πλοίῳ, ἀλλὰ δὲν εἶχον οὐδὲ ἐν πλοιάριον οὐδὲ μίαν λέμβον, ἕπως πλησιάσωσιν αὐτό.

Μεταξὺ ὁμῶς αὐτῶν ἦτο καὶ τις ἐβδόμηκοντούτης γεωργός, ὁ Βέλλης, ὅστις, ἅμα ἰδὼν τὸν κίνδυνον τῶν ἐν τῷ πλοίῳ, χωρὶς νὰ εἶπῃ οὐδὲ λέξιν, ἔδραμεν εἰς τὴν καλύβην του, ἐρρίφθη εὐθὺς ἐπὶ τοῦ ἵππου του καὶ ἐπέστρεψε ταχέως εἰς τὴν παραλίαν, κράζων περὶ ἑαυτὸν· « Ἄνθρωποι, ἅς σώσωμεν ἄνθρώπους! » Εὐθὺς δὲ ῥίπτεται ἔξω εἰς τὸ ἀφρώδες πέλαγος, κολυμβᾷ διὰ μέσου τῶν ἀγρίων κυμάτων μέχρι τοῦ πλοίου, τὸ ὅποιον ἀπεῖχε τριακόσια περίπου βήματα ἀπὸ τῆς ξηρᾶς, παρηγορεῖ τοὺς ἐν αὐτῷ καὶ κράζει πρὸς αὐτούς· « Δύο ἐξ ὑμῶν ἅς πηδήσωσι κάτω καὶ ἅς κρατηθῶσιν ἀπὸ τῆς οὐρᾶς τοῦ ἵππου μου. Ὁ Θεὸς θὰ μας βοηθήσῃ νὰ διαπεράσωμεν εἰς τὴν ξηράν. Ἐπειτα θὰ ἐπαλέθω πάλιν νὰ λάβω καὶ ἄλλους ἐξ ὑμῶν. »

Ἐν ἁκαρῆι δύο ἐκ τῶν ναυαγῶν ἐκρεμάσθησαν ἐκ τῆς οὐρᾶς τοῦ ἵππου, ὁ δὲ γέρον κολυμβῶν μετ' αὐτῶν φθάνει εὐτυχῶς εἰς τὴν ξηράν. Εὐθὺς δὲ τότε ῥίπτεται ἐκ νέου εἰς τὸ παφλάζον πέλαγος, παραλαμβάνει καὶ πάλιν δύο ἐκ τῶν ναυαγῶν, ἐπανερχεται καὶ

πάλιν εὐτυχῶς εἰς τὸ παράλιον καὶ ἐξακολουθῶν σφίζει κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον δεκατέσσαρας ἀνθρώπους.

Οἱ διασωθέντες ναυαγοὶ λατρεύουσι σχεδὸν τὸν γέροντα, ἀλλ' οἱ συγγενεῖς καὶ φίλοι του ἐξορκίζουσιν αὐτὸν μετὰ δακρύων νὰ μὴ ἐκτεθῆ καὶ πάλιν εἰς τὸν κίνδυνον. Ἄλλ' ὁ γενναῖος Βέλλης δὲν κρατεῖται. Μὴ βλέπων μὴδὲ ἀκούων ἄλλο τι, εἰ μὴ ἐκείνους, οἵτινες διέτελουν ἀκόμη ἐν κινδύνῳ, ῥίπτεται καὶ πάλιν εἰς τὰ κύματα, πλησιάζει ἐκ νέου εἰς τὸ πλοῖον καὶ προσκαλεῖ δύο ἐκ τῶν ναυαγῶν, ἕπως καὶ πρότερον.

Δυστυχῶς ὁμῶς παρὰ τὴν ἀπαγόρευσιν αὐτοῦ ῥίπτεται τότε κάτω καὶ τρίτος ναυαγός, συλλαμβάνει καταπίπτων τοὺς χαλινούς τοῦ κεκμηκότος ἤδη ἵππου, σύρει ἐξ αὐτῶν τὸ δυστυχὲς ζῶον πρὸς τὸν πυθμένα τῆς θαλάσσης καὶ πνίγει ἑαυτὸν, τοὺς δύο συντρόφους του καὶ — ὦ συμφορά! καὶ τὸν γενναῖον Βέλλη! »

94. Οἱ ἀγγελιαφόροι τοῦ θανάτου.

Πρὸ πολλῶν ἐτῶν γίγας τις ὠδοιπόρει ἐπὶ τινος μεγάλης λεωφόρου, ὅτε αἰφνης ἄγνωστός τις ἄνθρωπος ὤρμησε κατ' αὐτοῦ κραυγάζων· « Στήθι! μὴ προχωρήσῃς μὴδὲ βῆμα! » — « Τί; » εἶπεν ὁ γίγας, « σὺ, φαῦλον ἀνθρωπάριον, τὸ ὅποιον δύναμαι νὰ συνθλίψω μεταξὺ δύο δακτύλων, σὺ θέλεις νὰ μοι φράξῃς τὴν ὁδόν; Τίς εἶσαι σὺ, ὅστις τολμᾷς νὰ ἠμιλῆς τόσον ἀυθαδῶς; »

— « Είμαι ὁ θάνατος, » ἀπήντησεν ὁ ἄλλος· « οὐδεὶς ἐναντιοῦται εἰς ἐμέ, ὥστε καὶ σὺ πρέπει νὰ ὑπακούσῃς εἰς τὰς διαταγὰς μου. » Ὁ γίγας ἔμως ἀπεποιήθη νὰ ὑπακούσῃ καὶ ἤρχισεν νὰ παλαίῃ πρὸς τὸν θάνατον. Ὁ ἀγὼν ἦτο μακρὸς καὶ πεισματώδης, ἐπὶ τέλους ἔμως ὑπερίσχυσεν ὁ γίγας καὶ δι' ἐνὸς γρόνθου κατέρριψε τὸν θάνατον, ὅστις κατέπεσεν εἰς τὴν ὁδὸν πλησίον ἐνὸς λίθου. Ὁ γίγας ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του, ἐν ᾧ ὁ θάνατος κατέκειτο ἐκεῖ ἠττημένος καὶ πόσον καταβεβλημένος, ὥστε δὲν ἠδύνατο οὐδὲ νὰ ἐγερθῇ ἀπὸ τῆς θέσεώς του. « Πῶς θὰ γίνῃ, » εἶπεν, « ἀν' ἐξακολουθήσω νὰ κατὰκειμαι εἰς τὴν γωνίαν ταύτην; Οὐδεὶς ἐκ τῶν ἀνθρώπων θέλει ἀποθάνῃ πλέον, καὶ οἱ ἄνθρωποι πόσον πολλοὶ θὰ γίνωσιν, ὥστε δὲν θὰ ὑπάρχῃ πλέον χώρος εἰς τὴν γῆν, διὰ νὰ κατοικῶσιν ὁ εἰς παρὰ τὸν ἄλλον. »

Ἐν ᾧ ἔλεγε ταῦτα ὁ θάνατος, διέβαινεν ἐκεῖθεν νέος ζωηρός καὶ ὑγιής, ἡβῶντων ἄσμά τι καὶ βλέπων ἀριστερᾶ καὶ δεξιᾶ. Ὅτε ὁ νέος εἶδε τὸν ἡμιθανῆ ἐκεῖνον ἀνθρωπίσκον, προσῆλθε πλήρης οἴκτου, ἀνώρθωσεν αὐτὸν καί, ἐγγύσας εἰς τὸ στόμα του σταγόνας τινὰς δυναμωτικοῦ ποτοῦ, ἐπανέρερεν αὐτὸν εἰς ἑαυτὸν. « Γνωρίζεις ἔμως, » εἶπεν ὁ ξένος ἀνορθούμενος, « τίς εἶμαι ἐγὼ καὶ τίνα ἐβοήθησες νὰ ἀνορθωθῆ; » — « Ὅχι, » ἀπεκρίθη ὁ νεανίας, « δὲν σε γνωρίζω! » — « Εἶμαι ὁ θάνατος, » εἶπεν ἐκεῖνος· « δὲν φείδομαι οὐδενός, ἐπο-

μένως οὐδὲ σὲ δύναμαι νὰ ἐξαίρῶ. Διὰ νὰ ἴδῃς ἔμως, ὅτι εἶμαι εὐγνώμων, σοὶ ὑπόσχομαι, ὅτι δὲν θὰ σε προσβάλω ἐξ ἀπροσδοκίτου, ἀλλὰ θὰ σοὶ στείλω προηγουμένως τοὺς ἀγγελιαφόρους μου, πρὶν ἐγὼ ἔλθω νὰ σε παραλάβω. » — « Ἀλλὰ καὶ τοῦτο εἶναι κέρδος, » ἀπήντησεν ὁ νεανίας, « ἀνὰ γνωρίζω τοῦλάχιστον, πότε θὰ ἔλθῃς, ὥστε νὰ εἶμαι μέχρι τότε ἄφροντις. » Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του, ἦτο ἀδιακόπως εὐθυμος καὶ ζωηρός καὶ ἐξῆ ὅπως τύχη.

Ἄλλ' ἡ ὑγίεια καὶ ἡ νεότης δὲν διήρκεσαν ἐπὶ πολὺ ὁ ἄνθρωπος περιέπεσεν εἰς νόσους καὶ εἰς πόνους, οἱ ὅποιοι ἐβασάνισαν αὐτόν. « Δὲν θὰ ἀποθάνω, » εἶπε καθ' ἑαυτόν, « διότι ὁ θάνατος, ὡς εἶπε, θὰ μοὶ στείλῃ προηγουμένως τοὺς ἀγγελιαφόρους του· ἤθελον μόνον νὰ παρήρχοντο εὐθύς αἱ κακαὶ ἡμέραι τοῦ νοσήματός μου! » Μόλις δὲ ἀνέλαθεν ἐκ τῆς νόσου, ἤρχισεν πάλιν νὰ ζῆ ἡδονικῶς. Αἰφνης ἔμως ἡμέραν τινὰ ἀνορθώσας τις ἐκτύπησεν αὐτόν ἐλαφρῶς ἐπὶ τοῦ ὤμου καὶ τῷ εἶπεν· « Ἀκολουθεῖ με' ἔφθασεν ἡ ὥρα τοῦ θανάτου σου. » — « Πῶς; » ἀπήντησεν ὁ ἄνθρωπος, « ἀθετεῖς λοιπὸν τὴν ὑπόσχεσίν σου; Δὲν μοὶ ὑπεσχέθης, ὅτι, πρὶν ἔλθῃς σὺ ὁ ἴδιος, θὰ μοὶ ἔστειλλες τοὺς ἀγγελιαφόρους σου; Καὶ ἔμως ἐγὼ οὐδένα εἶδον ἀκόμη. » — « Σιώπα! » ἀπήντησεν ὁ θάνατος· « δὲν σοὶ ἔστειλα τόσους ἀγγελιαφόρους τὸν ἕνα μετὰ τὸν ἄλλον; Δὲν ἤλθεν ὁ πυρετός καὶ δὲν σε ἔρριψεν ἐπὶ τῆς κλίνης; Ἡ σκο-

τοδίην δὲν ἐνάρκωσε τὴν κεφαλὴν σου; Ἡ ἀρθρῆτις δὲν ἔκνισεν ὄλα σου τὰ μέλη; Δὲν ἐβόμβησαν τὰ ὠτά σου; Δὲν προσεβλήθης ὑπ' ὀδοιταλγίας; Δὲν ἐσκοτίσθησαν οἱ ὀφθαλμοί σου; Ὑπὲρ πάντα ὁμως ταῦτα καθ' ἐκάστην νύκτα δὲν σε ἀνεμίμνησκεν ἐμὲ ὁ αὐτάδελφός μου, ὁ ἕντιος; Κοιμώμενος κατὰ τὴν νύκτα δὲν ἦσο ὡς νεκρός;»

Ὁ ἄνθρωπος δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀπαντήσῃ τι, ὑπέκυψεν εἰς τὴν τύχην του καὶ συναπῆλθε μετὰ τοῦ θανάτου.

95. Οἱ τρεῖς φίλοι τοῦ ἀνθρώπου.

Ἄνθρωπός τις εἶχε τρεῖς φίλους. Καὶ τοὺς μὲν δύο ἐξ αὐτῶν ἠγάπα καθ' ὑπερβολὴν, περὶ δὲ τοῦ τρίτου δὲν ἐνδιεφέρετο πολὺ, ἂν καὶ ἐκεῖνος ἀκριβῶς διέκειτο πρὸς αὐτὸν εὐνοικώτατα.

Ἡμέραν τινὰ ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἐκλήθη εἰς τὸ δικαστήριον, ὅπου εἶχε κατηγορηθῆ ἀδικῶς μὲν, ἀλλὰ βαρέως. «Τίς ἐξ ὑμῶν,» εἶπε τότε πρὸς τοὺς φίλους του, «θέλει νὰ ἔλθῃ καὶ νὰ συνηγορήσῃ πρὸς τὸν δικαστὴν ὑπὲρ ἐμοῦ; Διότι κατηγορήθην βαρέως, καὶ ὁ βασιλεὺς εἶναι ὠργισμένος ἐναντίον μου.»

Ὁ πρῶτος ἐκ τῶν φίλων του ἀπεποιήθη παρευθὺς, προφασιζόμενος, ὅτι εἶχεν ἄλλας κατεπιγούσας ἐργασίας. Ὁ δεύτερος συνώδευσε μὲν αὐτὸν μέχρι τῆς θύρας τοῦ δικαστηρίου, ἀλλ' ἰδὼν τὴν ὀργὴν τοῦ δικαστοῦ, ἐφο-

βήθη καὶ ἐπέστρεψεν. Ὁ δὲ τρίτος, εἰς τὸν ὅποιον ὁ ἄνθρωπος εἶχε τὴν ἐλαχίστην πεποιθήσιν, ἐμφανισθεὶς μετ' αὐτοῦ πρὸς τὸν δικαστὴν, συνηγόρησεν ὑπὲρ τοῦ φίλου του καὶ ἐμαρτύρησε περὶ τῆς ἀβωότητος αὐτοῦ τὸσον πειστικῶς, ὥστε ὁ κριτὴς ὄχι μόνον ἀπέλυσεν, ἀλλὰ καὶ ἀντήμειψε τὸν κατηγορούμενον μὲ δῶρα.

Τρεῖς φίλους ἔχει ὁ ἄνθρωπος· ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Ἄλλὰ πῶς φέρονται οἱ φίλοι οὗτοι πρὸς αὐτὸν κατὰ τὴν ὥραν τοῦ θανάτου, ἐταν ὁ Θεὸς καλέσῃ τὸν ἄνθρωπον εἰς δίκην; Τὰ χρήματα, ὁ στενωτέρος φίλος τοῦ ἀνθρώπου, πρῶτα ἐγκαταλείπουσιν αὐτὸν καὶ δὲν πηγαίνουσι μετ' αὐτοῦ. Οἱ συγγενεῖς καὶ φίλοι συνοδεύουσιν αὐτὸν μέχρι τοῦ στόματος τοῦ τάφου καὶ ἔπειτα ἐπιστρέφουσι πάλιν εἰς τὰς κατοικίας των. Ὁ δὲ τρίτος φίλος, τὸν ὅποιον ὁ ἄνθρωπος λησμονεῖ πολλάκις ἐν τῷ βίῳ του, εἶναι τὰ καλὰ ἔργα αὐτοῦ. Αὐτὰ μόνα συνοδεύουσιν αὐτὸν μέχρι τοῦ θρόνου τοῦ κριτοῦ, αὐτὰ μόνα συνηγοροῦσι καὶ σφίζουσιν αὐτόν.

96. Παρανέσεις.

Ὁ Πλάτης πανταχοῦ παρῶν ἐκάστην ὥραν καὶ καιρὸν, ἀόρατός σε βλέπει.
Καὶ σὺ, ὦ παῖ, ὑποτέλης εἰς τὸν Θεὸν τὰ ἐκτελεθῆς
τὰς ἐντολάς του πρέπει.

Ἄν ἐλεῆς
τοὺς ἐνδεεῖς,

σὲ περιμένει θεία
ἐξ ὕψους ἐδδογία·
ὄτι δαρείῳ εἰς τὸν Θεὸν
ὁ τοὺς ἀπόρους ἐλεῶν.

Ποτὲ μὴ προθυμῆσαι
ὑπόσχεσιν νὰ δώσης,
ἂν βέβαιος δὲν εἶσαι
αὐτὴν νὰ ἐκπληρώσης.

Τὰ χρήματα μὴ σπαταλῆς·
οἰκονομία θησαυρὸς
καὶ μέσον εὐπορίας.
Χωρὶς αἰτίας μὴ γελῆς·
ὁ ἄφρων μόνον καὶ μωρὸς
γελᾷ χωρὶς αἰτίας.

Τῆν ἡδονὴν πλησίαζε
καὶ τὰ τερπνὰ ἐμψρόνως.
Ἐργάζου καὶ κοπίαζε·
πατὴρ εὐκλείας πόρος.

Μὴ ἔσο φίλος τῶν ποτῶν καὶ τῆς γαστριμαργίας·
οὐδεὶς ποτὲ ἀπέθανεν ἐκ τῆς ὀλιγαρκείας.

Τὸν χρόνον τὸν ταχύτερον μὴ σπαταλῆς, παιδίον·
ὁ χρόνος τιμώτερος ὑπάρχει κειμηλίων.

Τὸ ψεῦδος μίσει ὡς κακόν, ἀχρεῖον καὶ φρενκτέον·
ὁ ψευδολόγος φωραθεὶς δὲν ἔχει πίστιν πλέον.
Εἰς πᾶν σου ἔργον, τέκνον μου, ἄς βασιλεύῃ ἡ τάξις.
Πᾶν ὃ τι, ἄλλου βλέποντος, αἰσχύνεσαι νὰ πράξεις,
νὰ μὴ το πράττης πρέπει,
καὶ ἂν οὐδεὶς σε βλέπη.

97. Ἡ μήτηρ μου.

Σὺ μοι ἔδωκας, φιλάτηρ,
τὴν ζωὴν ἐπὶ τῆς γῆς,
καὶ φροντίς σου με φυλάττει
πλήρης φίλτρου καὶ σοφογῆς.
Ὡ μῆτέρ μου γλυκεῖα!

Σὺ μετ' ἀσπασμῶν χιλίων
προσφιλῆς, προσεκτικῆ
μ' ἀπεκοίμιζες παιδίον,
ἄσμα ψάλλουσα γλυκύ.
Ὡ μῆτέρ μου γλυκεῖα!

Εἰς τὸ στήθος σου με θλίβεις
μετὰ πόθου καὶ χαρᾶς,
τὴν ἀγάπην μου ἀμείβεις
δι' ἀγάπης τρυφερᾶς.
Ὡ μῆτέρ μου γλυκεῖα!

Σὺ τῆς κλίνης μου πλησίον,
ὅταν εἶμαι ἀσθενής,
ὄμμα ἔχουσα δακρυδόν,
νύκτας ὄλας ἀγρυπνεῖς.
Ὡ μῆτέρ μου γλυκεῖα!

Σοῦ πλησίον κρῖζουσά με,
μοῦ φιλεῖς τὰς παρειάς.
Τὰ καλὰ διδάσκουσά με,
φιλοστοργῶς μειδιᾷς.
Ὡ μῆτέρ μου γλυκεῖα!

Πρὸς τὸν Πλάστην καὶ Δεσπότην
ἀνυψοῖς μου τὴν ψυχὴν.
Σὺ μ' ἐδίδαξας τὴν πρώτην
παιδικὴν μου προσευχὴν.
Ὡ μῆτέρ μου γλυκεῖα!

Γλυκασμὸς πικρίας πάσης,
γλυκασμὸς μου, σ' εὐλογῶ.
Σοῦ, ὅπταν σὺ γηράσῃς
γλυκασμὸς θὰ εἶμ' ἐγώ.
Ὡ μῆτέρ μου γλυκεῖα!

98. Ὁ πατήρ.

Δὲν ἔχομεν μόνον μητέρα, τὴν ὅποιαν ὀφείλομεν νὰ

ἀγαπῶμεν. Ὁ πανάγαθος Θεὸς ἔδωκεν εἰς ἡμᾶς συγχρόνως καὶ πατέρα, τοῦ ὅποιου ἡ καρδία πάλαι μόνον δι' ἡμᾶς καὶ ὁ ὅποιος ἐργάζεται ἀδιακόπως, ὅπως παρῆχη εἰς ἡμᾶς προφῆν, ἐνδύματα καὶ ὄλα τὰ χρειώδη. Πόσον κοπιᾷ εἰς ἡμᾶς ὁ καλὸς πατήρ ἡμῶν! Πολλάκις εἶναι κατάκοπος ἐκ τῆς ἐργασίας, ὁ ἰδρῶς ῥέει ἀπὸ τοῦ μετώπου του, καὶ ἐν τούτοις δὲν θέλει νὰ ἀναπαυθῇ. «Πρέπει νὰ ἐργασθῶ ἀκόμη χάριν τῶν τέκνων μου,» λέγει πάντοτε καθ' ἑαυτόν.

Δὲν θέλει νὰ στερωμέθα οὐδὲν ἐξ ἐκείνων, τῶν ὀπιῶν ἔχομεν ἀνάγκην, καὶ εὐχεται νὰ εἶναι πάντοτε εἰς θέσιν νὰ μας συντηρήσῃ, μέχρις ὅτου διέλθωμεν ἀπάσας τὰς τάξεις τοῦ σχολείου, διὰ νὰ γίνωμεν τοιοῦτοτρόπως μίαν ἡμέραν ἱκανοὶ νὰ μετέλθωμεν ἐντίμως καὶ ἐπωφελῶς τὸ ἐπάγγελμα, τὸ ὅποιον ἠθέλωμεν ἐκλέξῃ.

Διὰ ταῦτα πρέπει νὰ ἀγαπῶμεν τὸν πατέρα ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς ἡμῶν, νὰ σεβώμεθα καὶ νὰ ὑπακούωμεν εἰς αὐτόν. Ὅταν βλέπωμεν αὐτόν, ἄς ἀναμιμνησκώμεθα καὶ ἐκεῖνον, τὸν ὅποιον ἀντιπροσωπεύει, ἦτοι τὸν Θεόν, ὅστις εἶναι πατήρ πάντων τῶν ἀνθρώπων καὶ ὅστις μας ἀγαπᾷ περισσότερο καὶ τῶν γονέων μας. Ἄς προσευχώμεθα συγχάκις πρὸς αὐτὸν ὑπὲρ τῶν γονέων μας καὶ ἄς ἐπικαλώμεθα ὑπὲρ αὐτῶν τὴν θείαν εὐλογίαν, λέγοντες: «Εὐλόγησον, Θεέ, τοὺς καλοὺς γονεῖς μου καὶ ἀξιώσόν με νὰ γίνω τὸ καύχημα, ἡ χαρὰ καὶ ἡ παρηγορία των.»

99. Ὁ Αἰνεΐας καὶ ὁ πατήρ αὐτοῦ.

Ὁ Αἰνεΐας ἦτο εἰς ἐκ τῶν ἐπισημοτέρων ἡρώων, οἵτινες μετὰ τοῦ Ἑκτορος γενναίως ὑπερήρπισαν ἐπὶ δέκα ἔτη τὰ τείχη τοῦ Ἴλιου κατὰ τῶν πολιορκούντων αὐτὸ Ἑλλήνων.

Διηγούνται δέ, ὅτι, ἀφ' οὗ οἱ Ἕλληγες ἐκυρίευσαν ἐπὶ τέλους τὸ Ἴλιον, ἐλεήσαντες τοὺς ἠττημένους, ἐκήρυξαν ὅτι ἕκαστος αὐτῶν ἠδύνατο νὰ λάβῃ μετ' ἐαυτοῦ ἐν ἐκ τῶν πραγμάτων του, τὸ ὅποιον ἐνόμιζε πολυτιμότερον, καὶ νὰ ἀναχωρήσῃ. Ὁ Αἰνεΐας, παραβλέψας πάντα τὰ ἄλλα ὑπάρχοντα αὐτοῦ, ἔλαβεν εἰς χεῖρας τὸ ἄγαλμα τῆς φρεσιῦ τοῦ θεοῦ αὐτοῦ, ὅπως ἔχῃ αὐτὴν βοηθόν, καὶ ἠτοιμάζετο νὰ ἐξέλθῃ.

Ἄλλ' οἱ Ἕλληγες, συγκινηθέντες ἐκ τῆς εὐσεβείας τοῦ ἀνδρός, ἐπέτρεψαν τότε εἰς αὐτὸν νὰ λάβῃ καὶ δεύτερον ἐκ τῶν πολυτιμοτέρων αὐτοῦ ἀντικειμένων. Ὁ δὲ Αἰνεΐας, ἀγαπῶν μετὰ τὸν Θεὸν τὸν πατέρα του Ἀγχίστην, ὄντα ὑπέργῃρων, τυφλὸν καὶ ἀσθενῆ, ἔλαβε τότε καὶ αὐτὸν ἐπὶ τῶν ὤμων του καὶ ἐξεκίνησε, παραβλέψας πᾶν ἄλλο πολυτίμον. Ἄλλα τόσον συνεκινήθησαν τότε οἱ Ἕλληγες ἐκ τῆς ἀρετῆς ταύτης τοῦ Αἰνεΐου, ὥστε ἀπέδωκαν εἰς αὐτὸν εὐθύς ὀλιγοντοτρόπως, ὅτι τοὺς εὐσεβεῖς καὶ φιλοστόργους υἱοὺς καὶ αὐτοὶ οἱ ἐχθροὶ γινώσκουσι νὰ σέβωνται καὶ νὰ τιμῶσιν.

100. Οἱ ἀδελφοί.

Τὸ καλῶς ἀνατεθραμμένον παιδίον ἀγαπᾷ πολὺ τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τὰς ἀδελφὰς αὐτοῦ. « Καὶ πῶς εἶναι δυνατόν, » λέγει καθ' ἑαυτὸ, « νὰ μὴ ἀγαπῶ αὐτούς; Δὲν ἔχω τοὺς αὐτοὺς γονεῖς καὶ οὗτοι; δὲν ἐγεννήθη ἐν τῇ αὐτῇ οἰκίᾳ; δὲν συνανετράφη μετ' αὐτῶν; δὲν εἴμεθα οὕτως εἰπεῖν κλάδοι ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ δένδρου; » Πόσον ἀπαρηγόρητοι θὰ ἦσαν οἱ γονεῖς ἡμῶν, ἂν τις ἤθελεν εἶπερ πρὸς αὐτούς; « Τὰ τέκνα σας δὲν ἀγαπῶνται εἶναι διηρημένα καὶ ζῶσιν ἐν διχονοίᾳ πρὸς ἀλλήλα! »

Ἄλλὰ τὸ καλὸν παιδίον λέγει πάντοτε « Ὅχι, οὐδέποτε θὰ προξενήσω τοιαύτην λύπην εἰς τοὺς καλοὺς γονεῖς μου· τοῦτο θὰ ἦτο ὕβρις πρὸς τὸν Θεόν, ὅστις μας συνέστησε νὰ ἀγαπῶμεν πάντοτε ἀλλήλους. Διὰ τοῦτο θὰ ἀγαπῶ τοὺς ἀδελφοὺς μου ἐκ καρδίας, θὰ διανέμωμαι μετ' αὐτῶν πᾶν ὅ,τι ἔχω, θὰ βοηθῶ αὐτούς εἰς τὸ ἔργον των, θὰ παρηγορῶ αὐτούς, ὅταν δυστυχῶσι, θὰ συγχωρῶ τὰ πρὸς ἐμὲ σφάλματα αὐτῶν καὶ θὰ παρακαλῶ τὸν Θεὸν ὑπὲρ αὐτῶν. Οὕτω πῶς θὰ εἴμεθα ὅλοι οἱ ἀδελφοὶ συνηνωμένοι, ὅλοι δὲ οἱ ἄνθρωποι θὰ λέγωσι περὶ ἡμῶν, ὅτι ἔχομεν μίαν ψυχὴν. »

101. Ὑϊκὴ καὶ ἀδελφικὴ ἀγάπη.

Πλοῖόν τι, ἐν ᾧ ἔπλεε πρὸς τὰς Ἰνδίας, ἐναυάχησε.

Τότε τινές μὲν τῶν ἐπιβατῶν αὐτοῦ διεσώθησαν εἰς τὴν πλησίον παραλίαν, οἱ δὲ λοιποὶ, συμπήξαντες ἐκ τῶν λειψάνων τοῦ ναυαγήσαντος σκάφους ἐν πλοιάριον, εἰσῆλθον πάλιν εἰς τὸ πέλαγος. Ὁ πηδαλιούχος ὁμοῦ βλέπων, ὅτι τὸ ἀσθενὲς ἐκεῖνο σκάφος ἔκλινεν ὑπὸ τὸ βάρος τῶν πολλῶν ἐπιβατῶν, εἶπε πρὸς τὸν πλοίαρχον, ὅτι θὰ κατεποντίζετο, ἂν δώδεκα ἐκ τῶν ἐπιβατῶν δὲν ἐρρίπτοντο διὰ κλήρου εἰς τὸ πέλαγος. Μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐκληρώθη τότε καὶ εἷς, ὅστις ἦτο στρατιώτης. Ὅτε εἶδε τοῦτο ὁ νεώτερος ἀδελφὸς τοῦ στρατιώτου, ὅστις ἦτο ἐπ' ἴσης ἐν τῷ πλοίῳ, ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ πλοίαρχου καὶ παρεκάλει αὐτὸν νὰ ρίψῃ εἰς τὴν θάλασσαν αὐτὸν ἀντὶ τοῦ ἀδελφοῦ του. «Ὁ ἀδελφός μου,» εἶπεν, «εἶναι μᾶλλον εἰς θέσιν ἢ ἐγὼ νὰ διαθρέψῃ τὸν πατέρα, τὴν μητέρα καὶ τὰς ἀδελφάς μου, οἷτινες ἄνευ αὐτοῦ θέλουσι περίπτεση εἰς τὴν ἐσχάτην ἕνδειαν. Ἄς ζήσῃ λοιπὸν αὐτός, καὶ ἄς ριφθῶ εἰς τὴν θάλασσαν ἐγὼ, ὅστις δὲν δύναμαι νὰ χρησιμεύσω εἰς αὐτούς!»

Ὁ πλοίαρχος ἀπεδέχθη ἐπὶ τέλους τὴν παράκλησιν τοῦ νέου καὶ ἔρριψεν αὐτὸν εἰς τὴν θάλασσαν. Ἐπὶ εἷς ὀλοκλήρους ὥρας ἐκολύμβη ὁ γενναῖος νεανίας ὀπισθεν τοῦ πλοίου, μέχρις ὅτου κατέφθασεν αὐτό. Ὅλοι συνεκινήθησαν τότε ἐκ τῆς καρτερικότητος αὐτοῦ καὶ ἔλαβον αὐτὸν πάλιν εἰς τὸ πλοῖον· τοιοῦτοτρόπως ὁ φιλάδελφος καὶ γενναῖος ἐκεῖνος ἄνθρωπος ἔσφωε καὶ ἑαυτὸν καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.

102. Ἑωθινὴ εὐχή.

Καὶ πάλιν χρωματίζεται ρόδοχρους ἡ αὐγή καὶ μὲ ὕγρους ποτίζεται ἀδάμαντας ἡ γῆ.	Ἄνθων χρυσᾶ ποτήρια ἀρώματα κινουῦν καὶ πνεύματα ζεφύρια τὰ κύματα κινουῦν.
Ξανθὸν κοσμεῖ διάδημα ἀκτινῶν τὰ βουνὰ κ' ἐγειροῦσι κελάδημα ἀμέτρητα πτηνά.	Ἡ φύσις καὶ τὰ πλάσματα ὑμνοῦσι τὸν Θεὸν μ' εὐγνωμοσύνης ἄσματα καὶ δοξολογίων.

Κ' ἡμεῖς ὁμοίως αἰρομεν
τὰς νέας μας ψυχὰς
κ' ἑωθινὰς προσφέρομεν
εἰς τὸν Θεὸν εὐχὰς.

103. Ἡ εὐγενὴς ὑπηρετία.

Ἡ κυρία Ἰριγένεια ἔλαβέ ποτε ὡς ὑπηρετρίαν μικρὸν χωρικὸν κοράσιον, οὐχὶ πολὺ εὐφυὲς καὶ ἀπαίδευτον σχεδόν. Ἡ κυρία Ἰριγένεια ἦτο ἀγαθὴ καὶ ὑπομονητικὴ· καὶ τοι δὲ ἦτο ζωηρὰ καὶ εὐφυής, εἶχεν ὁμοῦ καὶ τὴν συγκατάβασιν νὰ ὀδηγῇ καὶ νὰ διευθύνῃ τοὺς κατωτέρους αὐτῆς.

Τὴν μικρὰν χωρικὴν, Μαρίαν καλουμένην, κατέστησεν ἐρασίμιαν καὶ εὐσυμπερίφορον, πιστὴν καὶ ἀφωσιωμένην φίλην. Ὅτε δὲ μετὰ πολὺν χρόνον ἡ τύχη κατέστησε πτωχὴν τὴν Ἰριγένειαν, ἡ καλὴ ἐκεῖνη γυνὴ

προσεκάλεσε τὴν Μαρίαν καὶ εἶπε πρὸς αὐτήν, ὅτι, μὴ δυναμένη τοῦ λοιποῦ νὰ ἔχη ὑπηρετρίαν, παρεκάλε αὐτὴν νὰ ζητήσῃ ἄλλην οἰκίαν.

« Ἀγαπητὴ μοι κυρία, » ἀπεκρίθη τότε μετὰ δακρύων ἡ Μαρία, « σαχαρήματα ἔλαβον παρὰ σοῦ οὐδὲν σημαίνουσιν ὡς πρὸς τὴν εὐγενῆ ἀνατροφήν καὶ μόρφωσιν, τὴν ὁποίαν μοι ἔδωκας. Καὶ τοὺς θησαυροὺς τοῦ Κροίσου ἂν ἄλλοι μοι προσφέρωσι, διὰ νὰ ζήσω μακράν σου, θά τοὺς περιφρονήσω, διότι μυριάκις προτιμῶ νὰ εἶμαι πτωχὴ πλησίον ἐκείνης, εἰς τὴν ὁποίαν ὀφείλω τὰ πάντα. »

Ἐκτοτε ἔγιναν πισταὶ φίλαι ἡ Ἰριγένεια καὶ ἡ Μαρία, συνεργαζόμεναι δὲ προθύμως καὶ τιμίως, ἔκαμον ἐλιγώτερον ἐπαισθητὴν τὴν πτωχείαν των, ἥτις θὰ ἦτο πολὺ μεγαλειτέρα, ἂν αἱ δύο γυναῖκες ἐχωρίζοντο ἀπ' ἀλλήλων.

104. Ἡ εὐτυχία.

Τοῦ Κροίσου ὄλ' οἱ θησαυροὶ
δὲν κάμουν εὐτυχεῖς
καὶ τὴν γαλήνην ἀφαιρεῖ
ὁ πλοῦτος τῆς ψυχῆς.
Ἐδόθη εἰς τὴν καλλοῆν
ἐφήμερος ζωὴ
τῆς φήμης πρίγει τὴν φωνήν
τοῦ φθόνου ἢ προῆ.

Τὸ γλυκὸ ρόδιον ἂν ἀρθῆ,
ἂν θάλλωσ' οἱ καρποί,
τὸ ρόδιον θέλει μαρανθῆ,
τὸ μῆλον θὰ κοπῆ.
Ἄδυστο ὅμως τῆς ψυχῆς
εἶν' ἡ παιδεία φῶς,
καὶ ἀληθῶς εἶν' εὐτυχῆς
ὁ ἀληθῶς σοφός.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

[Τὰ δι' ἑ σημειούμενα ἀναγνώσματα εἶναι ἕμμετρα.]

1.	Προσευχὴ (ὑπὸ Ἀλ. Κατακοιζήν).	Σελ.	3
----	--	------	---

Α'. ΕΚ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ.

2.	Αἱ ἐπτὰ ἡμέραι τῆς δημιουργίας (:)	»	4
3.	Ὁ Ἀδὰμ (ὑπὸ Ἀλ. Παγκαθῆ)	»	5
4.	Ὁ κατακλύσις (ὑπὸ Στ. Βασιλείαδου)	»	6
5.	Ὁ κόραξ τοῦ Νῶε (μῦθος)	»	7
6.	Ἡ παιδικὴ ηλικία τοῦ Ἀβραάμ (μῦθος)	»	8
7.	Ἡ κατοικτορῆ τῶν Σοδόμων καὶ Γομόρρων καὶ ἡ Νεκρὰ θάλασσα (περιγραφή)	»	11

Β'. ΕΚ ΤΗΣ ΕΛΛ. ΜΥΘΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ.

8.	Ὁ Ἑρακλῆς μετὰ τῆς Ἀρετῆς καὶ τῆς Κακίας (κατὰ τὸν Σεισοφῶνα)	»	14
9.	Ὁ Αἰγέως (ὑπὸ Ἀλ. Κατακοιζήν)	»	20

Σκηναὶ ἐκ τοῦ Τρωικοῦ πολέμου.

10.	Τὸ μῆλον τῆς Ἑρίδος (κατὰ τὸν Stacke)	»	21
14.	Ἡ ἐθελουσία τῆς Ἰριγένειας (κατὰ τὸν [Ἐβρεπίδην καὶ Ἀρ. Κορυτιδῆν)	»	23
12.	Οἱ πρὸ τῆς Τροίας ἀγῶνες	»	31
13.	Ἐκτορος καὶ Ἀνδρομάχης ὁμιλία (κατὰ τὸν Ὅμηρον)	»	33
14.	Ἐκτορος καὶ Αἰάντος μενωμαχία (κατὰ τὸν Ὅμηρον)	»	35
15.	Γενναίωψυχία τοῦ Ἀχιλλεύου (κατὰ τὸν Ὅμηρον)	»	44

Σκηναὶ ἐκ τῆς Ὀδυσσεΐας.

16.	Ὁ Ὀδυσσεὺς ἐπιγίγεται εἰς τοὺς Φαίακας τὰς πλάνας του (κατὰ τὸν Ὅμηρον καὶ Fr. Poëcker)		
1.	Οἱ Κίκωνες	»	57
2.	Οἱ Λωτοφάγοι	»	53
3.	Ὁ Κύκλωψ Πολύφημος	»	59

4. Ὁ Ἀέλος	Σελ.	76
5. Οἱ Λασιπρυγνέες	»	79
6. Ἡ Κίρκη	»	81
7. Αἱ Σειρήνες	»	99
8. Σκύλλα καὶ Χάρυβδις	»	100
9. Αἱ βῆες τοῦ Ἡλίου	»	101

Γ'. ΠΑΤΡΙΟΓΝΩΣΙΑ καὶ ΦΥΣΙΟΓΝΩΣΙΑ.

Α. Οἰκία, κῆπος, ναός, ὄρυζολεῖον.

17. Οἱ λίθοι (ἀλληγορία)	»	107
18. Ὁ μοναχός	»	110
19. Οἱ τρεῖς εἰκαστοὶ σύμβουλοι (ἀλληγορία)	»	112
20. Τὸ κανάριον	»	113
21. Βιογραφία μιᾶς νύκτας	»	114
22. Ἡ νυκτερίς	»	117
23. Ἡ χελιδὼν	»	121
24. Τὸ μαγειρικὸν ἄλας	»	123
25. Ὅμοιοι αἴτιον, ἀνόμοιοι ἀποτέλεσμα (κατὰ τὸν Ἀρίστωπον)	»	125
26. Ὁ κλαπεὺς ἵππος	»	126
27. Τὸ στρουβίον	»	127
28. Μῆλον καὶ μηλέα	»	130
29. Τὸ πρῶτον ῥέον	»	132
30. Ὁ νάρκισσος	»	133
31. Ἡ ἀπίδα (ὕπὸ Schmid).	»	131
32. Ὁ ἐχίνος καὶ ἡ εἰκογένεια αὐτοῦ	»	136
33. Ἡ ἀγρῶν (1. ὑπὸ Ἀλ. Κατακουζηνοῦ).	»	139
34. Αἱ φωλεαὶ τῶν πτηνῶν	»	141
35. Ἡ φωλεὰ (ὕπὸ Ἰ. Πολέμη).	»	142
36. Αἱ μέλισσαι	»	143
37. Ἡ μέλισσα (ὕπὸ Ἀλ. Κατακουζηνοῦ).	»	148
38. Ἡ ἀράχνη	»	148
39. Ἦς τί χρησιμεύουσιν αἱ νύκτας καὶ αἱ ἀράχναι ;	»	151
40. Ὁ οἶκος τοῦ Θεοῦ (ὕπὸ Ἠλ. Ταυταλίδου).	»	152
41. Ὁ ναός τοῦ βασιλέως	»	153
42. Ἡ Κυριακή (ὕπὸ Ἠλ. Ταυταλίδου).	»	155
43. Ἡ μικρὰ φωσφοροζυλόπαις (παρὰ μύθιον ὑπὸ Andersen).	»	156
44. Ὁ ἅγιος Βασίλειος (ὕπὸ Κ. Γ. Γεωργαλά).	»	160
45. Δύο διάλογοι	»	161

Β. Τὸ κατοικητήριον καὶ τὰ περὶ αὐτό.

46. Τὸ χωσίον κατὰ τὴν πρῶταν	Σελ.	163
47. Τὸ χωριὸν (ὕπὸ Γ. Δροσίτη).	»	165
48. Τὸ λευκὸν στρουβίον	»	167
49. Ἡ πόλις (ἐκ τῆς Παδικῆς Ἐγκοκλοπαίδειας Ἰ. Προλίου).	»	170
50. Ὁ βίος τῆς πόλεως	»	173
51. Ἡ ἐξέχρη (ὕπὸ Ἀγγ. Βλάχου).	»	175
52. Ἡ φύσις	»	175
53. Ἡ ἀραιότης τῆς εὐσεως (ὕπὸ Ἀλ. Κατακουζηνοῦ)	»	177
54. Ἡ γεωργία τοῦ ἀγροῦ κατὰ τὸ ἔαρ	»	177
55. Ὁ βερτιμῶς (ὕπὸ Ἀλ. Κατακουζηνοῦ).	»	179
56. Ὁ σίτος	»	179
57. Τὸ σπέρμα	»	182
58. Τὸ ὄχυρον	»	183
59. Τὰ γιώμηλα	»	184
60. «Ὁ ἐξανατέλλων γόρτον τὰς κτήνησι»	»	187
61. Τὸ ἄνθος τοῦ ἀγροῦ (ὕπὸ Ἰ. Δικέλα).	»	188
62. Ἡ μωσσοῦς (μῦθος ὑπὸ Cosmar).	»	188
63. Πῶς ἐνδύεται ἡ ψυχὴ ;	»	190
64. Ἐχίνος καὶ ἀπάλαξ (μῦθος).	»	193
65. Ὁ μικρὸς βουκόλος (ὕπὸ Krummacher).	»	194
66. Ἐν τῷ ὄρασι	»	195
67. Συναυλία (ὕπὸ Ἀλ. Κατακουζηνοῦ).	»	197
68. Αἱ γλαυκεῖς	»	198
69. Ἡ πέδιξ (διήγημα).	»	200
70. Ἡ ὄρυς	»	203
71. Τὸ ὄρα	»	205
72. Οἱ λιθάνθρακες	»	207
73. Πυρῶδες ὕδωρ	»	211
74. Ἡ τοῦ ὕδατος περιουσία	»	212
75. Περὶ πηγῶν	»	214
76. Πηγὴ καὶ ὀδοίπορος (μῦθος ὑπὸ Lessing).	»	215
77. Εἰς ποταμὸν (ὕπὸ Ἀγγ. Παράσχου).	»	216
78. Ὁ κυπρίνος	»	217
79. Καρκίνος καὶ ἀλώπηξ (μῦθος κατὰ τὸν Bechstein)	»	219
80. Ἡ βάλασσα (κατὰ τὸν Haupt).	»	221
81. Τὸ κῆμα (ὕπὸ Ἰ. Πολέμη).	»	224
82. Ὅψις καὶ ἔγγελος (μῦθος).	»	225

83. Περὶ δρόσου, πάχνης, βομολίχης, νεφῶν, βρογχῆς, γα-Σελ. λαζῆς καὶ χιόνος	» 226
84. Τὸ ὕδωρ (ὑπὸ 'Αλ. Κατακουζηνοῦ)	» 230
85. Δενδρίον καὶ χιὼν (μύθος)	» 230
86. Ἡ ἔρις καὶ ὁ ἥλιος (μύθος)	» 230
87. Ὁ ἥλιος (ὑπὸ 'Αλ. Κατακουζηνοῦ)	» 231
88. Ἡ σελήνη (ὑπὸ '.)	» 232
89. Ὁ ἑναστρὸς οὐρανὸς (ὑπὸ 'Αλ. Κατακουζηνοῦ)	» 232

Δ'. ΕΚ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΒΙΟΥ.

90. Ἡ ἀξία τῆς υγείας	» 233
91. Ὁ ἄνευ φροντίδων μωλωθρὸς	» 234
92. Ὁ λύκος καὶ ὁ ἄνθρωπος (ὑπὸ Grimm)	» 235
93. Αὐταπαρηρησία	» 237
94. Οἱ ἀγγελιαφόροι τοῦ θανάτου	» 239
95. Οἱ τρεῖς φίλοι τοῦ ἀνθρώπου	» 242
96. Παραίνεσις (ὑπὸ 'Αλ. Κατακουζηνοῦ)	» 243
97. Ἡ μήτηρ μου (ὑπὸ 'Αλ. Κατακουζηνοῦ)	» 245
98. Ὁ πατήρ	» 246
99. Ὁ Αἰεὶς καὶ ὁ πατήρ αὐτοῦ (ἐκ τοῦ Γερσοτάθου)	» 248
100. Οἱ ἀδελφοί	» 249
101. Υἱική καὶ ἀδελφική ἀγάπη	» 249
102. Ἑσθινὴ εὐχὴ (ὑπὸ 'Αλ. Ραγκαβῆ)	» 251
103. Ἡ εὐγενὴς ὑπηρετρία (ἐκ τοῦ 'Ανθολογίου 'Ιακ. Βα- σιλάου)	» 251
104. Ἡ εὐτογία (ὑπὸ 'Αλ. Ραγκαβῆ)	» 252

d. y. v. l. v. a. i. d. a. i.
Μαρίνου
Α. Υ. Ραγκαβῆ
Πατρὸς Ρ.